ISSN 0206—4529

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы Али Советинин

МӘ'ЛУМАТЫ

33 илдир чыхыр

№ 12 (817)

30 ијун 1990-чы ил

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН НӘШРИ

БАКЫ

Азәрбајҹан ССР Али Советинин

МӘ'ЛУМАТЫ

№ 12 (817) 30 ијун 1990-чы ил 33 илдир чыхыр

МҮНДӘРИҸАТ

БИРИНЧИ БӨЛМӘ

118. Азәрбајҹан ССР-ин Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин сәлаһијјәтини дајандырмаг һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманы.

119. Тәләбә вә шакирдләрин тәгаүд тә'минатынын јени шәртләрини тәтбиг етмәк һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманы.

120. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вәзифәсинә намизәдлик һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманы.

121. Азәрбајҹан ССР-дә бир күнлүк матәм е'лан едилмәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманы.

122. Јени Иттифаг Мүгавиләси лајиһәсинин һазырланмасы ишиндә Азәрбајҹан ССР-ин нүмајәндәлији һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманы.

123. Республиканын јүксәк дағ јерләриндә олан мүәссисәләрин вә тәшкилатларын ишчиләринин әмәјинин өдәнилмәси саһәсиндә күзәштләр һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманы.

124. Азәрбајҹан ССР Али Советинин чағырылмасы һаггында Азәрбајҹан ССР Али Совети сәдринин гәрары.

12816

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘБУЛ ЕТДИЈИ ГАНУНЛАГ ВӘ ГӘРАРЛАР

(Он биринчи чағырыш Азәрбајҹан ССР Али Советинин он үчүнҹү сессијасы)

125. Азәрбајҹан ССР Конститусијасына (Әсас Ганununа) сечки системи мәсәләләри үзрә дәјишикликләр вә әлавәләр едилмәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.

126. Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.

127. Азәрбајҹан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.

128. Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын вә Азәрбајҹан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләринин тә'јин етмәк һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.

129. 1990-чы ил сентјабрын 2-дә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки даирәси үчүн әһали нормасынын мүәјјән едилмәси һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.

130. Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасынын тәшкили һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин

131. «Азәрбајҹан ССР-ин игтисади мүстәгиллијинин әсаслары» һаггында Азәрбајҹан

M.F. Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası

ССР-ин Конститусија Ганунунун лајиһәси барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.

132. «Азәрбајҹан ССР-дә мүлкијјәт һаггында» Азәрбајҹан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
133. «Азәрбајҹан ССР торпаг мәҹәлләси» лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
134. «Ичарә һаггында» Азәрбајҹан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
135. Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
136. «Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы һаггында» Азәрбајҹан ССР Ганунунун гүввәјә минмәси гајдасы барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
137. Азәрбајҹан ССР јерли халг депутатлары Советләринин сәдрләри вә рәјасәт һеј'әтләри һаггында Мүвәггәти әсаснамә барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
138. «Архивләр һаггында» Азәрбајҹан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
139. Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
140. «Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы Ганунунун гүввәјә минмәси гајдасы барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
141. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин вә халг ичласчыларынын анды һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
142. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләринин һакимләри конфрансыны чағырмаг вә кечирмәк гајдасы һаггында Әсаснамәјә дәјишикликләр едилмәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
143. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин ихтисас коллекијалары һаггында Әсаснамәјә дәјишикликләр едилмәси барәсиндә Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
144. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин интизам мәс'улијјәти, һакимләрин вә халг ичласчыларынын кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси һаггында Әсаснамәнин тәсдиг олунмасы барәдә Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
145. Азәрбајҹан ССР Ҹинајәт-процессуал мәҹәлләсинә дәјишикликләр вә әлавәләр едилмәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
146. Азәрбајҹан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
147. Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилик актларына әлавәләр вә дәјишикликләр едилмәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
148. «Азәрбајҹан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында» Азәрбајҹан ССР Ганунунун тәтбиги вә гүввәјә минмәси гајдасы барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
149. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин вә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдр мүавинләринин сечилмәси һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
150. Азәрбајҹан ССР Халг Нәзарәти Комитәсинин тәркибиндә дәјишикликләр һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
151. Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин вә онун ичрaијјә комитәсинин сәлаһијјәтини дајандырмаг һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
152. Азәрбајҹан ССР Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Нәзарәти Комитәсинин сәлаһијјәтинин дајандырылмасы һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
153. Азәрбајҹан ССР рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри халг һакимләринин вә халг ичласчыларынын, Азәрбајҹан ССР Бакы шәһәр мәһкәмәси үзвләринин вә халг ичласчыларынын сечкиләринә һазырлыг һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
154. Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы һаггында Әсаснамәнин тәсдиг едилмәси барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
155. Азәрбајҹан ССР-дә јол һәрәкәти гајдаларыны позмаға көрә мәс'улијјәтин күчләндирилмәси һаггында Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Гануну.
156. «Нахчыван МССР-ин инзибати әрази бөлкүсүндә гисмән дәјишикликләр һаггында» вә «Республиканын Ағдам, Бәрдә, Бејләган, Зәнкилан, Кәдәбәј, Нефтчала вә Фүзули рајонларынын инзибати әрази бөлкүсүндә гисмән дәјишикликләр едилмәси һаггында» Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин фәрманларыны тәсдиг етмәк барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
157. «А. К. Клоков јолдашын Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин үзвү вәзифәсиндән азад едилмәси һаггында» Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманыны тәсдиг етмәк барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.
158. «А. Һ. Асланов јолдашын Азәрбајҹан ССР автомобил нәглијјаты назири тә'јин едилмәси һаггында» Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманыны тәсдиг етмәк барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинин гәрары.

БИРИНЧИ БӨЛМӘ

118 Азәрбајҹан ССР-ин Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин сәлаһијјәтини дајандырмаг һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТИНИН ФӘРМАНЫ

Рајонда вәзијјәти нормал һала салмаг вә Конститусијаја зидд фәалијјәти дајандырмаг мәгсәди илә Азәрбајҹан ССР Али Советинә тәклиф едилсин ки, Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин вә онун ичраијјә комитәсинин сәлаһијјәтини Советин јени тәркибинин сечкиләри кечириләнәдәк дајандырсын вә рајон Совети ичраијјә комитәсинин вәзифәләрини Һадрут рајонунун мүвәггәти тәшкилат бүросуна һәвалә етсин.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 19 ијун 1990-чы ил.
№ 18.

---

119 Тәләбә вә шакирдләрин тәгаүд тә'минатынын јени шәртләрини тәтбиг етмәк һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТИНИН ФӘРМАНЫ

Республиканын али вә орта ихтисас мәктәбләри тәләбә вә шакирдләринин сосиал мүдафиәсини күчләндирмәк вә мадди шәраитини јахшылашдырмаг мәгсәдилә **гәрара алырам:**

Јени дәрс илиндән—1990-чы ил сентјабрын 1-дән тәгаүд тә'минатынын ашағыдакы шәртләри тәтбиг едилсин:

1. Истеһсалатдан ајрылмагла тәһсил алан али вә орта ихтисас мәктәбләринин мүвәффәг гијмәтләр алан бүтүн тәләбәләринә вә шакирдләринә (әҹнәби тәләбә вә шакирдләрдән башга) тәгаүд верилсин.

2. Бүтүн тәһсил курсларында вә бүтүн ихтисаслар үзрә али мәктәб тәләбәләри тәгаүдләринин мәбләғи артырылсын вә ајда 60 манат, орта ихтисас мәктәбләри шакирдләринин тәгаүдләри мүвафиг сурәтдә ајда 45 манат мүәјјән едилсин.

3. Али вә орта ихтисас мәктәбләринә малик республика назирликләринә вә баш идарәләринә, Азәрбајҹан ССР Малијјә Назирлијинә тапшырырам ки, тәгаүд тә'минатынын јени шәртләринин тәтбиги үчүн лазыми вәсаит ахтарыб тапсынлар вә бу заман дахили еһтијат мәнбәләриндән вә бүдҹә тәхсисатындан истифадә етсинләр.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 20 ијун 1990-чы ил.
№ 19.

---

120 Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вәзифәсинә намизәдлик һаггында

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТИНИН ФӘРМАНЫ

Һүсејн Һејдәр оғлу **Талыбов** јолдашын Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вәзифәсинә намизәдлији Азәрбајҹан ССР Али Советинин тәсдигинә верилсин.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 22 ијун 1990-чы ил
№ 20.

---

121 Азәрбајҹан ССР-дә бир күнлүк матәм е'лан едилмәси һаггында

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТИНИН ФӘРМАНЫ

Гоншу Иран Ислам Республикасында чохлу инсан тәләфаты илә нәтиҹәләнмиш зәлзәлә илә әлагәдар Азәрбајҹан халгынын кәдәринин ифадәси кими бу ил ијунун 23-дә Азәрбајҹан ССР әразисиндә бир күнлүк матәм е'лан едилсин.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 22 ијун 1990-чы ил
№ 21.

---

122 Јени Иттифаг Мүгавиләси лајиһәсинин һазырланмасы ишиндә Азәрбајҹан ССР-ин нүмајәндәлији һаггында

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТИНИН ФӘРМАНЫ

Јени Иттифаг Мүгавиләси лајиһәсинин һазырланмасы илә әлагәдар бу ишдә иштирак етмәк үчүн Азәрбајҹан ССР Али Советинин Милләтләрарасы мүнасибәтләр вә бејнәлмиләл тәрбијә комиссијасынын сәдри, Азәрбајҹан КП МК катиби **Ә. Ф. Дашдәмиров** јолдаш Азәрбајҹан ССР-дән нүмајәндә көндәрилсин.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 27 ијун 1990-чы ил
№ 22.

---

123 Республиканын јүксәк дағ јерләриндә олан мүәссисәләрин вә тәшкилатларын ишчиләринин әмәјинин өдәнилмәси саһәсиндә күзәштләр һаггында

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТИНИН ФӘРМАНЫ

Республиканын јүксәк дағ јерләриндә олан мүәссисәләрин вә тәшкилатларын ишчиләринин ағыр әмәк шәраитини, һабелә бу рајонларын фәһлә вә гуллугчуларынын мадди марағынын күчләндирилмәси вә онларын ишинин тәбии-иглим шәраитинин даһа там нәзәрә алынмасы барәдә партија вә совет органларынын, әмәк коллективләринин дәфәләрлә етдикләри мүраҹиәтләри нәзәрә алараг ашағыдакы тәдбирләр көрүлсүн:

1. Республиканын дәниз сәвијјәсиндән 1500 метрдән 2000 метрәдәк јүксәкликдә јерләшән бүтүн мүәссисәләринин, тәшкилатларынын, бүдҹә идарәләринин ишчиләри үчүн әмәк һаггыны 1,2, 2000 метр вә даһа чох јүксәкликдә исә 1,3 һәҹмдә артыран әмсал мүәјјән едилсин.

2. Республиканын јүксәк дағ јерләриндә олан колхозларына төвсијә олунсун ки, бу Фәрманда нәзәрдә тутулмуш әмәк һаггы әмсалларынын мүәјјән едилмәси имканларыны нәзәрдән кечирсинләр.

3. Азәрбајҹан ССР Назирләр Совети Фәрманын һәјата кечирилмәси илә әлагәдар тәшкилат вә малијјә мәсәләләрини һәлл етсин.

4. Бу Фәрман 1990-чы ил сентјабрын 1-дән гүввәјә минсин.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 28 ијун 1990-чы ил
№ 23.

---

124 Азәрбајҹан ССР Али Советинин чағырылмасы һаггында

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИ СӘДРИНИН ГӘРАРЫ

Он биринчи чағырыш Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы Али Советинин он үчүнчү сессијасы 1990-чы ил ијунун 26-да Бакы шәһәриндә чағырылсын.

Азәрбајҹан ССР Али Советинин сәдри **Е. ГАФАРОВА.**

Бакы шәһәри, 20 ијун 1990-чы ил.
№ 1833—XI.

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘБУЛ ЕТДИЈИ ГАНУНЛАР ВӘ ГӘРАРЛАР

(ОН БИРИНЧИ ЧАҒЫРЫШ АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ОН ҮЧҮНЧҮ СЕССИЈАСЫ)

125 Азәрбајҹан ССР Конститусијасына (Әсас Ганунуна) сечки системи мәсәләләри үзрә дәјишикликләр вә әлавәләр едилмәси һаггында

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

Сечки системини вә халг депутатлары Советләринин фәалијјәтини тәкмилләшдирмәк мәгсәди илә Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети гәрара алыр:

I. Азәрбајчан ССР Конститусијасына (Әсас Ганунуна) ашағыдакы дәјишикликләр вә әлавәләр едилсин:

1. 11-чи фәсил ашағыдакы редаксијада верилсин:

«11-чи фәсил

СЕЧКИ СИСТЕМИ

Маддә 91. Халг депутатлары сечкиләри кизли сәсвермә јолу илә үмуми, бәрабәр вә бирбаша сечки һүгугу әсасында бирмандатлы вә ја чохмандатлы сечки даирәләри үзрә кечирилир.

Маддә 92. Халг депутатлары сечкиләри үмумидир: 18 јашына чатмыш Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын сечмәк һүгугу вардыр. 21 јашына чатмыш Азәрбајчан ССР вәтәндашы Азәрбајчан ССР халг депутаты сечилә биләр. 18 јашына чатмыш Азәрбајчан ССР вәтәндашы Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләринин депутаты сечилә биләр.

Азәрбајчан ССР вәтәндашы ејни вахтда икидән чох халг депутатлары Советинин халг депутаты ола билмәз.

Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин, Нахчыван МССР Назирләр Советинин, јерли халг депутатлары Советләри ичраијјә комитәләринин сәдрләри истисна олмагла бу органларын тәркибинә дахил олан шәхсләр, баш идарәләрин, јерли Советләрин ичраијјә комитәләри шө'бәләринин вә идарәләринин рәһбәрләри, һакимләр вә дөвләт арбитрләри онлары тә'јин едән вә ја сечән Советдә депутат ола билмәзләр.

Фәалијјәт габилијјәтсизлији мәһкәмә тәрәфиндән тәсдиг едилән руһи хәстә вәтәндашлар, мәһкәмәнин һөкмү илә чәза чәкән шәхсләр, һабелә чинајәт-процессуал ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада барәсиндә гәти имкан тәдбири—һәбсдә сахлама тәдбири сечилмиш шәхсләр сечкиләрдә иштирак етмирләр.

Маддә 93. Халг депутатлары сечкиләри бәрабәрдир: һәр сечки даирәси үзрә сечичинин бир сәси вардыр; сечичиләр сечкиләрдә бәрабәр әсасларла иштирак едирләр.

Маддә 94. Халг депутатлары сечкиләри бирбашадыр: вәтәндашлар халг депутатларыны билавасита сечирләр.

Маддә 95. Халг депутатлары сечкиләриндә сәсвермә кизлидир: сәсверәнләрин өз ирадәсини ифадә етмәси үзәриндә нәзарәтә јол верилмир.

Маддә 96. Халг депутатлығына намизәдләр көстәрмәк һүгугу әмәк коллективләринә, ичтимаи тәшкилатлара, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләринә, јашајыш јерләриндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчагларына мәхсусдур.

Халг депутатлығына намизәдләрин сајы мәһдудлашдырылмыр. Сечкигабағы јығынчағын һәр бир иштиракчысы мүзакирә олунмаг үчүн Азәрбајчан ССР-ин һәр һансы вәтәндашынын намизәдлијини, о чүмләдән өз намизәдлијини тәклиф едә биләр.

Сечки бүллетенләринә истәнилән сајда намизәд дахил едилә биләр.

Халг депутатлығына намизәдләр сечки кампанијасында бәрабәр әсасларла иштирак едирләр.

Депутатлыға һәр бир намизәд үчүн бәрабәр шәраит тә'мин етмәк мәгсәдилә халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар хәрчләри мүвафиг сечки комиссијасы дөвләтин, мүәссисәләрин, ичтимаи вә дикәр тәшкилатларын һесабына јарадылан ваһид фонддан өдәјир.

Маддә 97. Халг депутатлары сечкиләринә һазырлыг ачыг вә ашкар көрүлүр.

Сечкиләрин кечирилмәсини әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин јығынчаглары (конфранслары), јашајыш јериндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчаглары тәрәфиндән

сечилмиш нүмајәндәләрдән тәшкил олунан сечки комиссијалары тә'мин едирләр.

Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын, әмәк коллективләринин вә ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләринин халг депутатлығына намизәдләрин сијаси, иш вә шәхси кејфијјәтләрини сәрбәст вә һәртәрәфли мүзакирә етмәк имканы, һабелә јығынчагларда, мәтбуатда, телевизијада вә радио илә намизәдин леһинә вә ја әлејһинә тәшвигат апармаг һүгугу тә'мин едилир.

Халг депутатлары сечкиләринин кечирилмәси гајдасы ССР Иттифагы, Азәрбајчан ССР ганунлары илә, Нахчыван МССР-дә исә һәм дә Нахчыван МССР ганунлары илә мүәјјән олунур. Депутат сечкиләри һаггында ганунларын позулмасына даир шикајәтләрә ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада сечки комиссијалары вә мәһкәмәләр бахырлар.

Маддә 98. Сечичиләр өз депутатларына тапшырыглар верирләр.

Мүвафиг халг депутатлары Советләри тапшырыглары мүзакирә едир, игтисади вә сосиал инкишаф планлары һазырлајаркән вә бүдчә тәртиб едәркән, һабелә башга мәсәләләр барәсиндә гәрарлар һазырлајаркән онлары нәзәрә алыр, тапшырыгларын јеринә јетирилмәсини тәшкил едир вә онларын һәјата кечирилмәси һаггында вәтәндашлара мә'лумат верирләр».

2. 105-чи маддә ашағыдакы редаксијада верилсин:

«**Маддә 105.** Азәрбајчан ССР Али Совети әһалисинин сајы бәрабәр олан сечки даирәләри үзрә сечилән 360 нәфәр халг депутатындан ибарәтдир».

II. Бу ганун гәбул едилдији күндән гүввәјә минир.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1835—XI.

---

126 **Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында**

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

I. ҮМУМИ МҮДДӘАЛАР

Маддә 1. **Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләринин әсаслары**

Азәрбајчан ССР Конститусијасына ујғун олараг Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри кизли сәсвермә јолу илә үмуми, бәрабәр вә бирбаша сечки һүгугу әсасында бирмандатлы сечки даирәләри үзрә кечирилир.

Маддә 2. **Үмуми сечки һүгугу**

Сечки даирәләриндән Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үмумидир: 18 јашына чатмыш Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын сечмәк һүгугу вардыр.

21 јашына чатмыш Азәрбајчан ССР вәтәндашы Азәрбајчан ССР халг депутаты сечилә биләр.

Мәншәјиндән, сосиал вә әмлак вәзијјәтиндән, ирги вә милли мәнсубијјәтиндән, чинсиндән, тәһсилиндән, дилиндән, динә мүнасибәтиндән, һәмин јердә јашамаг вахтындан, мәшғулијјәтинин нөвүндән вә харак-

териндән асылы олараг Азәрбајҹан ССР вәтәндашларынын сечки һүгугларыны билаваситә вә ја долајысы илә һәр һансы шәкилдә мәһдудлашдырмаг гадағандыр.

Фәалијјәт габилијјәтсизлији мәһкәмә тәрәфиндән тәсдиг едилән руһи хәстә вәтәндашлар, мәһкәмәнин һөкмү илә ҹәза чәкән шәхсләр, һабелә ҹинајәт-процессуал ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада барәсиндә гәти имкан тәдбири—һәбсдә сахлама тәдбири сечилмиш шәхсләр сечкиләрдә иштирак етмирләр.

Маддә 3. **Бәрабәр сечки һүгугу**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри бәрабәрдир: сечиҹинин бир сәси вардыр; сечиҹиләр сечкиләрдә бәрабәр әсасларла иттирак едирләр.

Гадынлар вә кишиләр бәрабәр сечки һүгугуна маликдирләр.

Һәрби гуллугчулар Азәрбајҹан ССР-ин бүтүн вәтәндашлары илә бәрабәр сечки һүгугларына маликдирләр.

Маддә 4. **Бирбаша сечки һүгугу**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри бирбашадыр: вәтәндашлар халг депутатларыны билаваситә сечирләр.

Маддә 5. **Кизли сәсвермә**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләриндә сәсвермә кизлидир: сәс верәнләрин өз ирадәсини ифадә етмәси үзәриндә нәзарәтә јол верилмир.

Маддә 6. **Сечкиләрин сечки комиссијалары тәрәфиндән кечирилмәси**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин кечирилмәсини әмәк коллективләринин, иҹтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин, јашајыш јерләриндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹагларынын нүмајәндәләриндән тәшкил олунан сечки комиссијалары тә'мин едирләр.

Маддә 7. **Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә ашкарлыг**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләрини сечки комиссијалары, әмәк коллективләри вә иҹтимаи тәшкилатлар ачыг вә ашкар һазырлајыр вә кечирирләр.

Сечки комиссијалары вәтәндашлара өз ишләри һаггында, сечки даирәләринин тәшкили, сечки комиссијаларынын тәркиби, јери, иш вахты вә сечиҹиләрин сијаһылары һаггында мә'лумат верирләр. Сечки комиссијалары депутатлыға намизәдләрин ирәли сүрүлмәсинин јекунларыны, ирәли сүрүлмүш намизәдләр һаггында биографик мә'луматы, һәр бир намизәд үзрә сәсвермәнин нәтиҹәләрини вә сечкиләрин јекунларыны вәтәндашларын нәзәринә чатдырырлар.

Сечки комиссијаларынын иҹласларында, о ҹүмләдән депутатлыға намизәдләрин ирәли сүрүлмәси, сәсвермәјә башламаздан әввәл сечки гутуларынын пломбланмасы вә ја мөһүрләнмәси, сечки мәнтәгәсиндә сәсләрин һесабланмасы, даирә үзрә сечкиләрин нәтиҹәләринин мүәјјәнләшдирилмәси вә сечкиләрә үмуми јекунлар вурулмасы заманы, һабелә сечкиләрлә әлагәдар бүтүн башга јығынҹаг вә иҹласларда әмәк коллективләринин, иҹтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин, јашајыш јерләриндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹагларынын, даирә сечки комиссијаларынын, дөвләт һакимијјәти органларынын, намизәдләрин вәкилләринин, мәтбуат, телевизија, радио нүмајәндәләринин иштирак етмәјә ихтијары вардыр.

Көстәрилән нүмајәндәләрин сәлаһијјәтләри мүвафиг сәнәдлә, јахуд әмәк коллективинин, иҹтимаи тәшкилат органынын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәси коллективинин, јашајыш јерләриндә сечиҹиләрин, гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹағынын гәрары

илә тәсдиг олунмалыдыр. Сечкиләр күнү сечки мәнтәгәләринин биналарында, јахуд сечки комиссијаларынын иҹласларында нүмајәндәләрин иштирак етмәк нијјәти сечкиләрә азы ики күн галмыш мүвафиг сечки комиссијаларына билдирилмәлидир. Көстәрилән нүмајәндәләрин сечки комиссијаларынын ишинә гарышмасына јол верилмир.

Күтләви информасија васитәләри Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси кедишини ишыгландырырлар.

Сечки комиссијалары, дөвләт органлары вә иҹтимаи органлар, әмәк коллективләри күтләви информасија васитәләринә сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар информасија вә материаллар верирләр.

Маддә 8. **Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә вәтәндашларын, әмәк коллективләринин, иҹтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин иштиракы**

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлары Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә истәр әмәк коллективләри, иҹтимаи тәшкилатлар, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләри, јашајыш јерләриндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹаглары васитәсилә, истәрсә дә билаваситә иштирак едирләр.

Әмәк коллективләри вә иҹтимаи тәшкилатлар Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә һәм сечки комиссијаларындакы нүмајәндәләри васитәсилә, һәм дә билаваситә иштирак едирләр.

Маддә 9. **Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләр көстәрмәк һүгугу**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләр көстәрмәк һүгугу әмәк коллективләринә, иҹтимаи тәшкилатлара, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринә, јашајыш јерләриндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹагларына мәхсусдур.

Маддә 10. **Сечиҹиләрин вә иҹтимаи тәшкилатларын Азәрбајҹан ССР халг депутатларына тапшырыглары**

Сечиҹиләр вә иҹтимаи тәшкилатлар өз депутатларына тапшырыглар верирләр.

Тапшырыгларын верилмәси, үмумиләшдирилмәси, мүзакирәси вә јеринә јетирилмәсинин тәшкили гајдасы Азәрбајҹан ССР ганунвериҹилији илә мүәјјән едилир.

Маддә 11. **Азәрбајҹан ССР халг депутаты статусунун вәзифә мөвгеји илә бир араја сығмазлығы**

Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинин сәдриндән вә Нахчыван МССР Назирләр Советинин сәдриндән башга Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинин тәркибинә дахил олан шәхсләр, Азәрбајҹан ССР-ин баш идарәләринин рәһбәрләри, Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вә үзвләри, Азәрбајҹан ССР-ин баш дөвләт арбитри вә дөвләт арбитрләри, Азәрбајҹан ССР Конститусија Нәзарәти Комитәсинин сәдри вә үзвләри ејни заманда Азәрбајҹан ССР халг депутатлары ола билмәзләр.

Маддә 12. **Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри илә әлагәдар хәрҹләр. Сечкиләрин мадди тә'минаты**

Халг депутатлығына һәр бир намизәд үчүн бәрабәр шәраит тә'мин етмәк мәгсәдилә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар хәрҹләри сечки комиссијалары Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки

комиссијасы тәрәфиндән дөвләтин һесабына, һабелә мүәссисәләрин, ичтимаи вә дикәр тәшкилатларын, вәтәндашларын көнүллү вердикләри вәсаит һесабына јарадылан мәркәзләшдирилмиш ваһид фонддан өдәнирләр.

Мүәссисәләр, идарәләр ,тәшкилатлар, дөвләт органлары вә ичтимаи органлар сечки комиссијаларынын сәрәнчамына сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси дөврүндә әвәзсиз олараг лазыми аваданлыг вә нәглијјат васитәләри верирләр.

Маддә 13. **Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында ганунверичилијин позулмасы үстүндә мәс'улијјәт**

Азәрбајчан ССР вәтәндашынын Азәрбајчан ССР халг депутаты сечмәк вә сечилмәк, сечкигабағы тәшвигат апармаг һүгугуну сәрбәст һәјата кечирмәсинә зоракылыг, алдатма, һәдәләмә јолу илә вә ја башга јолла мане олан шәхсләр, һабелә сечки сәнәдләринин сахталашдырмыш, гәсдән сәсләри дүзкүн һесабламамыш, сәсвермәнин мәхфилијини позмуш вә ја бу Ганунун дикәр позунтуларына јол вермиш сечки комиссијалары үзвләри, дөвләт органларынын вә ичтимаи органларын вәзифәли шәхсләри ганунла мүәјјән едилмиш гајдада мәс'улијјәт дашыјырлар. Депутатлыға намизәд һаггында јалан мә'лумат дәрч етмиш вә ја башга үсулла белә мә'луматы јајмыш шәхсләр дә мәс'улијјәтә чәлб едилирләр.

Депутатлыға намизәд бу Гануну поздугда она мүвафиг даирә сечки комиссијасы тәрәфиндән хәбәрдарлыг едилир, Гануну тәкрар поздугда исә Мәркәзи сечки комиссијасы даирә сечки комиссијасынын тәгдими үзрә һәмин депутатлыға намизәдин гејдә алынмасы һаггында гәрары ләғв едә биләр. Бу барәдә мүвафиг сечки даирәсинин әһалисинә мә'лумат верилир.

Сечкиләр һаггында ганунверичилијин позулмасы барәдә сечкиләрә һазырлыг дөврүндә, јахуд сечкиләрдән сонра сечки комиссијаларына, дөвләт органларына вә ичтимаи органлара верилән әризәләрә беш күн мүддәтиндә, сечкиләр әрәфәсиндә вә ја сечкиләр күнү верилән әризәләрә исә дәрһал бахылмалыдыр.

II. СЕЧКИЛӘРИН ТӘ'ЈИН ЕДИЛМӘСИ ВӘ СЕЧКИ ДАИРӘЛӘРИНИН ТӘШКИЛИ ГАЈДАСЫ

Маддә 14. **Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләринин тә'јин едилмәси**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләрини Азәрбајчан ССР Али Совети Азәрбајчан ССР халг депутатларынын сәлаһијјәт мүддәтинин гуртармасына азы ики ај галмыш тә'јин едир.

Сечкиләрин тә'јин едилмәси вә күнү һаггында мә'лумат мәтбуатда дәрч едилир.

Маддә 15. **Сечки даирәләринин тәшкили**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үчүн 360 сечки даирәси тәшкил едилир.

Сечки даирәләри Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин тәгдими илә Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы тәрәфиндән тәшкил едилир.

Һәр сечки даирәсиндән бир Азәрбајчан ССР халг депутаты сечилир.

Сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи бешинчи күн Мәркәзи сечки комиссијасы сечки даирәләринин сијаһыларыны дәрч едир, даирәләрин һүдудларыны вә даирә сечки комиссијаларынын јерини көстәрир.

Маддә 16. **Сечки даирәләри**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки даирәләри әһалисинин сајы бәрабәр олмагла Азәрбајчан ССР-ин бүтүн әразисиндә тәшкил едилир. Сечки даирәләринин һүдудлары мүәјјән олунаркән Азәрбајчан ССР-ин инзибати-әрази бөлкүсү нәзәрә алыныр. Һәр сечки үчүн сечки даирәсинин әһали нормасы Азәрбајчан ССР Али Совети тәрәфиндән мүәјјән едилир.

III. СЕЧКИ МӘНТӘГӘЛӘРИ

Маддә 17. **Сечки мәнтәгәләринин тәшкили**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри заманы сәсвермәни кечирмәк вә сәсләри һесабламаг үчүн сечки даирәләринә дахил олан рајонларын, шәһәрләрин, шәһәрдә рајонларын әразиси сечки мәнтәгәләринә бөлүнүр. Сечки мәнтәгәләри һәмчинин гошун һиссәләриндә тәшкил едилир вә һиссәләрин олдуғу јердә сечки даирәләринә дахил олур.

Узагда јерләшән вә кедиш-кәлиш чәтин олан рајонлардакы вәтәндашларын олдуглары јерләрдә, һабелә сечкиләр күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә сечки мәнтәгәләри тәшкил едилә биләр, бу мәнтәгәләр мүвафиг сурәтдә онларын олдуглары јерин вә ја кәминин аид едилдији лиманын сечки даирәләринә дахилдирләр.

Маддә 18. **Сечки мәнтәгәләринин тәшкили гајдасы вә нормасы**

Сечки мәнтәгәләри даирә сечки комиссијаларынын разылығы илә рајон, шәһәр (рајон табели шәһәрләрдән башга), шәһәрләрдә рајон халг депутатлары Советләри вә ја һәмин Советләрин рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир. Сечкиләр күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә сечки мәнтәгәләри кәминин аид едилдији лиманын олдуғу јердә мүвафиг халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир. Гошун һиссәләриндә сечки мәнтәгәләри һиссәләрин вә ја гошун бирләшмәләринин командирләринин тәгдими илә јерли халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир.

Сечки мәнтәгәләри сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи он бешинчи күн тәшкил едилир. Гошун һиссәләриндә, узагда јерләшән вә кедиш-кәлиш чәтин олан рајонларда, сечкиләр күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә сечки мәнтәгәләри һәмин мүддәтдә, мүстәсна һалларда исә сечкиләрә азы беш күн галмыш тәшкил едилир.

Сечки мәнтәгәләри азы 20 нәфәр вә чоху 3000 нәфәр сечичи олмагла тәшкил едилир.

Мүвафиг јерли халг депутатлары Совети вә ја онун рәјасәт һеј'әти һәр бир сечки мәнтәгәсинин һүдудлары һаггында сечичиләрә мә'лумат верир, мәнтәгә сечки комиссијасынын јерини вә сәсвермә јерләрини көстәрир.

IV. СЕЧКИ КОМИССИЈАЛАРЫ

Маддә 19. **Сечки комиссијалары системи**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләринин кечирилмәси үчүн ашағыдакы сечки комиссијалары тәшкил едилир:

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы;

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә даирә сечки комиссијалары;

мәнтәгә сечки комиссијалары.

Маддә 20. **Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасынын тәшкили**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајчан ССР Али Совети тәрәфиндән Нахчыван МССР-

ин, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин, республика табели шәһәрләрин, республика рајонларынын дөвләт һакимијјәти органларынын вә ичтимаи тәшкилатларын республика органларынын тәклифләри нәзәрә алынмагла сечкиләрә азы ики ај галмыш комиссијанын сәдриндән, ики сәдр муавининдән, катибиндән вә 21 үзвүндән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын сәлаһијјәт мүддәти беш илдир.

Маддә 21. **Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасынын сәлаһијјәти**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы:

1) Азәрбајҹан ССР-ин бүтүн әразисиндә бу Ганунун иҹрасына нәзарәт едир вә онун ваһид шәкилдә тәтбигини тә'мин едир; бу Ганунун тәтбиги үзрә изаһат верир вә лазым олдугда бу Ганунун изаһы һаггында тәгдиматла Азәрбајҹан ССР Али Советинә мүраҹиәт едир;

2) сечки комиссијаларынын фәалијјәтини истигамәтләндирир;

3) сечки даирәләри тәшкил едир;

4) пул вәсаитини сечки комиссијалары үзрә бөлүшдүрүр; сечки комиссијаларынын биналарла, нәглијјат, рабитә васитәләри илә тә'мин олунмасына нәзарәт едир вә сечкиләрин мадди-техники тә'минатынын башга мәсәләләрини нәзәрдән кечирир;

5) Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки бүллетенләринин, сечиҹи сијаһыларынын, сечкигабағы јығынҹагларын вә сечки комиссијалары иҹласларынын протоколларынын, дикәр сечки сәнәдләринин формаларыны, сечки гутуларынын вә сечки комиссијалары мөһүрләринин нүмунәләрини, сечки сәнәдләринин сахланма гајдасыны мүәјјән едир;

6) сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә сечки комиссијаларынын, Азәрбајҹан ССР назирликләринин, дөвләт комитәләринин вә баш идарәләринин, дикәр дөвләт органларынын вә ичтимаи органларын мә'луматыны динләјир;

7) сечилмиш депутатлары гејдә алыр, бүтөвлүкдә республика үзрә сечкиләрә јекун вурур, сечкиләрин јекунлары һаггында мә'луматы вә сечилмиш Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын сијаһысыны мәтбуатда дәрҹ едир;

8) депутатларын сәлаһијјәтини јохламаг үчүн лазым олан сәнәдләри Азәрбајҹан ССР Али Советинин Мандат комиссијасына верир;

9) тәкрар сечкиләр кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләри һәлл едир;

10) Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын кери чағырылмасынын тәшкили илә әлагәдар мәсәләләри һәлл едир;

11) сырадан чыхмыш депутатларын јеринә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләрини тә'јин едир вә онларын кечирилмәсини тә'мин едир;

12) сечки комиссијаларынын гәрарлары вә һәрәкәтләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр вә бунларын әсасында гәти гәрарлар чыхарыр;

13) Бу Ганунa вә Азәрбајҹан ССР-ин дикәр ганунларына мүвафиг сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 22. **Даирә сечки комиссијаларынын тәшкили**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә һәр бир сечки даирәсиндә сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи онунҹу күн 9—15 үзвдән ибарәт даирә сечки комиссијасы тәшкил едилир.

Даирә сечки комиссијасынын тәркибинә нүмајәндәләр әмәк коллективләри вә ја онларын шуралары, ичтимаи тәшкилатларын республика, вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрләрдә рајон органлары, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри, јашајыш јериндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹаглары тәрәфиндән көстәрилир. Комиссијаларын тәркибинә нүмајәндәләр көстәрән әмәк коллективләрини, ичтимаи тәшкилатлары, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләрини вә гошун һиссәләрини мүәјјән етмәк үчүн мүвафиг халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри лазым олдугда сечки даирәсиндәки һәмин коллективләрин, ичтимаи тәшкилатларын вә гошун һиссәләринин мүвәккилләринин мүшавирәләрини кечирә биләрләр.

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә даирә сечки комиссијалары мүвафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР Али Совети, Нахчыван МССР Али Совети, ДГМВ Халг Депутатлары Совети вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир.

Азәрбајҹан ССР-ин сечилмиш халг депутатларынын сәлаһијјәти Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән е'тибарлы һесаб едилдикдән сонра даирә сечки комиссијаларынын сәлаһијјәт мүддәти гуртарыр.

Маддә 23. **Даирә сечки комиссијасынын сәлаһијјәти**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә даирә сечки комиссијасы өз сечки даирәси әразисиндә:

1) бу Ганунун иҹрасына нәзарәт едир;

2) мәнтәгә сечки комиссијаларынын фәалијјәтини истигамәтләндирир;

3) сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә мәнтәгә сечки комиссијаларынын, јерли халг депутатлары Советләри иҹра вә сәрәнҹам органларынын, мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын рәһбәрләринин мә'луматыны динләјир;

4) сечиҹи сијаһыларынын тәртиб едилмәсинә вә һамынын таныш олмасы үчүн тәгдим едилмәсинә нәзарәт едир;

5) депутатлығa намизәдләрин көстәрилмәсини тәшкил едир;

6) депутатлығa намизәдләри, онларын вәкилләрини гејдә алыр вә онлара мүвафиг вәсигәләр верир, депутатлығa намизәдләр һаггында биографик мә'лумат верилән плакатлар нәшрини тә'мин едир;

7) әмәк коллективләри, ичтимаи тәшкилатлар, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри вә гошун һиссәләри илә бирликдә депутатлығa намизәдләрин һәм коллективләрдә, һәм дә јашајыш јериндә сечиҹиләрлә көрүшләрини тәшкил едир;

8) сечки даирәси үзрә сечки бүллетенинин мәтнини тәсдиг едир; бүллетенләрин һазырланмасыны вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын бүллетенләрлә тәҹһиз олунмасыны тә'мин едир;

9) сечки даирәси үзрә сечкиләрин нәтиҹәләрини мүәјјән едир вә мәтбуатда дәрҹ едир, сечилмиш депутата вәсигә верир;

10) тәкрар сәсвермә вә тәкрар сечкиләрин кечирилмәсини тәшкил едир;

11) мәнтәгә сечки комиссијаларынын гәрарлары вә һәрәкәтләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр, бунларын әсасында гәрарлар гәбул едир;

12) бу Ганунa ујғун сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 24. **Мәнтәгә сечки комиссијаларынын тәшкили**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә мәнтәгә сечки комиссијасы сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи отузунҹу күн 5—19 үзвдән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир. Лазыми һалларда халг депутатлары Советинин вә ја онун рәјасәт һеј'әтинин гәрары илә мәнтәгә сечки комиссијасынын сај тәркиби дәјишдирилә биләр.

Мәнтәгә сечки комиссијасынын тәркибинә нүмајәндәләр мүәссисәләрин, идарәләрин вә тәшкилатларын әмәк коллективләри вә ја онларын шуралары, ичтимаи тәшкилатларын рајон, шәһәр, шәһәрләрдә рајон органлары, онларын илк тәшкилатлары, әһалинин ичтимаи өзфәалијјәт органлары, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллек-

тивләри, јашајыш јерләриндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчаглары тәрәфиндән көстәрилир.

Ишчиләрин сајы 150 нәфәрдән чох олан мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын әмәк коллективләриндә мәнтәгә сечки комиссијасы тәркибинә нүмајәндәләр сех, шө'бә, саһә, бригада вә дикәр бөлмә коллективләринин јығынчагларында көстәрилә биләрләр, бу шәртлә ки, онларда ишләјәнләрин сајы 30 нәфәрдән аз олмасын. Белә һалларда бир нечә коллективин биркә јығынчағы кечирилә биләр.

Мәнтәгә сечки комиссијалары рајон, шәһәр (рајон табели шәһәрләрдән башга), шәһәрдә рајон халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәсдиг едилир.

Мәнтәгә сечки комиссијаларынын сәлаһијјәт müддәти даирә сечки комиссијаларынын бу Ганунун 22-чи маддәси илә мүәјјән олунмуш сәлаһијјәт мүддәтинин гуртармасы илә бир вахтда баша чатыр.

Маддә 25. **Мәнтәгә сечки комиссијасынын сәлаһијјәти**

Мәнтәгә сечки комиссијасы:

1) мәнтәгә үзрә сечичиләрин сијаһысыны тәртиб едир;

2) сечичиләрин сијаһысы илә сечичиләри таныш едир, сијаһыда јанлышлыглар һаггында әризәләри гәбул едир вә онлара бахыр, сијаһыја мүвафиг дәјишикликләр вә әлавәләр етмәк мәсәләсини һәлл едир;

3) сечичи сијаһыларынын һамынын таныш олмасы үчүн тәгдим едилмәси илә сечки күнү арасындакы мүддәтдә өз олдуғу јери дәјишмиш сечичиләрдән сечки бүллетенләринин бағлы зәрфләрдә гәбул едир вә сечичиләрин ирадәсини ифадә етмәсинин мәхфилијини тә'мин едир;

4) әһалијә мәнтәгә сечки комиссијасынын јери вә иш вахты һаггында, һабелә сечки күнү вә сәсвермә јери һаггында мә'лумат верир;

5) сәсвермә үчүн јер вә сечки гутулары һазырланмасыны тә'мин едир;

6) сечки күнү сечки мәнтәгәсиндә сәсвермәни тәшкил едир;

7) сечки мәнтәгәсиндә верилмиш сәсләри һесаблајыр;

8) сечкиләрин һазырланмасы вә сәсвермәнин тәшкили мәсәләләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр вә бунларын әсасында гәрарлар гәбул едир;

9) бу Гануна үјгун сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 26. **Сечки комиссијалары ишинин тәшкили**

Сечки комиссијасынын сәдри, сәдр мүавинләри вә катиби мүвафиг комиссијанын ичласында сечилирләр.

Сечки комиссијасынын тәшкили һаггында гәрар вә онун рәһбәрләринин сечилмәси һаггында сечки комиссијасынын гәрары сечичиләрин нәзәринә чатдырылыр.

Сечки комиссијасынын ичласлары комиссија тәркибинин азы үчдә ики һиссәси иштирак етдикдә ихтијарлы һесаб олунур. Комиссијанын гәрарлары ачыг сәсвермә јолу илә комиссијанын үмуми тәркибинин сәс чохлуғу илә гәбул олунур. Комиссијанын үзвләри комиссијанын гәрары илә разы олмадыгда хүсуси рә'јини сөјләмәк һүгугуна маликдирләр; бу рә'ј јазылы шәкилдә сечки комиссијасы ичласынын протоколуна әлавә едилир.

Сечки комиссијаларынын өз сәлаһијјәти дахилиндә гәбул етдикләри гәрарларын бүтүн дөвләт органлары вә ичтимаи органлар, мүәссисә, идарә вә тәшкилатлар тәрәфиндән ичрасы мәчбуридир.

Сечки комиссијасынын гәрарларындан вә һәрәкәтләриндән јухары сечки комиссијасына, бу Ганунда нәзәрдә тутулан һалларда исә һабелә мәһкәмәјә шикајәт верилә биләр.

Сечки комиссијасынын гәрары илә комиссијанын үзвү, о чүмләдән сәдр, сәдр мүавини, катиб сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси дөврүндә истеһсал вә ја хидмәт вәзифәләринин јеринә јетирмәкдән азад едилә биләр; бу заман онун орта әмәк һаггы сечкиләрин кечирилмәси үчүн ајрылан вәсаитдән өдәнилир. Сечкигабағы кампанијанын ајры-ај-

ры мәрһәләләриндә сечки комиссијасы лазым билдикдә сечки комиссијасынын даһа бир үзвү азад едилә биләр.

Маддә 27. **Сечки комиссијаларынын тәркибиндә дәјишиклик едилмәси гајдасы**

Сечки комиссијасынын үзвү комиссијада вәзифәсиндән өз шәхси әризәсинә көрә вә ја ону көстәрмиш дөвләт һакимијјәти органынын, әмәк коллективинин, ичтимаи тәшкилатын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәси коллективинин, јашајыш јериндә сечичиләрин вә гошун һиссәсиндә һәрби гуллугчуларын јығынчағынын тәгдими илә, комиссијанын тәркибини тәсдиг етмиш орган тәрәфиндән азад едилә биләр.

Сечки комиссијалары тәркибинә јени нүмајәндәләр көстәрилмәси вә онларын комиссија тәркибиндә тәсдиг едилмәси бу Ганунда мүәјјән олунмуш гајдада һәјата кечирилир.

Маддә 28. **Сечки комиссијаларынын сәлаһијјәтинин һәјата кечирилмәсинә көмәк көстәрилмәси**

Дөвләт органлары вә ичтимаи органлар, мүәссисәләр, идарәләр, тәшкилатлар, вәзифәли шәхсләр сечки комиссијаларына өз сәлаһијјәтини һәјата кечирмәкдә көмәк етмәјә, онларын иши үчүн лазым олан мә'лумат вә материаллар вермәјә борчлудурлар.

Сечки комиссијасы сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә дөвләт органларына вә ичтимаи органлара, мүәссисәләрә, идарәләрә, тәшкилатлара, вәзифәли шәхсләрә мүрачиәт етмәк һүгугуна маликдир; онлар гојулан мәсәләни нәзәрдән кечирмәјә вә сечки комиссијасына ән кечи үч күн мүддәтиндә чаваб вермәјә борчлудурлар.

V. СЕЧИЧИ СИЈАҺЫЛАРЫ

Маддә 29. **Сечичи сијаһысы вә онун тәртиб едилмәси гајдасы**

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечичи сијаһысы һәр сечки мәнтәгәси үзрә мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән тәртиб едилир, онун сәдри вә катиби тәрәфиндән имзаланыр. Мәнтәгә сечки комиссијасы сијаһыларын тәртиби ишинә ичтимаијјәт нүмајәндәләрини чәлб едә биләр.

Шәһәр, шәһәрләрдә рајон, гәсәбә вә кәнд халг депутатлары Советләринин ичрајјә комитәләри сечичиләрин учотуну тә'мин едир вә мүвафиг әразидә јашајан сечичиләр һаггында мәнтәгә сечки комиссијаларына сечичи сијаһыларынын тәртиби үчүн мә'лумат верир.

Гошун һиссәләриндә олан сечичиләрин—һәрби гуллугчуларын, һабелә гошун һиссәләринин јерләшдији рајонларда јашајан һәрби гуллугчу аиләләри үзвләринин вә башга сечичиләрин сијаһылары гошун һиссәләринин командирләри тәрәфиндән тәгдим едилән мә'лумат әсасында тәртиб олунур. Гошун һиссәләриндән кәнарда јашајан һәрби гуллугчулар сечичи сијаһыларына јашајыш јерләри үзрә үмуми әсасларла дахил едилирләр.

Сечки күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә тәшкил едилмиш сечки мәнтәгәләри үзрә сечичи сијаһылары кәмиләрин капитанлары тәрәфиндән тәгдим едилән мә'лумат әсасында тәртиб олунур.

Сечичи сијаһысында сечичиләрин фамилијалары сәсвермәнин тәшкили үчүн мүнасиб олан сыра гајдасы илә көстәрилир.

Маддә 30. **Вәтәндашларын сечичи сијаһысына дахил едилмәси гајдасы**

Сечичи сијаһысына сечки күнүнәдәк вә ја сечки күнү 18 јашы тамам олан, сијаһы тәртиб едиләркән һәмин сечки мәнтәгәсинин әразисиндә јашајан вә сәсвермәдә иштирак етмәк һүгугу олан бүтүн Азәрбајчан ССР вәтәндашлары дахил едилирләр.

Сечичи башга сечки мәнтәгәләриндә сечичи сијаһыларына дахил едилә билмәз.

Маддә 31. Сечичи сијаһылары илә вәтәндашларын таныш олмасы вә сечичи сијаһысындакы јанлышлыглардан шикајәт һүгугу

Сечичи сијаһылары һамынын таныш олмасы үчүн сечкиләрдән он беш күн әввәл тәгдим едилир.

Вәтәндашларын сечичи сијаһысы илә таныш олмаг вә онун тәркибинин дүзкүнлүјүнү мәнтәгә сечки комиссијасынын бинасында јохламаг имканы тә'мин едилир.

Һәр бир вәтәндаша сијаһыја дахил едилмәмәсиндән, јанлыш дахил едилмәсиндән вә ја сијаһыдан чыхарылмасындан, һабелә сечичијә даир мә'луматын сијаһыда дәгиг көстәрилмәмәсиндән шикајәт етмәк һүгугу верилир. Сијаһыдакы јанлышлыглар һаггында әризәјә мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән бахылыр; о, әризәјә ән кечи ики күн әрзиндә, сечки күнү әрәфәсиндә вә сечки күнү исә дәрһал бахмалы, сијаһыда лазыми дүзәлишләр вә әлавәләр етмәли, ја да әризәчијә әризәсинин рәдд едилмәси һаггында әсасландырылмыш гәрарын сурәтини вермәлидир. Һәмин гәрардан рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинә шикајәт сечкиләрә ән кечи беш күн галмыш верилә биләр; мәһкәмә шикајәтә үч күн әрзиндә бахмалыдыр. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин гәрары гәтидир. Мәнтәгә сечки комиссијасы мәһкәмәнин гәрарына ујғун олараг сечичи сијаһысында дәрһал дүзәлиш етмәлидир.

Һамынын таныш олмасы үчүн сечичи сијаһыларынын тәгдим едилмәсиндән сонра јашајыш јеринә кәлмиш, јахуд мүхтәлиф сәбәбләр үзүндән сијаһыја дахил едилмәмиш сечичиләр өз хаһишләри илә вә паспорт, јахуд шәхсијјәтини тәсдиг едән дикәр сәнәд тәгдим етдикдән сонра сијаһыја дахил едилирләр.

Маддә 32. Вәтәндашлар өз олдуглары јери дәјишдирдикдә онларын сечки һүгугунун тә'мин едилмәси

Сечичи сијаһыларынын е'лан едилдији вахтла сечки күнү арасындакы мүддәтдә сечичи өз олдугу јери дәјишдирәрсә, онун депутатлыға сәсә гојулан намизәдләр барәсиндә сечки гәрарыны баглы зәрфдә мәнтәгә сечки комиссијасына тәгдим етмәк һүгугу вардыр. Сечичи паспорт, јахуд шәхсијјәтини тәсдиг едән дикәр сәнәд тәгдим етдикдән сонра мәнтәгә сечки комиссијасы бу барәдә сечичи сијаһысында мүвафиг гејд јазыр.

VI. АЗӘРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ДЕПУТАТЛЫҒЫНА НАМИЗӘДЛӘРИН КӨСТӘРИЛМӘСИ ВӘ ГЕЈДӘ АЛЫНМАСЫ

Маддә 33. Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәдләр көстәрилмәси гајдасы

Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәдләр көстәрилмәси сечкиләр тә'јин едилдикдән он күн сонра башланыр вә сечкиләрә бир ај галмыш гуртарыр.

Депутатлыға намизәдләр сечки даирәси әразисиндә јерләшән вә азы 250 нәфәрдән ибарәт олан мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын әмәк коллективләринин, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин јығынчагларында (конфрансларында) көстәрилир. Ишләјәнләрин вә тәһсил аланларын сајы бундан аз олан әмәк коллективләри, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри мүвафиг даирә сечки комиссијасы илә разылыг әсасында биркә јығынчаглар кечирә биләрләр. Бу заман онларын үмуми сајы азы 250 нәфәр олмалыдыр.

Ичтимаи тәшкилатлардан депутатлыға намизәдләр республика, вилајәт, рајон, шәһәр (республика табели шәһәр), шәһәрләрдә рајон тәшкилатларынын пленумларында көстәрилир.

Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәси үчүн јашајыш јериндә сечичиләрин јығынчагларыны даирә сечки комиссијалары халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри илә разылашдырмагла һәм өзләринин тәшәббүсү, һәм дә әһалинин ичтимаи өзфәалијјәт органларынын тәшәббүсү илә чағырырлар. Јашајыш јериндә сечичиләрин јығынчагларыны кечирмәк тәклифинә даирә сечки комиссијасы үч күн әрзиндә бахмалыдыр. Бу тәклиф гәбул едилдикдә јығынчағын кечирилмәси тарихи, вахты вә јери тә'јин едилир, бу барәдә даирәнин сечичиләринә үч күн әрзиндә мә'лумат верилир. Әкәр әһалинин ичтимаи өзфәалијјәт органы һәмин сечки даирәсинин әразисиндә јерләшмирсә, һабелә әкәр бу органын тәшәббүсү һәмин мәсәләјә даир онун ичласынын протоколу илә тәсдиг едилмәмишдирсә, јашајыш јериндә сечичиләрин јығынчағыны кечирмәк тәклифи рәдд едилир. Јашајыш јериндә сечичиләрин јығынчағыны кечирмәк тәклифи рәдд едилдикдә әсасландырылмыш гәрарын сурәти әһалинин ичтимаи өзфәалијјәт органына верилир. Бу гәрардан Мәркәзи сечки комиссијасына шикајәт едилә биләр, комиссијанын гәрары гәтидир. Әкәр сечки даирәсинин әразисиндә јашајан азы 250 сечичи јығынчагда иштирак едирсә, о, ихтијарлы сајылыр.

Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәси үчүн һәрби гуллугчуларын јығынчаглары гошун һиссәләринин командирләри тәрәфиндән чағырылыр. Һәрби гуллугчуларын үмуми јығынчағыны кечирмәк мүмкүн олмадыгда јығынчаглар бөлмәләр үзрә кечирилир.

Јығынчаг ачылмаздан әввәл онун иштиракчыларынын гејдә алынмасы јекунлары әсасында јығынчағын ихтијарлы олуб-олмамасы мүәјјәнләшдирилир. Јығынчағын апарылмасы үчүн рәјасәт һеј'әти, јахуд сәдр вә катиб сечилир.

Мүәссисәнин, идарәнин, тәшкилатын әмәк коллективиндән, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәсинин коллективиндән, бир нечә коллективин биркә јығынчағындан, ичтимаи тәшкилатдан, јашајыш јериндә сечичиләрин, гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчағындан Азәрбајчан ССР халг депутатлығына бир намизәд көстәрилир.

Јығынчагларда (конфрансларда), ичтимаи тәшкилатларын сечкили органларынын пленумларында гејри-мәһдуд сајда намизәдликләрин мүзакирәси үчүн шәраит јарадылыр. Јығынчағын һәр бир иштиракчысынын депутатлыға намизәдләр һаггында тәклифләр вермәк, онларын мүзакирәсиндә иштирак етмәк, тәклиф олунан намизәдликләрә тәрәфдар чыхмаг, јахуд онлара е'тираз һаггында тәклифләри ирәли сүрмәк, депутатлыға намизәд кими мүзакирә олунмаг үчүн өз намизәдлијини тәклиф етмәк һүгугу вардыр. Депутатлыға намизәд көстәрмәк һаггында гәрар јығынчагда ачыг вә ја кизли сәсвермә јолу илә гәбул едилир. Сәсвермә гајдасыны вә дикәр иш гајдасы мәсәләләрини јығынчаг (конфранс), ичтимаи тәшкилатын сечкили органынын пленуму мүәјјәнләшдирир.

Әкәр намизәдин леһинә јығынчағын (конфрансын), ичтимаи тәшкилатын сечкили органы пленумунун иштиракчыларынын јарыдан чоху сәс вермишдирсә, о, намизәд көстәрилмиш һесаб едилир. Депутатлыға намизәд көстәрилмәк һаггында протокол тәртиб едилир. Гәбул едилмиш гәрар барәдә депутатлыға намизәдә ики күндән кеч олмајараг мә'лумат верилир.

Бир гајда олараг, Азәрбајчан ССР халг депутатлығына Азәрбајчан ССР әразисиндә ишләјән вә ја јашајан вәтәндашлар намизәд көстәрилирләр.

Азәрбајчан ССР вәтәндашы ејни вахтда икидән чох халг депутатлары Советинин халг депутаты ола билмәз.

Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәсини тәшкил едән даирә сечки комиссијасы Азәрбајчан ССР халг депутатлығына көстәрилмиш намизәдләр һаггында әһалијә мә'лумат верир.

M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası

Маддә 34. Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләрин ҝејдә алынмасы

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләр онлары намизәд ҝөстәрмиш әмәк коллективләринин, иҹтимаи тәшкилатларын органларынын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләринин, јашајыш јериндә сечиҹиләрин, гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹагларынын тәгдими илә даирә сечки комиссијасы тәрәфиндән ҝејдә алынырлар.

Сечки даирәләриндән депутатлыға намизәдләрин ҝејдә алынмасы сечки ҝүнүнә отуз беш ҝүн галмыш башланыр вә ијирми беш ҝүн галмыш гуртарыр.

Депутатлыға намизәдләри ҝејдә алмаг һаггында гәрар һәмин сечки даирәси үзрә депутатлыға намизәдләрин ҝөстәрилмәси һаггында јығынҹагларын протоколлары, һабелә депутатлыға намизәдләрин һәмин сечки даирәси үзрә сәсә гојулмаға разылыг вермәси һаггында әризәләри олдугда гәбул едилир.

Бу Ганунун 11-ҹи маддәсиндә садаланан шәхсләр, һабелә ики халг депутатлары Советиндә депутат олан шәхсләр депутатлыға намизәд ҝөстәрилдикдә өз әризәләриндә депутат сечиләҹәкләри һалда, тутдуглары вәзифәни тәрк етмәк вә ја Советләрдән бириндә депутат сәлаһијјәтинә вахтындан әввәл хитам вермәк нијјәтиндә олдугларыны ҝөстәрир, јахуд өз намизәдликләрини ҝери ҝөтүрдүкләрини билдирирләр.

Даирә сечки комиссијасы депутатлыға намизәдләрин ҝејдә алынмасы һаггында протокол тәртиб едир, бу протокол беш ҝүн мүддәтиндә депутатлыға намизәдләрин әризәләри илә бирликдә Мәркәзи сечки комиссијасына тәгдим олунур.

Даирә сечки комиссијасы бу Ганунун тәләбләринә әмәл олунмагла депутатлыға намизәд ҝөстәриләнләри ҝејдә алыр. Ҝејдә алмагдан имтина едилмәси барәсиндә беш ҝүн мүддәтиндә Мәркәзи сечки комиссијасына шикајәт вериләбиләр.

Депутатлыға намизәд ејни вахтда анҹаг бир сечки даирәсиндә сәсә гојула биләр.

Депутатлыға намизәд Мәркәзи сечки комиссијасында, һабелә намизәд ҝөстәрилдији даирә вә ја мәнтәгә сечки комиссијасында ола билмәз. Депутатлыға намизәд ҝөстәрилмиш вә јухарыда садаланан комиссијаларын бириндә олан шәхс депутатлыға намизәд кими ҝејдә алындығы вахтдан комиссијадакы вәзифәләриндән азад едилмиш сајылыр.

Даирә сечки комиссијасы депутатлыға намизәдләр ҝејдә алындыгдан сонра дөрд ҝүндән ҝеҹ олмајараг депутатлыға һәр намизәдин ҝејдә алындығы һаггында мәтбуатда мә'лумат дәрҹ етдирир, онун фамилијасыны, адыны, атасынын адыны, анадан олдуғу или, тутдуғу вәзифәни (мәшғулијјәтини), партијалылығыны иш вә ја јашајыш јерини ҝөстәрир.

Маддә 35. Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәд ҝөстәрилмәси һаггында гәрарын ләғв едилмәси. Намизәдин өз намизәдлијини ҝери ҝөтүрмәси

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәд ҝөстәрмиш әмәк коллективи, иҹтимаи тәшкилатын органы, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәсинин коллективи, јашајыш јериндә сечиҹиләрин, гошун һиссәсиндә һәрби гуллугчуларын јығынҹағы депутатлыға намизәд ҝөстәрмәк һаггында өз гәрарыны сечкиләрәдәк һәр вахт ләғв етмәк һүгугуна маликдир. Бу мәсәлә барәсиндә гәрар депутатлыға намизәдләр ҝөстәрилмәси үчүн нәзәрдә тутулмуш гајдада гәбул олунур вә мүвафиг сечки комиссијасына тәгдим едилир.

Депутатлыға намизәд сечкиләрәдәк истәнилән вахт мүвафиг даирә сечки комиссијасына әризә илә мүраҹиәт едиб өз намизәдлијини ҝери ҝөтүрә биләр.

Депутатлыға намизәд ҝөстәрилмәк һаггында гәрарын ләғв едилмәси вә ја намизәдин өз намизәдлијини ҝери ҝөтүрмәси һаггында даирә сечки комиссијасы сечиҹиләрә мә'лумат верир.

Маддә 36. Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләр сырадан чыхдыгда онларын јеринә намизәдләр ҝөстәрилмәси гајдасы

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләр депутатлыға намизәдләрин ҝејдә алынмасы мүддәти гуртардыгдан сонра сырадан чыхдыгда, сечки даирәсиндә башга намизәдләр галмамышса, даирә сечки комиссијасы әмәк коллективләринә, иҹтимаи тәшкилатлара, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләринә, јашајыш јериндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹагларына депутатлыға јени намизәдләр ҝөстәрмәк тәклифи илә мүраҹиәт едир.

Депутатлыға намизәдләр сечкиләрә ијирми беш ҝүндән аз галмыш сырадан чыхдыгда мүвафиг сечки даирәсиндән депутат сечкиләри үмуми сечкиләрдән сонра ики ај мүддәтиндә кечирилир.

Сырадан чыхмыш депутатлыға намизәдләрин јеринә намизәдләр бу Ганунла мүәјјән едилмиш гајдада ҝөстәрилир.

Маддә 37. Сечки бүллетени

Мүвафиг даирә сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына ҝејдә алынмыш бүтүн намизәдләри сечки бүллетенинә әлифба сырасы илә дахил едир, бурада депутатлыға һәр намизәдин фамилијасы, ады, атасынын ады, тутдуғу вәзифә (мәшғулијјәти), иш вә јашајыш јери ҝөстәрилир. Сечки бүллетенләри Азәрбајҹан дилиндә вә сечки даирәси әһалисинин данышдығы дилләрдә чап едилир. Бүллетенләр сечкиләрә азы үч ҝүн галмыш сечки даирәсинин бүтүн мәнтәгә сечки комиссијаларына чатдырылыр.

VII. АЗӘРБАЈҸАН ССР ХАЛГ ДЕПУТАТЛЫҒЫНА НАМИЗӘДЛӘРИН ФӘАЛИЈЈӘТИ ҮЧҮН ТӘ'МИНАТЛАР

Маддә 38. Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдин јығынҹагларда чыхыш етмәк, күтләви информасија васитәләриндән истифадә етмәк, мә'лумат алмаг һүгугу

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләр даирә сечки комиссијалары тәрәфиндән ҝејдә алындыглары вахтдан сечкигабағы кампанијада бәрабәр әсасларла иштирак едирләр, онлар сечкигабағы вә башга јығынҹагларда, мүшавирәләрдә, иҹласларда, мәтбуатда, телевизијада, радио илә чыхыш етмәк һүгугуна маликдирләр.

Дөвләт органлары вә иҹтимаи органлар, мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин рәһбәрләри, әһалинин иҹтимаи өзфәалијјәт органлары сечиҹиләрлә ҝөрүшләр тәшкил етмәкдә, лазыми арајыш вә мә'лумат материаллары алмагда Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдләрә јардым ҝөстәрмәлидирләр.

Маддә 39. Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдин сечкигабағы програмы

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәд өз ҝәләҹәк фәалијјәтинин програмы илә чыхыш едир. Депутатлыға намизәдин програмында ССРИ-нин вә Азәрбајҹан ССР-ин дөвләт вә иҹтимаи гурулушунун Конститусија әсасларынын зоракылыгла дәјишдирилмәсинә јөнәлдилмиш мүддәалар, мүһарибә тәблиғаты, ирги, милләтләрарасы вә дини әдавәтин гызышдырылмасына, инсан һүгуглары вә азадлыгларынын позулмасына чағырышлар олмамалыдыр.

Маддә 40. Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдин вәкилләри

Азәрбајҹан ССР халг депутатлығына намизәдин беш нәфәрәдәк вәкили ола биләр; вәкилләр сечки кампанијасы кечирмәкдә она көмәк

едир, онун депутат сечилмəси леһинə тəшвигат апарыр, дөвлəт органлары, ичтимаи органлар вə сечичилəрлə гаршылыглы мүнасибəтлəрдə, һабелə сечки комиссијаларында онун мəнафејини тəмсил едирлəр.

Депутатлыға намизəд вəкиллəри өз мүлаһизəсинə көрə мүəјјəн едир вə гејдə алынмаг үчүн онларын һаггында даирə сечки комиссијасына мə'лумат верир. Сечки комиссијасы вəкиллəри гејдə алдыгдан сонра онлара вəсигə верир. Депутатлыға намизəд вəкиллəринин һəрəкəтлəри үчүн мəс'улијјəт дашыјыр вə онлары сечкилəрəдəк истəнилəн вахт дəјишə билəр.

Намизəдин вəкили сечки даирəсинин һеч бир сечки комиссијасынын тəркибиндə ола билмəз.

Депутатлыға намизəдин вəкиллəри гејдə алындыгдан сонра сечкигабағы јығынчагларын кечирилдији дөврдə халг депутатлығына намизəдин хаһиши илə истеһсал вə ја хидмəт вəзифəлəрини јеринə јетирмəкдəн азад едилə билəрлəр; бу заман иш јериндə онларын орта əмək һаггы сечкилəрин кечирилмəси үчүн ајрылан вəсаитдəн өдəнилир.

Маддə 41. **Сечкигабағы тəшвигат**

Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəдлəр истəр јығынчагларда, истəрсə дə сечичилəр үчүн мүнасиб олан башга формада өз сечичилəри илə көрүшлəр кечирирлəр. Сечичи јығынчагларыны сечки комиссијасы мүвафиг халг депутатлары Совети вə ја онун рəјасəт һеј'əти илə бирликдə тəшкил едир.

Јығынчағын вə көрүшлəрин нə вахт вə һарада кечирилəчəји барəдə сечичилəрə габагчадан мə'лумат верилир.

Депутатлыға намизəдлəр көстəрмиш əмəк коллективлəринə, ичтимаи тəшкилатлара, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəлəринин коллективлəринə, јашајыш јериндə сечичилəрə, гошун һиссəлəриндə һəрби гуллугчулара өз намизəдлəри леһинə манеəсиз тəшвигат апармаг һүгугу верилир.

Сечки комиссијалары əмəк коллективлəринə, ичтимаи тəшкилатлара, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəлəринин коллективлəринə, јашајыш јериндə сечичилəрə јығынчаг вə митинглəр үчүн аваданлыгла тəчһиз едилмиш биналар, һабелə сечкигабағы тəшвигат апармаг үчүн күтлəви информасија васитəлəри верир.

Азəрбајчан ССР вəтəндашларынын, əмəк коллективлəринин, ичтимаи тəшкилатларын, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəлəри коллективлəринин, гошун һиссəлəринин депутатлыға намизəдлəри сијаси, иш вə шəхси кејфијјəтлəрини азад вə һəртəрəфли музакирə етмəк имканы, һабелə јығынчагларда, мəтбуатда, телевизија вə радио илə намизəдин леһинə вə ја əлејһинə тəшвигат апармаг һүгугу тə'мин едилир.

Сечкилəр күнү тəшвигата јол верилмир.

Маддə 42. **Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəдин сечкигабағы тəдбирлəрдə иштирак етмəк үчүн истеһсал вə ја хидмəт вəзифəлəриндəн азад олунмасы**

Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəд гејдə алындыгдан сонра сечичилəрлə көрүшлəр, сечкигабағы јығынчагларда, митинглəрдə, телевизија вə радио илə чыхышлар заманы истеһсал вə ја хидмəт вəзифəлəрини јеринə јетирмəкдəн азад едилир; бу заман онун орта əмəк һаггы сечкилəрин кечирилмəси үчүн ајрылан вəсаитдəн өдəнилир.

Маддə 43. **Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəдин нəглијјатдан пулсуз истифадə етмəк һүгугу**

Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəд гејдə алындыгдан сонра мүвафиг сечки даирəсинин һүдудлары дахилиндə сəрнишин нəглијјатынын бүтүн нөвлəриндəн (таксидəн башга) пулсуз истифадə етмəк һүгугуна маликдир. Сечки даирəсинин һүдудларындан кəнарда јашајан депутатлыға намизəд сечки даирəсинə кетмəк вə јашајыш јеринə гајытмаг үчүн ејни һүгугдан истифадə едир.

Маддə 44. **Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəдин тохунулмазлығы**

Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəд Мəркəзи сечки комиссијасынын разылығы олмадан чинајəт мəс'улијјəтинə чəлб едилə билмəз, һəбс олуна билмəз вə ја онун барəсиндə мəһкəмə васитəсилə инзибати тəдбирлəр көрүлə билмəз.

VIII. СƏСВЕРМƏ ВƏ СЕЧКИЛƏРƏ ЈЕКУН ВУРУЛМАСЫ ГАЈДАСЫ

Маддə 45. **Сəсвермə вахты вə јери**

Азəрбајчан ССР халг депутатлары сечкилəри заманы сəсвермə сечки күнү јерли вахтла саат 7-дəн саат 20-дəк кечирилир. Сəсвермə вахты вə јери һаггында мəнтəгə сечки комиссијасы сечкилəрə ən кечи он күн галмыш сечичилəрə мə'лумат верир.

Лазым кəлдикдə даирə сечки комиссијасы јерли шəраити нəзəрə алараг сəсвермə вахтыны Мəркəзи сечки комиссијасынын разылығы илə дəјишə билəр.

Сечки күнү сəфəрдə олан кəмилəрдə, гошун һиссəлəриндə, узагда јерлəшəн вə кедиш-кəлиш чəтин олан јерлəрдə тəшкил едилмиш сечки мəнтəгəлəриндə мəнтəгə сечки комиссијасы сијаһыја дахил едилмиш бүтүн сечичилəр сəс вердикдəн сонра сəсвермəни истəнилəн вахт гуртармыш е'лан едə билəр.

Маддə 46. **Сəсвермəнин тəшкили**

Сəсвермə хүсуси олараг ајрылмыш јерлəрдə кечирилир вə бурада кизли сəсвермə үчүн кифајəт гəдəр кабинəлəр вə ја отаглар дүзəлдилмəли, сечки бүллетенлəринин верилмəси үчүн јерлəр мүəјјəн едилмəли вə сечки гутулары гојулмалыдыр. Сечки гутулары елə гојулур ки, сəсверəнлəр онлара јахынлашаркəн һөкмəн кизли сəсвермə үчүн ајрылмыш кабинəлəрдəн вə ја отаглардан кечсинлəр.

Сəсвермəнин тəшкили үчүн, сечичилəрин өз ирадəсини ифадə етмəсинин мəхфилијинин тə'мин едилмəси, сəсвермə јерлəринин тəчһиз олунмасы вə орада лазыми гајда јарадылмасы үчүн мəнтəгə сечки комиссијасы мəс'улијјəт дашыјыр.

Сечки күнү сəсвермə башланмаздан əввəл сечки гутулары мəнтəгə сечки комиссијасынын бүтүн үзвлəринин иштиракы илə комиссијанын сəдри тəрəфиндəн јохланылыр, пломбланыр вə ја мөһүрлəнир.

Һəр сечичи шəхсəн сəс верир; башга шəхслəрин əвəзинə сəс верилмəсинə јол верилмир. Сечки бүллетенлəри сечки мəнтəгəсинин сечичи сијаһысы əсасында, паспорт тəгдим едилмəклə мəнтəгə сечки комиссијасы тəрəфиндəн верилир. Сечки бүллетенлəринин верилмəси һаггында сечичи сијаһысында гејд апарылыр.

Сəһһəтинə вə ја башга сəбəблəрə көрə сəсвермə јеринə кəлə билмəјəн ајры-ајры сечичилəрин хаһиши илə мəнтəгə сечки комиссијасы сəсвермəни һəмин сечичилəрин олдуглары јердə тəшкил етмəји комиссијанын азы ики үзвүнə тапшырыр.

Маддə 47. **Сəсвермəнин кечирилмəси**

Сечки бүллетени сəсверəн тəрəфиндəн кизли сəсвермə кабинəсиндə вə ја отағында долдурулур. Бүллетен долдуруларкəн сəсверəн шəхсдəн башга бир адамын орада олмасы гадағандыр. Бүллетени мүстəгил долдурмаг имканы олмајан сечичи сечки комиссијасынын үзвүндəн башга, лазым билдији дикəр шəхси кабинəјə вə ја отаға дə'вəт етмəк һүгугуна маликдир.

Азəрбајчан ССР халг депутатлары сечкилəри заманы сəсверəн һансы намизəдлəрин əлејһинə сəс верирсə онларын фамилијаларыны бүллетендə позур.

Сəсверəн долдурулмуш бүллетени сечки гутусуна салыр.

Маддə 48. **Сечки мəнтəгəсиндə сəслəрин һесабланмасы**

Азəрбајчан ССР халг депутатлары сечкилəри заманы сечки мəнтəгəсиндə сəслəр һəр бир депутатлыға намизəд үзрə ајрыча һесабланыр.

Мəнтəгə сечки комиссијасы сечки гутуларыны вə сечичилəрин өз олдуғу јерини дəјишдирəркəн мəнтəгə сечки комиссијасына вердиклəри мөһүрлəнмиш зəрфлəри комиссијанын сəдри сəсвермəнин гуртардығыны е'лан етдикдəн сонра ачыр. Сəсвермə гуртаранадəк сечки гутуларынын вə сечичилəрин зəрфлəринин ачылмасы гадағандыр. Истифадə едилмəмиш сечки бүллетенлəринин һамысы сечки гутулары вə зəрфлəр ачылмаздан габаг мəнтəгə сечки комиссијасы тəрəфиндəн сајылыр вə лəғв едилир.

Мəнтəгə сечки комиссијасы сечичилəрин сијаһысы үзрə мəнтəгəдə сечичилəрин үмуми сајыны, һабелə бүллетен алмыш вə бағлы зəрфлəр вермиш сечичилəрин сајыны мүəјјəн едир. Сечки гутуларында вə сечичилəрин зəрфлəриндə олан бүллетенлəр əсасында комиссија сечки даирəси үзрə (һəмин сечки мəнтəгəси һүдудларында) ашағыдакылары мүəјјəн едир: сəсвермəдə иштирак етмиш сечичилəрин үмуми сајы; депутатлыға һəр бир намизəдин леһинə верилмиш сəслəрин сајы вə əлејһинə верилмиш сəслəрин сајы; е'тибарсыз сајылмыш бүллетенлəрин сајы. Сечичилəрин бүллетенлəрə əлавə етдиклəри вəтəндашларын фамилијалары үзрə сəслəр һесабланмыр.

Бүтүн намизəдлəрин фамилијаларынын позулдуғу бүллетенлəр е'тибарлы сајылыр. Һəмин бүллетенлəр үзрə сəслəр һəр бир намизəдин əлејһинə верилмиш сајылыр.

Мүəјјəн едилмиш нүмунəдə олмајан сечки бүллетенлəри, һабелə сəсвермə заманы бирдəн артыг намизəдин сахландығы бүллетенлəр е'тибарсыз сајылыр. Сечки бүллетенинин е'тибарлы олдуғуна шүбһə ојандыгда мəсəлəни сəсвермə јолу илə мəнтəгə сечки комиссијасы һəлл едир.

Сəслəрин һесабланмасынын нəтичəлəри мəнтəгə сечки комиссијасынын ичласында нəзəрдəн кечирилир вə протокола јазылыр. Протокол комиссијанын сəдри, сəдр мүавини, катиби вə үзвлəри тəрəфиндəн имзаланыр вə Мəркəзи сечки комиссијасынын мүəјјəн етдији гајдада дəрһал даирə сечки комиссијасына көндəрилир.

Маддə 49. **Сечкилəрин нəтичəлəринин мүəјјəн едилмəси**

Мəнтəгə сечки комиссијаларынын протоколлары əсасында даирə сечки комиссијасы даирə үзрə сечичилəрин үмуми сајыны, сечки бүллетенлəри алмыш сечичилəрин сајыны, сəсвермəдə иштирак етмиш сечичилəрин сајыны, депутатлыға һəр бир намизəдин леһинə верилмиш сəслəрин сајыны вə əлејһинə верилмиш сəслəрин сајыны, е'тибарсыз һесаб едилмиш бүллетенлəрин сајыны мүəјјəн едир.

Азəрбајчан ССР халг депутатлығына намизəд сечкилəр заманы сəсвермəдə иштирак етмиш сечичилəрин сəслəринин јарысындан чохуну алдыгда сечилмиш сајылыр.

Даирə сечки комиссијасы сечкилəр кедишиндə вə ја сəслəрин һесабланмасы заманы бу Ганунун позулмасына јол верилмəси үзүндəн сечкилəри е'тибарсыз һесаб едə билəр.

Сечичи сијаһыларына дахил едилмиш сечичилəрин јарысындан азы сечкилəрдə иштирак етдикдə, һабелə бир намизəдин гејдə алындығы даирəдə һəмин намизəд сырадан чыхдыгда сечкилəр кечирилмəмиш сајылыр.

Сечкилəрин нəтичəлəри даирə сечки комиссијасынын ичласында мүəјјəн едилир вə протокола јазылыр. Протокол комиссијанын сəдри, сəдр мүавини, катиби вə үзвлəри тəрəфиндəн имзаланыр вə Мəркəзи сечки комиссијасынын мүəјјəн етдији гајдада она көндəрилир.

Сечкилəрин нəтичəлəри һаггында мə'лумат мүвафиг даирə сечки комиссијасы тəрəфиндəн мəтбуатда Мəркəзи сечки комиссијасынын мүəјјəн етдији мүддəтлəрдə дəрч едилир. Мə'луматда сечичи сијаһыларына дахил едилмиш вəтəндашларын үмуми сајы, сəсвермəдə иштирак ет-

миш сечичилəрин сајы, һəр намизəдин леһинə верилмиш сəслəрин сајы вə əлејһинə верилмиш сəслəрин сајы, е'тибарсыз бүллетенлəрин сајы, сечилмиш халг депутатынын фамилијасы, ады, атасынын ады, тутдуғу вəзифəси (мəшғулијјəти), партијалылығы, иш вə јашајыш јери көстəрилир.

IX. АЗƏРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ДЕПУТАТЛАРЫ СЕЧКИЛƏРИНƏ ЈЕКУН ВУРУЛМАСЫ ВƏ ЈЕКУНЛАРЫН ДƏРЧ ЕДИЛМƏСИ ГАЈДАСЫ

Маддə 50. **Азəрбајчан ССР халг депутатларынын гејдə алынмасы**

Азəрбајчан ССР халг депутатлары сечкилəри үзрə Мəркəзи сечки комиссијасы сечилмиш Азəрбајчан ССР халг депутатларыны даирə сечки комиссијаларынын она көндəрдији протоколлар əсасында гејдə алыр.

Əкəр сечкилəрин кедишиндə вə ја сəслəрин һесабланмасы заманы, јахуд сечкилəрин нəтичəлəринин мүəјјəнлəшдирилмəси заманы бу Ганунун позулмасы һаллары олмушдурса, Мəркəзи сечки комиссијасы сечкилəри е'тибарсыз саја билəр вə Азəрбајчан ССР халг депутатыны гејдə алмагдан имтина едə билəр.

Маддə 51. **Азəрбајчан ССР халг депутатлары сечкилəринин јекунларынын дəрч едилмəси**

Мəркəзи сечки комиссијасы үмумəн республика үзрə сечкилəрин јекунлары һаггында мə'луматы вə сечилмиш Азəрбајчан ССР халг депутатларынын сијаһысыны сечкилəр кечирилдикдəн сонра əн кечи он күн мүддəтиндə əлифба сырасы илə мəтбуатда дəрч етдирир, депутатын фамилијасыны, адыны, атасынын адыны, тутдуғу вəзифəни (мəшғулијјəтини), партијалылығыны, иш вə јашајыш јерлəрини, һабелə онун депутат сечилдији сечки даирəсини көстəрир.

Маддə 52. **Азəрбајчан ССР халг депутатынын вəсигəси вə дөш нишаны**

Мəркəзи сечки комиссијасы тəрəфиндəн гејдə алынмыш Азəрбајчан ССР халг депутатларынын сијаһысы мəтбуатда дəрч олундугдан сонра даирə сечки комиссијасы сечилмиш депутата онун сечилмəси һаггында вəсигə верир.

Сечилмиш депутатларын сəлаһијјəти Азəрбајчан ССР Али Совети тəрəфиндəн тəсдиг едилдикдəн сонра депутат сечилмəлəри һаггында онлара верилмиш вəсигəлəр Азəрбајчан ССР халг депутатынын вəсигəси илə əвəз едилир. Депутата һəмчинин «Азəрбајчан ССР халг депутаты» дөш нишаны верилир.

Азəрбајчан ССР халг депутаты олан шəхс барəсиндə мəһкəмəнин иттиһам һөкмүнүн гануни гүввəјə минмəси илə əлагəдар Азəрбајчан ССР халг депутаты кери чағырылдыгда вə ја онун сəлаһијјəтинə вахтындан əввəл хитам верилдикдə Азəрбајчан ССР халг депутатынын вəсигəси вə дөш нишаны Азəрбајчан ССР Али Советинин катиблијинə гајтарылмалыдыр.

X. ТƏКРАР СƏСВЕРМƏ, ТƏКРАР СЕЧКИЛƏР ВƏ СЫРАДАН ЧЫХМЫШ ДЕПУТАТЛАРЫН ЈЕРИНƏ АЗƏРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ДЕПУТАТЛАРЫ СЕЧКИЛƏРИ

Маддə 53. **Тəкрар сəсвермə**

Əкəр сечки даирəси үзрə Азəрбајчан ССР халг депутатлығына икидəн чох намизəд сəсə гојулмуш вə онларын һеч бири сечилмəмишдирсə, даирə сечки комиссијасы даирəдə əн чох сəс топламыш ики нəфəр депутатлыға намизəд үзрə тəкрар сəсвермə кечирмəк һаггында гəрар гəбул едир. Даирə сечки комиссијасы бу гəрар һаггында Мəркəзи сечки

комиссијасына вә даирәнин сечичиләринә мә'лумат верир. Сечки даирәсиндә тәкрар сәсвермә бу Ганунун тәләбләринә әмәл олунмагла ән кечи ики һәфтә әрзиндә кечирилир. Тәкрар сәсвермә кечирилмәси һаггында мә'лумат мәтбуатда дәрч олунур.

Тәкрар сәсвермә заманы сәсвермәдә иштирак етмиш сечичиләрин дикәр намизәдә нисбәтән даһа чохунун сәсини топламыш Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәд сечилмиш сајылыр.

Маддә 54. Тәкрар сечкиләр

Әкәр сечки даирәсиндә сәсә гојулан Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәдләр икидән чох олмамышдырса вә онларын һеч бири сечилмәмишдирсә, јахуд сечки даирәси үзрә сечкиләр кечирилмәмиш вә ја е'тибарсыз сајылмышдырса, јахуд тәкрар сәсвермә сечилмиш депутаты мүәјјәнләшдирмәјә имкан вермәмишдирсә, Мәркәзи сечки комиссијасы даирә сечки комиссијасына сечки даирәсиндә тәкрар сечкиләр кечирмәји тапшырыр. Бу заман о, даирә вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын сечкиләри јени тәркибдә кечирмәсинин зәрури олдуғу һаггында гәрар гәбул едә биләр. Сәсвермә һәмин сечки мәнтәгәләриндә вә үмуми сечкиләрин кечирилмәси үчүн тәртиб едилмиш сечичи сијаһылары үзрә кечирилир.

Тәкрар сечкиләр үмуми сечкиләрдән сонра ән кечи ики ај мүддәтиндә кечирилир. Сечки комиссијаларынын тәшкили, депутатлыға намизәдләрин көстәрилмәси, гејдә алынмасы вә башга тәдбирләр бу Ганунла мүәјјән едилмиш гајдада һәјата кечирилир. Тәкрар сечкиләрин кечирилмәси һаггында мә'лумат мәтбуатда дәрч олунур.

Сечки даирәсиндә үмуми сечкиләр кедишиндә сәсләрин зәрури мигдарыны топламамыш Азәрбајчан ССР вәтәндашлары һәмин даирәдә тәкрар сечкиләр кечириләркән халг депутатлығына намизәд кими јенидән сәсә гојула билмәзләр.

Маддә 55. Сырадан чыхмыш депутатларын јеринә Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри кечирилмәси

Азәрбајчан ССР Али Совети ајры-ајры Азәрбајчан ССР халг депутатларынын сәлаһијјәтини е'тибарсыз һесаб етдикдә, һабелә депутат кери чағырылдыгда, башга сәбәбләр үзүндән депутат сәлаһијјәтинә вахтындан габаг хитам верилдикдә депутатын сырадан чыхдығы вахтдан е'тибарән үч ај мүддәтиндә мүвафиг сечки даирәләриндә јени сечкиләр кечирилир. Мәркәзи сечки комиссијасы сечкиләри онларын кечирилмәсинә азы ики ај галмыш тә'јин едир вә бу Ганунун тәләбләринә әмәл олунмагла тәшкил едир. Һәм дә даирә сечки комиссијасы сечкиләрә әлли күн галмыш, мәнтәгә сечки комиссијалары сечкиләрә бир ај галмыш тәшкил едилир, депутатлыға намизәдләрин гејдә алынмасы сечкиләрә бир ај галмыш гуртарыр.

Азәрбајчан ССР халг депутаты Азәрбајчан ССР халг депутатларынын сәлаһијјәт мүддәтинин гуртармасына бир илдән аз галмыш сырадан чыхдыгда онун јеринә јени Азәрбајчан ССР халг депутаты сечкиләри кечирилмир.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1836—XI.

---

127 Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

I. ҮМУМИ МҮДДӘАЛАР

Маддә 1. Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләринин әсаслары

Азәрбајчан ССР Конститусијасына ујғун олараг Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри: Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети, рајон, шәһәр, шәһәрләрдә рајон, гәсәбә вә кәнд халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри кизли сәсвермә јолу илә үмуми, бәрабәр вә бирбаша сечки һүгугу әсасында бирмандатлы вә чохмандатлы сечки даирәләри үзрә кечирилир.

Маддә 2. Үмуми сечки һүгугу

Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри үмумидир: 18 јашына чатмыш Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын депутат сечмәк вә сечилмәк һүгугу вардыр.

Мәншәјиндән, сосиал вә әмлак вәзијјәтиндән, ирги вә милли мәнсубијјәтиндән, чинсиндән, тәһсилиндән, дилиндән, динә мүнасибәтиндән, һәмин јердә јашамаг вахтындан, мәшғулијјәтинин нөвүндән вә характериндән асылы олараг Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын сечки һүгугларыны билаваситә вә ја долајысы илә һәр һансы шәкилдә мәһдудлашдырмаг гадағандыр.

Фәалијјәт габилијјәтсизлији мәһкәмә тәрәфиндән тәсдиг едилән руһи хәстә вәтәндашлар, мәһкәмәнин һөкму илә чәза чәкән шәхсләр, һабелә чинајәт процессуал ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада барәсиндә гәти имкан тәдбири—һәбсдә сахлама тәдбири сечилмиш шәхсләр сечкиләрдә иштирак етмирләр.

Маддә 3. Бәрабәр сечки һүгугу

Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри бәрабәрдир: һәр бир сечки даирәсиндә сечичинин бир сәси вардыр; сечичиләр сечкиләрдә бәрабәр әсасларла иштирак едирләр.

Гадынлар вә кишиләр бәрабәр сечки һүгугларына маликдирләр.

Һәрби гуллугчулар Азәрбајчан ССР-нин бүтүн вәтәндашлары илә бәрабәр сечки һүгугларына маликдирләр.

Маддә 4. Бирбаша сечки һүгугу

Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри бирбашадыр: вәтәндашлар депутатлары билаваситә сечирләр.

Маддә 5. Кизли сәсвермә

Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләриндә сәсвермә кизлидир: сәсверәнләрин өз ирадәсини ифадә етмәси үзәриндә нәзарәтә јол верилмир.

Маддә 6. Сечкиләрин сечки комиссијалары тәрәфиндән кечирилмәси

Јерли Совет депутатлары сечкиләринин кечирилмәсини әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин нүмајәндәләриндән, јашајыш јерләриндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчагларынын нүмајәндәләриндән тәшкил олунан сечки комиссијалары тә'мин едирләр.

Маддә 7. Јерли Совет депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә ашкарлыг

Јерли Совет депутатлары сечкиләринин сечки комиссијалары, әмәк коллективләри вә ичтимаи тәшкилатлар ачыг вә ашкар һазырлајыр вә кечирирләр.

Сечки комиссијалары вәтәндашлара өз ишләри һаггында, сечки даирәләринин тәшкили, сечки комиссијаларынын тәркиби, јери, иш вахты вә сечичиләрин сијаһылары һаггында мә'лумат верирләр. Сечки комиссијалары депутатлыға намизәдләрин гејдә алынмасынын јекунларыны, гејдә алынмыш намизәдләр һаггында биографик мә'луматы, һәр бир намизәд үзрә сәсверманин нәтичәләрини вә сечкиләрин јекунларыны вәтәндашларын нәзәринә чатдырырлар.

Сечки комиссијаларынын ичласларында, о чүмләдән депутатлыға намизәдләрин гејдә алынмасы, сәсвермәјә башламаздан әввәл сечки гутуларынын пломбланмасы вә ја мөһүрләнмәси, сечки мәнтәгәсиндә сәсләрин һесабланмасы, даирә үзрә сечкиләрин нәтичәләринин мүәјјәнләшдирилмәси вә сечкиләрә үмуми јекунлар вурулмасы заманы, һабелә сечкиләрлә әлагәдар бүтүн дикәр јығынчаг вә ичласларда әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин, јашајыш јерләриндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчагларынын, јухары сечки комиссијаларынын, дөвләт һакимијјәти органлары нүмајәндәләринин, намизәдләрин вәкилләринин, һабелә мәтбуат, телевизија, радио нүмајәндәләринин иштирак етмәјә ихтијары вардыр. Көстәрилән нүмајәндәләрин сәлаһијјәти мүвафиг сәнәдлә, јахуд әмәк коллективинин, ичтимаи тәшкилатын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәси коллективинин, јашајыш јерләриндә сечичиләрин, гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчағынын гәрары илә тәсдиг олунмалыдыр.

Сечкиләр күнү сечки мәнтәгәләринин биналарында, јахуд сечки комиссијаларынын ичласларында нүмајәндәләрин иштирак етмәк нијјәти сечкиләрә азы ики күн галмыш мүвафиг сечки комиссијаларына билдирилмәлидир. Көстәрилән нүмајәндәләрин сечки комиссијаларынын ишинә гарышмасына јол верилмир.

Күтләви информасија васитәләри јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси кедишини ишыгландырырлар.

Сечки комиссијалары, дөвләт органлары вә ичтимаи органлар, әмәк коллективләри күтләви информасија васитәләринә сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар информасија вә материаллар верирләр.

Маддә 8. **Јерли Совет депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә вәтәндашларын, әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин иштиракы**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлары јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә истәр әмәк коллективләри, ичтимаи тәшкилатлар, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри, јашајыш јерләриндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчаглары васитәсилә, истәрсә дә билаваситә иштирак едирләр.

Әмәк коллективләри вә ичтимаи тәшкилатлар јерли Совет депутатлары сечкиләринин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә һәм сечки комиссијаларындакы нүмајәндәләри васитәсилә, һәм дә билаваситә иштирак едирләр.

Маддә 9. **Јерли Советләрин депутатлығына намизәдләр көстәрмәк һүгугу**

Јерли Советләрин депутатлығына намизәдләр көстәрмәк һүгугу әмәк коллективләринә, ичтимаи тәшкилатлара, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринә, јашајыш јерләриндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчагларына мәхсусдур.

Маддә 10. **Јерли Советләрин депутатларына сечичиләрин тапшырыглары**

Сечичиләр өз депутатларына тапшырыглар верирләр.

Тапшырыгларын верилмәси, үмумиләшдирилмәси, мүзакирәси вә јеринә јетирилмәсинин тәшкили гајдасы Азәрбајчан ССР ганунверичилији илә мүәјјән едилир.

Маддә 11. **Јерли Советин депутаты статусунун вәзифә мөвгеји илә бир араја сығмазлығы**

Јерли халг депутатлары Советләри ичраијјә комитәләринин сәдрләриндән башга, ичраијјә комитәләринин тәркибинә дахил олан шәхсләр, јерли Советләрин ичраијјә комитәләринин шө'бә, идарә рәһбәрләри, һакимләр вә дөвләт арбитрләри ејни заманда онлары тә'јин едән вә ја сечән јерли Советин депутаты ола билмәзләр.

Маддә 12. **Јерли Совет депутатларынын сечкиләри илә әлагәдар хәрчләр. Сечкиләрин мадди тә'минаты**

Депутатлыға һәр бир намизәд үчүн бәрабәр шәраит тә'мин етмәк мәгсәдилә јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар хәрчләри сечки комиссијалары мүвафиг Советләрин депутатларынын сечкиләри үзрә вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә, кәнд сечки комиссијалары тәрәфиндән дөвләтин һесабына, һабелә мүәссисәләрин, ичтимаи вә дикәр тәшкилатларын, вәтәндашларын könүллү вердикләри вәсаит һесабына јарадылан мәркәзләшдирилмиш ваһид фонддан өдәјирләр.

Мүәссисәләр, идарәләр вә тәшкилатлар, дөвләт органлары вә ичтимаи органлар сечки комиссијаларынын сәрәнчамына сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси дөврүндә әвәзсиз олараг биналар, лазыми аваданлыг вә нәглијјат васитәләри верирләр.

Маддә 13. **Сечкиләр һаггында ганунверичилијин позулмасы үстүндә мәс'улијјәт**

Азәрбајчан ССР вәтәндашынын јерли Советин депутатыны сечмәк вә сечилмәк, сечкигабағы тәшвигат апармаг һүгугуну сәрбәст һәјата кечирмәсинә зоракылыг, алдатма, һәдә-горху јолу илә вә ја башга јолла мане олан шәхсләр, һабелә сечки сәнәдләрини сахталашдырмыш, гәсдән сәсләри дүзкүн һесабламамыш, сәсвермәнин мәхфилијини позмуш вә ја бу Ганунун дикәр позунтуларына јол вермиш сечки комиссијалары үзвләри, дөвләт органларынын вә ичтимаи органларын вәзифәли шәхсләри ганунла мүәјјән едилмиш гајдада мәс'улијјәт дашыјырлар. Депутатлыға намизәд һаггында јалан мә'лумат дәрч етмиш вә ја башга үсулла белә мә'луматы јајмыш шәхсләр дә мәс'улијјәтә чәлб едилирләр.

Депутатлыға намизәд бу Гануну поздугда она намизәди гејдә алмыш сечки комиссијасы тәрәфиндән хәбәрдарлыг едилир. Гануну тәкрар поздугда исә вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә, кәнд сечки комиссијасы һәмин депутатлыға намизәдин гејдә алынмасы һаггында гәрары ләғв едә биләр. Бу барәдә сечки даирәсинин әһалисинә мә'лумат верилир.

Сечкиләр һаггында ганунверичилијин позулмасы барәдә сечкиләрә һазырлыг дөврүндә, јахуд сечкиләрдән сонра сечки комиссијаларына, дөвләт органларына вә ичтимаи органлара верилән әризәләрә беш күн мүддәтиндә, сечкиләр әрәфәсиндә вә ја сечкиләр күнү верилән әризәләрә исә дәрһал бахылмалыдыр.

II. СЕЧКИЛӘРИН ТӘ'ЈИН ЕДИЛМӘСИ ВӘ СЕЧКИ ДАИРӘЛӘРИНИН ТӘШКИЛИ ГАЈДАСЫ

Маддә 14. **Сечкиләрин тә'јин едилмәси**

Бүтүн јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечки-

ләри јени вахтда кечирилир вә Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән јерли Советләрин депутатларынын сәлаһијјәт мүддәтинин гуртармасына азы ики ај галмыш тә'јин едилир.

Сечкиләрин тә'јин едилмәси вә күнү һаггында мә'лумат мәтбуатда дәрҹ олунур.

Маддә 15. **Сечки даирәләринин тәшкили**

Јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри үчүн сечки даирәләри ашағыдакы мигдарда тәшкил едилир:

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинә—150-дәк даирә;

Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Советинә—250-дәк даирә;

Кәнҹә вә Сумгајыт шәһәр халг депутатлары Советләринә—150-дәк даирә;

республика вә вилајәт табели шәһәрләрин шәһәр халг депутатлары Советинә—100-дәк даирә;

рајон халг депутатлары Советинә—75-дәк даирә;

шәһәр халг депутатлары Советинә—50-дәк даирә;

Бакы вә Кәнҹә шәһәрләриндә рајон халг депутатлары Советләринә—75-дәк даирә;

гәсәбә, кәнд халг депутатлары Советинә—40-дәк даирә.

Бу маддә илә мүәјјән едилмиш нормалар һәддиндә сечкиләр үчүн сечки даирәләринин сајы мүвафиг Советләрин, јахуд онларын рәјасәт һеј'әтләринин тәклифләри үзрә ашағыдакылар тәрәфиндән мүәјјән едилир:

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинә, республика табели рајонларын вә шәһәрләрин халг депутатлары Советләринә—Азәрбајҹан ССР Али Совети, јахуд онун рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән;

рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә, кәнд Советләринә—јухары Совет, јахуд онун рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән.

Сечки даирәләри инзибати әрази бөлкүсү вә дикәр әрази хүсусијјәтләри нәзәрә алынмагла, һәр депутат мандаты үчүн әһалинин әсасән бәрабәр сајда олмасына риајәт едилмәклә Советләрин, јахуд онларын рәјасәт һеј'әтләринин тәгдими илә мүвафиг сурәтдә вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә, кәнд сечки комиссијасы тәрәфиндән тәшкил едилир.

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети, Бакы вә Кәнҹә шәһәр Советләри, рајон Советләри депутатларынын сечкиләри бирмандатлы сечки даирәләри үзрә кечирилир.

Шәһәр (рајон бөлкүсү олмајан шәһәр), шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд Советләри депутатларынын сечкиләри мүвафиг Советләрин гәрары илә һәм бирмандатлы, һәм дә чохмандатлы сечки даирәләри үзрә кечирилә биләр.

Ән чоху 25 депутатын сечилдији гәсәбә, кәнд Советинин гәрары илә сечкиләр депутатлыға намизәдләрин үмуми сијаһысы үзрә кечирилә биләр. Бу һалда Советин әразиси бир чохмандатлы сечки даирәси олур.

Чохмандатлы сечки даирәләри бу маддә илә мүәјјән едилмиш нормалар һәддиндә јарадылан сечки даирәләрини бирләшдирмәк јолу илә ајры-ајры, јахуд билаваситә јахынлыгда јерләшән јашајыш мәнтәгәләри һудудунда Советин бүтүн әразисиндә тәшкил едилир.

Сечки даирәләринин сијаһылары сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи он бешинчи күн онларын һудудлары вә әһалисинин сајы көстәрилмәклә мүвафиг сечки комиссијалары тәрәфиндән дәрҹ едилир.

III. СЕЧКИ МӘНТӘГӘЛӘРИ

Маддә 16. **Сечки мәнтәгәләринин тәшкили**

Јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри за-

маны сәсвермә кечирмәк вә сәсләри һесабламаг үчүн рајонларын, шәһәрләрин, шәһәрдә рајонларын әразиси сечки мәнтәгәләринә бөлүнүр. Сечки мәнтәгәләри һәмчинин гошун һиссәләриндә тәшкил едилир.

Узагда јерләшән вә кедиш-кәлиш чәтин олан рајонлардакы вәтәндашларын олдуглары јерләрдә, һабелә сечкиләр күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә сечки мәнтәгәләри тәшкил едилә биләр; мүвафиг сурәтдә онлар олдуглары јерин вә ја кәминин аид едилдији лиманын сечки даирәләринә дахилдир.

Маддә 17. **Сечки мәнтәгәләринин тәшкили гајдасы вә нормасы**

Сечки мәнтәгәләри мүвафиг сечки комиссијаларынын разылығы илә рајон, шәһәр (рајон табели шәһәрләрдән башга), шәһәрдә рајон халг депутатлары Советләри вә ја һәмин Советләрин рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир. Сечкиләр күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә сечки мәнтәгәләри кәминин аид едилдији лиманын олдуғу јердә мүвафиг јерли халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир. Гошун һиссәләриндә сечки мәнтәгәләри һиссәләрин вә ја гошун бирләшмәләринин командирләринин тәгдими илә јерли халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәшкил едилир.

Сечки мәнтәгәләри сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи он бешинчи күн тәшкил едилир. Гошун һиссәләриндә, сечкиләр күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә, һабелә узагда јерләшән вә кедиш-кәлиш чәтин олан јерләрдә сечки мәнтәгәләри һәмин мүддәтдә, мүстәсна һалларда исә сечкиләрә азы беш күн галмыш тәшкил едилир.

Сечки мәнтәгәләри азы 20 нәфәр вә чоху 3.000 нәфәр сечиҹи олмагла тәшкил едилир.

Мүвафиг јерли Совет вә ја онун рәјасәт һеј'әти һәр бир сечки мәнтәгәсинин һудудлары һаггында сечиҹиләрә мә'лумат верир, мәнтәгә сечки комиссијасынын јерини вә сәсвермә јерләрини көстәрир.

IV. СЕЧКИ КОМИССИЈАЛАРЫ

Маддә 18. **Сечки комиссијалары системи**

Јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләрини кечирмәк үчүн ашағыдакы сечки комиссијалары тәшкил едилир:

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети депутатларынын сечкиләри үзрә сечки комиссијасы (вилајәт сечки комиссијасы);

рајон Советләри депутатларынын сечкиләри үзрә рајон сечки комиссијалары;

шәһәр Советләри депутатларынын сечкиләри үзрә шәһәр сечки комиссијалары;

шәһәрдә рајон Советләринә депутат сечкиләри үзрә шәһәрдә рајон сечки комиссијалары;

гәсәбә Советләри депутатларынын сечкиләри үзрә гәсәбә сечки комиссијалары;

кәнд Советләри депутатларынын сечкиләри үзрә кәнд сечки комиссијалары;

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети, Бакы вә Кәнҹә шәһәр Советләри депутатларынын сечкиләри үзрә даирә сечки комиссијалары;

мәнтәгә сечки комиссијалары.

Рајон, шәһәр (рајон бөлкүсү олмајан шәһәр), гәсәбә вә кәнд халг депутатлары Советләринә сечкиләр үзрә сечки даирәләриндә даирә сечки комиссијалары тәшкил едилмир. Белә һалларда даирә сечки комиссијаларынын функсијаларыны мүвафиг әрази сечки комиссијалары јеринә јетирир.

Маддә 19. Вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијаларынын тәшкили

Јерли Совет депутатларынын сечкиләри үзрә вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијасы сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи једдинчи күн ачыг вә ја кизли сәсвермә илә 5—19 нәфәрдән ибарәт тәркибдә мүвафиг халг депутатлары Совети, јахуд онун рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән тәшкил едилир.

Сечки комиссијаларынын тәркибинә нүмајәндәләр мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын әмәк коллективләри вә ја онларын шуралары, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри, ичтимаи тәшкилатларын вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон органлары, онларын илк тәшкилатлары, һабелә јашајыш јериндә сечичиләрин вә онларын илк тәшкилатлары, һабелә јашајыш јериндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹаглары тәрәфиндән көстәрилир.

Бу маддәнин биринҹи һиссәсиндә садаланан сечки комиссијаларынын сәлаһијјәт мүддәти беш илдир.

Маддә 20. Вилајәт, Бакы вә Кәнҹә шәһәр сечки комиссијаларынын сәлаһијјәти

Мүвафиг халг депутатлары Совети депутатларынын сечкиләри үзрә вилајәт, Бакы вә Кәнҹә шәһәр сечки комиссијалары:

1) мүвафиг јерли халг депутатлары Советинин әразисиндә бу Ганунун иҹрасына нәзарәт едир вә онун ејни гајдада тәтбигини тә'мин едир; лазым кәлдикдә бу Ганунун изаһы һаггында тәгдиматла Азәрбајҹан ССР Али Советинә мүраҹиәт едир;

2) сечки даирәләри тәшкил едир;

3) даирә вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын фәалијјәтини истигамәтләндирир;

4) пул вәсаитини сечки комиссијалары арасында бөлүшдүрүр;

5) сечки комиссијаларынын бина, нәглијјат, рабитә васитәләри илә тә'мин олунмасына нәзарәт едир вә сечкиләрин дикәр мадди-техники тә'минаты мәсәләләрини нәзәрдән кечирир;

6) сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә даирә вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын, јерли Советләрин иҹра вә сәрәнҹам органларынын, мүәссисәләрин, идарәләрин вә тәшкилатларын, һабелә ичтимаи тәшкилатларын органларынын мә'луматыны динләјир;

7) јерли халг депутатлары Совети депутатларынын сечкиләри үзрә сечки бүллетенләринин Азәрбајҹан ССР Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин мүәјјәнләшдирдији формада һазырланмасыны тә'мин едир;

8) депутатлыға намизәдләрин гејдә алынмасы һаггында протоколлары даирә сечки комиссијаларындан алыр вә мүвафиг јерли Советин депутатлығына гејдә алынмыш намизәдләрин тәркиби һаггында мә'лумат дәрҹ едир;

9) мүвафиг јерли Совет депутатларынын сечкиләринин нәтиҹәләри һаггында протоколлары даирә сечки комиссијаларындан алыр;

10) мүвафиг јерли Совета сечилмиш депутатлары гејдә алыр, вилајәт, шәһәр үзрә сечкиләрә јекун вурур, мәтбуатда сечкиләрин нәтиҹәләри һаггында мә'лумат вә сечилмиш депутатларын сијаһысыны дәрҹ едир;

11) депутатларын сәлаһијјәтини јохламаг үчүн зәрури олан сәнәдләри мүвафиг јерли Советин Мандат комиссијасына верир;

12) тәкрар сәсвермә вә тәкрар сечкиләр кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләри һәлл едир;

13) мүвафиг јерли Советин сырадан чыхмыш депутатлары јеринә сечкиләр тә'јин едир вә сечкиләрин кечирилмәсини тә'мин едир;

14) сечки сәнәдләринин Азәрбајҹан ССР Али Совети, јахуд онун Рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән мүәјјәнләшдирилмиш сахланма гајдасыны вә мүддәтләрини тә'мин едир;

15) даирә вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын гәрарлары вә һәрәкәтләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр вә онларын әсасында гәти гәрарлар чыхарыр;

16) бу Гануна мүвафиг сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 21. Рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијаларынын сәлаһијјәти

Мүвафиг халг депутатлары Совети депутатларынын сечкиләри үзрә рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијасы:

1) мүвафиг јерли Советин әразисиндә бу Ганунун иҹрасына нәзарәт едир;

2) сечки даирәләри тәшкил едир;

3) мәнтәгә сечки комиссијаларынын фәалијјәтини истигамәтләндирир;

4) пул вәсаитини мәнтәгә сечки комиссијалары арасында бөлүшдүрүр; мәнтәгә сечки комиссијаларынын бина, нәглијјат, рабитә васитәләри илә тә'мин олунмасына нәзарәт едир вә сечкиләрин дикәр мадди-техники тә'минаты мәсәләләрини нәзәрдән кечирир;

5) јерли Совет депутатларынын сечкиләри үзрә сечки бүллетенләринин Азәрбајҹан ССР Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин мүәјјән етдији форма үзрә һазырланмасыны тә'мин едир;

6) сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә мәнтәгә сечки комиссијаларынын, јерли Советләрин иҹра вә сәрәнҹам органларынын, мүәссисә, идарә вә тәшкилат рәһбәрләринин, һабелә ичтимаи тәшкилат органларынын мә'луматыны динләјир;

7) сечиҹи сијаһыларынын тәртиб олунмасына вә һамынын таныш олмасы үчүн тәгдим едилмәсинә нәзарәт едир;

8) мүвафиг јерли Советин депутатлығына намизәдләр көстәрилмәсини тәшкил едир;

9) депутатлыға көстәрилмиш намизәдләри, онларын вәкилләрини гејдә алыр вә онлара мүвафиг вәсигә верир;

10) мүвафиг јерли Советин халг депутатлығына гејдә алынмыш намизәдләрин тәркиби һаггында мә'луматы дәрҹ едир;

11) депутатлыға намизәдләр һаггында биографик мә'лумат верилән плакатларын нәшрини тә'мин едир;

12) әмәк коллективләри вә ичтимаи тәшкилатларла бирликдә һәм әмәк коллективләриндә, һәм дә јашајыш јерләриндә депутатлыға намизәдләрин сечиҹиләрлә көрүшләрини тәшкил едир;

13) сечки бүллетенинин мәтнини тәсдиг едир вә мәнтәгә сечки комиссијаларыны онларла тә'мин едир;

14) сечки мәнтәгәләриндә сәсвермәнин нәтиҹәләри һаггында протоколлары мүвафиг мәнтәгә сечки комиссијаларындан гәбул едир;

15) мүвафиг јерли Совет депутатлары сечкиләринин нәтиҹәләрини мүәјјән едир вә мәтбуатда дәрҹ едир;

16) сечилмиш депутатлары гејдә алыр, онлара депутат сечилмәси һаггында вәсигәләр верир;

17) депутатларын сәлаһијјәтини јохламаг үчүн зәрури олан сәнәдләри мүвафиг јерли Советин Мандат комиссијасына верир;

18) тәкрар сәсвермә вә тәкрар сечкиләр кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләри һәлл едир;

19) сырадан чыхмыш депутатларын јеринә сечкиләр тә'јин едир вә онларын кечирилмәсини тә'мин едир;

20) мүвафиг јерли Совет депутатларынын кери чағырылмасы илә әлагәдар мәсәләләри һәлл едир;

21) сечки сәнәдләринин Азәрбајҹан ССР Али Совети, јахуд онун Рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән мүәјјәнләшдирилмиш сахлама гајдасыны вә мүддәтләрини тә'мин едир;

22) мәнтәгә сечки комиссијаларынын гәрарлары вә һәрәкәтләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр вә онларын әсасында гәрарлар чыхарыр;

23) бу Гануна мувафиг сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 22. Даирә сечки комиссијаларынын тәшкили

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети, Бакы вә Кәнҹә шәһәр Советләри депутатларынын сечкиләри үзрә даирә сечки комиссијалары сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи он бешинҹи күн мувафиг јерли Совет, јахуд онун рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән ачыг вә ја кизли сәсвермә јолу илә 9—13 үзвдән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир.

Даирә сечки комиссијаларынын тәркибинә нүмајәндәләр мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын әмәк коллективләри, јахуд онларын шуралары, ичтимаи тәшкилатларын вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон органлары, онларын илк тәшкилатлары, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри, јашајыш јериндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹаглары тәрәфиндән көстәрилир. Ишчиләринин сајы 150 нәфәрдән чох олан мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын әмәк коллективләриндә даирә сечки комиссијалары тәркибинә нүмајәндәләр мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын сех, шө'бә, саһә, бригада вә дикәр бөлмә коллективләринин јығынҹагларында көстәрилә биләрләр, бу шәртлә ки, һәмин бөлмәләрдә ишләјәнләрин сајы 30 нәфәрдән аз олмасын. Белә һалларда бир нечә коллективин биркә јығынҹағы кечирилә биләр.

Сечилмиш депутатларын сәлаһијјәти мувафиг јерли Совет тәрәфиндән е'тибарлы һесаб едилдикдән сонра даирә сечки комиссијаларынын сәлаһијјәт мүддәти гуртарыр.

Маддә 23. Даирә сечки комиссијасынын сәлаһијјәти

Даирә сечки комиссијасы:

1) сечки даирәси әразисиндә бу Ганунун иҹрасына нәзарәт едир;

2) сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә мәнтәгә сечки комиссијаларынын, јерли Советләрин иҹра вә сәрәнҹам органларынын, мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын рәһбәрләринин мә'луматыны динләјир;

3) сечиҹи сијаһыларынын тәртиб едилмәсинә вә һамынын таныш олмасы үчүн тәгдим едилмәсинә нәзарәт едир;

4) мувафиг сечки даирәси үзрә депутатлыға намизәдләр көстәрилмәсини тәшкил едир;

5) депутатлыға намизәдләри, онларын вәкилләрини гејдә алыр вә онлара мувафиг вәсигәләр верир, сечиҹиләрин депутатлыға намизәдләр һаггында биографик мә'луматла таныш олмасыны тә'мин едир;

6) әмәк коллективләри вә ичтимаи тәшкилатлар илә бирликдә депутатлыға намизәдләрин һәм әмәк коллективләриндә, һәм дә јашајыш јериндә сечиҹиләрлә көрүшләрини тәшкил едир;

7) һәмин сечки даирәси үзрә сечки бүллетенинин мәтнини тәсдиг едир, бүллетенләрин һазырланмасыны вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын бүллетенләрлә тәчһиз олунмасыны тә'мин едир;

8) сечки даирәси үзрә сечкиләрин нәтиҹәләрини мүәјјән едир вә мәтбуатда дәрҹ едир, сечилмиш депутата онун сечилмәси һаггында вәсигә верир;

9) тәкрар сәсвермә вә тәкрар сечкиләр кечирилмәсини тәшкил едир;

10) мәнтәгә сечки комиссијаларынын гәрарлары вә һәрәкәтләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр, бунларын әсасында гәрарлар гәбул едир;

11) бу Гануна үјғун сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 24. Мәнтәгә сечки комиссијаларынын тәшкили

Мәнтәгә сечки комиссијасы сечкиләр тә'јин едилдикдән сонра ән кечи отузунҹу күн 5—19 үзвдән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир. Лазыми һалларда мувафиг халг депутатлары Советинин вә ја онун рәјасәт һеј'әтинин гәрары илә мәнтәгә сечки комиссијасынын сај тәркиби дәјишдирилә биләр.

Мәнтәгә сечки комиссијасынын тәркибинә нүмајәндәләр мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын әмәк коллективләри вә ја онларын шуралары, ичтимаи тәшкилатларын рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон органлары, онларын илк тәшкилатлары, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләринин коллективләри, әһалинин ичтимаи өзфәалијјәт органлары, јашајыш јерләриндә сечиҹиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынҹаглары тәрәфиндән көстәрилир.

Ишчиләринин сајы 150 нәфәрдән чох олан мүәссисә, идарә вә тәшкилатларын әмәк коллективләриндә мәнтәгә сечки комиссијалары тәркибинә нүмајәндәләр мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын сех, шө'бә, саһә, бригада вә дикәр бөлмә коллективләринин јығынҹагларында көстәрилә биләрләр, бу шәртлә ки, һәмин бөлмәләрдә ишләјәнләрин сајы 30 нәфәрдән аз олмасын. Белә һалда бир нечә коллективин биркә јығынҹағы кечирилә биләр.

Мәнтәгә сечки комиссијалары рајон, шәһәр (рајон табели шәһәрләрдән башга), шәһәрдә рајон халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри тәрәфиндән тәсдиг едилир.

Мәнтәгә сечки комиссијаларынын сәлаһијјәт мүддәти даирә сечки комиссијаларынын бу Ганунун 22-ҹи маддәсиндә мүәјјән едилмиш сәлаһијјәт мүддәти илә ејни вахтда гуртарыр.

Маддә 25. Мәнтәгә сечки комиссијасынын сәлаһијјәти

Мәнтәгә сечки комиссијасы:

1) мәнтәгә үзрә сечиҹиләрин сијаһысыны тәртиб едир;

2) сечиҹиләрин сијаһысы илә сечиҹиләри таныш едир, сијаһыда јанлышлыглар һаггында әризәләри гәбул едир вә онлара бахыр, сијаһыда мувафиг дәјишикликләр вә әлавәләр етмәк мәсәләсини һәлл едир;

3) сечиҹи сијаһыларынын һамынын таныш олмасы үчүн тәгдим едилмәси илә сечки күнү арасындакы мүддәтдә өз олдуғу јери дәјишмиш сечиҹиләрдән сечки бүллетенләрини бағлы зәрфләрдә гәбул едир вә сечиҹиләрин ирадәсини ифадә етмәсинин мәхфилијини тә'мин едир;

4) әһалијә мәнтәгә сечки комиссијасынын јери вә иш вахты һаггында, һабелә сечки күнү сәсвермә јери һаггында мә'лумат верир;

5) сәсвермә үчүн јер вә сечки гутулары һазырланмасыны тә'мин едир;

6) сечки күнү сечки мәнтәгәсиндә сәсвермәни тәшкил едир;

7) сечки мәнтәгәсиндә верилмиш сәсләри һесаблајыр;

8) сечкиләрин һазырланмасы вә сәсвермәнин тәшкили мәсәләләри барәсиндә әризә вә шикајәтләрә бахыр вә бунларын әсасында гәрарлар гәбул едир;

9) бу Гануна үјғун сурәтдә башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 26. Сечки комиссијаларынын тәркибинә нүмајәндәләрин көстәрилмәси вә комиссијаларын тәркибиндә дәјишиклик едилмәси гајдасы

Мувафиг халг депутатлары Советләри вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләри сечки комиссијалары тәркибинә нүмајәндәләр көстәрән әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатлары, орта ихтисас вә али тәдрис

мүәссисәләринин коллективләрини мүәјјән етмәк үчүн лазым кәлдикдә сечки даирәсинин, сечки мәнтәгәсинин һүдудларында јерли Советин әразисиндә јерләшән әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин мүвәккилләр мүшавирәсини кечирә биләрләр.

Сечки комиссијаларынын тәркиби һамынын нәзәринә чатдырылмаг үчүн дәрч едилир.

Сечки комиссијасынын сәдри, сәдр мүавини, катиби, јахуд үзвү комиссијаны тәшкил етмиш Совет вә ја онун рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән өз шәхси әризәсинә көрә, ја да ону комиссијанын тәркибинә көстәрмиш әмәк коллективинин, ичтимаи тәшкилатын органынын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәси коллективинин, јашајыш јериндә сечичиләрин вә гошун һиссәсиндә һәрби гуллугчуларын јығынчағынын тәгдими илә комиссијада вәзифәсиндән азад едилә биләр.

Сечки комиссијасы тәркибинә јени нүмајәндә көстәрилмәси вә онун тәсдиг едилмәси бу Ганунла мүәјјәнләшдирилмиш гајдада һәјата кечирилир.

Маддә 27. **Сечки комиссијалары ишинин тәшкили**

Сечки комиссијасынын сәдри, сәдр мүавини вә катиби мүвафиг комиссијанын биринчи ичласында сечилирләр.

Сечки комиссијасынын тәшкили һаггында гәрар вә онун рәһбәрләринин сечилмәси һаггында сечки комиссијасынын гәрары сечичиләрин нәзәринә чатдырылыр.

Сечки комиссијасынын ичласлары комиссија тәркибинин азы үчдә ики һиссәси иштирак етдикдә ихтијарлы һесаб олунур. Комиссијанын гәрарлары ачыг вә ја кизли сәсвермә јолу илә комиссијанын үмуми тәркибинин сәс чохлуғу әсасында гәбул олунур. Комиссијанын үзвләри комиссијанын гәрары илә разы олмадыгда өзләринин хүсуси рә'јини сөјләмәк һүгугуна маликдирләр; бу рә'ј јазылы шәкилдә сечки комиссијасы ичласынын протоколуна әлавә едилир.

Сечки комиссијаларынын өз сәлаһијјәти дахилиндә гәбул етдикләри гәрарларын бүтүн дөвләт органлары вә ичтимаи органлар, мүәссисә, идарә вә тәшкилатлар тәрәфиндән ичрасы мәчбуридир.

Сечки комиссијасынын гәрарларындан вә һәрәкәтләриндән јухары сечки комиссијасына, бу Ганунла нәзәрдә тутулан һалларда исә һабелә мәһкәмәјә шикајәт верилә биләр.

Сечки комиссијасынын гәрары илә комиссијанын үзвү, о чүмләдән сәдр, сәдр мүавини, катиб сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси дөврүндә истеһсал вә ја хидмәт вәзифәләрини јеринә јетирмәкдән азад едилә биләр; бу заман онун орта әмәк һаггы сечкиләрин кечирилмәси үчүн ајрылан вәсаитдән өдәнилир. Сечкигабағы кампанијанын ајры-ајры мәрһәләләриндә вилајәт, мүвафиг рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон сечки комиссијасы лазым билдикдә сечки комиссијасынын даһа бир үзвү азад едилә биләр.

Маддә 28. **Сечки комиссијаларынын сәлаһијјәтинин һәјата кечирилмәсинә көмәк көстәрилмәси**

Дөвләт органлары вә ичтимаи органлар, мүәссисәләр, идарәләр, тәшкилатлар, вәзифәли шәхсләр сечки комиссијаларына өз сәлаһијјәтини һәјата кечирмәкдә көмәк етмәјә, онларын иши үчүн лазым олан мә'лумат вә материаллар вермәјә борчлудурлар.

Сечки комиссијасы сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә дөвләт органларына вә ичтимаи органлара, мүәссисәләрә, идарәләрә, тәшкилатлара, вәзифәли шәхсләрә мүрачиәт етмәк һүгугуна маликдир; онлар гојулан мәсәләни нәзәрдән кечирмәјә вә сечки комиссијасына ән кечи үч күн мүддәтиндә чаваб вермәјә борчлудурлар.

V. СЕЧИЧИ СИЈАҺЫЛАРЫ

Маддә 29. **Сечичи сијаһысы вә онун тәртиб едилмәси гајдасы**

Сечичи сијаһысы һәр сечки мәнтәгәси үзрә мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән тәртиб едилир, комиссијанын сәдри вә катиби тәрәфиндән имзаланыр. Мәнтәгә сечки комиссијасы сијаһыларын тәртиби ишинә ичтимаијјәт нүмајәндәләрини чәлб едә биләр.

Шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд халг депутатлары Советләринин ичраијјә комитәләри сечичиләрин учотуну тә'мин едир вә мүвафиг әразидә јашајан сечичиләр һаггында мәнтәгә сечки комиссијаларына сечичи сијаһыларынын тәртиби үчүн мә'лумат верир.

Гошун һиссәләриндә олан сечичиләрин—һәрби гуллугчуларын, һабелә гошун һиссәләринин јерләшдији рајонларда јашајан һәрби гуллугчу аиләләри үзвләринин вә башга сечичиләрин сијаһылары гошун һиссәләринин командирләри тәрәфиндән тәгдим едилән мә'лумат әсасында тәртиб олунур. Гошун һиссәләриндән кәнарда јашајан һәрби гуллугчулар сечичи сијаһыларына јашајыш јерләри үзрә үмуми әсасларла дахил едилирләр.

Сечки күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә тәшкил едилмиш сечки мәнтәгәләри үзрә сечичи сијаһылары кәмиләрин капитанлары тәрәфиндән тәгдим едилән мә'лумат әсасында тәртиб олунур.

Сечичи сијаһысында сечичиләрин фамилијалары сәсвермәнин тәшкили үчүн мүнасиб олан сыра гајдасы илә көстәрилир.

Маддә 30. **Вәтәндашларын сечичи сијаһысына дахил едилмәси гајдасы**

Сечичи сијаһысына сечки күнүнәдәк вә ја сечки күнү 18 јашы тамам олмуш, сијаһы тәртиб едиләркән һәмин сечки мәнтәгәсинин әразисиндә даими вә ја мүвәггәти јашајан вә сәсвермәдә иштирак етмәк һүгугу олан бүтүн Азәрбајчан ССР вәтәндашлары дахил едилирләр.

Сечичи башга сечки мәнтәгәләриндә сечичи сијаһыларына дахил едилә билмәз.

Маддә 31. **Сечичи сијаһылары илә вәтәндашларын таныш олмасы вә сечичи сијаһысындакы јанлышлыглардан шикајәт һүгугу**

Сечичи сијаһылары һамынын таныш олмасы үчүн сечкиләрә он беш күн галмыш тәгдим олунур.

Вәтәндашларын сечичи сијаһысы илә таныш олмаг вә онун тәртибинин дүзкүнлүјүнү мәнтәгә сечки комиссијасынын бинасында јохламаг имканы тә'мин едилир.

Һәр бир вәтәндаша сијаһыја дахил едилмәмәсиндән, јанлыш дахил едилмәсиндән вә ја сијаһыдан чыхарылмасындан, һабелә сечичијә даир мә'луматын сијаһыда дәгиг көстәрилмәмәсиндән шикајәт етмәк һүгугу верилир. Сијаһыдакы јанлышлыглар һаггында әризәјә мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән бахылыр, о, әризәјә ән кечи ики күн әрзиндә, сечки күнү әрәфәсиндә вә сечки күнү исә дәрһал бахмалы, сијаһыја лазыми дүзәлишләр вә әлавәләр етмәли, ја да әризәчијә әризәсинин рәдд едилмәси һаггында әсасландырылмыш гәрарын сурәтини вермәлидир. Һәмин гәрардан рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинә шикајәт сечкиләрә ән кечи беш күн галмыш верилә биләр, мәһкәмә шикајәтә үч күн әрзиндә бахмалыдыр. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин гәрары гәтидир. Мәнтәгә сечки комиссијасы мәһкәмәнин гәрарына үјғун олараг сечичи сијаһысында дәрһал дүзәлиш етмәлидир.

Сечичи сијаһылары һамынын таныш олмасы үчүн тәгдим едилдикдән сонра јени јашајыш јеринә кәлмиш, јахуд мүхтәлиф сәбәбләр үзүндән сечичиләрин сијаһысына дахил едилмәмиш сечичиләр онларын хаһиши илә паспорт, јахуд шәхсијјәти тәсдиг едән дикәр вәсигә тәгдим етдикдә сијаһыја дахил едилирләр.

Маддә 32. **Вәтәндашлар өз олдуглары јерини дәјишдирдикдә онларын сечки һүгугунун тә'мин едилмәси**

Сечичи сијаһыларынын е'лан едилдији вахтла сечки күнү арасындакы мүддәтдә сечичи өз олдуғу јерини дәјишдирәрсә, онун депутатлыға сәсә гојулан намизәдләр барәсиндә сечки гәрарыны бағлы зәрфдә мәнтәгә сечки комиссијасына тәгдим етмәк һүгугу вардыр. Сечичи паспорт, јахуд шәхсијјәтини тәсдиг едән дикәр сәнәд тәгдим етдикдән сонра мәнтәгә сечки комиссијасы бу барәдә сечичи сијаһысында мүвафиг гејд јазыр.

VI. ЈЕРЛИ СОВЕТЛӘРӘ ДЕПУТАТЛЫҒА НАМИЗӘДЛӘРИН КӨСТӘРИЛМӘСИ ВӘ ГЕЈДӘ АЛЫНМАСЫ

Маддә 33. **Јерли Советләрин депутатлыгына намизәдләр көстәрилмәси гајдасы**

Јерли халг депутатлары Советләри депутатлығына намизәдләр көстәрилмәси сечкиләр тә'јин едилдикдән он беш күн сонра башланыр вә сечкиләрә ијирми беш күн галмыш гуртарыр.

Мүвафиг јерли Советин депутатлығына намизәдләр көстәрилмәсини рајон, шәһәр (Бакы вә Кәнчә шәһәрләриндән башга), шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијалары, һабелә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинә, Бакы вә Кәнчә шәһәр Советләринә сечкиләр үзрә даирә сечки комиссијалары тәшкил едирләр.

Депутатлыға намизәдләр мүвафиг Советин әразисиндә јерләшән мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын, әмәк коллективләринин, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин јығынчагларында (конфрансларында) көстәрилир.

Ишчиләринин сајы 150 нәфәрдән чох олан мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын әмәк коллективләриндә намизәдләр мүәссисәләрин, идарәләрин, тәшкилатларын сех, шө'бә, саһә, бригада вә дикәр бөлмә коллективләринин јығынчагларында көстәрилә биләрләр, бу шәртлә ки, һәмин бөлмәләрдә ишләјәнләрин сајы азы 30 нәфәр олсун. Бу һалда бир нечә коллективин биркә јығынчаглары кечирилә биләр.

Ичтимаи тәшкилатлардан депутатлыга намизәдләр бу тәшкилатларын сечкили вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон органларынын пленумларында, конфрансларында көстәрилир.

Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәси үчүн јашајыш јериндә сечичиләрин јығынчаглары мүвафиг Советләрин вә ја онларын рәјасәт һеј'әтләринин разылығы үзрә даирә сечки комиссијалары вә ја рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијалары тәрәфиндән чағырылыр. Әкәр сечки даирәсинин әразисиндә јашајан азы 150 сечичи јығынчагда иштирак едирсә, о, ихтијарлы сајылыр; гәсәбә вә кәнд Советләри депутатлыгына намизәдләр көстәрилдикдә јығынчагда иштирак едән сечичиләрин сајы мәһдудлашдырылмыр.

Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәси үчүн һәрби гуллугчуларын јығынчаглары гошун һиссәләринин командалығы тәрәфиндән чағырылыр. Һиссәнин һәрби гуллугчуларынын үмуми јығынчағыны кечирмәк мүмкүн олмадыгда јығынчаглар бөлмәләр үзрә кечирилир.

Јығынчаг ачылмаздан әввәл онун иштиракчыларынын гејдә алынмасынын јекунлары әсасында јығынчағын ихтијарлы олуб-олмамасы мүәјјәнләшдирилир. Јығынчағын апарылмасы үчүн рәјасәт һеј'әти, јахуд сәдр вә катиб сечилир.

Јығынчагларда (конфрансларда), ичтимаи тәшкилатларын сечкили органларынын пленумларында гејри-мәһдуд сајда намизәдликләрин мүзакирәси үчүн шәраит јарадылыр. Јығынчағын (конфрансын), пленумун һәр бир иштиракчысынын депутатлыға намизәдләр һаггында тәклифләр вермәк, онларын мүзакирәсиндә иштирак етмәк, тәклиф олунан на-

мизәдликләрә тәрәфдар чыхмаг, јахуд онлара е'тираз һаггында тәклифләр ирәли сүрмәк, депутатлыға намизәд кими мүзакирә олунмаг үчүн өз намизәдлијини тәклиф етмәк һүгугу вардыр. Депутатлыға намизәд көстәрмәк һаггында гәрар ачыг вә ја кизли сәсвермә јолу илә гәбул едилир. Сәсвермә гајдасыны вә дикәр иш гајдасы мәсәләләрини јығынчаг (конфранс), ичтимаи тәшкилатын сечкили органынын пленуму мүәјјәнләшдирир.

Әкәр намизәдин лehинә јығынчаг (конфранс), ичтимаи тәшкилатын сечкили органынын пленуму иштиракчыларынын јарыдан чоху сәс вермишдирсә, о, намизәд көстәрилмиш һесаб едилир. Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәси һаггында протокол тәртиб олунур. Гәрар гәбул едилмәси барәдә депутатлыга намизәдә ики күндән кеч олмајараг мә'лумат верилир.

Јерли Советләрин депутатлығына мүвафиг Советин әразисиндә ишләјән вә ја јашајан вәтәндашлар намизәд көстәрилирләр.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашы ејни вахтда икидән чох халг депутаты Советинин депутаты ола билмәз.

Депутатлыға намизәдләр көстәрилмәсини тәшкил едән сечки комиссијалары мүвафиг Советләрин депутатлығына көстәрилмиш намизәдләр һаггында әһалијә мә'лумат верирләр.

Маддә 34. **Јерли Советләрин депутатлығына намизәдләрин гејдә алынмасы**

Депутатлыға намизәдләр мүвафиг Советә сечкиләр үзрә даирә сечки комиссијалары, һабелә рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијалары тәрәфиндән гејдә алыныр лар.

Јерли Советләрин депутатлығына намизәдләр онлары намизәд көстәрмиш әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын органларынын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин, јашајыш јериндә сечичиләрин, гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчагларынын тәгдими илә гејдә алыныр лар.

Депутатлыға намизәдләрин гејдә алынмасы сечкиләрә отуз күн галмыш башланыр вә ијирми күн галмыш гуртарыр.

Депутатлыға намизәдләри гејдә алмаг һаггында гәрар сечки даирәсиндән депутатлыға намизәдләр көстәрилмәси һаггында протоколлар вә депутатлыға намизәдләрин һәмин сечки даирәси үзрә сәсә гојулмаға разылыг вермәси һаггында әризәләри олдугда гәбул едилир.

Бу Ганунун 11-чи маддәсиндә садаланан шәхсләр, һабелә ики халг депутатлары Советинин депутаты олан шәхсләр депутатлыға намизәд көстәрилдикдә өз әризәләриндә депутат сечиләчәкләри һалда, тутдуглары вәзифәни тәрк етмәк вә ја Советләрдән бириндә өз депутатлыг сәлаһијјәтинә вахтындан әввәл хитам вермәк нијјәтиндә олдугларыны көстәрир, јахуд өз намизәдликләрини кери көтүрдүкләрини билдирирләр.

Мүвафиг сечки комиссијасы депутатлыға намизәдләрин гејдә алынмасы һаггында протокол тәртиб едир, бу протокол һәмин сечки даирәси үзрә сәсә гојулмаға разылыг вермәси һаггында депутатлыға намизәдләрин әризәләри илә бирликдә јухары сечки комиссијасына тәгдим олунур.

Бу Ганунун тәләбләринә риајәт олунмагла ирәли сүрүлмүш бүтүн депутатлыға намизәдләр һөкмән гејдә алынмалыдырлар. Депутатлыға намизәди гејдә алмагдан имтина олунмасы барәдә үч күн мүддәтиндә мүвафиг јухары сечки комиссијасына, Советә вә ја онун рәјасәт һеј'әтинә шикајәт етмәк олар.

Депутатлыға намизәд ејни Советин анчаг бир сечки даирәсиндә сәсә гојула биләр.

Јерли Советин бир сечки даирәсиндә гејдә алынмыш депутатлыға намизәд һәмин Советин башга сечки даирәсиндә гејдә алынмаға, о чүмләдән әввәлчә гејдә алындығы сечки даирәсиндә намизәдлијини кери көтүрдүјү һалда, белә гејдә алынмаға тәгдим олуна билмәз.

Депутатлыға намизəд мувафиг вилајəт, рајон, шəһəр, шəһəрдə рајон, гəсəбə вə кəнд сечки комиссијасында, һабелə депутатлыға намизəд көстəрилдији сечки даирəсинин даирə вə ја мəнтəгə сечки комиссијасында ола билмəз. Депутатлыға намизəд көстəрилмиш вə һəмин комиссијаларын бириндə олан шəхс депутатлыға намизəд гејдə алындығы вахтдан комиссијада вəзифəсиндəн азад олунмуш һесаб едилир.

Сечки комиссијасы депутатлыға намизəдлəр гејдə алындыгдан сонра дөрд күндəн кеч олмајараг депутатлыға һəр намизəдин гејдə алындығы һаггында мəтбуатда мə'лумат верир, онун фамилијасыны, адыны, атасынын адыны, анадан олдуғу или, тутдуғу вəзифəни (мəшғулијјəтини), партијалылығыны, иш вə јашајыш јерини көстəрир.

Јерли Советин депутатлығына гејдə алынмыш һəр бир намизəдə вəсигə верилир.

Маддə 35. Јерли Советин депутатлығына намизəд көстəрилмəси һаггында гəрарын лəғв едилмəси. Депутатлыға намизəдин өз намизəдлијини кери көтүрмəси

Јерли халг депутатлары Советинин депутатлығына намизəд көстəрмиш əмəк коллективи, ичтимаи тəшкилат, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəсинин коллективи, јашајыш јериндə сечичилəрин, гошун һиссəсиндə һəрби гуллугчуларын јығынчағы депутатлыға намизəд көстəрмəк һаггында өз гəрарыны сечкилəрəдəк һəр вахт лəғв етмəк һүгугуна маликдир. Бу мəсəлə барəсиндə гəрар депутатлыға намизəдлəр көстəрилмəси үчүн нəзəрдə тутулмуш гајдада гəбул олунур вə мувафиг сечки комиссијасына тəгдим едилир.

Депутатлыға намизəд ону депутатлыға намизəд гејдə алмыш сечки комиссијасына əризə илə мүрачиəт едиб, өз намизəдлијини сечкилəрəдəк истəнилəн вахт кери көтүрə билəр.

Депутатлыға намизəди гејдə алмыш сечки комиссијасы депутатлыға намизəд көстəрилмəк һаггында гəрарын лəғв едилмəси вə ја намизəдин өз намизəдлијини кери көтүрмəси һаггында сечки даирəсинин əһалисинə мə'лумат верир.

Маддə 36. Јерли Советин депутатлығына намизəдлəр сырадан чыхдыгда онларын јеринə намизəдлəр көстəрилмəси гајдасы

Јерли халг депутатлары Советинин депутатлығына намизəдлəр депутатлыға намизəдлəрин гејдə алынмасы мүддəти гуртардыгдан сонра сырадан чыхдыгда, бирмандатлы сечки даирəсиндə башга намизəдлəр галмамышса, чохмандатлы сечки даирəсиндə исə депутат мандатларынын сајындан аз намизəд галдыгда мувафиг сечки комиссијасы əмəк коллективлəринə, ичтимаи тəшкилатлара, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəлəри коллективлəринə, јашајыш јериндə сечичилəрин вə гошун һиссəлəриндə һəрби гуллугчуларын јығынчагларына депутатлыға јени намизəдлəр көстəрмəк тəклифи илə мүрачиəт едир.

Депутатлыға намизəдлəр сечкилəрə бир ајдан аз галмыш сырадан чыхдыгда мувафиг сечки даирəсиндəн депутат сечкилəри үмуми сечкилəрдəн сонра ики ај мүддəтиндə кечирилир.

Сырадан чыхмыш депутатлыға намизəдлəрин јеринə намизəдлəр бу Ганунла муəјјəн едилмиш гајдада көстəрилир.

Маддə 37. Сечки бүллетени

Сечки бүллетенинə јерли халг депутатлары Советлəринин депутатлығына гејдə алынмыш бүтүн намизəдлəр əлифба сырасы илə дахил едилир, бурада депутатлыға һəр намизəдин фамилијасы, ады, атасынын ады, тутдуғу вəзифə (мəшғулијјəти), иш вə јашајыш јери көстəрилир.

Сечки даирəси үзрə сечки бүллетенинин мəтнини мувафиг сечки комиссијасы тəсдиг едир. Сечки бүллетенлəри Азəрбајчан дилиндə вə сечки даирəси əһалисинин данышдығы диллəрдə чап едилир.

Бүллетенлəр сечкилəрə азы үч күн галмыш бүтүн мəнтəгə сечки комиссијаларына чатдырылыр.

VII. ЈЕРЛИ СОВЕТЛƏРИН ДЕПУТАТЛЫҒЫНА НАМИЗƏДЛƏРИН ФƏАЛИЈЈƏТИ ҮЧҮН ТƏ'МИНАТЛАР

Маддə 38. Јерли Советлəрин депутатлығына намизəдлəрин сечкигабағы кампанијада иштирак етмəк һүгугу

Јерли халг депутатлары Советлəринин депутатлығына намизəдлəр сечки комиссијалары тəрəфиндəн гејдə алындыглары вахтдан сечкигабағы кампанијада бəрабəр əсасларла иштирак едирлəр, онлар сечкигабағы вə башга јығынчагларда, мүшавирəлəрдə, ичласларда, мəтбуатда, телевизија вə радио илə чыхыш етмəк һүгугуна маликдирлəр.

Дөвлəт органлары вə ичтимаи органлар, мүəссисəлəрин, идарəлəрин, тəшкилатларын рəһбəрлəри сечичилəрлə көрүш тəшкил етмəкдə, сечкигабағы јығынчаглар кечирмəкдə, лазыми арајыш вə мə'лумат материаллары алмагда депутатлыға намизəдə јардым көстəрмəлидирлəр.

Маддə 39. Јерли Советин депутатлығына намизəдин сечкигабағы програмы

Јерли халг депутатлары Советинин депутатлығына намизəд өз кəлəчəк фəалијјəтинин програмы илə чыхыш едə билəр. Депутатлыға намизəдин програмында ССРИ-нин вə Азəрбајчан ССР-ин дөвлəт вə ичтимаи гурулушунун Конститусија əсасларынын зоракы јолла дəјишдирилмəсинə јөнəлдилмиш мүддəалар, мүһарибə тəблиғаты, ирги, миллəтлəрарасы вə дини əдавəтин гызышдырылмасына, инсан һүгуглары вə азадлыгларынын позулмасына чағырышлар олмамалыдыр.

Маддə 40. Јерли Советин депутатлығына намизəдин вəкиллəри

Јерли Советин депутатлығына намизəдин үч нəфəрəдəк вəкили ола билəр; вəкиллəр сечки кампанијасы кечирмəкдə она көмəк едир, онун депутат сечилмəси лehинə тəшвигат апарыр, дөвлəт органлары вə ичтимаи органларла, сечичилəрлə гаршылыглы мүнасибəтлəрдə, һабелə сечки комиссијаларында онун мəнафејини тəмсил едирлəр.

Депутатлыға намизəд вəкиллəри өз мүлаһизəсинə көрə муəјјəн едир вə гејдə алынмаг үчүн онларын һаггында мувафиг сечки комиссијасына мə'лумат верир. Сечки комиссијасы вəкиллəри гејдə алдыгдан сонра онлара вəсигə верир. Депутатлыға намизəд вəкиллəрин һəрəкəтлəри үчүн мəс'улијјəт дашыјыр вə онлары сечкилəрə гəдəр истəнилəн вахт дəјишə билəр.

Намизəдин вəкили сечки даирəсинин һеч бир сечки комиссијасынын тəркибиндə ола билмəз.

Маддə 41. Сечкигабағы тəшвигат

Депутатлыға намизəдлəр истəр јығынчагларда, истəрсə дə сечичилəр үчүн мүнасиб олан башга формада өз сечичилəри илə көрүшлəр кечирирлəр.

Сечичи јығынчаглары Советлəр вə ја онларын рəјасəт һеј'əтлəри илə бирликдə мувафиг сечки комиссијалары тəрəфиндəн тəшкил едилир.

Јығынчагларын вə көрүшлəрин кечирилмəси вахты вə јери һаггында сечичилəрə габагчадан мə'лумат верилир.

Депутатлыға намизəд көстəрмиш əмəк коллективлəринə, ичтимаи тəшкилатлара, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəлəринин коллективлəринə, јашајыш јериндə сечичилəрə, гошун һиссəлəриндə һəрби гуллугчулара өз намизəдлəри лehинə манеəсиз тəшвигат апармаг һүгугу верилир.

Сечки комиссијалары əмəк коллективлəринə, ичтимаи тəшкилатлара, орта ихтисас вə али тəдрис мүəссисəлəринин коллективлəринə, јашајыш јериндə сечичилəрə, гошун һиссəлəриндə һəрби гуллугчулара јығынчаглар вə митинглəр үчүн аваданлыгла тəчһиз едилмиш биналар,

һабелә сечкигабағы тәшвигат апармаг үчүн күтләви информасија васитәләри верир.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашларынын, әмәк коллективләринин, гошун һиссәләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин депутатлыға намизәдләрин сијаси, иш вә шәхси кејфијјәтләрини сәрбәст вә һәртәрәфли мүзакирә етмәк имканы, һабелә јығынчагларда, мәтбуатда, телевизија вә радио илә намизәдин леһинә вә әлејһинә тәшвигат апармаг һүгугу тә'мин едилир.

Сечкиләр күнү тәшвигата јол верилмир.

Маддә 42. **Јерли Советин депутатлығына намизәдин сечкигабағы тәдбирләрдә иштирак етмәк үчүн истеһсал вә ја хидмәт вәзифәләриндән азад олунмасы**

Јерли халг депутатлары Советинин депутатлығына намизәд гејдә алындыгдан сонра сечичиләрлә көрүшләр, сечкигабағы јығынчагларда, митингләрдә, телевизија вә радио илә чыхышлар заманы истеһсал вә ја хидмәт вәзифәләрини јеринә јетирмәкдән азад едилир; бу заман онун орта әмәк һаггы сечкиләр кечирилмәси үчүн ајрылан вәсаитдән өдәнилир.

Маддә 43. **Јерли Советин депутатлығына намизәдин нәглијјатдан пулсуз истифадә етмәк һүгугу**

Јерли халг депутатлары Советинин депутатлығына намизәд гејдә алындыгдан сонра мүвафиг Советин әразисинин һүдудлары дахилиндә сәрнишин нәглијјатынын бүтүн нөвләриндән (таксидән башга) пулсуз истифадә етмәк һүгугуна маликдир. Јерли Советин әразисинин һүдудларындан кәнарда јашајан депутатлыға намизәд сечки даирәсинә кетмәк вә ја јашајыш јеринә гајытмаг үчүн дә ејни һүгугдан истифадә едир.

Маддә 44. **Јерли Советин депутатлығына намизәдин тохунулмазлығы**

Јерли халг депутатлары Совети депутатлығына намизәд мүвафиг сечки комиссијасынын разылығы олмадан ҹинајәт мәс'улијјәтинә ҹәлб едилә билмәз, һәбс олуна билмәз вә ја онун барәсиндә мәһкәмә васитәсилә инзибати тәдбирләр көрүлә билмәз.

VIII. СӘСВЕРМӘ ВӘ СЕЧКИЛӘРӘ ЈЕКУН ВУРУЛМАСЫ ГАЈДАСЫ

Маддә 45. **Сәсвермә вахты вә јери**

Јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри заманы сәсвермә сечки күнү јерли вахтла саат 7-дән саат 20-дәк кечирилир. Сәсвермә вахты вә јери һаггында мәнтәгә сечки комиссијасы сечки күнүнә ән кечи он күн галмыш сечиҹиләрә хәбәр верир.

Лазым кәлдикдә вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрләрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијалары, јерли шәраити нәзәрә алараг сәсвермә вахтыны јухары Советин вә онун рәјасәт һеј'әтинин разылығы илә дәјишә биләр.

Сечки күнү сәфәрдә олан кәмиләрдә, гошун һиссәләриндә, узагда јерләшән вә кедиш-кәлиш чәтин олан рајонларда тәшкил едилмиш сечки мәнтәгәләриндә мәнтәгә сечки комиссијасы сијаһысына дахил едилмиш бүтүн сечиҹиләр сәс вердикдән сонра сәсвермәни истәнилән вахт гуртармыш е'лан едә биләр.

Маддә 46. **Сәсвермәнин тәшкили**

Сәсвермә хүсуси олараг ајрылмыш јерләрдә кечирилир вә бурада кизли сәсвермә үчүн кифајәт гәдәр кабинәләр вә ја отаглар дүзәлдилмәли, сечки бүллетенләринин верилмәси үчүн јерләр мүәјјән едилмәли вә сечки гутулары гојулмалыдыр. Сечки гутулары елә гојулур ки, сәсверәнләр онлара јахынлашаркән һөкмән кизли сәсвермә үчүн ајрылмыш кабинәләрдән вә ја отаглардан кечсинләр.

Сәсвермәнин тәшкили үчүн, сечиҹиләрин өз ирадәсини ифадә етмәсинин мәхфилијјинин тә'мин едилмәси, сәсвермә јерләринин тәчһиз олунмасы вә орада лазыми гајда јарадылмасы үчүн мәнтәгә сечки комиссијасы мәс'улијјәт дашыјыр.

Сечки күнү сәсвермә башланмаздан әввәл сечки гутулары мәнтәгә сечки комиссијасынын бүтүн үзвләринин иштиракы илә комиссијанын сәдри тәрәфиндән јохланылыр, пломбланыр вә ја мөһүрләнир.

Һәр сечиҹи шәхсән сәс верир; башга шәхсләрин әвәзинә сәс верилмәсинә јол верилмир. Сечки бүллетенләри паспорт вә ја башга шәхсијјәт вәсигә тәгдим едилмәклә сечки мәнтәгәсинин сечиҹи сијаһысы әсасында мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән верилир. Сечки бүллетенләринин верилмәси һаггында сечиҹи сијаһысында гејд апарылыр.

Сәһһәтинә вә ја башга сәбәбләрә көрә сәсвермә јеринә кәлә билмәјән ајры-ајры сечиҹиләрин хаһиши илә мәнтәгә сечки комиссијасы сәсвермәни һәмин сечиҹиләрин олдуглары јердә тәшкил етмәји комиссијанын азы ики үзвүнә тапшырыр.

Маддә 47. **Сәсвермә кечирилмәси**

Сечки бүллетенләри сәсверән тәрәфиндән кизли сәсвермә кабинәсиндә вә ја отағында долдурулур. Бүллетенләр долдуруларкән сәсверән шәхсдән башга бир адамын орада олмасы гадағандыр.

Бүллетенләри мүстәгил долдурмаг имканы олмајан сечиҹи лазым билдији дикәр шәхси кабинәјә вә ја отаға дә'вәт етмәк һүгугуна маликдир.

Јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри заманы сәсверән һансы намизәдләрин әлејһинә сәс верирсә, онларын фамилијаларыны бүллетендә позур.

Сәсверән долдурулмуш бүллетени сечки гутусуна салыр.

Маддә 48. **Сечки мәнтәгәсиндә сәсләрин һесабланмасы**

Јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри заманы сечки мәнтәгәсиндә сәсләр мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән һәр бир сечки даирәси вә һәр бир депутатлыға намизәд үзрә ајрыҹа һесабланыр.

Мәнтәгә сечки комиссијасы сечки гутуларыны вә сечиҹиләрин өз олдуғу јерини дәјишдирәркән мәнтәгә сечки комиссијасына вердикләри мөһүрләнмиш зәрфләри комиссијанын сәдри сәсвермәнин гуртардығыны е'лан етдикдән сонра ачыр. Сәсвермә гуртаранадәк сечки гутуларынын ачылмасы гадағандыр. Истифадә едилмәмиш сечки бүллетенләринин һамысы сечки гутулары ачылмаздан габаг мәнтәгә сечки комиссијасы тәрәфиндән сајылыр вә ләғв едилир.

Мәнтәгә сечки комиссијасы сечиҹиләрин сијаһысы үзрә мәнтәгәдә сечиҹиләрин үмуми сајыны, һабелә бүллетен алмыш вә бағлы зәрфләр вермиш сечиҹиләрин сајыны мүәјјән едир. Сечки гутуларында вә сечиҹиләрин зәрфләриндә олан бүллетенләр әсасында комиссија һәр бир сечки даирәси үзрә (һәмин сечки мәнтәгәси һүдудларында) ашағыдакылары мүәјјән едир: сәсвермәдә иштирак етмиш сечиҹиләрин үмуми сајы; депутатлыға һәр бир намизәдин леһинә верилмиш сәсләрин сајы вә әлејһинә верилмиш сәсләрин сајы; е'тибарсыз сајылмыш бүллетенләрин сајы. Сечиҹиләрин бүллетенләрә әлавә етдикләри вәтәндашларын фамилијалары үзрә сәсләр һесабланмыр.

Бүтүн намизәдләрин фамилијаларынын позулдуғу бүллетенләр е'тибарлы сајылыр. Һәмин бүллетенләр үзрә сәсләр һәр бир намизәдин әлејһинә верилмиш сајылыр.

Мүәјјән едилмиш нүмунәдә олмајан сечки бүллетенләри, һабелә бирмандатлы сечки даирәси үзрә сәсвермә заманы бирдән артыг намизәдин сахландығы бүллетенләр е'тибарсыз сајылыр.

Сечки бүллетенинин е'тибарлы олдуғуна шүбһә ојандыгда мәсәләни сәсвермә јолу илә мәнтәгә сечки комиссијасы һәлл едир.

Сәсләрин һесабланмасынын нәтичәләри мәнтәгә сечки комиссијасынын ичласында нәзәрдән кечирилир вә һәр бир сечки даирәси үзрә ајрыча тәртиб олунан протокола јазылыр. Протокол комиссијанын сәдри, сәдр муавини, катиби вә үзвләри тәрәфиндән имзаланыр вә вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә, кәнд сечки комиссијасынын мүәјјән етдији гајдада дәрһал даирә сечки комиссијасына көндәрилир.

Маддә 49. **Сечки даирәси үзрә сечкиләрин нәтичәләринин мүәјјән едилмәси**

Бу Гануна ујғун олараг сечкиләрин нәтичәләри ашағыдакылар тәрәфиндән мүәјјән едилир:

1) Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети, Бакы вә Кәнчә шәһәр халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри үчүн сечки даирәләри үзрә—мәнтәгә сечки комиссијаларынын протоколлары әсасында мүвафиг даирә сечки комиссијалары тәрәфиндән;

2) рајон, шәһәр, шәһәрләрдә рајон, гәсәбә вә кәнд халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри үчүн сечки даирәләри үзрә—мәнтәгә сечки комиссијаларынын протоколлары әсасында рајон, шәһәр, шәһәрләрдә рајон, гәсәбә вә кәнд сечки комиссијалары тәрәфиндән.

Мәнтәгә сечки комиссијаларынын протоколлары вә сечки мәнтәгәсиндә верилмиш сәсләрин һесабланмасы әсасында сечки комиссијалары даирә үзрә сечичиләрин үмуми сајыны, сечки бүллетенләри алмыш сечичиләрин сајыны, сәсвермәдә иштирак етмиш сечичиләрин сајыны, депутатлыға һәр бир намизәдин леһинә верилмиш сәсләрин сајыны вә әлејһинә верилмиш сәсләрин сајыны, е'тибарсыз һесаб едилмиш бүллетенләрин сајыны мүәјјән едир.

Сәсвермәдә иштирак етмиш сечичиләрин сәсләринин јарысындан чохуну алмыш депутатлыға намизәд сечилмиш сајылыр. Бу һалда чохмандатлы сечки даирәси үзрә депутат мандатларынын сајындан асылы олараг башгаларына нисбәтән сечичиләрин даһа чох сәсини топламыш намизәдләр депутат олурлар. Сәсләрин јарыдан чохуну топламыш галан намизәдләр сечилмиш еһтијат депутатлар сајылырлар.

Сечки даирәси үзрә сечкиләрин нәтичәләри даирә сечки комиссијасынын вә ја онун функсијасыны јеринә јетирән сечки комиссијасынын ичласында мүәјјән едилир вә протокола јазылыр. Протокол комиссијанын сәдри, сәдр муавини, катиби вә үзвләри тәрәфиндән имзаланыр вә мүвафиг сечки комиссијасынын мүәјјән етдији гајдада она көндәрилир.

Маддә 50. **Сечки даирәси үзрә сечкиләрин е'тибарсыз вә ја кечирилмәмиш һесаб едилмәси**

Даирә сечки комиссијасы вә ја онун вәзифәләрини јеринә јетирән сечки комиссијасы сечкиләрин кедишиндә, јахуд сәсләрин һесабланмасы заманы бу Ганунун позулмасына јол верилмәси үзүндән сечки даирәси үзрә сечкиләри е'тибарсыз һесаб едә биләр.

Сечичиләрин јарысындан азы сечкиләрдә иштирак етдикдә, бирмандатлы сечки даирәсиндә исә даирә үзрә бир намизәд гејдә алынмышса, депутатлыға намизәдин сырадан чыхмасы илә әлагәдар сечкиләр кечирилмәмиш сајылыр.

Маддә 51. **Јерли Советин депутатынын гејдә алынмасы**

Депутат сечкиләри үзрә мүвафиг сечки комиссијасы сечкиләрин нәтичәләри һаггында протоколлар әсасында сечкиләрә јекун вурур вә һәр бир сечки даирәси үзрә сечилмиш јерли халг депутатлары Совети депутатларыны гејдә алыр.

Әкәр сечкиләрин кедишиндә вә ја сәсләрин һесабланмасы заманы, јахуд даирә үзрә сечкиләрин нәтичәләринин мүәјјәнләшдирилмәси заманы бу Ганунун позулмасы һаллары олмушдурса, сечки комиссијасы депутаты гејдә алмагдан имтина едә биләр вә сечкиләри е'тибарсыз саја биләр.

Маддә 52. **Сечкиләрин јекунларынын дәрч едилмәси**

Сечкиләрин нәтичәләри һаггында мә'лумат вә сечилмиш депутатларын сијаһысы сечкиләрдән сонра ән кечи беш күн мүддәтиндә мүвафиг сечки комиссијасы тәрәфиндән мәтбуатда дәрч едилир.

Мә'луматда сечичи сијаһыларына дахил едилмиш вәтәндашларын үмуми сајы; сәсвермәдә иштирак етмиш сечичиләрин сајы; һәр намизәдин леһинә верилмиш сәсләрин сајы вә әлејһинә верилмиш сәсләрин сајы; е'тибарсыз сечки бүллетенләринин сајы; тәкрар сечкиләрин, јахуд тәкрар сәсвермәнин кечириләчәји даирәләрин сајы көстәрилир.

Јерли халг депутатлары Советинин сечилмиш депутатларынын вә еһтијат депутатларынын сијаһысы әлифба сырасы илә дәрч едилир. Сијаһыда депутатларын фамилијалары, адлары, аталарынын ады, анадан олдуглары ил, тутдуглары вәзифә (мәшғулијјәтләри), партијалылыглары, иш вә јашајыш јерләри, сечилмиш олдуглары сечки даирәси көстәрилир.

IX. ТӘКРАР СӘСВЕРМӘ, ТӘКРАР СЕЧКИЛӘР, СЫРАДАН ЧЫХМЫШ ДЕПУТАТЛАРЫН ЈЕРИНӘ ДЕПУТАТ СЕЧКИЛӘРИ, ЈЕНИ ТӘШКИЛ ЕДИЛМИШ ИНЗИБАТИ-ӘРАЗИ ВАҺИДЛӘРИНДӘ СЕЧКИЛӘР

Маддә 53. **Тәкрар сәсвермә**

Әкәр бирмандатлы сечки даирәси үзрә јерли халг депутатлары Советләринин депутатлығына икидән чох намизәд сәсә гојулмуш вә онларын һеч бири сечилмәмишдирсә, мүвафиг сечки комиссијасы даирәдә ән чох сәс топламыш ики нәфәр депутатлыға намизәд үзрә тәкрар сәсвермә кечирмәк һаггында гәрар гәбул едир.

Чохмандатлы сечки даирәси үзрә депутат сечкиләри заманы ајры-ајры депутатлыға намизәдләрин леһинә верилмиш сәсләрин сајы бәрабәр олдугда вә буна көрә сечилмиш халг депутатларыны мүәјјәнләшдирмәк мүмкүн олмадыгда мүвафиг сечки комиссијасы тәрәфиндән тәкрар сәсвермә кечирилир.

Тәкрар сәсвермә бу Ганунун тәләбләринә риајәт олунмагла ән кечи ики һәфтә әрзиндә кечирилир. Тәкрар сәсвермә кечирилмәси һаггында мә'лумат мәтбуатда дәрч олунур.

Бирмандатлы сечки даирәсиндә тәкрар сәсвермә заманы сәсвермәдә иштирак етмиш сечичиләрин дикәр намизәдә нисбәтән даһа чохунун сәсини топламыш депутатлыға намизәд сечилмиш һесаб олунур. Чохмандатлы сечки даирәси үзрә депутат мандатларынын сајындан асылы олараг, јалныз сәсвермәдә иштирак етмиш сечичиләрин башга намизәдләрә нисбәтән даһа чох сәсини топламыш намизәдләр депутат олурлар. Галан намизәдләр сечилмиш еһтијат депутатлар һесаб едилирләр.

Маддә 54. **Тәкрар сечкиләр**

Әкәр бирмандатлы сечки даирәсиндә сәсә гојулан јерли халг депутатлары Советләринин депутатлығына намизәдләр икидән чох олмамышдырса вә онларын һеч бири сечилмәмишдирсә, јахуд сечки даирәси үзрә сечкиләр кечирилмәмиш вә ја е'тибарсыз сајылмышдырса, јахуд тәкрар сәсвермә сечилмиш депутаты мүәјјәнләшдирмәјә имкан вермәмишдирсә, чохмандатлы сечки даирәси үзрә исә һәмчинин сечилмиш депутатларын сајы депутат мандатларынын сајындан аз олмушса, мүвафиг сечки комиссијасы сечки даирәсиндә тәкрар сечкиләр кечирилмәси һаггында гәрар гәбул едир. Һәм дә о, даирә вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын сечкиләри јени тәркибдә кечирмәсинин зәрури олдуғу һаггында гәрар гәбул едә биләр. Сәсвермә һәмин сечки мәнтәгәләриндә вә үмуми сечкиләрин кечирилмәси үчүн тәртиб едилмиш сечичи сијаһылары үзрә кечирилир.

Сечки даирәсиндә үмуми сечкиләр кедишиндә сәсләрин зәрури мигдарыны топламамыш Азәрбајчан ССР вәтәндашлары һәмин даирәдә

тәкрар сечкиләр кечирилдикдә халг депутатлығына намизәд кими јенидән сәсә гојула билмәзләр.

Тәкрар сечкиләр үмуми сечкиләрдән сонра ән кечи ики ај мүддәтиндә кечирилир. Сечки комиссијаларынын тәшкили, депутатлыға намизәдләрин ҝејдә алынмасы вә башга тәдбирләр бу Ганунла мүәјјән едилмиш гајдада һәјата кечирилир. Тәкрар сечкиләр кечирилмәси һаггында мә'лумат мәтбуатда дәрч олунур.

Маддә 55. **Јерли Советләрин сырадан чыхмыш депутатларынын јеринә депутат сечкиләри кечирилмәси**

Јерли халг депутатлары Советн ајры-ајры депутатларын сәлаһијјәтини е'тибарсыз һесаб етдикдә, һабелә депутат кери чағырылдыгда, башга сәбәбләр үзүндән депутат сәлаһијјәтинә вахтындан габаг хитам верилдикдә депутатын сырадан чыхдығы вахтдан е'тибарән үч ај мүддәтиндә мүвафиг сечки даирәләриндә јени сечкиләр кечирилир. Чохмандатлы сечки даирәләриндә еһтијат депутатлар олмадыгда сырадан чыхмыш депутатларын јеринә сечкиләр кечирилмәсинин көстәрилән гајдасы сахланылыр. Мүвафиг сечки комиссијасы сечкиләри онларын кечирилмәсинә азы ики ај галмыш тә'јин едир вә бу Ганунун тәләбләринә әмәл олунмагла тәшкил едир.

Јерли Совет чохмандатлы сечки даирәләри үзрә ајры-ајры депутатларын сәлаһијјәтини е'тибарсыз һесаб етдикдә, депутат кери чағырылдыгда, башга сәбәбләр үзүндән депутат сәлаһијјәтинә вахтындан габаг хитам верилдикдә еһтијат депутатлар варса, јени сечкиләр кечирилмир. Белә һалларда јерли Советин нөвбәти сессијасында онун Мандат комиссијасынын тәгдими илә бир даирә үзрә сечилмиш дикәр еһтијат депутатлара нисбәтән даһа чох сәс алмыш еһтијат депутата депутат мандаты верилмәси һаггында гәрар гәбул олунур.

Јерли Советин сәлаһијјәт мүддәтинин гуртармасына алты ајдан аз галмыш депутатын сәлаһијјәтинә вахтындан әввәл хитам верилдикдә, депутат сырадан чыхдыгда онун јеринә депутат сечкиләри кечирилмир.

Маддә 56. **Јени тәшкил едилмиш инзибати әрази ваһидләриндә јерли Совет депутатлары сечкиләринин кечирилмәси**

Јени тәшкил едилмиш инзибати әрази ваһидинин тәркибинә дахил олан әразидә Советә сечилмиш депутатлар олмадыгда, јахуд онларын сајы кифајәт гәдәр олмадыгда јени тәшкил едилмиш инзибати әрази ваһидләриндә јерли халг депутатлары Советләринә депутат сечкиләри кечирилир.

Јени тәшкил едилмиш инзибати әрази ваһиди Советинә депутат сечкиләри јухары Совет тәрәфиндән инзибати әрази ваһидинин тәшкил едилдији күндән ән кечи ики ај мүддәтиндә тә'јин олунур вә бу Ганунла мүәјјәнләшдирилмиш гајдада кечирилир.

X. ДЕПУТАТ СЕЧИЛМӘК ҺАГГЫНДА ВӘСИГӘ, СЕЧКИ СӘНӘДЛӘРИНИН ФОРМАЛАРЫ ВӘ ОНЛАРЫ САХЛАМА ГАЈДАСЫ, СЕЧКИ ГУТУСУНУН НҮМУНӘСИ

Маддә 57. **Јерли Советин депутатынын вәсигәси вә дөш нишаны**

Гејдә алынмыш депутатларын (еһтијат депутатларын) сијаһысы мәтбуатда дәрч олундугдан сонра даирә сечки комиссијасы вә ја онун функсијасыны јеринә јетирән сечки комиссијасы сечилмиш һәр бир депутата (еһтијат депутата) онун сечилмәси һаггында вәсигә верир.

Сечилмиш депутатларын (еһтијат депутатларын) сәлаһијјәти јерли халг депутатлары Совети тәрәфиндән тәсдиг едилдикдән сонра депутат (еһтијат депутат) сечилмәләри һаггында онлара верилмиш вәсигәләр депутат (еһтијат депутат) вәсигәләри илә әвәз едилир. Депутата һәмчинин мүвафиг дөш нишаны верилир.

Депутат олан шәхс барәсиндә мәһкәмәнин гануни гүввәјә минмиш иттиһам һөкмү илә әлагәдар депутат кери чағырылдыгда вә ја онун сәлаһијјәтинә вахтындан әввәл хитам верилдикдә депутатын вәсигәси вә дөш нишаны мүвафиг јерли халг депутатлары Советинә гајтарылмалыдыр.

Маддә 58. **Сечки сәнәдләринин формалары вә сечки гутусунун нүмунәси**

Сечичи сијаһыларынын, сечки комиссијалары протоколларынын формалары, сечки бүллетенләринин формасы вә рәнки, депутатлыға намизәдин, онун вәкилинин вәсигәләринин, депутат (еһтијат депутат) сечилмәк һаггында вәсигәнин, депутат (еһтијат депутат) вәсигәсинин формалары, депутатын дөш нишанынын нүмунәси, һабелә сечки гутусунун нүмунәси Азәрбајчан ССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әти тәрәфиндән мүәјјән едилир.

Маддә 59. **Сечки сәнәдләринин сахланмасы гајдасы вә мүддәтләри**

Даирә вә мәнтәгә сечки комиссијаларынын иши гуртардыгдан сонра онларын каркүзарлыг сәнәдләри мүвафиг вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон, гәсәбә, кәнд сечки комиссијасына верилир.

Сечки сәнәдләринин сахланмасы гајдасы вә мүддәтләри Азәрбајчан ССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әти тәрәфиндән мүәјјән едилир.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1837—XI.

---

128 Азәрбајчан ССР халг депутатларынын вә Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләрини тә'јин етмәк һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Конститусијасынын (Әсас Ганунунун) 86-чы маддәсинә, «Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун 14-чү маддәсинә вә «Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун 14-чү маддәсинә үјғун олараг Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

Азәрбајчан ССР халг депутатларынын вә Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләри депутатларынын сечкиләри 1990-чы ил сентјабрын 2-нә, базар күнүнә тә'јин едилсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1838—XI.

---

129 **1990-чы ил сентјабрын 2-дә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки даирәси үчүн әһали нормасынын мүәјјән едилмәси һаггында**

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

«Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында» Азәрбајҹан ССР Ганунунун 16-чы маддәсинә ујғун олараг Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә һәр сечки даирәси үчүн әһали нормасы 19.800 нәфәр мүәјјән едилсин.

Азәрбајҹан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1839—XI.

---

130 **Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасынын тәшкили һаггында**

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

«Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында» Азәрбајҹан ССР Ганунунун 20-чи маддәсинә әсасән Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы ашағыдакы тәркибдә тәшкил едилсин:

Мәркәзи сечки комиссијасынын сәдри

Кәримов Әли Һәбиб оғлу

Мәркәзи сечки комиссијасы сәдринин мүавинләри

Аббасов Јашар Исһаг оғлу — АҺИШ-ин катиби, ССРИ халг депутаты.

Губченко Лидија Григорјевна — Азәрбајҹан КП МК партија-тәшкилат вә кадр иши шө'бәси мудиринин биринчи мүавини.

Мәркәзи сечки комиссијасынын катиби

Газыјев Мәммәд Јагубович — фәрди пенсијачы.

Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвләри

Бахышов Әләвсат Мәммәдшаһ оғлу — Республика мүһарибә вә әмәк ветеранлары шурасы тәшкилат-методик комиссијасы сәдринин мүавини.

Бәдәлбәјли Фәрһад Шәмси оғлу — Азәрбајҹан мусиги ҹәмијјәтинин сәдри.

Бәширов Чинкиз Адил оғлу — Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавини.

Гулијев Вагиф Иттифаг оғлу — шаир, «Коммунист» гәзетинин шө'бә мудири.

Әләкбәров Урхан Казым оғлу — Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасынын витсе-президенти.

Әлијев Идрис Әли оғлу — Елми-тәдгигат мәһкәмә експертизалары институтунун директору, Азәрбајҹан һүгугчулар иттифагынын сәдри.

Иманова Елмира Камран гызы — Бакы шәһәри Ленин рајонунун 12 нөмрәли поликлиникасынын саһә терапевти.

Кузикевхашвили Луиза Васојевна — Азәрбајҹан КП Гах Рајон Комитәсинин катиби.

Мәммәдов Муса Салам оғлу — Азәрбајҹан мешә тәсәррүфаты истеһсал бирлијинин баш директору.

Новитски Александр Кеоркијевич — Гырмызы Бајраг орденли Хәзәр Донанмасынын сијаси шө'бәси рәисинин биринчи мүавини.

Новрузов Ҹабир Мирзәбәј оғлу — Азәрбајҹан Јазычылар Иттифагынын катиби.

Оручов Әлисаб Сәфтәр оғлу — Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири.

Поклад Владимир Фјодорович — Азәрсәнаjетикинти Истеһсал Бирлији «Сәнајетикинтимеханикләшдирмә» тресті 1 нөмрәли ихтисаслашдырылмыш механикләшдирмә идарәсинин машинистләр бригадири.

Салманов Ширинбала Исабала оғлу — Салјан рајонундакы «Октјабр» колхозунун сәдри.

Салманова Мәләһәт Нәсиман гызы — Сумгајыт үст трикотаж фабрики 3 нөмрәли сехинин тикишчиси.

Султанова Севинҹ Гафар гызы — Гусар рајонунда консерв заводунун фәһләси.

Һасилова Халидә Мәммәд гызы — «Азәрбајҹан гадыны» журналынын баш редактору.

Һәсәнов Әләмдар Әли оғлу — Кәнҹә алүминиум оксиди комбинатынын апаратчы-һидрометаллургу.

Һүсејнов Камран Әсәд оғлу — Азәрбајҹан ССР тиҹарәт-сәнаје палатасынын сәдри.

Ҹәлилов Ваһид Рза оғлу — Нахчыван МССР Али Советинин сәдри.

Ҹәфәргулијев Мирага Әшрәф оғлу — Азәрбајҹан ССР прокурорунун мүавини.

Азәрбајҹан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1840—XI.

---

131 **«Азәрбајҹан ССР-ин игтисади мүстәгиллијинин әсаслары һаггында» Азәрбајҹан ССР-ин Конститусија Ганунунун лајиһәси барәсиндә**

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

1. «Азәрбајҹан ССР-ин игтисади мүстәгиллији, онун тәсәррүфат һесабына вә өзүнүмалијјәләшдирмәјә кечмәси һаггында» Азәрбајҹан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинин јекунлары үзрә Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинин, Азәрбајҹан ССР Али Совети План-бүдчә вә дикәр даими комиссијаларынын јенидән ишләјиб тамамладығы «Азәрбајҹан ССР-ин игтисади мүстәгиллијинин әсаслары һаггында» Азәрбајҹан ССР-ин Конститусија Ганунунун лајиһәси икинчи охунушда бәјәнилсин вә јени редаксијада халг мүзакирәсинә верилсин.

2. Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинә тапшырылсын ки, Азәрбајҹан ССР Али Советинин Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасы, План-бүдчә вә дикәр даими комиссијалары илә бирликдә көстәрилән лајиһәнин мүзакирәсинин јекунларыны үмумиләшдирсин, она лазыми әлавәләр вә дәгигләшдирмәләр етсин вә ону мүәјјән олунмуш гајдада Азәрбајҹан ССР Али Советинә тәгдим етсин.

Азәрбајҹан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1841—XI.

---

132 «Азәрбајчан ССР-дә мүлкиjјәт һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети гәрара алыр:

1. Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин һазырладығы вә Азәрбајчан ССР Али Советинин Ганунверичилик мүлаһизәләри, План-бүдчә вә дикәр даими комиссијаларынын нәзәрдән кечирдикләри «Азәрбајчан ССР-дә мүлкиjјәт һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун лајиһәси «Азәрбајчан ССР-ин игтисади мүстәгиллијинин әсаслары һаггында» Азәрбајчан ССР-ин Конститусија Гануну лајиһәсинин әсас мүддәаларына ујғунлашдырылсын вә халг мүзакирәсинә верилсин.

2. Азәрбајчан ССР Назирләр Советинә тапшырылсын ки, Азәрбајчан ССР Али Советинин Ганунверичилик мүлаһизәләри, План-бүдчә вә дикәр даими комиссијалары илә бирликдә көстәрилән лајиһәнин мүзакирәсинин јекунларыны үмумиләшдирсин, она лазыми әлавәләр вә дәгигләшдирмәләр етсин вә ону мүәjјән олунмуш гајдада Азәрбајчан ССР Али Советинә тәгдим етсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1842—XI.

---

133 «Азәрбајчан ССР торпаг мәчәлләси» лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети гәрара алыр:

1. Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин һазырладығы вә Азәрбајчан ССР Али Совети Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасынын, Аграр-Сәнаје комплекси комиссијасынын нәзәрдән кечирдији «Азәрбајчан ССР торпаг мәчәлләси»нин лајиһәси «Азәрбајчан ССР-ин игтисади мүстәгиллијинин әсаслары һаггында» Азәрбајчан ССР-ин Конститусија Гануну лајиһәсинин әсас мүддәаларына ујғунлашдырылсын вә халг мүзакирәсинә верилсин.

2. Азәрбајчан ССР Назирләр Советинә тапшырылсын ки, Азәрбајчан ССР Али Советинин Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасы, План-бүдчә вә дикәр даими комиссијалары илә бирликдә көстәрилән лајиһәнин мүзакирәсинин јекунларыны үмумиләшдирсин, она лазыми әлавәләр вә дәгигләшдирмәләр етсин вә ону мүәjјән олунмуш гајдада Азәрбајчан ССР Али Советинә тәгдим етсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1843—XI.

---

134 «Ичарә һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети гәрара алыр:

1. Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин һазырладығы вә Азәрбајчан ССР Али Совети Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасынын, План-бүдчә вә дикәр даими комиссијаларынын нәзәрдән кечирдикләри «Ичарә һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун лајиһәси «Азәрбајчан ССР-ин игтисади мүстәгиллијинин әсаслары һаггында» Азәрбајчан ССР-ин Конститусија Гануну лајиһәсинин әсас мүддәаларына ујғунлашдырылсын вә халг мүзакирәсинә верилсин.

2. Азәрбајчан ССР Назирләр Советинә тапшырылсын ки, Азәрбајчан ССР Али Советинин Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасы, План-бүдчә вә дикәр даими комиссијалары илә бирликдә көстәрилән лајиһәнин мүзакирәсинин јекунларыны үмумиләшдирсин, она лазыми әлавәләр вә дәгигләшдирмәләр етсин вә ону мүәjјән олунмуш гајдада Азәрбајчан ССР Али Советинә тәгдим етсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1844—XI.

---

135 Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

I. ҮМУМИ МҮДДӘАЛАР

Маддә 1. **Азәрбајчан ССР-дә вәтәндашлыг**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы шәхс илә Азәрбајчан дөвләти арасында даими сијаси-һүгуги әлагәни мүәjјән едир; бу әлагә онларын гаршылыглы һүгугларында вә вәзифәләриндә ифадә олунур.

Азәрбајчан ССР-дә һәр бир адамын вәтәндашлыг һүгугу вардыр. Һеч кәс вәтәндашлыгдан вә ја вәтәндашлығы дәјишдирмәк һүгугундан өзбашына мәһрум едилә билмәз.

Азәрбајчан дөвләти өз органларынын вә вәзифәли шәхсләрин симасында Азәрбајчан ССР вәтәндашлары гаршысында мәс'улдур. Азәрбајчан ССР вәтәндашы исә Азәрбајчан дөвләти гаршысында мәс'улдур.

Азәрбајчан дөвләти Азәрбајчан ССР әразисиндә вә онун һүдудларындан кәнарда Азәрбајчан ССР вәтәндашларыны мүдафиә едир.

Маддә 2. **Бәрабәр вәтәндашлыг**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы онун әлдә едилмәсинин әсасларындан асылы олмајараг һамы үчүн бәрабәрдир.

Азәрбајчан ССР вәтәндашлары мәншәјиндән, сосиал вә әмлак вәзиjјәтиндән, ирги вә милли мәнсубиjјәтиндән, чинсиндән, тәһсилиндән, дилиндән, динә мүнасибәтиндән, сијаси вә башга әгидәләриндән, мәшғулиjјәт нөвүндән вә характериндән, јашајыш јериндән, һәмин јердә јашадығы мүддәтдән вә башга һаллардан асылы олмајараг ганун гаршысында бәрабәрдирләр.

Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын һүгуг бәрабәрлији игтисади, сијаси, сосиал вә мәдәни һәјатын бүтүн саһәләриндә тә'мин едилир.

Азәрбајчан ССР Конститусијасы вә Азәрбајчан ССР ганунлары илә башга һал нәзәрдә тутулмамышдырса, дикәр мүттәфиг республикаларын вәтәндашлары Азәрбајчан ССР әразисиндә онун вәтәндашлары илә бәрабәр һүгуглара маликдирләр вә онларла бәрабәр вәзифәләр дашыјырлар.

Азәрбајчан ССР вәтәндашы ејни заманда ССР Иттифагы вәтәндашыдыр.

Маддә 3. **Вәтәндашлыг һаггында Азәрбајчан ССР ганунверичилији**

Вәтәндашлыг һаггында Азәрбајчан ССР ганунверичилији Азәрбај-

чан ССР Конститусијасы әсасында гәбул олунмуш бу ганундан вә Азәрбајчан ССР-ин, Нахчыван МССР-ин һәмин Гануна мувафиг сурәтдә гәбул етдикләри дикәр актлардан ибарәтдир.

Маддә 4. **Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсубијјәт**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлары ашағыдакылардыр:

— бу Ганунун гуввәјә миндији күнәдәк Азәрбајчан ССР вәтәндашлығында олмуш шәхсләр;

— бу Гануна мувафиг сурәтдә Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы әлдә етмиш шәхсләр.

Маддә 5. **Никаһ бағланаркән вә позуларкән вәтәндашлығын сахланмасы**

Азәрбајчан ССР вәтәндашы олан кишн вә ја гадынын дикәр мүттәфиг республиканын вәтәндашлығында, јахуд әчнәби вәтәндашлығында олан шәхслә вә ја вәтәндашлығы олмајан шәхслә никаһ бағламасы, һабелә бу никаһын позулмасы әр вә арвадын вәтәндашлығынын дәјишмәсинә сәбәб олмур.

Әрин (арвадын) вәтәндашлығынын дәјишмәси арвадын (әрин) вәтәндашлығынын дәјишмәсинә сәбәб олмур.

Маддә 6. **Азәрбајчан ССР һүдудларындан кәнарда јашајан шәхсләрин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығыны сахламасы**

Азәрбајчан ССР вәтәндашынын дикәр мүттәфиг республиканын вә ја харичи дөвләтин әразисиндә јашамасы Азәрбајчан ССР вәтәндашлығынын хитамына сәбәб олмур.

Маддә 7. **Азәрбајчан ССР һүдудларындан кәнарда јашајан Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын дөвләт тәрәфиндән мүдафиәси**

Азәрбајчан ССР һүдудларындан кәнарда јашајан Азәрбајчан ССР вәтәндашлары Азәрбајчан дөвләтинин вә ССРИ-нин мүдафиәсиндән вә һимајәчилијиндән истифадә едирләр.

Өз дөвләт органларынын симасында Азәрбајчан дөвләти, ССР Иттифагынын пајтахтында вә дикәр мүттәфиг республикаларда онун даими нүмајәндәликләри, харичи дөвләтләрдә ССРИ-нин вә Азәрбајчан ССР-ин дипломатик нүмајәндәликләри вә консул идарәләри, һабелә онларын вәзифәли шәхсләри дикәр мүттәфиг республикада вә ја харичи дөвләтдә јашајан Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын дикәр мүттәфиг республиканын вә ја харичи дөвләтин ганунверичилији, Азәрбајчан ССР-ин республикалараrасы мугавиләләри, ССРИ-нин вә ја Азәрбајчан ССР-ин вә вәтәндашларын олдуглары дөвләтин иштирак етдикләри бејнәлхалг мугавиләләр вә бејнәлхалг адәтләр илә онлара верилмиш бүтүн һүгуглардан там һәчмдә истифадә едә билмәси үчүн тәдбирләр көрмәјә, ганунверичиликлә мүәјјән едилмиш гајдада онларын һүгугларыны вә ганунла горунан мәнафеләрини мүдафиә етмәјә, лазым олдугда исә Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын позулмуш һүгугларынын бәрпасы үчүн тәдбирләр көрмәјә борчлудурлар.

Маддә 8. **Азәрбајчан ССР вәтәндашынын харичи дөвләтә вә ја дикәр мүттәфиг республикаја верилмәсинин јолверилмәзлији**

Азәрбајчан ССР-ин бејнәлхалг вә ја республикалараrасы мугавиләси илә башга һал нәзәрдә тутулмамышса, Азәрбајчан ССР вәтәндашы харичи дөвләтә вә ја дикәр мүттәфиг республикаја верилә билмәз.

Маддә 9. **Азәрбајчан ССР вәтәндашынын дикәр мүттәфиг республиканын вә ја харичи дөвләтин вәтәндашлығына мәнсубијјәтинин танынмамасы**

Азәрбајчан ССР вәтәндашы олан шәхсин дикәр мүттәфиг республиканын вә ја харичи дөвләтин вәтәндашлығына мәнсубијјәти, Азәрбајчан ССР президентинин гәрары верилән һаллар истисна олмагла, танынмыр.

Маддә 10. **Вәтәндашлығы олмајан шәхсләр**

Азәрбајчан ССР әразисиндә јашајан, Азәрбајчан ССР-ин вә ја дикәр мүттәфиг республиканын вәтәндашлары олмајан вә харичи дөвләтин вәтәндашлығына мәнсубијјәтинә аид сүбутлары олмајан шәхсләр вәтәндашлығы олмајан шәхсләр һесаб едилирләр.

II. АЗӘРБАЈЧАН ССР ВӘТӘНДАШЛЫҒЫНЫН ӘЛДӘ ЕДИЛМӘСИ

Маддә 11. **Азәрбајчан ССР вәтәндашлығынын әлдә едилмәсинин әсаслары**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы ашағыдакы һалларда әлдә едилир:

1) анадангәлмә;

2) Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул нәтичәсиндә;

3) Азәрбајчан ССР-ин республикалараrасы мугавиләләри илә нәзәрдә тутулмуш әсаслар үзрә;

4) ССРИ-нин вә Азәрбајчан ССР-ин бејнәлхалг мугавиләләриндә нәзәрдә тутулмуш әсаслар үзрә;

5) бу Ганунла нәзәрдә тутулмуш дикәр әсаслар үзрә.

Маддә 12. **Валидејнләри Азәрбајчан ССР вәтәндашы олан ушагларын вәтәндашлығы**

Доғулдуғу ан һәр ики валидејни Азәрбајчан ССР вәтәндашлығында олмуш ушаг Азәрбајчан ССР әразисиндә вә ја Азәрбајчан ССР-ин һүдудларындан кәнарда доғулуб-доғулмадығындан асылы олмајараг Азәрбајчан ССР вәтәндашыдыр.

Маддә 13. **Валидејнләриндән бири Азәрбајчан ССР вәтәндашы олан ушагларын вәтәндашлығы**

Валидејнләрин вәтәндашлығы мүхтәлиф олдугда, онлардан бири ушаг доғулан анадәк Азәрбајчан ССР вәтәндашлығында олдугда, ушаг ашағыдакы һалларда Азәрбајчан ССР вәтәндашы олур:

1) о, Азәрбајчан ССР әразисиндә доғулмушса;

2) Азәрбајчан ССР-ин һүдудларындан кәнарда доғулмушса, лакин валидејнләринин вә ја онлардан биринин һәмин вахт Азәрбајчан ССР әразисиндә даими јашајыш јери олмушса.

Валидејнләрин вәтәндашлығы мүхтәлиф олдугда, онлардан бири ушағын доғулдуғу анадәк Азәрбајчан ССР вәтәндашлығында олдугда, һәмин вахт һәр ики валидејн Азәрбајчан ССР-ин һүдудларындан кәнарда даими јашајыш јеринә малик олса, Азәрбајчан ССР-ин һүдудларындан кәнарда доғулмуш ушағын вәтәндашлығы валидејнләрин јазылы ифадә олунмуш разылығы илә мүәјјән едилир.

Валидејнләрдән бири ушағын доғулдуғу анадәк Азәрбајчан ССР вәтәндашлығында олдугда, дикәри исә вәтәндашлығы олмајан шәхс, јахуд да намә'лум олдугда ушаг доғулдуғу јердән асылы олмајараг Азәрбајчан ССР вәтәндашыдыр.

Ушағын аталығы мүәјјән едиләркән анасы вәтәндашлығы олмајан шәхс олдугда, атасы исә Азәрбајчан ССР вәтәндашы тәсдиг едилдикдә, 14 јашына чатмамыш ушаг доғулдуғу јердән асылы олмајараг Азәрбајчан ССР вәтәндашы олур.

Маддә 14. **Вәтәндашлығы олмајан шәхсләрин ушагларынын Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы әлдә етмәси**

Вәтәндашлығы олмајан, Азәрбајчан ССР-дә даими јашајыш јери олан шәхсләрин Азәрбајчан ССР әразисиндә доғулмуш ушағы Азәрбајчан ССР вәтәндашыдыр.

Маддә 15. **Валидејнләри намә'лум ушагларын вәтәндашлығы**

Азәрбајчан ССР әразисиндә олан, һәр ики валидејни намә'лум ушаг Азәрбајчан ССР вәтәндашыдыр.

4*

Маддә 16. **Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығына гәбул**

Дикәр мүттәфиг республикаларын вәтәндашлары, әҹнәби вәтәндашлар вә вәтәндашлығы олмајан шәхсләр мәншәјиндән, ирги вә милли мәнсубијјәтиндән, ҹинсиндән, тәһсилиндән, дилиндән, динә мүнасибәтиндән, сијаси вә башга әгидәләриндән, јашајыш јериндән асылы олмајараг онларын вәсатәти илә бу Гануна мүвафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығына гәбул едилә биләрләр.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығына гәбул олунмасы барәдә вәсатәт галдыран шәхс Азәрбајҹан ССР Конститусијасы илә тәсбит олунмуш дөвләт вә иҹтимаи гурулушу зоракылыгла девирмәјә вә ја дәјишдирмәјә, Азәрбајҹан ССР-ин әрази бирлијини позмаға чағырарса; дөвләт тәһлүкәсизлијинә, иҹтимаи асајишин горунмасына, әһалинин сағламлығына вә ја мә'нәвијјатына зәрәр вуран фәалијјәт көстәрәрсә, дүшмәнчилији, ирги вә милли мүстәснalығы тәблиғ едәрсә; террорчулуг фәалијјәти илә бағлы оларса, вәтәндашлыға гәбул һаггында вәсатәт рәдд едилир.

Маддә 17. **Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығында бәрпа**

Әввәлләр Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығында олмуш шәхсин вәсатәти илә о, Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығында бәрпа едилә биләр.

III. АЗӘРБАЈҸАН ССР ВӘТӘНДАШЛЫҒЫНЫН ХИТАМЫ

Маддә 18. **Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығынын хитамы үчүн әсаслар**

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығына ашағыдакы һалларда хитам верилир:

1) Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхмаг нәтиҹәсиндә;

2) Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығыны итирмәк нәтиҹәсиндә;

3) Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан мәһруметмә нәтиҹәсиндә;

4) Азәрбајҹан ССР-ин республикалараrасы мүгавиләләри, ССРИ-нин вә Азәрбајҹан ССР-ин бејнәлхалг мүгавиләләри илә нәзәрдә тутулмуш әсаслар үзрә;

5) бу Ганунла нәзәрдә тутулмуш дикәр әсаслар үзрә.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығына хитам верилмәси ССР Иттифагы вәтәндашлығына хитам верилмәсинә сәбәб олур.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығына хитам верилмәси Нахчыван МССР вәтәндашлығына да хитам верилмәсинә сәбәб олур.

Маддә 19. **Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхма**

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхмаға бу Ганунла мүәјјән едилмиш гајдада шәхсин вәсатәти үзрә иҹазә верилир.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхмаг барәсиндә вәсатәт галдыран шәхсин дөвләт гаршысында иҹра едилмәмиш өһдәликләри вә ја вәтәндашларын, јахуд дөвләт, кооператив тәшкилатларынын вә ја дикәр иҹтимаи тәшкилатларын мүһүм мәнафеләринин бағлы олдуғу әмлак өһдәликләри варса, вәтәндашлыгдан чыхмаг һаггында вәсатәт рәдд едилә биләр.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхмаг барәсиндә вәсатәт галдыран шәхс мүттәһим кими ҹинајәт мәс'улијјәтинә ҹәлб едилмишсә, јахуд онун барәсиндә гануни гүввәјә минмиш вә иҹра едилмәли олан мәһкәмә һөкмү варса вә ја шәхсин Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхмасы ССРИ-нин вә ја Азәрбајҹан ССР-ин дөвләт тәһлүкәсизлијинин мәнафеләринә зиддирсә, вәтәндашлыгдан чыхмаға јол верилмир.

Маддә 20. **Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығынын итирилмәси**

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы ашағыдакы һалларда итирилир:

1) бу Ганунун 29-ҹу, 30-ҹу вә 31-ҹи маддәләриндә садаланан дөвләт органларынын хәбәри вә иҹазәси олмадан шәхсин хариҹи дөвләтдә һәрби хидмәтә, тәһлүкәсизлик хидмәтинә, полисә, әдлијјә органларына вә ја дикәр дөвләт һакимијјәти вә идарә органларына дахил олмасы нәтиҹәсиндә;

2) даим хариҹдә јашајан шәхс үзүрлү сәбәбләр олмадан беш ил әрзиндә консул учотуна дајанмамышса;

3) Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы гәсдән јалан мә'луматын вә ја сахта сәнәдләрин тәгдим олунмасы нәтиҹәсиндә әлдә едилмишсә.

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығынын итирилмәси бу Ганунун 32-ҹи вә 33-ҹү маддәләриндә көстәрилмиш сәлаһијјәтли дөвләт органлары тәрәфиндән мүвафиг фактын гејдә алындығы вахтдан башланыр.

Маддә 21. **Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан мәһруметмә**

Шәхс Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан мүстәсна һалда о заман мәһрум едилә биләр ки, о, Азәрбајҹан ССР-ин дөвләт мәнафеләринә вә ја дөвләт тәһлүкәсизлијинә ҹидди зәрәр вурмуш һәрәкәтләр етмиш олсун.

Шәхсин Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан мәһрум едилмәси онун әринин (арвадынын) вә ушагларынын вәтәндашлығынын дәјишмәсинә сәбәб олмур.

IV. ВАЛИДЕЈНЛӘРИН ВӘТӘНДАШЛЫҒЫ ДӘЈИШДИКДӘ ВӘ ӨВЛАДЛЫҒА КӨТҮРҮЛДҮКДӘ УШАГЛАРЫН ВӘТӘНДАШЛЫҒЫ

Маддә 22. **Валидејнләрин вәтәндашлығы дәјишдији һалда ушагларын вәтәндашлығынын дәјишмәси**

Валидејнләрин вәтәндашлығы дәјишдикдә, бунун нәтиҹәсиндә онларын һәр икиси Азәрбајҹан ССР вәтәндашы олдугда, јахуд һәр икиси Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхдыгда онларын 14 јашына чатмамыш ушагларынын вәтәндашлығы мүвафиг сурәтдә дәјишир.

Ушағын валидејнләриндән бири мә'лумдурса, бу валидејнин вәтәндашлығы дәјишдикдә 14 јашына чатмамыш ушағын вәтәндашлығы да мүвафиг сурәтдә дәјишир.

Маддә 23. **Үзәриндә гәјјумлуг вә ја һимајәчилик мүәјјән едилмиш ушағын Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығынын сахланмасы**

Азәрбајҹан ССР әразисиндә јашајан ушағын һәр ики валидејни вә ја јеканә валидејни Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхырса, һәм дә үзәриндә Азәрбајҹан ССР вәтәндашларынын гәјјумлуғунун вә ја һимајәчилијинин мүәјјән едилдији ушағын тәрбијәсиндә иштирак етмирләрсә, валидејнләрин, гәјјумун вә ја һимајәчинин вәсатәти илә ушаг Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығыны сахлајыр.

Маддә 24. **Валидејнләрдән бири Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы әлдә етдикдә ушагларын Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы әлдә етмәси**

Валидејнләрдән бири Азәрбајҹан ССР вәтәндашы олурса, дикәри исә дикәр мүттәфиг республиканын вәтәндашы, јахуд әҹнәби вәтәндаш кими галырса, ушаг Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы әлдә етмиш валидејнин вәсатәти илә Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы әлдә едә биләр.

Валидејнләрдән бири Азәрбајҹан ССР вәтәндашы олурса, дикәри исә вәтәндашлығы олмајан шәхс кими галырса, Азәрбајҹан ССР әразисиндә јашајан ушаг Азәрбајҹан ССР вәтәндашы олур.

Валидејнләрдән бири Азәрбајҹан ССР вәтәндашы олурса, дикәри исә вәтәндашлығы олмајан шәхс кими галырса, Азәрбајҹан ССР-ин һүдудларындан кәнарда јашајан ушаг Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы әлдә едән валидејнин вәсатәти илә Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығы әлдә едә биләр.

Маддә 25. **Валидејнләрдән бири Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығындан чыхдыгда ушагларын Азәрбајҹан ССР вәтәндашлығыны сахламасы**

Валидејнлэрдэн бири Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан чыхарса, дикэри исэ Азэрбајчан ССР вэтэндашы кими галырса, ушаг Азэрбајчан ССР вэтэндашлығыны сахлајыр. Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан чыхан валидејнин вэсатэти илэ белэ ушаға Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан чыхмаға ичазэ верилэ билэр.

Маддэ 26. **Өвладлыға көтүрүлдүкдэ ушагларын Азэрбајчан ССР вэтэндашлығы элдэ етмэси**

Дикэр мүттэфиг республиканын вэтэндашы, јахуд эчнэби вэтэндаш олан вэ ја вэтэндашлығы олмајан шэхс олан, Азэрбајчан ССР вэтэндашлары тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлэн ушаг Азэрбајчан ССР вэтэндашы олур.

Дикэр мүттэфиг республиканын вэтэндашы, јахуд эчнэби вэтэндаш олан, бири Азэрбајчан ССР вэтэндашы, дикэри исэ вэтэндашлығы олмајан шэхс олан эр вэ арвад тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлэн ушаг Азэрбајчан ССР вэтэндашы олур.

Вэтэндашлығы олмајан ушаг, бири Азэрбајчан ССР вэтэндашы олан эр вэ арвад тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлдүкдэ Азэрбајчан ССР вэтэндашы олур.

Дикэр мүттэфиг республиканын вэтэндашы, јахуд эчнэби вэтэндаш олан ушаг, бири Азэрбајчан ССР вэтэндашы, о бири исэ дикэр мүттэфиг республиканын вэтэндашы, јахуд эчнэби вэтэндаш олан эр вэ арвад тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлдүкдэ өвладлыға көтүрэнлэрин разылығы илэ Азэрбајчан ССР вэтэндашы олур.

Маддэ 27. **Өвладлыға көтүрүлдүкдэ ушагларын Азэрбајчан ССР вэтэндашлығыны сахламасы**

Азэрбајчан ССР вэтэндашы олан ушаг дикэр мүттэфиг республиканын вэтэндашлары, јахуд эчнэби вэтэндашлар тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлдүкдэ, јахуд бири Азэрбајчан ССР вэтэндашы олан, о бири исэ дикэр мүттэфиг республиканын вэтэндашы, јахуд эчнэби вэтэндаш олан эр вэ арвад тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлдүкдэ Азэрбајчан ССР вэтэндашлығыны сахлајыр. Өвладлыға көтүрэнлэрин вэсатэти илэ белэ ушаға Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан чыхмаға ичазэ верилэ билэр.

Азэрбајчан ССР вэтэндашы олан ушаг вэтэндашлығы олмајан шэхслэр тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлдүкдэ, јахуд бири Азэрбајчан ССР вэтэндашы, дикэри исэ вэтэндашлығы олмајан шэхс олан эр вэ арвад тэрэфиндэн өвладлыға көтүрүлдүкдэ Азэрбајчан ССР вэтэндашлығыны сахлајыр.

Маддэ 28. **Ушагларын вэтэндашлығы дэјишдикдэ онларын разылығынын зэрурилији**

14 јашындан 18 јашынадэк ушагларын валидејнлэринин вэтэндашлығы дэјишдикдэ, һабелэ белэ ушаглар өвладлыға көтүрүлдүкдэ, онларын вэтэндашлығы бу Ганунун 35-чи маддэсиндэ нэзэрдэ тутулмуш гајдада јалныз ушагларын разылығы илэ дэјишэ билэр.

V. АЗЭРБАЈЧАН ССР ВЭТЭНДАШЛЫҒЫ МЭСЭЛЭЛЭРИ БАРЭСИНДЭ ГЭРАРЛАР ГЭБУЛ ЕДЭН ОРГАНЛАР

Маддэ 29. **Азэрбајчан ССР вэтэндашлығы мэсэлэлэри барэсиндэ гэрарлар гэбул едэн органлар**

Азэрбајчан ССР-дэ вэтэндашлыг мэсэлэлэри барэсиндэ гэрарлар гэбул едэн органлар Азэрбајчан ССР президентидир, һабелэ Нахчыван МССР Али Советинин Рэјасэт Һеј'этидир.

Маддэ 30. **Азэрбајчан ССР президентинин сэлаһијјэти**

Азэрбајчан ССР президенти ашағыдакы гэрарлары гэбул едир:

— даим Азэрбајчан ССР һүдудларындан кэнарда јашајан дикэр мүттэфиг республикаларын вэтэндашлары, эчнэби вэтэндашлар вэ вэтэндашлығы олмајан шэхслэр мүвафиг вэсатэтлэрлэ Азэрбајчан ССР президентинэ мүрачиэт етдикдэ, онлары Азэрбајчан ССР вэтэндашлығына гэбул етмэк һаггында;

— дикэр мүттэфиг республикаларын вэтэндашларыны, эчнэби вэтэндашлары вэ вэтэндашлығы олмајан шэхслэри Азэрбајчан ССР вэтэндашлығына гэбул етмэк һаггында вэ Азэрбајчан ССР вэтэндашларынын Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан чыхмасы һаггында—онларын вэтэндашлығы барэсиндэ эввэллэр Азэрбајчан ССР ганунверичилијинэ мүвафиг сурэтдэ гэрарлар олмушса;

— Азэрбајчан ССР вэтэндашлығында бэрпа һаггында;

— даим Азэрбајчан ССР һүдудларындан кэнарда јашајан Азэрбајчан ССР вэтэндашлары мүвафиг вэсатэтлэрлэ Азэрбајчан ССР президентинэ мүрачиэт етдикдэ онларын Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан чыхмасы һаггында;

— бу Ганунун 23-чү маддэсиндэ нэзэрдэ тутулмуш һалларда Азэрбајчан ССР вэтэндашлығынын сахланмасы һаггында;

— Азэрбајчан ССР вэтэндашлығындан мэһруметмэ һаггында;

— мүстэсна һалларда дикэр мүттэфиг республикаларын вэтэндашларына вэ харичи дөвлэтлэрин вэтэндашларына Азэрбајчан ССР вэтэндашлығы вермэк һаггында.

Маддэ 31. **Нахчыван МССР Али Совети Рэјасэт Һеј'этинин сэлаһијјэти**

Нахчыван МССР Али Советинин Рэјасэт Һеј'эти Азэрбајчан ССР Конституисијасы, Нахчыван МССР Конституисијасы, бу Ганун вэ Азэрбајчан ССР-ин, Нахчыван МССР-ин бунлара мүвафиг сурэтдэ гэбул едилмиш дикэр актлары эсасында Нахчыван МССР вэтэндашлығы мэсэлэлэринэ даир гэрарлар гэбул едир.

Маддэ 32. **Дахили ишлэр органларынын сэлаһијјэти**

Азэрбајчан ССР Дахили Ишлэр Назирлији, Нахчыван МССР Дахили Ишлэр Назирлији, јерли халг депутатлары Советлэри ичраијјэ комитэлэринин дахили ишлэр идарэлэри, шө'бэлэри:

— Азэрбајчан ССР-дэ даими јашајан шэхслэрдэн Азэрбајчан ССР вэтэндашлығы мэсэлэлэринэ даир эризэлэр гэбул едир вэ онлары лазыми сэнэдлэрлэ бирликдэ Азэрбајчан ССР президентинин, Нахчыван МССР Али Совети Рэјасэт Һеј'этинин мүзакирэсинэ көндэрир;

— Азэрбајчан ССР-дэ даими јашајан шэхслэрин Азэрбајчан ССР вэтэндашлығына мэнсубијјэтини мүэјјэнлэшдирир;

— Азэрбајчан ССР эразисиндэ даими јашајан шэхслэрин Азэрбајчан ССР вэтэндашлығыны итирмэсини гејдэ алырлар.

Маддэ 33. **Азэрбајчан ССР Харичи Ишлэр Назирлијинин, Азэрбајчан ССР-ин дипломатик нүмајэндэликлэринин вэ консул идарэлэринин сэлаһијјэти**

Азэрбајчан ССР Харичи Ишлэр Назирлији Азэрбајчан ССР-ин дипломатик нүмајэндэликлэри вэ консул идарэлэри:

харичи дөвлэтлэрдэ даими јашајан шэхслэрдэн Азэрбајчан ССР вэтэндашлығы мэсэлэлэри барэдэ эризэлэр гэбул едир вэ онлары лазыми сэнэдлэрлэ бирликдэ Азэрбајчан ССР президентинин, Нахчыван МССР Али Советин Рэјасэт Һеј'этинин мүзакирэсинэ көндэрир;

харичи дөвлэтлэрдэ даими јашајан шэхслэрин Азэрбајчан ССР вэтэндашлығына мэнсубијјэтини мүэјјэнлэшдирир;

харичи дөвлэтлэрдэ даими јашајан шэхслэрин Азэрбајчан ССР вэтэндашлығыны итирмэсини гејдэ алыр;

харичи дөвлэтлэрдэ даими јашајан Азэрбајчан ССР вэтэндашларынын учотуну апарырлар.

Эќэр харичи дөвлэтдэ Азэрбајчан ССР-ин дипломатик нүмајэндэлији, јахуд консул идарэси јохдурса, бу дөвлэтдэ даими јашајан шэхслэр Азэрбајчан ССР вэтэндашлығы мэсэлэлэринэ даир эризэлэри

ССРИ-нин мувафиг дипломатик нүмајәндәлијинә, јахуд консул идарәсинә тәгдим едә биләрләр.

Маддә 34. **ССР Иттифагынын пајтахтында вә дикәр мүттәфиг республикаларда Азәрбајчан ССР даими нүмајәндәлијинин сәлаһијјәти**

ССР Иттифагынын пајтахтында вә дикәр мүттәфиг республикаларда Азәрбајчан ССР даими нүмајәндәлији:

— дикәр мүттәфиг республикаларда даими јашајан шәхсләрдән Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы мәсәләләри барәдә әризәләр гәбул едир вә онлары лазыми сәнәдләрлә бирликдә Азәрбајчан ССР президентинин, Нахчыван МССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин мүзакирәсинә көндәрир;

— дикәр мүттәфиг республикаларда даими јашајан шәхсләрин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсубијјәтини мүәјјәнләшдирир;

— дикәр мүттәфиг республикаларда даими јашајан шәхсләрин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығыны итирмәсини гејдә алыр;

— дикәр мүттәфиг республикаларда даими јашајан Азәрбајчан ССР вәтәндашларынын учотуну апарырлар.

VI. АЗӘРБАЈЧАН ССР ВӘТӘНДАШЛЫҒЫ МӘСӘЛӘЛӘРИ БАРӘСИНДӘ ӘРИЗӘЛӘРӘ ВӘ ТӘГДИМАТЛАРА БАХЫЛМАСЫ ҮЗРӘ ИЧРААТ

Маддә 35. **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләрин верилмәси гајдасы**

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләр мувафиг олараг Азәрбајчан ССР президентинин, Нахчыван МССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин адына әризәчиләрин даими јашајыш јери үзрә дахили ишләр органлары, харичи дөвләтдә даими јашајан шәхсләр тәрәфиндән исә мүвафиг дипломатик нүмајәндәликләр, јахуд консул идарәләри васитәсилә верилир.

Дикәр мүттәфиг республикаларда јашајан әризәчиләрин вәтәндашлыг мәсәләләри барәдә әризәләри Азәрбајчан ССР президентинин адына верилир вә почтла Азәрбајчан ССР Дахили Ишләр Назирлијинә билаваситә, јахуд ССР Иттифагынын вә ја мувафиг мүттәфиг республиканын пајтахтында Азәрбајчан ССР даими нүмајәндәликләри васитәсилә көндәрилир.

Икили вәтәндашлығын гаршысынын алынмасы һаггында ССРИ-нин, јахуд Азәрбајчан ССР-ин мүгавилә бағладығы харичи дөвләтин вәтәндашы олан шәхс вәтәндашын өз вәтәндашлығыны дәјишмәк нијјәтинә бу дөвләтин мүнасибәтини билдирән сәнәд тәгдим етмәлидир.

Маддә 36. **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләрин формасы**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул олунмаг, Азәрбајчан ССР вәтәндашлығыны бәрпа етмәк вә ја ондан чыхмаг барәдә вәсатәтләрә әризәчинин јазылы хаһиши әсасында бахылыр. 18 јашына чатмамыш шәхсләр барәсиндә вәсатәтләрә онларын нотариусда тәсдиг олунмуш ганунн нүмајәндәләринин хаһиши, харичи дөвләтдә исә мүвафиг дипломатик нүмајәндәлик, јахуд консул идарәси тәрәфиндән тәсдиг олунмуш хаһиши әсасында бахылыр.

14 јашындан 18 јашынадәк олан ушаглар Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул олунмаг, Азәрбајчан ССР вәтәндашлығыны бәрпа етмәк вә ондан чыхмаг барәдә әризәләр вердикдә онларын јазылы шәкилдә ифадә олунмуш вә нотариусда тәсдиг едилмиш, харичи дөвләтдә исә мувафиг дипломатик нүмајәндәлик, јахуд консул идарәси тәрәфиндән тәсдиг едилмиш разылығы олмалыдыр.

Валидејнләриндән бири Азәрбајчан ССР вәтәндашы олараг галан јеткинлик јашына чатмамыш ушағын Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан чыхмасы һаггында вәсатәт веriləркән бу валидејнин әризәси дә тәгдим олунмалыдыр, әризәдә ушағын Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан чыхмасына онун мүнасибәти билдирилмәлидир. Белә әризә нотариусда, харичи дөвләтдә исә мувафиг дипломатик нүмајәндәлик, јахуд консул идарәси тәрәфиндән тәсдиг едилмәлидир.

Әкәр әризәчи савадсыз олдуғуна көрә, јахуд физики гусурларына көрә әризәни имзалаја билмирсә, онун хаһиши илә әризәни дикәр бир шәхс имзалајыр вә бу барәдә Азәрбајчан ССР дахили ишләр органы, дикәр мүттәфиг республикаларда Азәрбајчан ССР даими нүмајәндәлији, јахуд мувафиг дөвләт нотариусу, харичи дөвләтдә исә мувафиг дипломатик нүмајәндәлик вә ја консул идарәси әризәдә мувафиг гејд јазыр.

Маддә 37. **Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсубијјәтин мүәјјәнләшдирилмәси**

Шәхсин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсуб олмасы барәдә әризә һәмин шәхсин даими јашајыш јери үзрә Азәрбајчан ССР дахили ишләр органына, харичдә даими јашајан шәхс тәрәфиндән исә мувафиг дипломатик нүмајәндәлијә вә ја консул идарәсинә верилир.

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсубијјәт мүәјјәнләшдириләркән ССР Иттифагынын, Азәрбајчан ССР-ин ганунверичилик актлары вә шәхсин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсубијјәтинин әлагәдар олдуғу вәзијјәт башлананадәк гүввәдә олмуш ССРИ-нин вә Азәрбајчан ССР-ин бејнәлхалг мүгавиләләринин гајдалары тәтбиг едилир.

Маддә 38. **Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан мәһруметмә барәдә тәгдимат**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан мәһруметмә барәдә тәгдимат бу Ганунун 40-чы маддәсиндә садаланмыш Азәрбајчан ССР дөвләт органлары тәрәфиндән, дикәр мүттәфиг республикаларда јашајан Азәрбајчан ССР вәтәндашлары барәдә һәм дә ССР Иттифагынын пајтахтында вә дикәр мүттәфиг республикаларда Азәрбајчан ССР даими нүмајәндәликләри тәрәфиндән Азәрбајчан ССР Назирләр Совети васитәсилә, харичи дөвләтдә даими јашајан Азәрбајчан ССР вәтәндашлары барәдә исә һәм дә мувафиг дипломатик, јахуд консул идарәләри тәрәфиндән Азәрбајчан ССР Харичи Ишләр Назирлији васитәсилә Азәрбајчан ССР президентинин адына верилир.

Маддә 39 **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләрин рәсмиләшдирилмәси гајдасы**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы мәсәләләри барәсиндә әризәләр һәмин шәхсин даими јашајыш јери үзрә шәхсән әризәчинин мүрачиәти илә Азәрбајчан ССР дахили ишләр органлары, харичи дөвләтдә даими јашајан шәхсләр барәсиндә мувафиг дипломатик нүмајәндәликләр вә ја консул идарәләри тәрәфиндән рәсмиләшдирилир.

Үзүрлү сәбәбләр олдугда дахили ишләр органлары, мувафиг дипломатик нүмајәндәликләр вә консул идарәләри вәтәндашлыг барәдә материаллары башга шәхсләр васитәсилә верилмиш, јахуд почтла көндәрилмиш әризәләр әсасында рәсмиләшдирмәлидирләр.

Маддә 40. **Вәтәндашлыг мәсәләләринә даир әризәләр барәсиндә рә'јләр**

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәдә әризәләри рәсмиләшдирән дахили ишләр органы, јахуд мувафиг дипломатик нүмајәндәликләр вә ја консул идарәси әризә барәсиндә өз әсасландырылмыш рә'јини верир.

Азәрбајчан ССР Дахили Ишләр Назирлији, Азәрбајчан ССР Харичи Ишләр Назирлији вә Азәрбајчан ССР Дөвләт Тәһлүкәсизлији Комитәси вәтәндашлыг мәсәләләринә даир әризәләр вә ја тәгдиматлар барәсиндә өз рә'јләрини вә дикәр лазыми материаллары Азәрбајчан ССР президентинин адына көндәрирләр.

Нахчыван МССР Дахили Ишләр Назирлији вә Нахчыван МССР Дөвләт Тәһлүкәсизлији Комитәси Нахчыван МССР вәтәндашлығы мәсәләләри барәсиндә рә'јләрини вә дикәр лазыми материаллары Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә көндәрирләр.

Азәрбајчан ССР Назирләр Совети һәр бир әризәчинин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул едилмәсинин, јахуд бәрпа олунмасынын мәгсәдәујғунлуғу барәдә, о чүмләдән онун Азәрбајчан ССР-дә ишә дүзәлдилмәсинин, мәнзил алмасынын вә башга шәкилдә јербәјер олмасынын мүмкүнлүјү барәдә Азәрбајчан ССР президентинә әсасландырылмыш рә'ј тәгдим едир.

Нахчыван МССР Назирләр Совети һәр бир әризәчинин Нахчыван МССР вәтәндашлығына гәбул едилмәсинин, јахуд бәрпа олунмасынын мәгсәдәујғунлуғу барәдә, о чүмләдән онун Нахчыван МССР-дә ишә дүзәлдилмәсинин, мәнзил алмасынын вә башга шәкилдә јербәјер олмасынын мүмкүнлүјү барәдә Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә әсасландырылмыш рә'ј тәгдим едир.

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан чыхмаг һаггында әризәләр барәсиндә рә'јләрдә әризәчинин дөвләт гаршысында јеринә јетирмәдији өһдәликләр вә ја онун әмлак вәзифәләри—вәтәндашларын, јахуд дөвләт тәшкилатларынын, кооператив вә дикәр ичтимаи тәшкилатларын мүһүм мәнафеји илә әлагәдар олан өһдәликләри барәсиндә, онун мүттәһим кими чинајәт мәс'улијјәтинә чәлб едилмәси һаггында вә ја онун барәсиндә мәһкәмәнин гануни гүввәјә минмиш вә ичра олунмалы һөкмү һаггында, јахуд бу шәхсин Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан чыхмасынын Азәрбајчан ССР дөвләт тәһлүкәсизлијинин мәнафејинә зидд олмасы барәдә мә'луматлар да верилир.

Маддә 41. **Азәрбајчан ССР президенти јанында вәтәндашлыг мәсәләләри үзрә комиссијада әризәләрә вә тәгдиматлара габагчадан бахылмасы**

Бу Ганунун 30-чу маддәсиндә көстәрилән вәтәндашлыг мәсәләләринә габагчадан бахмаг үчүн Азәрбајчан ССР президенти вәтәндашлыг мәсәләләри үзрә комиссија тәшкил едир.

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләрә вә тәгдиматлара бахаркән комиссија әризәчинин дәлилләринә, тәгдиматын мәзмунуна, дөвләт органларынын рә'јләринә, башга сәнәдләрә вә лазыми гајдада рәсмиләшдирилмиш шаһидлик ифадәләринә һәртәрәфли гијмәт верир.

Әкәр шәхс Нахчыван МССР-дә јерләшмәк нијјәтиндәдирсә, комиссија онун Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул едилмәсинин, јахуд бәрпа олунмасынын мәгсәдәујғунлуғу барәдә, о чүмләдән республикада һәмин шәхсин ишә дүзәлдилмәсинин, мәнзил алмасынын вә башга шәкилдә јербәјер олмасынын мүмкүнлүјү барәдә Нахчыван МССР Назирләр Советинин рә'јини дә нәзәрә алыр.

Комиссијанын ихтијары вардыр ки, өз ичраатында олан иш үзрә материаллары вә сәнәдләри мүвафиг дөвләт органларындан вә ичтимаи тәшкилатлардан тәләб етсин, һәмин дөвләт органлары вә ичтимаи тәшкилатлар комиссијанын мүәјјән етдији мүддәтдә лазыми мә'лумат тәгдим едирләр.

Комиссија һәр бир әризә, јахуд тәгдимат барәдә тәклифләри Азәрбајчан ССР президентинин мүзакирәсинә верир.

Комиссијанын гәрары онун ичласында иштирак етмиш бүтүн үзвләри тәрәфиндән имзаланан протоколла рәсмиләшдирилир.

Маддә 42. **Азәрбајчан ССР президентинин вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә гәрарлар гәбул етмәси**

Азәрбајчан ССР президенти вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә фәрманлар верир.

Вәтәндашлыгда дәјишикликләр Азәрбајчан ССР президентинин фәрманынын верилдији күн башланыр, бу шәртлә ки, фәрманда башга һал нәзәрдә тутулмасын.

Вәтәндашлыг мәсәләси барәсиндә тәкрар әризәјә бир гајда олараг бу мәсәләјә даир әввәлки гәрардан бир ил кечдикдән сонра бахылыр. Иш үчүн мүһүм олан, әризәчијә мә'лум олмајан вә мә'лум ола билмәјән сәбәбләр мејдана чыхдыгда тәкрар әризәјә бундан әввәл дә бахыла биләр.

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул олунмасындан имтина едилмиш, јахуд Азәрбајчан ССР вәтәндашлығындан мәһрум едилмиш шәхсин тәләби илә мүвафиг гәрарын сәбәбләри она билдирилир.

Маддә 43. **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләрә бахылмасы мүддәти**

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләрә вә ја тәгдимата бахылмасы мүддәти алты ајдан чох олмамалыдыр.

VII. АЗӘРБАЈЧАН ССР ВӘТӘНДАШЛЫҒЫ МӘСӘЛӘЛӘРИ БАРӘСИНДӘ ГӘРАРЛАРЫН ИЧРАСЫ

Маддә 44. **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә гәрарлары ичра едән органлар**

Азәрбајчан ССР-дә даими јашајан шәхсләр барәсиндә вәтәндашлыг мәсәләләринә даир гәрарларын ичрасы Азәрбајчан ССР Дахили Ишләр Назирлијинә, Нахчыван МССР Дахили Ишләр Назирлијинә, халг депутатлары Советләри ичраијјә комитәләринин дахили ишләр идарәләринә, дикәр мүттәфиг республикада јашајан шәхсләр барәсиндә Азәрбајчан ССР Дахили Ишләр Назирлијинә вә ја ССР Иттифагынын пајтахтында, јахуд мүвафиг мүттәфиг республикада Азәрбајчан ССР даими нүмајәндәлијинә, харичи дөвләтдә јашајан шәхсләр барәсиндә исә Азәрбајчан ССР Харичи Ишләр Назирлијинә, мүвафиг дипломатик нүмајәндәликләрә вә консул идарәләринә һәвалә едилир.

Маддә 45. **Паспортларын вә јашајыш сәнәдләринин верилмәси**

Ганунла мүәјјән олунмуш гајдада Азәрбајчан ССР вәтәндашлығыны әлдә етмиш шәхсләрә дахили ишләр органлары, јахуд мүвафиг дипломатик нүмајәндәликләр вә ја консул идарәләри тәрәфиндән Азәрбајчан ССР вәтәндашы паспортлары тәгдим едилир, 16 јашына чатмамыш ушагларын сәнәдләриндә исә онларын Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына мәнсубијјәти барәдә гејд јазылыр.

Азәрбајчан ССР-дә јашајан вә Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына хитам верилмиш шәхсләрә дахили ишләр органлары тәрәфиндән јашајыш сәнәдләри верилир.

Маддә 46. **Азәрбајчан ССР вәтәндашынын анды**

Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы әлдә едән шәхс Азәрбајчан ССР вәтәндашынын паспортуну аларкән Азәрбајчан ССР Конститусијасына белә анд ичир:

«Мән, (ад, фамилија) Азәрбајчан ССР вәтәндашлығыны әлдә едәркән тәнтәнәли сурәтдә анд ичирәм ки, Азәрбајчан ССР Конститусијасына вә ганунларына дөнмәдән әмәл едәчәк, суверен Азәрбајчан дөвләтинин мәнафеләринә зәрәр вура билән һәрәкәтләрә јол вермәјәчәк, Азәрбајчан халгынын адәт-ән'әнәләринә һөрмәт едәчәјәм».

Маддә 47. **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә гәрарларын ичрасына нәзарәт**

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә гәрарларын ичрасына Азәрбајчан ССР президенти јанында вәтәндашлыг мәсәләләри үзрә комиссија нәзарәт едир.

VIII. ВӘТӘНДАШЛЫГ МӘСӘЛӘЛӘРИ БАРӘСИНДӘ ГӘРАРЛАРДАН ШИКАЈӘТ ЕДИЛМӘСИ

Маддә 48. **Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә гәрарлардан шикајәт едилмәси**

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә гәрарлардан Азәрбајчан ССР президентинә шикајәт едилә биләр.

Вәтәндашлыг мәнсубијјәти вә вәтәндашлығын итирилмәси мәсәләләри барәсиндә гәрарлардан шикајәтләр Азәрбајчан ССР президентинин адына верилир.

Маддә 49. **Вәзифәли шәхсләрин вәтәндашлыг мәсәләләри үзрә гејри-һүгуги һәрәкәтләриндән шикајәт едилмәси**

Вәтәндашлыг мәсәләләри барәсиндә әризәләри гәбул етмәкдән әсассыз олараг имтина едилмәсиндән, әризәјә бахылмаг мүддәтләринин позулмасындан, һабелә вәтәндашлыг һаггында ишләрә бахылмаг гајдасыны вә вәтәндашлыг мәсәләләринә даир гәрарларын ичрасы гајдасыны позан вәзифәли шәхсләрин дикәр гејри-һүгуги һәрәкәтләриндән ганунла мүәјјән олунмуш гајдада табелик сырасы илә јухары вәзифәли шәхсә, јахуд мәһкәмәјә шикајәт едилә биләр.

IX. РЕСПУБЛИКАЛАРАРАСЫ ВӘ БЕЈНӘЛХАЛГ МУГАВИЛӘЛӘР

Маддә 50. **Республикалararасы вә бејнәлхалг мугавиләләрин тәтбиги**

Азәрбајчан ССР-ин республикалararасы мугавиләсиндә, ССРИ-нин вә Азәрбајчан ССР-ин бејнәлхалг мугавиләсиндә бу Ганундакындан фәргләнән башга гајдалар мүәјјән едилмишсә, республикалararасы вә ја бејнәлхалг мугавиләнин гајдалары тәтбиг едилир.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1845—XI.

---

136 «Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун гүввәјә минмәси гајдасы барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. «Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну 1991-чи ил јанварын 1-дән гүввәјә минсин.

2. «Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну һәмин гүввәјә миндикдән, јә'ни 1991-чи ил јанварын 1-дән сонра јаранмыш һүгуги мүнасибәтләрә тәтбиг едилир.

3. Ашағыдакы фәрманлар «Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун гүввәјә миндији андан гүввәсини итирмиш һесаб **олунсун:**

«Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул едилмәклә әлагәдар мәсәләләрә Азәрбајчан ССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтиндә бахылмасы гајдасы һаггында Әсаснамәнин тәсдиг олунмасы барәсиндә» Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин 1981-чи ил 10 сентјабр тарихли Фәрманы (Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әти ичласларынын протоколу, 1981-чи ил, № 13, бәнд 48);

«Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул едилмәклә әлагәдар мәсәләләрә даир Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әти материалларынын тәртиби вә гәрарларынын ичрасы гајдасы һаггында Тә'лиматын тәсдиг олунмасы барәсиндә» Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин 1982-чи ил 26 мај тарихли Фәрманы (Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әти ичласларынын протоколу, 1982-чи ил, № 20, бәнд 20);

«Азәрбајчан ССР вәтәндашлығына гәбул илә әлагәдар мәсәләләрә Азәрбајчан ССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтиндә бахылмасы гајдасы һаггында Әсаснамәјә әлавәләр едилмәси барәсиндә» Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин 1987-чи ил 16 ијун тарихли Фәрманы (Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әти ичласларынын протоколу, 1987-чи ил, № 21, бәнд 10).

3. Азәрбајчан ССР Назирләр Совети 1991-чи ил јанварын 1-дәк Азәрбајчан ССР һөкумәтинин актларыны «Азәрбајчан ССР вәтәндашлығы һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунуна ујғунлашдырсын вә ССРИ назирликләринин, дөвләт комитәләринин вә баш идарәләринин норматив актларына онлар тәрәфиндән јенидән бахылмасыны вә ја бу актларын ләғв олунмасыны тә'мин етсин.

4. Азәрбајчан ССР Дахили Ишләр Назирлији һәмин Ганун гүввәјә миндикдән сонра онун 46-чы маддәси тәләбләринин јеринә јетирилмәсини тә'мин етмәк үчүн тәдбирләр көрсүн.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1846—XI.

---

137 Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләринин сәдрләри вә рәјасәт һеј'әтләри һаггында Мувәггәти әсаснамә барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

1. Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләринин сәдрләри вә рәјасәт һеј'әтләри һаггында Мувәггәти әсаснамә бәјәнилсин.

2. Азәрбајчан ССР Назирләр Совети јерли Советләрин апараты ишчиләринин әмәк һаггы шәртләри мәсәләләрини мувафиг халг депутатлары Советләринин ичра-сәрәнчам органлары ишчиләринин мувафиг категоријаларынын вәзифә маашлары сәвијјәсиндә һәлл етсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.

№ 1847—XI.

Азәрбајчан ССР јерли халг депутатлары Советләринин сәдрләри вә рәјасәт һеј'әтләри һаггында

МУВӘГГӘТИ ӘСАСНАМӘ

Маддә 1. Азәрбајчан ССР Конститусијасына ујғун олараг Дағлыг Гарабағ вилајәт, рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон халг депутатлары Советләринин ишинин Советләри сәдрләринин башчылыг етдикләри рәјасәт

һеј'әтләри, шәһәр (рајон табели шәһәр), гәсәбә вә кәнд Советләриндә исә һәмин Советләрин сәдрләри тәшкил едирләр.

Маддә 2. Халг депутатлары Советинин сәдри Советин сессијасында депутатлар сырасындан Советин сәлаһијјәт мүддәти үчүн сечилир. Сәдрин сечкиләри кизли сәсвермә јолу илә кечирилир.

Советин сәдри Советин ичласларыны апарыр, онун дахили интизам гајдаларына рәһбәрлик едир. Советин гәрарларыны имзалајыр.

Советин сәдри өзүнүн бүтүн фәалијјәтиндә Советә табедир вә кизли сәсвермә јолу илә тутдуғу вәзифәдән азад едилә биләр.

Маддә 3. Халг депутатлары Совети Совет сәдринин тәгдиматы илә Советин сессијасында кизли сәсвермә јолу илә депутатлар сырасындан Совет сәдринин мүавинини сечир, о, Совет сәдринин вәкаләти илә сәдрин ајры-ајры функсијаларыны јеринә јетирир вә сәдр өз јериндә олмадыгда, јахуд онун өз вәзифәләрини јеринә јетирмәк имканы олмадыгда онун әвәз едир.

Маддә 4. Халг депутатлары Советинин рәјасәт һеј'әти, шәһәр (рајон табели шәһәр), гәсәбә вә кәнд Советинин сәдри мүвафиг халг депутатлары Советинә һесабат вермәлидир вә өз фәалијјәти һаггында илдә бир дәфәдән аз олмајараг Советә һесабат верир.

Маддә 5. Рәјасәт һеј'әтинин тәркибинә өз вәзифәсинә көрә ашағыдакылар дахилдирләр: Советин сәдри, Совет сәдринин мүавини, Советин даими комиссијаларынын сәдрләри, халг нәзарәти комитәсинин сәдри, Советин гәрары илә рәјасәт һеј'әтинин тәркибинә Советин дикәр депутатлары да дахил едилә биләрләр.

Маддә 6. Советин сәдри, Советин рәјасәт һеј'әти, һабелә шәһәр (рајон табели шәһәр), гәсәбә вә кәнд Советинин сәдри јени чағырыш мүвафиг Советин биринчи сессијасы ачылана гәдәр өз сәлаһијјәтини сахлајырлар.

Маддә 7. Советин сәдри башда олмагла Советин рәјасәт һеј'әти, шәһәр (рајон табели шәһәр), гәсәбә вә кәнд Советләриндә исә Советин сәдри:

1) Советин сессијасыны чағырыр, Советин сессијаларынын кечирилмәси вахтыны вә јерини, һабелә Советин мүзакирәсинә верилән мәсәләләри вә онун гәбул етдији гәрарлары депутатлара билдирир вә әһалинин нәзәринә чатдырыр;

2) Советин сессијаларынын вә онун мүзакирәсинә верилән мәсәләләрин һазырланмасына рәһбәрлик едир;

3) дөвләт тәшкилатлары вә ичтимаи тәшкилатлар илә мүнасибәтләрдә Совети тәмсил едир;

4) Советин әразисиндә ишләрин вәзијјәти вә дикәр мүһүм мәсәләләр һаггында, һабелә өз фәалијјәти барәсиндә Советә мә'лумат верир;

5) гануна көрә мүвафиг Совет тәрәфиндән сечилмәли олан Советин ичраијјә комитәсинин сәдри, халг нәзарәти комитәсинин (групунун) сәдри вә үзвләри вәзифәләринә, һабелә һакимләрин сечилмәси үчүн намизәдләри Советә тәгдим едир;

6) Советин даими комиссијаларынын јарадылмасы вә онларын тәркиби һаггында тәклифләри Советин мүзакирәсинә верир, даими комиссијаларын вә депутат групларынын фәалијјәтини әлагәләндирир;

7) депутатларын өз сәлаһијјәтләрини һәјата кечирмәсиндә онлара јардым көстәрир вә онлары лазыми информасија илә тә'мин едир; Советдә, онун органларында вә сечки даирәләриндә ишләмәк үчүн депутатларын хидмәти вә ја истеһсал вәзифәләринин јеринә јетирилмәсиндән азад едилмәси илә әлагәдар мәсәләләри нәзәрдән кечирир; вәтәндашларын гәбул олунмасында, һабелә сечичиләр, әмәк коллективләри вә ичтимаи тәшкилатлар гаршысында депутатларын һесабатларынын кечирилмәсиндә депутатлара көмәк едир; депутатларын һүгуг вә вәзифәләринин һәјата кечирилмәси илә бағлы мәсәләләр барәсиндә Советин сессијасына тәклифләр верир;

8) сечичиләрин тапшырыгларынын үмумиләшдирилмәсини тәшкил едир вә онлары Советин мүзакирәсинә верир;

9) халг депутатлары Советинин ичтимаи тәшкилатларла вә әмәк коллективләринин шуралары илә гаршылыглы фәалијјәтини тәшкил едир;

10) Советин вә онун органларынын ишиндә ашкарлығын инкишафына јардым көстәрир вә ичтимаи рә'јин учота алынмасы саһәсиндә тәдбирләр көрүр;

11) Советин гәрарларына мүвафиг суратдә јерли референдумлар, һабелә Советин гәрар лајиһәләринин, јерли, республика вә Үмумиттифаг әһәмијјәтли ән мүһүм мәсәләләрин вәтәндашлар тәрәфиндән мүзакирәсини кечирир;

12) ичраијјә комитәсинин вә халг нәзарәти комитәсинин (групунун) гәрарларындан вә һәрәкәтләриндән верилән әризәләрә вә шикајәтләрә даир тәклифләри Советин сессијасына верир; вәтәндашларын Советә мүрачиәтләринә бахылмасы ишини тә'мин едир;

13) Советин гәрарларынын јеринә јетирилмәси үзәриндә нәзарәт саһәсиндә Советин мүзакирәсинә верилән мәсәләләрин һазырланмасыны тәшкил едир;

14) сечкиләрин кечирилмәси вә сечичиләр тәрәфиндән халг депутатларынын кери чағырылмасы саһәсиндә ганунверичиликлә она һәвалә едилмиш мәсәләләри нәзәрдән кечирир вә һәлл едир.

Шәһәр (рајон табели шәһәр), гәсәбә вә кәнд Советләринин сәдрләри мүвафиг Советләрин даими комиссијаларынын сәдрләри илә бирликдә һәмин Советләрин ишини тәшкил едирләр.

Маддә 8. Халг депутатлары Советинин рәјасәт һеј'әтинин ичласлары лазым кәлдикдә Советин сәдри тәрәфиндән чағырылыр. Рәјасәт һеј'әтинин тәркибинә дахил олмајан депутатлар ичласларда мәшвәрәтчи сәс һүгугу илә иштирак едә биләрләр.

Маддә 9. Советин рәјасәт һеј'әтинин онун сәлаһијјәтинә аид едилән мәсәләләр барәсиндә гәрарлары рәјасәт һеј'әтинин бүтүн тәркибинин сәс чохлуғу илә гәбул олунур вә Советин сәдри тәрәфиндән имзаланыр.

Халг депутатлары Совети өз рәјасәт һеј'әтинин гәрарларыны ләғв етмәк һүгугуна маликдир.

Маддә 10. Халг депутатлары Совети рәјасәт һеј'әтинин Азәрбајчан ССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әти тәрәфиндән тәсдиг олунмуш нүмунә үзрә Азәрбајчан ССР-ин Дөвләт Керби тәсвир едилмиш мөһүрү олур.

Маддә 11. Халг депутатлары Советинин, Советин сәдринин вә рәјасәт һеј'әтинин фәалијјәтинә Советин апараты хидмәт едир.

Советин апаратынын структуру вә штатлары, һабелә ишчиләрин әмәјинин өдәнилмәси шәртләри ССР Иттифагынын вә Азәрбајчан ССР-нин ганунверичилијиндә нәзәрдә тутулмуш нормативләрә үјғун олараг Совет тәрәфиндән мүәјјән едилир.

---

138 «Архивләр һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну лајиһәсинин халг мүзакирәсинә верилмәси барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети «Архивләр һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун лајиһәсини нәзәрдән кечирәрәк **гәрара алыр:**

1. Ганун лајиһәсинин әсас мүддәалары биринчи охунушда бәјәнилсин.

2. Ганун лајиһәсинин халг мүзакирәси үчүн мәтбуатда дәрч олунмасы мәгсәдәујғун һесаб едилсин.

3. Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинә тапшырылсын ки, Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасы илә бирликдә «Архивләр һаггында» Азәрбајҹан ССР Ганунунун лајиһәсини Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын сөјләдикләри вә лајиһәнин халг мүзакирәси үчүн дәрҹ едилмәси илә әлагәдар дахил олмуш тәклиф вә гејдләри нәзәрә алараг ишләјиб тамамласын вә мүәјјән олунмуш гајдада Азәрбајҹан ССР Али Советинин мүзакирәсинә тәгдим етсин.

Азәрбајҹан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-ҹы ил.
№ 1848—XI.

---

139 **Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында**

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

I БӨЛМӘ

ҮМУМИ МҮДДӘАЛАР

Маддә 1. **Әдаләт мүһакимәсинин јалныз мәһкәмә тәрәфиндән һәјата кечирилмәси**

1. Азәрбајҹан ССР Конститусијасына ујғун олараг Азәрбајҹан ССР-дә әдаләт мүһакимәси јалныз мәһкәмә тәрәфиндән һәјата кечирилир.

2. Азәрбајҹан ССР-дә Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри фәалијјәт ҝөстәрирләр.

3. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси, Бакы Шәһәр Мәһкәмәси, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләридир.

Маддә 2. **Мәһкәмә гурулушу һаггында Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилији**

Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу Азәрбајҹан ССР Конститусијасы, Нахчыван МССР Конститусијасы, бу Ганунла, ССР Иттифагынын вә Азәрбајҹан ССР-ин диҝәр ганунверичилик актлары илә мүәјјән олунур.

Маддә 3. **Мәһкәмәнин вәзифәләри**

1. Азәрбајҹан ССР-дә мәһкәмә әдаләт мүһакимәсини һәјата кечирәркән Азәрбајҹан ССР Конститусијасында вә Нахчыван МССР Конститусијасында тәсбит едилмиш иҹтимаи гурулушу, онун сијаси вә игтисади системләрини, Азәрбајҹан ССР-ин суверенлијини, вәтәндашларын Азәрбајҹан ССР Конститусијасы, Нахчыван МССР Конститусијасы вә бунлара мүвафиг сурәтдә гәбул едилмиш ганунлар илә е'лан олунмуш вә тә'минат верилән сосиал-игтисади, сијаси, шәхси һүгугларыны вә азадлыгларыны; мүәссисәләрин, идарәләрин вә тәшкилатларын, онларын бирликләринин вә билаваситә иҹтимаи тәшкилатларын һүгугларыны вә гануни мәнафеләрини һәр ҹүр гәсдләрдән горумалыдыр.

2. Мәһкәмәнин бүтүн фәалијјәти һүгуги дөвләтин, ганунчулуғун вә һүгуг гајдасынын һәр васитә илә мөһкәмләндирилмәсинә, сосиал әдаләт принсипинин бәргәрар едилмәсинә, демократикләшдирмәнин вә халгын өзүнүидарәсинин даһа да инкишаф етмәсинин тә'мин олунмасына, һүгуг позунтуларынын гаршысынын алынмасына, вә

вәтәндашларын Азәрбајҹан ССР Конститусијасыны, Нахчыван МССР Конститусијасыны вә бунлара мүвафиг сурәтдә гәбул едилмиш ганунлары дәгиг вә дөнмәдән иҹра етмәк, вәтәндашларын һүгугларына, шәрәф вә ләјагәтинә һөрмәт етмәк руһунда тәрбијә олунмасына јөнәлдилмишдир.

Маддә 4. **Мәһкәмә тәрәфиндән мүлки ишләрә вә ҹинајәт ишләринә бахылмасы јолу илә әдаләт мүһакимәсинин һәјата кечирилмәси**

Азәрбајҹан ССР-дә әдаләт мүһакимәси:

мәһкәмә иҹласларында вәтәндашларын, мүәссисәләрин, идарә вә тәшкилатларын һүгугларынын вә гануни мәнафеләринин мүдафиәси илә әлагәдар мүлки ишләрә бахылмасы вә онларын һәлл едилмәси;

мәһкәмә иҹласларында ҹинајәт ишләринә бахылмасы, мүттәһимин тәгсиркар олуб-олмамасы мәсәләсинин һәлл олунмасы, ҹинајәт төрәтмәкдә мүгәссир шәхсләр барәсиндә ганунла мүәјјән олунмуш ҹәза тәдбиринин тәтбиг едилмәси, јахуд тәгсирсизләрә бәраәт верилмәси јолу илә һәјата кечирилир.

Маддә 5. **Мәһкәмәләрдә инзибати һүгуг позунтулары һаггында ишләрә бахылмасы**

Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринә (халг һакимләринә), бу мәһкәмәләр јанында инзибати иҹраат вә иҹра иҹрааты үзрә һакимләрә Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилији илә онларын сәлаһијјәтинә аид едилмиш инзибати һүгуг позунтулары һаггында ишләрә бахмаг һәвалә едилир.

Маддә 6. **Вәтәндашларын ганун вә мәһкәмә гаршысында бәрабәрлији**

Азәрбајҹан ССР-дә әдаләт мүһакимәси вәтәндашларын мәншәјиндән, сосиал, вәзифә вә әмлак мөвгејиндән, ирги вә милли мәнсубијјәтиндән, ҹинсиндән, тәһсилиндән, дилиндән, динә мүнасибәтиндән, мәшғулијјәт нөвүндән вә характериндән, јашајыш јериндән вә башга һаллардан асылы олмајараг вәтәндашларын ганун вә мәһкәмә гаршысында бәрабәрлији әсасында һәјата кечирилир.

Маддә 7. **Вәтәндашларын мәһкәмә мүдафиәси һүгугу**

Азәрбајҹан ССР вәтәндашлары, Азәрбајҹан ССР-дә јашајан диҝәр мүттәфиг республикаларын вәтәндашлары, хариҹи дөвләтләрин вәтәндашлары вә вәтәндашлығы олмајан шәхсләр дөвләт идарә органларынын вә вәзифәли шәхсләрин гејри-һүгуги һәрәкәтләриндән, һабелә шәрәф вә ләјагәтә, һәјат вә сағламлыға, шәхси азадлыға вә әмлака, Азәрбајҹан ССР Конститусијасы, Нахчыван МССР Конститусијасы вә бунлара мүвафиг сурәтдә гәбул едилмиш ганунлар илә нәзәрдә тутулмуш башга һүгуглара вә азадлыглара һәр ҹүр гәсдләрдән мәһкәмә мүдафиәси һүгугуна маликдирләр. Вәтәндашларын һүгугларынын вә гануни мәнафеләринин мүдафиәсинин башга гајдасы јалныз Азәрбајҹан ССР гануну илә мүәјјән едилә биләр.

Маддә 8. **Әдаләт мүһакимәсинин гануна там мүвафиг сурәтдә һәјата кечирилмәси**

Азәрбајҹан ССР-дә әдаләт мүһакимәси Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилијинә вә Нахчыван МССР-ин ганунверичилијинә там мүвафиг сурәтдә һәјата кечирилир. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри ганунла мүәјјән едилмиш һалларда ССР Иттифагынын вә диҝәр мүттәфиг республикаларын ганунверичилијини тәтбиг едирләр.

Маддә 9. **Һакимләрин мүстәгиллији вә јалныз гануна табелији**

1. Һакимләр вә халг иҹласчылары мүстәгилдирләр вә јалныз гануна табедирләр.

2. Азәрбајҹан ССР Конститусијасына вә Нахчыван МССР Конститусијасына мүвафиг сурәтдә һакимләрин вә халг иҹласчыларынын тохунулмазлығы, һабелә онларын мүстәгиллијинин диҝәр тә'минатлары

5 Сиф. 5439

ССР Иттифагынын вә Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилик актлары илә мүәјјән едилир.

Маддә 10. **Бүтүн мәһкәмәләрин сечки әсасында јарадылмасы**

Азәрбајҹан ССР-ин бүтүн мәһкәмәләри һакимләрин вә халг иҹласчыларынын сечкиләри әсасында јарадылыр.

Маддә 11. **Мүлки ишләрә вә ҹинајәт ишләринә бахылмасында мәһкәмәнин тәркиби**

1. Биринҹи инстансија мәһкәмәсиндә мүлки ишләрә вә ҹинајәт ишләринә коллекиал, Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилијинә мүвафиг сурәтдә һакимләрдән вә халг иҹласчыларындан ибарәт тәркибдә бахылыр. Јеткинлик јашына чатмајанларын ҹинајәтләри һаггында ишләр үзрә, һабелә төрәдилмәси үчүн ганунла өлүм ҹәзасы, јахуд он илдән артыг мүддәтә азадлыгдан мәһруметмә нәзәрдә тутулмуш ҹинајәтләр һаггында ишләр үзрә мүттәһимин тәгсиркарлығы мәсәләси Азәрбајҹан ССР ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада андлылар мәһкәмәси (халг иҹласчыларынын кениш коллекијасы) тәрәфиндән һәлл едилир.

2. Кассасија вә назарәт гајдасында мүвафиг мәһкәмәләрин коллекијаларында ишләрә үч һакимдән ибарәт тәркибдә бахылыр.

3. Мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әти ишләрә рәјасәт һеј'әти үзвләринин әксәријјәти олдугда бахыр.

4. Мәһкәмә пленуму ишләрә онун тәркибинин азы үчдә ики һиссәси олдугда бахыр.

Маддә 12. **Мүһакимә иҹраатынын апарылдығы дил**

Азәрбајҹан ССР-дә мүһакимә иҹрааты Азәрбајҹан дилиндә вә ја мүәјјән әразидәки әһалинин әксәријјәтинин дилиндә апарылыр. Ишдә иштирак едән, мүһакимә иҹраатынын апарылдығы дили билмәјән шәхсләрин ишин бүтүн материаллары илә таныш олмаг, мәһкәмә ишиндә тәрҹүмәчи васитәсилә иштирак етмәк һүгугу вә мәһкәмәдә ана дилиндә вә ја билдији дилдә чыхыш етмәк һүгугу тә'мин едилир.

Маддә 13. **Бүтүн мәһкәмәләрдә ишләрә ачыг бахылмасы**

1. Бүтүн мәһкәмәләрдә ишләрә ачыг бахылыр.

2. Мәһкәмәнин гапалы иҹласында ишләрә бахылмасына јалныз ганунла мүәјјән едилмиш һалларда јол верилир. Бүтүн һалларда мәһкәмәләрин гәтнамәләри вә һөкмләри ачыг е'лан едилир.

Маддә 14. **Шүбһә едилән шәхсин, тәгсирләндириләнин вә мүттәһимин мүдафиә һүгугунун тә'мин едилмәси. Тәгсирсизлик презумпсијасы**

1. Шүбһә едилән шәхс, тәгсирләндириләнин вә мүттәһим мүдафиә һүгугуна маликдирләр. Онларын бу һүгугу ганунла мүәјјән едилмиш гајдада тутулма, һәбсә алынма вә ја иттиһам вермә анындан мүдафиәчинин иштиракы јолу илә тә'мин едилир.

2. Шәхсин тәгсиркарлығы ганунла нәзәрдә тутулмуш гајдада сүбут едилмәјинҹә вә мәһкәмәнин гануни гүввәјә минмиш һөкмү илә мүәјјән едилмәјинҹә о, тәгсирсиз сајылыр.

Маддә 15. **Вәкиллијин вәтәндашлара вә тәшкилатлара һүгуги јардымы**

1. Мүлки, инзибати вә ҹинајәт ишләри үзрә мүһакимә иҹраатында вәкилләр вәтәндашлара вә тәшкилатлара һүгуги јардым көстәрирләр.

2. Вәкилләрин һүгуги јардым көстәрмәси гајдасы, һабелә мүлки, инзибати вә ҹинајәт ишләри үзрә мүһакимә иҹраатында иштирак едән вәкилләрин һүгуг вә вәзифәләри Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилији илә, ганунда мүәјјән едилмиш һалларда исә ССР Иттифагынын вә дикәр мүттәфиг республикаларын ганунверичилији илә мүәјјән олунур.

Маддә 16. **Мәһкәмәләрдә ишләрә бахылмасы заманы прокурорун иштиракы**

1. Азәрбајҹан ССР прокурору вә она табе олан прокурорлар мәһкәмәләрдә ишләрә бахылмасында ССР Иттифагынын вә Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш әсасда вә гајдада иштирак едирләр.

2. Прокурорлар һакимләрин мүстәгиллији вә онларын јалныз гануна табе олмалары принсипинә ҹидди әмәл етмәклә әдаләт мүһакимәсинин мәгсәдләринин вә мәһкәмәнин вәзифәләринин һәјата кечирилмәсинә көмәк едирләр.

Маддә 17. **Иҹтимаи тәшкилатларын вә әмәк коллективләринин нүмајәндәләринин мәһкәмәдә иштиракы**

Мәһкәмәдә мүлки ишләрә вә ҹинајәт ишләринә бахылмасы заманы Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилији илә мүәјјән едилмиш гајдада иҹтимаијјәтин, тәшкилатларын вә әмәк коллективләринин нүмајәндәләринин иштиракына јол верилир.

Маддә 18. **Мәһкәмәләрин фәалијјәтинин тәшкилати тә'минаты**

1. Азәрбајҹан ССР-дә мәһкәмәләрин фәалијјәтинин тәшкилати тә'минатыны Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлији, Нахчыван МССР Әдлијјә Назирлији вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Иҹранијјә Комитәсинин әдлијјә шө'бәси һакимләрин мүстәгиллији вә јалныз гануна табелији принсипинә ҹидди әмәл етмәклә һәјата кечирирләр.

2. Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлији, Нахчыван МССР Әдлијјә Назирлији, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинин Иҹранијјә Комитәсинин әдлијјә шө'бәси:

мәһкәмәләрин ишинин тәшкили, һакимләр вә халг иҹласчылары сечкиләринин кечирилмәси мәсәләләринә даир тәклифләр һазырлајыб мүвафиг халг депутатлары Советләринә тәгдим едирләр;

һакимлијә намизәдләр һазырлајырлар; мәһкәмә кадрларынын ихтисасынын артырылмасыны тә'мин едирләр;

мәһкәмәләрин мадди-техники тә'минаты вә онларын фәалијјәти үчүн лазыми шәраит јарадылмасы, мәһкәмә статистикасынын апарылмасы, мәһкәмә гәрарларынын иҹрасы ишини тәшкил едирләр; һакимләрин мүстәгиллијини мөһкәмләтмәк үчүн тәдбирләр һазырлајыб һәјата кечирирләр.

3. Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленумуна ганунверичилијин тәтбиги мәсәләләри үзрә тәклифләр вермәјә һаглыдыр.

II бөлмә

МӘҺКӘМӘ СИСТЕМИ

Биринҹи фәсил

АЗӘРБАЈҸАН ССР МӘҺКӘМӘЛӘРИ

Маддә 19. **Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри**

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси, Бакы Шәһәр Мәһкәмәси, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри Азәрбајҹан ССР мәһкәмә системини тәшкил едирләр.

Икинҹи фәсил

РАЈОН (ШӘҺӘР) ХАЛГ МӘҺКӘМӘЛӘРИ

Маддә 20. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин тәшкили**

1. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси рајонда, шәһәрдә (рајон табели
шәһәрләрдән башга), шәһәрдәки рајонда тәшкил едилир.
2. Азәрбајҹан ССР Али Совети, Нахчыван МССР Али Советинин
Рәјасәт һеј'әти вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары
Советинин Ичраијјә Комитәси Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин тәг-
диматына әсасән рајон вә шәһәр үчүн һәмин рајонун (шәһәрин) әрази-
синдә јерләшән бир рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси тәшкил едә биләрләр.

Маддә 21. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сечилмәси гајдасы**

1. Азәрбајҹан ССР рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг һа-
кимләри Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән, Нахчыван МССР-ин,
Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин, Бакы вә Кәнҹә шәһәрләринин ра-
јон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг һакимләри мүвафиг сурәтдә
Нахчыван МССР Али Совети, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг
Депутатлары Совети, Бакы вә Кәнҹә Шәһәр Халг Депутатлары Совет-
ләри тәрәфиндән сечилирләр. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин бү-
түн халг һакимләри он ил мүддәтинә сечилирләр.

2. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг ичласчылары иш вә ја
јашајыш јериндә вәтәндашларын јығынҹагларында ачыг сәсвермә јолу
илә беш ил мүддәтинә сечилирләр.

3. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри өз сәлаһијјәтләри дөврүндә ән
азы ики дәфә өзләринин фәалијјәти һаггында онлары сечмиш органа
һесабат верирләр.

Маддә 22. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин тәркиби**

1. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри халг мәһкәмәсинин сәдриндән,
халг һакимләриндән вә халг ичласчыларындан ибарәтдир. Беш вә даһа
чох халг һакими сечилдији һалларда рајон (шәһәр) халг мәһкәмәлә-
ринин тәркибиндә бу мәһкәмәләрин сәдр мүавинләри ола биләр.

2. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәдри вә сәдрин мүавини се-
чилмиш халг һакимләри сырасындан Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири-
нин, Нахчыван МССР әдлијјә назиринин, Дағлыг Гарабағ Мухтар Ви-
лајәти Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәси
рәисинин тәгдиматына әсасән мүвафиг јухары Халг Депутатлары Со-
ветләри тәрәфиндән тәсдиг олунур.

3. Зәрурәт олдугда, Азәрбајҹан ССР-дә ајры-ајры категоријалы
ишләрә (јеткинлик јашына чатмајанлар барәсиндә, аилә ишләринә вә
дикәр ишләрә) бахылмасы үчүн ихтисаслашдырылмыш мәһкәмә тәркиб-
ләри јарадыла биләр.

Маддә 23. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри халг һакимләринин вә халг ичласчыларынын сајы**

Һәр рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси үчүн халг һакимләринин вә халг
ичласчыларынын сајы мүвафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР Али Совети,
Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт һеј'әти вә Дағлыг Гарабағ
Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинин Ичраијјә Комитәси тә-
рәфиндән Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин, Нахчыван МССР әдлијјә
назиринин вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Со-
вети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәисинин тәгдиматы әса-
сында мүәјјән едилир.

Маддә 24. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәлаһијјәти**

1. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси ганунла башга мәһкәмәләрин са-
лаһијјәтинә аид едилмиш ишләр истисна олмагла, мүлки ишләрә вә ҹи-
најәт ишләринә бахыр.

2. Азәрбајҹан ССР-ин ганунверичилик актларында нәзәрдә тутул-
муш һалларда рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси вә ја халг һакими инзи-
бати һүгуг позунтулары һаггында ишләрә бахыр.

3. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси мәһкәмә практикасыны өјрәнир
вә үмумиләшдирир, јолдашлыг мәһкәмәләринә һүгуги јардым көстәрир,

һабелә ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата ке-
чирир.

Маддә 25. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәдри вә онун мүавини**

1. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәдри:
1) мәһкәмә ичласларында сәдрлик едир, халг һакимләрини мәһкә-
мә ичласларына сәдр тә'јин едир, халг һакимләри арасында башга вә-
зифәләри бөлүшдүрүр;
2) халг ичласчылары илә иш апарылмасыны тәшкил едир;
3) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир, онларын гәбул олунмасы вә
тәклиф, әризә вә шикајәтләрә бахылмасы саһәсиндә мәһкәмәнин ишини
тәшкил едир;
4) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәсинә вә үмумиләшдирилмәси-
нә, мәһкәмә статистикасынын апарылмасына рәһбәрлик едир; ганун по-
зунтуларынын, һүгуг позунтулары төрәдилмәсинә көмәк көстәрән сәбәб-
ләрин вә шәраитин арадан галдырылмасы һаггында дөвләт органлары-
на, иҹтимаи тәшкилатлара вә вәзифәли шәхсләрә тәгдиматлар верир;
5) мәһкәмә иҹрачыларыны тә'јин олунмаға тәгдим едир вә онларын
ишини тәшкил едир;
6) мәһкәмә апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;
7) мәһкәмә ишчиләринин ихтисасынын артырылмасы, һабелә халг
ичласчыларынын һүгуги биликләринин артырылмасы ишини тәшкил
едир;
8) һүгуги биликләрин тәблиғи вә ганунверичилијин изаһы, јолдаш-
лыг мәһкәмәләринә һүгуги јардым ишини тәшкил едир;
9) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата ке-
чирир.

2. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси сәдринин мүавини:
1) мәһкәмә ичласларында сәдрлик едир;
2) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир;
3) ганун позунтуларынын, һүгуг позунтулары төрәдилмәсинә көмәк
көстәрән сәбәбләрин вә шәраитин арадан галдырылмасы һаггында дөв-
ләт органларына, иҹтимаи тәшкилатлара вә вәзифәли шәхсләрә тәгди-
матлар верир;
4) вәзифә бөлкүсүнә ујғун олараг мәһкәмәнин ишинә рәһбәрлик
едир;
5) Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси сәдринин мүавини рајон (шәһәр)
халг мәһкәмәси сәдринин тапшырығына әсасән онун ајры-ајры функси-
јаларыны јеринә јетирир вә сәдр олмадыгда вә ја онун өз вәзифәләрини
һәјата кечирмәси мүмкүн олмадыгда ону әвәз едир.

3. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинә бир халг һакими сечилмишдир-
сә, о, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси сәдринин сәлаһијјәтини һәјата ке-
чирир.

Маддә 26. **Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәдри вә ја халг һакими мүвәггәти олмадыгда онун әвәз едилмәси**

1. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәдри мүвәггәти олмадыгда
(хәстәлик, мә'зунијјәт вә и. а.), сәдрин мүавини вәзифәси јохдурса, мү-
вафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин, Нахчыван МССР
әдлијјә назиринин, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатла-
ры Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәси рәисинин әмри илә, бир
гајда олараг, сәдрин тәгдиматына әсасән онун вәзифәсинин иҹрасы һә-
мин мәһкәмәнин халг һакимләриндән биринә һәвалә олунур.

2. Халг һакими мүвәггәти олмадыгда (хәстәлик, мә'зунијјәт вә и. а.)
Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин Нахчыван МССР әдлијјә назиринин,
Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Ичраијјә
Комитәси әдлијјә шө'бәси рәисинин әмри илә, бир гајда олараг, сәдрин
тәгдиматына әсасән онун вәзифәсинин иҹрасы һәмин мәһкәмәнин инзи-

батн вә ичра ичрааты үзрә һакиминә вә ја халг ичласчыларындан биринә һәвалә едилә биләр.

Үчүнчү фәсил

ДАҒЛЫГ ГАРАБАҒ МУХТАР ВИЛАЈӘТИНИН ВИЛАЈӘТ МӘҺКӘМӘСИ

Маддә 27. **Вилајәт мәһкәмәсинин сечилмәси гајдасы вә һесабат вермәси**

1. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәсини Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети сәдрдән, сәдрин муавининдән, мәһкәмәнин үзвләриндән вә халг ичласчыларындан ибарәт тәркибдә сечир.

2. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәсинин һакимләри он ил мүддәтинә, халг ичласчылары исә беш ил мүддәтинә сечилирләр.

3. Вилајәт Мәһкәмәсинин сај тәркиби Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин вә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин тәгдиматына әсасән Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети тәрәфиндән мүәјјән едилир.

4. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси сәлаһијјәти дөврүндә азы ики дәфә өз фәалијјәти һаггында Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Халг Депутатлары Советинә һесабат тәгдим едир вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә мунтәзәм мә'лумат верир.

Маддә 28. **Вилајәт мәһкәмәсинин тәркиби**

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси ашағыдакы тәркибдә фәалијјәт көстәрир:

1) мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әти;
2) мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы;
3) ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы.

Маддә 29. **Вилајәт мәһкәмәсинин сәлаһијјәти**

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси:

өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә биринҹи инстансија мәһкәмәси кими, кассасија гајдасында, нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахыр;

рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин мәһкәмә фәалијјәтинә нәзарәт едир, һабелә мәһкәмә практикасыны өјрәнир вә үмумиләшдирир, мәһкәмә статистикасыны тәһлил едир;

ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 30. **Вилајәт мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти**

1. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти сәдрдән, сәдр муавининдән вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинин мүәјјән етдији мигдарда мәһкәмә үзвләриндән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир.

2. Рәјасәт һеј'әтинин тәркиби мәһкәмә сәдринин тәгдиматы үзрә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети тәрәфиндән тәсдиг едилир.

3. Мәһкәмә ишләринә бахыларкән рәјасәт һеј'әтинин ичласларында Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти прокурорунун иштиракы мәҹбуридир.

Маддә 31. **Вилајәт мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин сәлаһијјәти**

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти:

1) өз сәлаһијјәти дахилиндә нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә ишләрә бахыр;

2) мәһкәмә сәдринин тәгдиматына әсасән һакимләр сырасындан мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасынын вә ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасынын тәркибләрини тәсдиг едир;

3) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә үмумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлил едилмәси материалларына бахыр;

4) мәһкәмә коллекијаларынын фәалијјәти һаггында коллекијаларын сәдрләринин һесабатларыны динләјир;

5) ганунверичилијин дүзкүн тәтбиг олунмасында рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринә јардым көстәрир, бу фәалијјәти Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәсинин әдлијјә шө'бәси илә әлагәләндирир;

6) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 32. **Вилајәт мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин иш гајдасы**

1. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин ичласлары азы ајда ики дәфә кечирилир.

2. Рәјасәт һеј'әтинин ичласы рәјасәт һеј'әти үзвләринин әксәријјәти олдугда ихтијарлыдыр.

3. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары ачыг сәсвермә јолу илә, сәсвермәдә иштирак едән рәјасәт һеј'әти үзвләринин сәс чохлуғу илә гәбул олунур. Сәсләр бәрабәр олдугда, протест рәдд едилмиш һесаб олунур.

4. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарларыны мәһкәмәнин сәдри имзалајыр.

Маддә 33. **Вилајәт мәһкәмәсинин мәһкәмә коллекијалары**

1. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән бу мәһкәмәнин һакимләри сырасындан тәсдиг едилир. Мәһкәмә коллекијаларына вилајәт мәһкәмәсинин сәдри вә онун муавини башчылыг едирләр.

2. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин сәдри лазыми һалларда өз сәрәнҹамы илә бир коллекијанын һакимләрини дикәр коллекијанын тәркибиндә ишләрә бахмаг үчүн ҹәлб етмәк ихтијарына маликдир.

Маддә 34. **Вилајәт мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәлаһијјәти**

1. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә биринҹи инстансија мәһкәмәси кими, кассасија гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахырлар.

2. Мәһкәмә коллекијалары мәһкәмә практикасыны өјрәнир вә үмумиләшдирир, мәһкәмә статистикасыны тәһлил едир вә ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

Маддә 35. **Вилајәт мәһкәмәсинин сәдри**

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин сәдри:

1) коллекијаларын мәһкәмә ичласларында сәдрлик едә биләр;

2) мәһкәмә ишләри үзрә гәтнамәләр, һөкмләр, гәрардадлар вә гәрарлар барәсиндә ганунла мүәјјән едилмиш һүдудларда вә гајдада протестләр верир;

3) ганунла мүәјјән едилмиш һалларда вә гајдада мүлки ишләр үзрә гәтнамәләрин, гәрардадларын иҹрасыны дајандырыр;

4) мәһкәмә коллекијаларынын ишинин тәшкилинә рәһбәрлик едир; вилајәт мәһкәмәси апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;

5) мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әтини чағырыр вә онун ичласларында сәдрлик едир;

6) Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинә мәһкәмәнин иши һаггында һесабатлар тәгдим едир;

7) мәһкәмә үзвләринин вә мәһкәмә апараты ишчиләринин ихтисасынын артырылмасы ишини тәшкил едир;

8) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә умумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлил едилмәси ишини тәшкил едир; ганун позунтуларынын, һүгуг позунтулары төрәдилмәсинә көмәк көстәрән сәбәбләрин вә шәраитин арадан галдырылмасы һаггында дөвләт органларына, ичтимаи тәшкилатлара вә вәзифәли шәхсләрә тәгдиматлар верир;

9) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир, онларын гәбул олунмасы, тәклиф, әризә вә шикајәтләрә бахылмасы саһәсиндә мәһкәмәнин ишини тәшкил едир;

10) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 36. **Вилајәт мәһкәмәси сәдринин муавини**

1. Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси сәдринин муавини:

1) коллекијаларын мәһкәмә иҹласларында сәдрлик едә билəр вә ја бунун үчүн мәһкәмә үзвләрини тә'јин едир;

2) вәзифә бөлкүсүнә мувафиг суратдә мәһкәмә коллекијасынын вә мәһкәмә апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;

3) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир;

4) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

2. Мәһкәмәнин сәдри олмадыгда онун һүгуг вә вәзифәләрини сәдр муавини һәјата кечирир.

Маддә 37. **Вилајәт мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәдрләри**

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасынын вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасынын сәдрләри:

1) коллекијаларын мәһкәмә иҹласларында сәдрлик едир вә ја бунун үчүн мәһкәмә үзвләрини тә'јин едирләр;

2) мувафиг коллекијаларын ишинә рәһбәрлик едирләр;

3) мәһкәмә иҹласларында ишләрә бахылмасы үчүн мәһкәмәнин тәркибләрини тәшкил едирләр;

4) коллекијаларын фәалијјәти һаггында мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әтинә һесабатлар тәгдим едирләр;

5) ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

Дөрдүнчү фәсил

БАКЫ ШӘҺӘР МӘҺКӘМӘСИ

Маддә 38. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин сечилмәси гајдасы вә һесабат вермәси**

1. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсини Азәрбајҹан ССР Али Совети сәдрдән, сәдр муавинләриндән вә мәһкәмә үзвләриндән ибарәт тәркибдә сечир. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин халг иҹласчылары Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Совети тәрәфиндән сечилирләр.

2. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин һакимләри он ил муддәтинә, халг иҹласчылары исә беш ил муддәтинә сечилирләр.

3. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин сај тәркиби Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин вә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин тәгдиматына әсасән Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән мүәјјән едилир.

4. Бакы Шәһәр Мәһкәмәси сәлаһијјәти дөврүндә азы ики дәфә Азәрбајҹан ССР Али Советинә өз фәалијјәти һаггында һесабат верир.

Маддә 39. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин тәркиби**

Бакы Шәһәр Мәһкәмәси ашағыдакы тәркибдә фәалијјәт көстәрир:

1) мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әти;

2) мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы;

3) чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы.

Маддә 40. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин сәлаһијјәти**

Бакы Шәһәр Мәһкәмәси:

өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә биринчи инстансија мәһкәмәси кими, кассасија гајдасында, нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахыр;

рајон халг мәһкәмәләринин мәһкәмә фәалијјәтинә нәзарәт едир, мәһкәмә практикасыны өјрәнир вә умумиләшдирир, мәһкәмә статистикасыны тәһлил едир;

ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 41. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти**

1. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти сәдрдән, сәдр муавинләриндән вә Азәрбајҹан ССР Али Советинин мүәјјән етдији мигдарда мәһкәмә үзвләриндән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир.

2. Мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әтинин тәркиби мәһкәмә сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг олунур.

3. Мәһкәмә ишләринә бахыларкән рәјасәт һеј'әтинин иҹласларында Бакы шәһәр прокурорунун иштиракы мәҹбуридир.

Маддә 42. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин сәлаһијјәти**

Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти:

1) өз сәлаһијјәти дахилиндә нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә ишләрә бахыр;

2) мәһкәмә сәдринин тәгдиматы үзрә һакимләр сырасындан мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасынын вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасынын тәркибләрини тәсдиг едир;

3) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә умумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлил едилмәси материалларына бахыр;

4) мәһкәмә коллекијаларынын фәалијјәти һаггында коллекијаларын сәдрләринин һесабатларыны динләјир; мәһкәмә апаратынын иши илә әлагәдар мәсәләләрә бахыр;

5) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 43. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин иш гајдасы**

1. Бакы Шәһәр Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин иҹласлары азы ајда ики дәфә кечирилир.

2. Рәјасәт һеј'әтинин иҹласы рәјасәт һеј'әти үзвләринин әксәријјәти олдугда ихтијарлыдыр.

3. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары ачыг сәсвермә јолу илә, сәсвермәдә иштирак едән рәјасәт һеј'әти үзвләринин сәс чохлуғу илә гәбул олунур. Сәсләр бәрабәр олдугда, протест рәдд едилмиш һесаб олунур.

4. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары мәһкәмәнин сәдри тәрәфиндән имзаланыр.

Маддә 44. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин мәһкәмә коллекијалары**

1. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән бу мәһкәмәнин һакимләри сырасындан тәсдиг едилир. Мәһкәмә коллекијаларына Бакы Шәһәр Мәһкәмәси сәдринин муавинләри башчылыг едирләр.

2. Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин сәдри лазыми һалларда өз сәрәнҹамы илә бир коллекијанын һакимләрини дикәр коллекијанын тәркибиндә ишләрә бахмаг үчүн ҹәлб етмәк ихтијарына маликдир.

Маддә 45. **Бакы Шәһәр Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәлаһијјәти**

1. Бакы Шəhəр Мəhкəмəсинин мүлки ишлəр үзрə мəhкəмə коллекиjасы вə чинаjət ишлəри үзрə мəhкəмə коллекиjасы өз сəлаhиjjəти дахилиндə ишлəрə биринчи инстансиjа мəhкəмəси кими, кассасиjа гаjдасында вə jени ачылмыш hаллар үзрə бахырлар.

2. Мəhкəмə коллекиjалары мəhкəмə практикасыны өjрəнир вə үмумилəшдирир, мəhкəмə статистикасыны тəhлил едир вə ганунверичиликлə онлара верилмиш башга сəлаhиjjəти həjата кечирирлəр.

М а д д ə 46. **Бакы Шəhəр Мəhкəмəсинин сəдри**

Бакы Шəhəр Мəhкəмəсинин сəдри:

1) коллекиjаларын мəhкəмə ичласларында сəдрлик едə билəр;

2) мəhкəмə ишлəри үзрə гəтнамəлəр, hөкмлəр, гəрардадлар вə гəрарлар барəсиндə ганунла мүəjjəн едилмиш гаjдада протестлəр верир;

3) ганунла мүəjjəн едилмиш hалларда вə гаjдада мүлки ишлəр үзрə гəтнамəлəрин, гəрардадларын ичрасыны даjандырыр;

4) мəhкəмə коллекиjаларынын ишинин тəшкилинə рəhбəрлик едир; Шəhəр Мəhкəмəси апаратынын ишинə рəhбəрлик едир;

5) мəhкəмəнин рəjасəт hej'əтини чағырыр вə онун ичласларында сəдрлик едир;

6) Азəрбаjчан ССР Али Советинə мəhкəмəнин иши hаггында hесабат тəгдим едир;

7) мəhкəмə үзвлəринин вə мəhкəмə апараты ишчилəринин ихтисасынын артырылмасы ишини тəшкил едир;

8) мəhкəмə практикасынын өjрəнилмəси вə үмумилəшдирилмəси, мəhкəмə статистикасынын тəhлили ишини тəшкил едир; ганун позунтуларынын, hүгуг позунтулары төрəдилмəсинə көмəк көстəрəн сəбəблəрин вə шəраитин арадан галдырылмасы hаггында дөвлəт органларына, ичтимаи тəшкилатлара вə вəзифəли шəхслəрə тəгдиматлар верир;

9) вəтəндашлары шəхсəн гəбул едир, онларын гəбул олунмасы, тəклиф, ариза вə шикаjəтлəрə бахылмасы саhəсиндə мəhкəмəнин ишини тəшкил едир;

10) ганунверичиликлə она верилмиш башга сəлаhиjjəти həjата кечирир.

М а д д ə 47. **Бакы Шəhəр Мəhкəмəси сəдринин мүавинлəри**

1. Бакы Шəhəр Мəhкəмəси сəдринин мүавинлəри:

1) коллекиjаларын мəhкəмə ичласларында сəдрлик едə билəрлəр вə jа бунун үчүн мəhкəмə үзвлəрини тə'jин едирлəр;

2) вəзифə бөлкүсүнə уjғун олараг мəhкəмə коллекиjасынын вə мəhкəмə апаратынын ишинə рəhбəрлик едирлəр;

3) вəтəндашлары шəхсəн гəбул едирлəр;

4) ганунверичиликлə онлара верилмиш башга сəлаhиjjəти həjата кечирирлəр.

2. Мəhкəмə сəдри олмадыгда онун hүгуг вə вəзифəлəрини сəдр мүавинлəриндəн бири həjата кечирир.

М а д д ə 48. **Бакы Шəhəр Мəhкəмəси мəhкəмə коллекиjаларынын сəдрлəри**

Бакы Шəhəр Мəhкəмəсинин мүлки ишлəр үзрə мəhкəмə коллекиjасынын вə чинаjət ишлəри үзрə мəhкəмə коллекиjасынын сəдрлəри:

1) коллекиjаларын мəhкəмə ичласларында сəдрлик едир вə jа бунун үчүн мəhкəмə үзвлəрини тə'jин едирлəр;

2) мүвафиг коллекиjаларын ишинə рəhбəрлик едирлəр;

3) мəhкəмə ичласларында ишлəрə бахылмасы үчүн мəhкəмəнин тəркиблəрини тəшкил едирлəр;

4) коллекиjаларын фəалиjjəти hаггында мəhкəмəнин рəjасəт hej'əтинə hесабатлар тəгдим едирлəр;

5) ганунверичиликлə онлара верилмиш башга сəлаhиjjəти həjата кечирирлəр.

Б е ш и н ч и ф ə с и л

НАХЧЫВАН МССР АЛИ МƏҺКƏМƏСИ

М а д д ə 49. **Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси Нахчыван МССР-ин али мəhкəмə органыдыр**

Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси Нахчыван МССР-ин али мəhкəмə органыдыр. Азəрбаjчан ССР Ганунверичилиjи илə мүəjjəн едилəн гаjдада Нахчыван МССР раjон (шəhəр) халг мəhкəмəлəринин мəhкəмə фəалиjjəтинə нəзарəт едир.

М а д д ə 50. **Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин сечилмəси гаjдасы вə hесабат вермəси**

1. Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсини Нахчыван МССР Али Совети сəдрдəн, сəдр мүавининдəн, мəhкəмə үзвлəриндəн вə халг ичласчыларындан ибарəт тəркибдə сечир.

2. Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин hакимлəри он ил мүддəтинə, халг ичласчылары исə беш ил мүддəтинə сечилирлəр.

3. Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин саj тəркиби Азəрбаjчан ССР Али Мəhкəмəси сəдринин вə Азəрбаjчан ССР əдлиjjə назиринин тəгдиматына əсасəн Нахчыван МССР Али Совети тəрəфиндəн мүəjjəн едилир.

4. Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси, сəлаhиjjəти дөврүндə азы ики дəфə Нахчыван МССР Али Советинə өз фəалиjjəти hаггында hесабат тəгдим едир вə Нахчыван МССР Али Советинин Рəjасəт hej'əтинə мүнтəзəм мə'лумат верир.

М а д д ə 51. **Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин тəркиби**

Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси ашағыдакы тəркибдə фəалиjjəт көстəрир:

1) Али Мəhкəмəнин рəjасəт hej'əти;

2) мүлки ишлəр үзрə мəhкəмə коллекиjасы;

3) чинаjət ишлəри үзрə мəhкəмə коллекиjасы.

М а д д ə 52. **Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин сəлаhиjjəти**

1. Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси:

өз сəлаhиjjəти дахилиндə ишлəрə биринчи инстансиjа мəhкəмəси кими, кассасиjа гаjдасында, нəзарəт гаjдасында вə jени ачылмыш hаллар үзрə бахыр;

раjон (шəhəр) халг мəhкəмəлəринин мəhкəмə фəалиjjəтинə нəзарəт едир, hабелə мəhкəмə практикасыны өjрəнир вə үмумилəшдирир, мəhкəмə статистикасыны тəhлил едир;

ганунверичиликлə она верилмиш башга сəлаhиjjəти həjата кечирир.

2. Нахчыван МССР Конститусиjасына уjғун олараг Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси Нахчыван МССР Али Советиндə ганунверичилик тəшəббүсү hүгугуна маликдир.

М а д д ə 53. **Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин рəjасəт hej'əти**

1. Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин Рəjасəт hej'əти сəдрдəн, сəдр мүавининдəн вə Нахчыван МССР Али Советинин Рəjасəт hej'əти тəрəфиндəн мүəjjəн олунан саjда мəhкəмə үзвлəриндəн ибарəт тəркибдə тəшкил едилир.

2. Али Мəhкəмəнин рəjасəт hej'əтинин тəркиби Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси сəдринин тəгдиматына əсасəн Нахчыван МССР Али Советинин Рəjасəт hej'əти тəрəфиндəн тəсдиг едилир.

3. Али Мəhкəмəнин рəjасəт hej'əтинин ичласларында мəhкəмə ишлəринə бахыларкəн Нахчыван МССР прокурорунун иштиракы мəчбуридир.

М а д д ə 54. **Нахчыван МССР Али Мəhкəмəси рəjасəт hej'əтинин сəлаhиjjəти**

Нахчыван МССР Али Мəhкəмəсинин рəjасəт hej'əти:

1) өз сәлаһијјәти дахилиндә назарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә ишләрә бахыр;

2) мәһкәмә сәдринин тәгдиматына әсасән һакимләр сырасындан мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасынын вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасынын тәркибләрини тәсдиг едир;

3) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә үмумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлил едилмәси материалларына бахыр;

4) мәһкәмә коллекијаларынын фәалијјәти һаггында коллекијаларын сәдрләринин һесабатларыны динләјир, мәһкәмә апаратынын иши илә әлагәдар мәсәләләрә бахыр;

5) ганунверичилик тәшәббүсүнүн һәјата кечирилмәси гајдасында Нахчыван МССР Али Советинә вә ја Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә, Нахчыван МССР ганунларынын шәрһ едилмәси һаггында исә Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә тәгдиматлар верилмәси мәсәләләринә бахыр вә бу мәсәләләри һәлл едир;

6) ганунверичилијин дүзкүн тәтбиг олунмасында рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринә јардым көстәрир, бу фәалијјәти Нахчыван МССР Әдлијјә Назирлији илә әлагәләндирир;

7) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 55. **Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин иш гајдасы**

1. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин ичласлары азы ајда ики дәфә кечирилир.

2. Рәјасәт һеј'әтинин ичласы рәјасәт һеј'әти үзвләринин әксәријјәти олдугда ихтијарлыдыр.

3. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары ачыг сәсвермә јолу илә, сәсвермәдә иштирак едән рәјасәт һеј'әти үзвләринин сәс чохлуғу илә гәбул олунур. Сәсләр бәрабәр олдугда, протест рәдд едилмиш һесаб олунур.

4. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары мәһкәмәнин сәдри тәрәфиндән имзаланыр.

Маддә 56. **Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин мәһкәмә коллекијалары**

1. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы Али Мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән бу мәһкәмәнин һакимләри сырасындан тәсдиг едилир.

2. Мәһкәмә коллекијаларына Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вә онун мүавини башчылыг едирләр.

3. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин сәдри лазыми һалларда өз сәрәнчамы илә бир коллекијанын һакимләрини дикәр коллекијанын тәркибиндә ишләрә бахмаг үчүн чәлб етмәк ихтијарына маликдир.

Маддә 57. **Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәлаһијјәти**

1. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә биринчи инстансија мәһкәмәси кими, кассасија гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахырлар.

2. Мәһкәмә коллекијалары мәһкәмә практикасыны өјрәнир вә үмумиләшдирир, мәһкәмә статистикасыны тәһлил едир вә ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

Маддә 58. **Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин сәдри**

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин сәдри:

1) коллекијаларын мәһкәмә ичласларында сәдрлик едә биләр;

2) мәһкәмә ишләри үзрә гәтнамәләр, һөкмләр, гәрардадлар вә гәрарлар барәсиндә ганунла гојулмуш һүдудларда вә гајдада протест верир;

3) ганунла мүәјјән едилмиш һалларда вә гајдада мүлки ишләр үзрә гәтнамәләрин, гәрардадларын ичрасыны дајандырыр;

4) мәһкәмә коллекијаларынын ишинин тәшкилинә рәһбәрлик едир; Али Мәһкәмә апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;

5) мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әтини чағырыр вә онун ичласларында сәдрлик едир;

6) мәһкәмәнин иши һаггында Нахчыван МССР Али Советинә һесабатлар тәгдим едир вә онун фәалијјәти һаггында Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә мә'лумат верир;

7) Нахчыван МССР ганунларынын шәрһ олунмасы тәләб едилән мәсәләләр барәсиндә Нахчыван МССР Али Советинин Рәјасәт Һеј'әтинә тәгдиматлар верир;

8) мәһкәмә үзвләринин вә мәһкәмә апараты ишчиләринин ихтисасынын артырылмасы ишини тәшкил едир;

9) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә үмумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлил едилмәси ишини тәшкил едир; ганун позунтуларынын, һүгуг позунтулары төрәдилмәсинә имкан верән сәбәбләрин вә шәраитин арадан галдырылмасы һаггында дөвләт органларына, ичтимаи тәшкилатлара вә вәзифәли шәхсләрә тәгдиматлар верир;

10) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир, онларын гәбул олунмасы, тәклиф, әризә вә шикајәтләрә бахылмасы саһәсиндә мәһкәмәнин ишини тәшкил едир;

11) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 59. **Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавини**

1. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавини:

1) коллекијаларын мәһкәмә ичласларында сәдрлик едә биләр вә ја бунун үчүн мәһкәмә үзвләрини тә'јин едир;

2) вәзифә бөлкүсүнә үјғун олараг мәһкәмә коллекијасынын вә мәһкәмә апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;

3) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир;

4) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

2. Мәһкәмәнин сәдри олмадыгда онун һүгуг вә вәзифәләрини сәдр мүавини һәјата кечирир.

Маддә 60. **Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәдрләри**

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасынын вә чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасынын сәдрләри:

1) коллекијаларын мәһкәмә ичласларында сәдрлик едир вә ја бунун үчүн мәһкәмә үзвләрини тә'јин едирләр;

2) мүвафиг коллекијаларын ишинә рәһбәрлик едирләр;

3) мәһкәмә ичласларында ишләрә бахылмасы үчүн мәһкәмәнин тәркибләрини тәшкил едирләр;

4) коллекијаларын фәалијјәти һаггында мәһкәмәнин рәјасәт һеј'әтинә һесабатлар тәдим едирләр;

5) ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

Алтынчы фәсил

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ МӘҺКӘМӘСИ

Маддә 61. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси Азәрбајчан ССР-ин али мәһкәмә органыдыр**

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси Азәрбајчан ССР-ин али мәһкәмә органыдыр. Азәрбајчан ССР ганунверичилији илә гојулан гајдада Азәр-

бајчан ССР мәһкәмәләринин мәһкәмә фәалијјәтинә нәзарәт едир.

Маддә 62. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәлаһијјәти**

1. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси:

өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә биринчи инстансија мәһкәмәси кими, кассасија гајдасында, нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахыр;

мәһкәмә практикасыны өјрәнир вә үмумиләшдирир, мәһкәмә статистикасыны тәһлил едир вә республика ганунверичилијинин тәтбиг едилмәсинин мәһкәмә ишләринә бахылмасы заманы мејдана чыхан мәсәләләри барәсиндә мәһкәмәләрә рәһбәр изаһатлар верир. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун рәһбәр изаһатлары изаһы верилмиш гануну тәтбиг едән мәһкәмәләр, дикәр органлар вә вәзифәли шәхсләр үчүн мәчбуридир;

ССРИ Али Мәһкәмәси пленумунун вә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун рәһбәр изаһатларынын республика мәһкәмәләри тәрәфиндән јеринә јетирилмәсинә нәзарәт едир. Бу мәгсәдлә мәһкәмәләрдә мүлки ишләрә вә чинајәт ишләринә бахылмасы вәзијјәтини өјрәнир. Рәјасәт һеј'әтинин вә пленумун ичласларында ашағы мәһкәмәләрин көстәрилән мәсәләләр үзрә һесабатларыны динләјир;

Азәрбајчан ССР-ин республикалararасы мүгавиләләриндән, ССРИ-нин вә Азәрбајчан ССР-ин бејнәлхалг мүгавиләләриндән ирәли кәлән мәсәләләри өз сәлаһијјәти дахилиндә һәлл едир;

һакимлијә намизәдләрин сечилмәси вә һазырланмасыны, һакимләрин ихтисасынын артырылмасыны Азәрбајчан ССР Әдлијјә Назирлији илә бирликдә һәјата кечирир;

ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

2. Азәрбајчан ССР Конститусијасына ујғун олараг Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси Азәрбајчан ССР Али Советиндә ганунверичилик тәшәббүсү һүгугуна маликдир.

Маддә 63. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сечилмәси гајдасы вә һесабат вермәси**

1. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсини Азәрбајчан ССР Али Совети сәдрдән, сәдр мүавинләриндән, үзвләрдән вә халг ичласчыларындан ибарәт тәркибдә сечир.

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри Азәрбајчан ССР президентинин тәгдиматына әсасән сечилир.

2. Вәзифәјә көрә Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин сәдрләри Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин тәркибинә дахилдирләр.

3. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимләри он ил, халг ичласчылары исә беш ил мүддәтинә сечилирләр.

4. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сај тәркиби Азәрбајчан ССР Али Совети тәрәфиндән мүәјјән едилир.

5. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәлаһијјәт дөврүндә азы ики дәфә Азәрбајчан ССР Али Советинә өз фәалијјәти һаггында һесабат верир.

Маддә 64. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин биринчи мүавинини вә мәһкәмә коллекијалары сәдрләрини тәсдиг етмәк гајдасы**

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајчан ССР Али Совети ашағыдакылары тәсдиг едир:

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавинләри сырасындан Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин биринчи мүавинини;

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдр мүавинләри вә ја үзвләри сырасындан — Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәдрләрини;

Маддә 65. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин тәркиби**

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси ашағыдакы тәркибдә фәалијјәт көстәрир:

1) Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму;

2) Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти;

3) мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы;

4) чинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы.

Маддә 66. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму**

1. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдриндән, сәдрин мүавинләриндән, Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин үзвләриндән, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси сәдрләриндән ибарәт тәркибдә фәалијјәт көстәрир.

2. Азәрбајчан ССР прокурору вә Азәрбајчан ССР әдлијјә назири пленумун ичласларында иштирак едирләр. Пленумун ишиндә Азәрбајчан ССР прокурорунун иштиракы мәчбуридир.

3. Пленумун мәһкәмә ишләринә бахылмасы илә әлагәдар олмајан ичласларында Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин дә'вәти илә һакимләр, Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси јанында Елми Мәсләһәт Шурасынын үзвләри, Азәрбајчан Һүгугшүнаслар Иттифагынын, назирликләрин, дөвләт комитәләринин, баш идарәләрин, елми идарәләрин вә дикәр дөвләт тәшкилатларынын вә ичтимаи тәшкилатларын нүмајәндәләри иштирак едә биләрләр.

Маддә 67. **Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун сәлаһијјәти**

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму:

1) өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахыр;

2) мәһкәмә практикасынын үмумиләшдирилмәси вә мәһкәмә статистикасы материалларына, һабелә Азәрбајчан ССР прокурорунун вә Азәрбајчан ССР әдлијјә назиринин тәгдиматларына бахыр вә республика ганунверичилијинин тәтбиг едилмәси мәсәләләри барәсиндә мәһкәмәләрә рәһбәр изаһатлар верир; мәһкәмәләрә рәһбәр изаһатлар верилмәси мәсәләләрини мүзакирә едәркән ганунверичилијин тәтбиги сааһәсиндә мәһкәмә практикасы һаггында Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси, Бакы Шәһәр Мәһкәмәси, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри сәдрләринин мә'луматыны динләјир;

3) Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматларына әсасән Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимләри сырасындан, мәһкәмә коллекијаларынын тәркибләрини вә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун катибини тәсдиг едир;

4) Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси јанында Елми Мәсләһәт Шурасыны тәсдиг едир;

5) ганунверичилик тәшәббүсүнүн һәјата кечирилмәси гајдасында вә Азәрбајчан ССР ганунларынын тәфсири барәдә Азәрбајчан ССР Али Советинә тәгдиматлар верилмәси мәсәләләринә бахыр вә бу мәсәләләри һәлл едир;

6) Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси Рәјасәт һеј'әтинин иши һаггында мә'луматы вә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын фәалијјәти һаггында мәһкәмә коллекијалары сәдрләринин һесабатларыны динләјир;

7) Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун рәһбәр изаһатларынын ССР Иттифагы вә Азәрбајчан ССР ганунверичилијинә вә ја ССРИ Али Мәһкәмәси Пленумунун гәрарларына ујғун олмамасы һаггында ССРИ Али Мәһкәмәси сәдринин вә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматларына бахыр;

8) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 68. **Мәһкәмә ишләринин һәлли илә әлагәдар олмајан мәсәләләрә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму тәрәфиндән бахылмасы**

1. Мәһкәмә ишләринин һәлли илә әлагәдар олмајан вә бу Гануна мувафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри, Азәрбајҹан ССР прокурору вә ја Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири тәрәфиндән пленумун музакирәсинә верилмиш мәсәләләр мувафиг сурәтдә онларын мә'рузәләри вә ја онларын вәкил етдикләри шәхсләрин мә'рузәләри үзрә динләнилир. Һәм дә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри, јахуд Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири тәрәфиндән пленумун музакирәсинә верилмиш мәсәләләр барәсиндә Азәрбајҹан ССР прокурору рә'ј верир. Бу мәсәләләрин музакирәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун ичласларына дә'вәт олунмуш шәхсләр дә иштирак едә биләрләр.

2. Рәһбәр изаһатлар верән гәрар лајиһәсинин һазырланмасы үчүн пленум лазыми һалларда пленумун үзвләри сырасындан редаксија комиссијасы тәшкил едир.

Маддә 69. **Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун иш гајдасы**

1. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму азы дөрд ајда бир дәфә чағырылыр. Пленумун чағырылмасы вахты вә онун музакирәсинә верилән мәсәләләр һаггында ичласа ән кечи он беш күн галмыш пленумун үзвләринә, Азәрбајҹан ССР прокуроруна вә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринә мә'лумат верилир.

2. Пленумун гәрар лајиһәләри вә мәһкәмә ишләри үзрә протестләрин вә ја рә'јләрин сурәтләри ичласа ән кечи он күн галмыш пленумун үзвләринә, Азәрбајҹан ССР прокуроруна вә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринә көндәрилир.

3. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун ичласы онун тәркибинин азы үчдә ики һиссәси олдугда ихтијарлыдыр. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун гәрарлары ачыг сәсвермә јолу илә, сәсвермәдә иштирак едән пленум үзвләринин сәс чохлуғу илә гәбул едилир.

4. Пленумун гәрары Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вә пленумун катиби тәрәфиндән имзаланыр. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун катиби Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин үзвү вәзифәсини јеринә јетирмәклә јанашы пленумун ичласларынын һазырланмасы саһәсиндә тәшкилат иши апарыр, протокол тәртиб олунмасыны тә'мин едир вә пленумун гәбул етдији гәрарларын ичрасы үчүн лазым олан ишләр көрүр.

Маддә 70. **Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти**

1. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдриндән, сәдр мүавинләриндән вә Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән мүәјјән олунан сајда Али Мәһкәмәнин үзвләриндән ибарәт тәркибдә тәшкил едилир.

2. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин тәркиби Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг едилир.

3. Мәһкәмә ишләринә бахыларкән рәјасәт һеј'әтинин ичласларында Азәрбајҹан ССР прокурорунун вә ја онун мүавининин иштиракы мәҹбуридир.

4. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин ичласлары азы ајда ики дәфә кечирилир.

5. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин ичласы рәјасәт һеј'әти үзвләринин әксәријјәти олдугда ихтијарлыдыр.

6. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары ичласда иштирак едән рәјасәт һеј'әти үзвләринин сәс чохлуғу илә гәбул едилир. Сәсләр бәрабәр олдугда протест рәдд едилмиш һесаб олунур.

7. Рәјасәт һеј'әтинин гәрарлары Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри тәрәфиндән имзаланыр.

Маддә 71. **Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси рәјасәт һеј'әтинин сәлаһијјәти**

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әти:

1) өз сәлаһијјәти дахилиндә мәһкәмә ишләринә нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахыр;

2) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә үмумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлил едилмәси материалларына бахыр;

3) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын вә Али Мәһкәмә апаратынын ишинин тәшкили мәсәләләринә бахыр;

4) ганунверичилијин дүзҝүн тәтбиг олунмасында ашағы мәһкәмәләрә јардым көстәрир, бу фәалијјәти Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлији илә әлагәләндирир;

5) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 72. **Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин мәһкәмә коллекијалары**

1. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму тәрәфиндән Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимләри сырасындан тәсдиг едилир.

2. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри лазыми һалларда өз сәрәнҹамы илә бир коллекијанын һакимләрини дикәр коллекијанын тәркибиндә ишләрә бахмаг үчүн ҹәлб етмәк ихтијарына маликдир.

Маддә 73. **Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәлаһијјәти**

1. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасы вә ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасы өз сәлаһијјәти дахилиндә ишләрә биринчи инстансија мәһкәмәси кими, кассасија гајдасында, нәзарәт гајдасында вә јени ачылмыш һаллар үзрә бахырлар.

2. Мәһкәмә коллекијалары мәһкәмә практикасыны өјрәнир вә үмумиләшдирир, мәһкәмә статистикасыны тәһлил едир вә ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

Маддә 74. **Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри**

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри:

1) мәһкәмә ишләри үзрә гәтнамәләр, һөкмләр, гәрардадлар вә гәрарлар барәсиндә ганунла гојулмуш һүдудларда вә гајдада протестләр верир;

2) ганунла мүәјјән едилмиш һалларда вә гајдада мәһкәмә ишләри үзрә гәтнамәләрин, һөкмләрин, гәрардадларын вә гәрарларын ичрасыны дајандырмаг ихтијарына маликдир;

3) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә үмумиләшдирилмәси, мәһкәмә статистикасынын тәһлили ишини тәшкил едир, ганун позунтуларынын, һүгуг позунтуларынын төрәдилмәсинә көмәк көстәрән сәбәбләрин вә шәраитин арадан галдырылмасы һаггында дөвләт органларына, ичтимаи тәшкилатлара вә вәзифәли шәхсләрә тәгдиматлар верир, һабелә ССРИ Али Мәһкәмәси пленумунун вә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун рәһбәр изаһатларынын јеринә јетирилмәсинә нәзарәтин һәјата кечирилмәси ишини тәшкил едир вә пленумун музакирәсинә материаллар тәгдим едир;

4) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленумуну чағырыр вә онун ичласларында сәдрлик едир;

5) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин рәјасәт һеј'әтини чағырыр вә рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән һәлл олунмасы тәләб едилән мәсәләләри онун музакирәсинә верир; рәјасәт һеј'әтинин ичласларында сәдрлик едир; һәр һансы ишә бахылмасында Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси коллекијаларынын мәһкәмә ичласларында сәдрлик едә биләр;

4. Сиф. 5439

6) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин фәалијјәти һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинә һесабатлар верир;

7) Азәрбајҹан ССР ганунларынын шәрһ олунмасы тәләб едилән мәсәләләр барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Советинә тәгдиматлар верир;

8) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси пленумунун рәһбәр изаһатларынын ССР Иттифагы вә Азәрбајҹан ССР ганунверичилијинә вә ја ССР Али Мәһкәмәси пленумунун гәрарларына ујғун олмамасы һаггында Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленумуна тәгдиматлар верир, тәгдимат Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленуму тәрәфиндән рәдд едилдикдә исә пленумун рәһбәр изаһаты ССР Иттифагы ганунверичилијинә вә ја ССРИ Али Мәһкәмәси пленумунун гәрарларына ујғун олмадыгда ССРИ Али Мәһкәмәсинин сәдринә тәгдимат верир, јахуд пленумун рәһбәр изаһаты Азәрбајҹан ССР ганунверичилијинә ујғун олмадыгда Азәрбајҹан ССР Али Советинә тәгдимат верир;

9) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавинләри арасында вәзифәләри бөлүшдүрүр;

10) мәһкәмә коллекијаларынын ишинин тәшкилинә рәһбәрлик едир, Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;

11) вәтәндашлары шәхсән гәбул едир, онларын гәбул олунмасы вә тәклиф, әризә вә шикајәтләрә бахылмасы саһәсиндә мәһкәмәнин ишини тәшкил едир;

12) ганунверичиликлә она верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирир.

Маддә 75. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавинләри

1. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавинләри:

1) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси коллекијаларынын мәһкәмә иҹласларында сәдрлик едә биләрләр;

2) мәһкәмә ишләри үзрә гәтнамәләр, һөкмләр, гәрардадлар вә гәрарлар барәсиндә ганунла мүәјјән едилмиш һүдудларда вә гајдада протестләр верирләр;

3) ганунла мүәјјән едилмиш һалларда вә гајдада мәһкәмә ишләри барәсиндә гәтнамәләрин, һөкмләрин, гәрардадларын вә гәрарларын иҹрасыны дајандырмаг ихтијарына маликдирләр;

4) вәзифә бөлкүсүнә мувафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси апаратынын структур бөлмәләринин ишинә рәһбәрлик едирләр;

5) вәтәндашлары шәхсән гәбул едирләр;

6) ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

2. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри олмадыгда онун һүгуг вә вәзифәләрини Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин биринҹи мүавини, биринҹи мүавин олмадыгда исә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин мүавини һәјата кечирир.

Маддә 76. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси мәһкәмә коллекијаларынын сәдрләри

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси мүлки ишләр үзрә мәһкәмә коллекијасынын вә ҹинајәт ишләри үзрә мәһкәмә коллекијасынын сәдрләри:

1) рәһбәрлик етдикләри коллекијаларын мәһкәмә иҹласларында сәдрлик едир вә ја бунун үчүн мәһкәмә үзвләрини тә'јин едирләр;

2) коллекијаларын мәһкәмә иҹласларында ишләрә бахылмасы үчүн мәһкәмәнин тәркибләрини тәшкил едирләр;

3) мувафиг коллекијаларын ишинә рәһбәрлик едирләр;

4) коллекијаларын фәалијјәти һаггында Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин пленумуна һесабатлар тәгдим едирләр;

5) мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси вә үмумиләшдирилмәси үчүн мәһкәмә ишләрини тәләб едиб алмаг ихтијарына маликдирләр;

6) мувафиг мәһкәмә коллекијасы мәһкәмә үзвләринин ихтисасынын артырылмасы ишини тәшкил едирләр;

7) ганунверичиликлә онлара верилмиш башга сәлаһијјәти һәјата кечирирләр.

Маддә 77. «Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин бүллетени»

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси «Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин бүллетени»ни нәшр едир.

III бөлмә

ҺАКИМЛӘР ВӘ ХАЛГ ИҸЛАСЧЫЛАРЫ

Маддә 78. Һакимлијә вә халг иҹласчылығына намизәдләр гаршысында гојулан тәләбләр

1. Сечки күнүнәдәк 25 јашына чатмыш, али һүгуг тәһсили, һүгуг ихтисасы үзрә азы ики иллик иш стажы олан вә ихтисас имтаһаны вермиш һәр бир Азәрбајҹан ССР вәтәндашы халг һакими сечилә биләр.

2. Али һүгуг тәһсили вә һүгуг ихтисасы үзрә азы беш ил, о ҹүмләдән, бир гајда оларағ, һаким кими азы ики ил иш стажы олан Азәрбајҹан ССР вәтәндашлары јухары мәһкәмәләрин һакимләри сечилә биләрләр.

3. Сечки күнүнәдәк 25 јашына чатмыш Азәрбајҹан ССР вәтәндашы халг иҹласчысы сечилә биләр.

Маддә 79. Һакимлијә намизәдләрин сечилмәси

1. Һакимлијә намизәдләр мувафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлији, Нахчыван МССР Әдлијјә Назирлији, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Иҹраијјә Комитәсинин әдлијјә шө'бәси тәрәфиндән сечилир.

2. Һакимлијә илк дәфә төвсијә едилән шәхсләр Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлијинин мүәјјән етдији һалларда вә гајдада пешә һазырлығы кечирләр.

3. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг һакимлијинә намизәдләри Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлији Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси илә бирликдә тәгдим едир.

4. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин һакимлијинә намизәдләри Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлији Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси илә бирликдә, Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимлијинә намизәдләри Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси Азәрбајҹан ССР Конститусијасынын 116-чы маддәси илә мүәјјәнләшдирилмиш гајдада тәгдим едирләр.

Маддә 80. Һакимләрин вә халг иҹласчыларынын анды

1. Илк дәфә сечилмиш һакимләр вә халг иҹласчылары анд иҹирләр.

2. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин вә халг иҹласчыларынын андынын мәтни, һабелә анд иҹмәк гајдасы Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән мүәјјән олунур.

Маддә 81. Һакимләрин вә халг иҹласчыларынын һүгуглары

1. Һакимләр вә халг иҹласчылары әдаләт мүһакимәсинин һәјата кечирилмәси үчүн зәрури олан һакимијјәт сәлаһијјәтинә маликдирләр. Бу сәлаһијјәт ССР Иттифагынын вә мүттәфиг республикаларын ганунверичилији илә мүәјјән едилир.

2. Һакимин бу һүгуглары да вар:

ганунла үзәринә гојулмуш вәзифәләрин һәјата кечирилмәси илә бағлы сәрәнҹамларыны јеринә јетирмәји вәзифәли шәхсләрдән вә вәтәндашлардан тәләб етмәк;

ганун позунтуларынын вә ја һүгуг позунтулары төрәдилмәсинә көмәк көстәрән сәбәбләрин вә шәраитин арадан галдырылмасы һаггында дөвләт органларына, иҹтимаи тәшкилатлара вә вәзифәли шәхсләрә тәгдиматлар вермәк;

дөвләт органларындан вә ичтимаи органлардан, елми мүәссисәләрдән вә информасија мәркәзләриндән мә'лумат тәләб етмәк.

3. Дөвләт органлары, ичтимаи тәшкилатлар вә вәзифәли шәхсләр һакимләрин мәһкәмә фәалијјәтинин һәјата кечирилмәси илә бағлы тәләбләрини вә сәрәнчамларыны јеринә јетирмәјә, онларын тәгдиматларына вә соргуларына вахтында чаваб вермәјә борчлудурлар.

4. Һаким ганунверичилијин тәтбиги мәсәләләри барәсиндә рәһбәр изаһат вермәк тәклифләрини һакимләр конфрансынын музакирәсинә, һабелә билаваситә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинә верә биләр.

5. Али һүгуг тәһсили олан халг ичласчысы, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси халг һакиминин узун мүддәт јериндә олмадығы һалларда ону әвәз едә биләр.

Маддә 82. **Һакимләрин вә халг ичласчыларынын вәзифәләри**

1. Һакимләр вә халг ичласчылары мүлки ишләрә, чинајәт ишләринә вә инзибати һүгуг позунтулары һаггында ишләрә бахаркән ганунларын тәләбләрини дәгиг јеринә јетирмәјә, вәтәндашларын һүгуг вә азадлыгларынын, шәрәфинин вә ләјагәтинин, чәмијјәтин мәнафејинин горунмасыны, мәһкәмә фәалијјәтинин јүксәк мәдәнијјәтини вә тәрбијәви тә'сирини тә'мин етмәјә, әдаләтли вә һуманист олмаға борчлудурлар.

2. Һакимләр пешә биликләринин сәвијјәсини јүксәлтмәјә, мәһкәмә практикасыны өјрәнмәјә вә үмумиләшдирмәјә, вәтәндашларын һүгуг тәрбијәси ишиндә иштирак етмәјә борчлудурлар.

3. Һакимләр вә халг ичласчылары мәһкәмәдә өз вәзифәләрини јеринә јетирәркән, һабелә хидмәтдән кәнар мүнасибәтләрдә әдаләт мүһакимәсинин нүфузуну, һакимин ләјагәтини әскилдә билән вә ја онун објективлијинә вә гәрәзсизлијинә шүбһә доғура билән нә варса, һамысындан чәкинмәлидирләр.

4. Халг ичласчылары һүгуг биликләринә јијәләнмәјә, һәр бир ишин мәһкәмә бахышына һазырлашмаға, һүгуг позунтуларынын гаршысынын алынмасы ишиндә иштирак етмәјә борчлудурлар.

5. Һакимләр халг ичласчыларыны бахыласы ишләрлә, гүввәдә олан ганунверичиликлә вә онун тәтбиги практикасы илә әввәлчәдән таныш етмәјә, сәлаһијјәтини һәјата кечирмәкдә онлара башга көмәк көстәрмәјә борчлудурлар.

6. Һакимләр вә халг ичласчылары һакимләрин мүшавирә сиррини вә гапалы мәһкәмә ичласлары кечириләркән алынмыш мә'луматлары јајмамалыдырлар.

7. Халг ичласчылары әдаләт мүһакимәсинин һәјата кечирилмәси үзрә функсијаларыны јеринә јетирмәк үчүн мәһкәмәјә вахтында кәлмәјә борчлудурлар. Халг ичласчысынын мәһкәмәјә чағырылмасы халг ичласчысынын ишләдији вә ја охудуғу мүәссисәнин, идарәнин, тәшкилатын мүдиријјәти үчүн мәчбуридир.

Маддә 83. **Халг ичласчыларынын мәһкәмәдә өз вәзифәсинин ичрасына чағырылмасы мүддәти**

Халг ичласчыларынын иштиракы илә башланмыш мәһкәмә ишинә бахылмасыны гуртармаг зәрурәти илә әлагәдар олараг халг ичласчыларынын өз вәзифәсинин ичрасына чағырылмасы мүддәтинин узадылмасы һаллары истисна едилмәклә, онлар мәһкәмәләрдә өз вәзифәсинин ичрасына нөвбә илә, илдә ики һәфтәдән чох олмамагла чағырылырлар.

Маддә 84. **Мәһкәмәдә өз вәзифәсинин ичрасы мүддәтиндә халг ичласчыларынын әмәк һаггынын сахланмасы**

1. Фәһләләр, колхозчулар вә гуллугчулар сырасындан олан халг ичласчыларынын мәһкәмәдә өз вәзифәсини ичра етдикләри мүддәтдә даими иш јериндә онларын орта әмәк һаггы, һабелә дикәр өдәнчләр сахланылыр.

2. Фәһлә, колхозчу вә гуллугчу олмајан халг ичласчыларынын мәһкәмәдә өз вәзифәсинин ичрасы илә әлагәдар хәрчләри өдәнилир. Бу

хәрчләрин өдәнилмәси гајдасы вә мигдары Азәрбајчан ССР ганунверичилији илә мүәјјән едилир.

3. Бу маддәнин гајдалары ичтимаијјәтин, тәшкилатларын вә әмәк коллективләринин бу Ганунун 17-чи маддәси илә нәзәрдә тутулмуш гајдада мүлки ишләр вә чинајәт ишләри үзрә мүһакимә ичраатында иштирак едән нүмајәндәләринә дә шамил едилир.

Маддә 85. **Халг ичласчыларынын әмәк һүгугларынын тә'минатлары**

Халг ичласчыларынын сәлаһијјәти дөврүндә онларын мүдирријјәтин тәшәббүсү илә ишдән чыхарылмасына вә ја интизам тәнбеһи гајдасы илә азмаашлы ишә кечирилмәсинә, үмуми гајдаја әмәл едилмәси илә јанашы, јалныз халг ичласчысыны сечмиш әмәк коллективинин разылығы илә, јахуд онлары сечмиш мүвафиг халг депутатлары Советинин разылығы илә јол верилир.

Маддә 86. **Халг ичласчылары шурасы**

1. Азәрбајчан ССР мәһкәмәләри јанында халг ичласчылары шурасы тәшкил едилир.

2. Халг ичласчылары шурасынын тәшкили, вәзифәләри вә фәалијјәт гајдасы Азәрбајчан ССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг едилән Әсаснамә илә мүәјјән олунур.

Маддә 87. **Һакимләрин вә халг ичласчыларынын кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси**

1. Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин һакимләри вә халг ичласчылары ганунү билә-билә, кобудчасына позмаға көрә вә ја онларын јүксәк ады илә бир араја сығмајан налајиг һәрәкәтләринә көрә јалныз јухары халг депутатлары Советинин вә ја сечичиләрин гәрары илә, һабелә онлар һаггында мәһкәмәнин гануни гүввәјә минмиш иттиһам һөкмү илә әлагәдар олараг өз сәлаһијјәтиндән вахтындан әввәл мәһрум едилә биләрләр.

2. Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин һакимләри вә халг ичласчылары ашағыдакы сәбәбләрлә әлагәдар өз вәзифәләринин ичрасындан вахтындан әввәл азад едилә биләрләр:

сәһһәтинә көрә иши давам етдирә билмәдикдә;

башга вәзифәјә сечилдикдә вә ја өз разылыглары илә башга ишә кечирилдикдә;

өз хаһиши илә.

Маддә 88. **Һакимләрин вә халг ичласчыларынын мүстәгиллији**

1. Һакимләр вә халг ичласчылары мүстәгилдирләр вә анчаг гануна

2. Һакимләрин вә халг ичласчыларынын мүстәгиллији онларын сетабедирләр.

чилмәсинин вә ишдән азад олунмасынын ганунла мүәјјәнләшдирилмиш гајдасы илә, һакимләрин вә халг ичласчыларынын тохунулмазлығы илә, әдаләт мүһакимәсинин һәјата кечирилмәсинин чидди һүгуги гајдалары илә гәрарлар чыхарыларкән һакимләрин мүшавирә сирри илә вә сирри ачмағы тәләб етмәјин гадаған олунмасы илә, мәһкәмәјә һөрмәтсизлик вә ја конкрет ишләрин һәллинә гарышмаг үстүндә мәс'улијјәтлә, мәһкәмәләрин фәалијјәти үчүн зәрури тәшкилати-техники шәраит јарадылмасы илә, һабелә һакимләрин өз јүксәк статусуна ујғун олан мадди вә сосиал тә'минаты илә тә'мин едилир.

Маддә 89. **Мәһкәмәјә һөрмәтсизлик үстүндә мәс'улијјәт**

Ишдә иштирак едән шәхсләр вә ја мәһкәмә ичласында олан вәтәндашлар тәрәфиндән мәһкәмәјә һөрмәтсизлик едилмәси, һабелә ким тәрәфиндән едилмәсиндән асылы олмајараг мәһкәмәјә ашкар е'тинасызлыг көстәрилдијини билдирән һәрәкәтләр едилмәси ССР Иттифагынын вә Азәрбајчан ССР-ин ганунверичилијинә мүвафиг сурәтдә мәс'улијјәтә сәбәб олур.

Маддә 90. **Мәһкәмә ишләринин һәллинә мүдахиләнин јолверилмәзлији**

1. Һакимләрин вә халг ичласчыларынын әдаләт мүһакимәсинин һәјата кечирилмәси үзрә фәалијјәтинә гарышмаг гадаған едилир.

2. Конкрет ишә һәртәрәфли, там вә објектив бахылмасына мане олмаг вә ја ганунсуз мәһкәмә гәрары чыхарылмасына наил олмаг мәгсәдилә һакимләрә, јахуд халг ичласчыларына һәр һансы формада тә'сир көстәрилмәси ССР Иттифагынын вә Азәрбајчан ССР-ин ганунверичилијинә мувафиг сурәтдә чинајәт мәс'улијјәтинә сәбәб олур.

3. Күтләви информасија васитәләринин конкрет иш үзрә мәһкәмә бахышынын нәтичәләрини өз хәбәрләриндә ирәличәдән һәлл етмәјә вә ја гәтнамә, јахуд һөкм гануни гүввәјә минәнәдәк мәһкәмәјә башга гајдада тә'сир көстәрмәјә һаггы јохдур.

Маддә 91. **Һакимләрин вә халг ичласчыларынын тохунулмазлығы**

1. Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин һакимләри, һабелә халг ичласчылары онлары сечмиш халг депутатлары Советинин разылығы олмадан чинајәт мәс'улијјәтинә чәлб едилә билмәз вә ја һәбс олуна билмәзләр.

2. Азәрбајчан ССР-ин рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин халг һакиминин вә ја халг ичласчысынын барәсиндә чинајәт иши јалныз Азәрбајчан ССР прокурору, јахуд ССРИ Баш прокурору, Азәрбајчан ССР-ин дикәр мәһкәмәләринин һакимләри вә ја халг ичласчылары барәсиндә исә јалныз ССРИ Баш прокурору тәрәфиндән галдырыла биләр. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг ичласчыларынын барәсиндә чинајәт иши галдырылмасына јалныз Азәрбајчан ССР Али Советинин разылығы илә, Нахчыван МССР-дә, ДГМВ-дә, Бакы вә Кәнчә шәһәрләриндә исә мувафиг олараг Нахчыван МССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти халг депутатлары Совети Рәјасәт Һеј'әтинин, Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Совети Рәјасәт Һеј'әтинин вә Кәнчә Шәһәр Халг Депутатлары Совети Рәјасәт Һеј'әтинин разылығы илә, Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин бүтүн дикәр һакимләри вә халг ичласчылары барәсиндә онлары сечмиш олан халг депутатлары Советинин разылығы илә, сессијалар арасындакы дөврдә исә мүвафиг Советин рәјасәт һеј'әтинин разылығы илә јол верилир, бунунла бир вахтда һакимин сәлаһијјәтләринин дајандырылмасы мәсәләси һәлл едилир. Истинтаг үзәриндә нәзарәти иши галдырмыш олан прокурор һәјата кечирир.

3. Азәрбајчан ССР-ин рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг һакимләри вә халг ичласчылары барәсиндәки чинајәт ишләри Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинә аиддир. Азәрбајчан ССР-ин дикәр мәһкәмәләринин һакимләри вә халг ичласчылары барәсиндәки чинајәт ишләри исә ССРИ Али Мәһкәмәсинә аиддир.

4. Һакимин, һабелә халг ичласчысынын мәһкәмә вәзифәләринин ичрасы заманы онларын тутулмасына, кәтирилмәсинә вә ја онларын барәсиндә инзибати тәнбеһ тәдбирләри көрүлмәсинә јол верилмир.

Маддә 92. **Һакимләрин интизам мәс'улијјәти**

Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин һакимләри Азәрбајчан ССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг едилән «Һакимләрин интизам мәс'улијјәти, һакимләрин вә халг ичласчыларынын кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси һаггында» Әсаснамәдә нәзәрдә тутулмуш гајдада интизам мәс'улијјәти дашыјырлар.

Маддә 93. **Һакимләрин мадди вә сосиал тә'минаты**

1. Һакимләр үчүн әмәк һаггы ихтисас аттестасијасы нәзәрә алынмагла мүәјјән едилир. Ихтисаса көрә вәзифә маашына әлавәләрин тә'јин едилмәси гајдасы вә мәбләғи, һабелә һакимләрин пенсија тә'минаты гајдасы ССР Иттифагынын вә мүттәфиг республикаларын ганунверичилији илә мүәјјән едилир.

2. Јерли халг депутатлары Советләри һаким сечиләндән сонра алты ајдан кеч олмајараг ону ајрыча мәнзилдән вә ја евдән ибарәт олан абад јашајыш саһәси илә тә'мин етмәјә борчлудурлар.

3. Һакимләрин мүәллимлик вә елми тәдгигат фәалијјәти истисна олмагла, башга дөвләт идарәләриндә, мүәссисәләриндә вә тәшкилатларында, һабелә кооператив тәшкилатларында вә дикәр ичтимаи тәшкилатларда әвәзчилик шәртләри илә ишләмәсинә јол верилмир.

IV БӨЛМӘ

ИНЗИБАТИ ВӘ ИЧРА ИЧРААТЫ ҮЗРӘ ҺАКИМЛӘР

Маддә 94. **Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин сечкиләри**

1. Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин нәздиндә олурлар.

2. Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр мувафиг сурәтдә Азәрбајчан ССР әдлијјә назиринин, Нахчыван МССР әдлијјә назиринин вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәси рәисинин тәгдиматына әсасән мувафиг јухары халг депутатлары Советләри тәрәфиндән беш ил мүддәтинә сечилирләр.

Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимлијә намизәдләрин сечилмәси вә тәгдим олунмасы ирәли сүрүлән намизәдләрин ишләдикләри әмәк коллективләринин рә'ји нәзәрә алынмагла вә заманәти әсасында һәјата кечирилир.

3. Сечки күнүнәдәк 25 јашына чатмыш, али һүгуг тәһсили, һүгуг ихтисасы үзрә азы бир иллик иш стажы олан вә ихтисас имтаһаны вермиш Азәрбајчан ССР вәтәндашы инзибати вә ичра ичрааты үзрә һаким сечилә биләр.

Маддә 95. **Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин мүстәгиллијинин вә тохунулмазлығынын әсас тә'минатлары, һүгуг вә вәзифәләри, мадди вә сосиал тә'минатлары**

Һакимләрин бу Ганунун 81, 82, 89—93-чү маддәләриндә нәзәрдә тутулан мүстәгиллијинин вә тохунулмазлығынын әсас тә'минатлары, һүгуг вә вәзифәләри, мадди вә сосиал тә'минатлары инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрә дә шамил едилир.

Маддә 96. **Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин сәлаһијјәти**

Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр:

инзибати һүгуг позунтулары һаггында ишләрә бахырлар;

рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси сәдринин тапшырығы илә мәһкәмә ичрачыларынын ишинә нәзарәт едирләр;

Азәрбајчан ССР ганунверичилијилә нәзәрдә тутулан һалларда мәһкәмәләрин вә башга органларын гәрарларынын мүлки-мүһакимә ичрааты гајдасында ичра едилмәси илә бағлы мәсәләләрә бахырлар.

Маддә 97. **Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси**

1. Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр ганунчулуғу позмаға вә ја онларын јүксәк ады илә бир араја сығмајан налајиг һәрәкәтләринә көрә јалныз онлары сечмиш халг депутатлары Советинин гәрары илә, һабелә онлар һаггында мәһкәмәнин гануни гүввәјә минмиш иттиһам һөкмү илә әлагәдар олараг өз сәлаһијјәтиндән вахтындан әввәл мәһрум едилә биләрләр.

2. Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр ашағыдакы сәбәбләрлә әлагәдар өз вәзифәләринин ичрасындан вахтындан әввәл азад едилә биләрләр:

сәһһәтинә көрә иши давам етдирә билмәдикдә;

башга вәзифәјә сечилдикдә вә ја өз разылыглары илә башга ишә кечирилдикдә;

өз хаһиши илә.

3. Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл вәзифәдән азад едилмәси барәдә мәсәлә мүвафиг олараг Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири, Нахчыван МССР әдлијјә назири вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси тәрәфиндән галдырылыр.

Маддә 98. **Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин интизам мәс'улијјәти**

Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин интизам мәс'улијјәти, һакимләрин вә халг ичласчыларынын кери чағырылмасы вә вәзифәдән вахтындан әввәл азад едилмәси һаггында Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг едилән Әсаснамә илә нәзәрдә тутулан гајдада интизам мәс'улијјәти дашыјырлар.

V бөлмә

АЗӘРБАЈҸАН ССР МӘҺКӘМӘЛӘРИНИН ТӘШКИЛИ ВӘ ФӘАЛИЈЈӘТИНИН ДИКӘР МӘСӘЛӘЛӘРИ

Маддә 99. **Мәһкәмә һакимијјәтинин рәмзләри, һаким вә халг ичласчысы вәсигәләри**

1. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләриндә мәһкәмә һакимијјәтинин рәмзләри Азәрбајҹан ССР ганунверичилији илә мүәјјән олунур.

2. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләринин һакимләринә вә халг ичласчыларына нүмунәләри Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән мүәјјән олунан вәсигәләр верилир.

Маддә 100. **Мәһкәмә ичрачылары**

1. Мүлки ишләр үзрә гәтнамәләрин, гәрардадларын вә гәрарларын, ҹинајәт ишләри үзрә һөкмләрин, гәрардадларын вә гәрарларын әмлак тәләбинә аид һиссәсинин ичрасы, һабелә дикәр гәрарларын ичрасы мәһкәмә ичрачылары тәрәфиндән һәјата кечирилир.

2. Мәһкәмә ичрачылары мәһкәмәләрин нәздиндә олур вә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири тәрәфиндән, Нахчыван МССР-дә вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтиндә исә мүвафиг сурәтдә Нахчыван МССР әдлијјә назири вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинин Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси тәрәфиндән tә'јин едилирләр.

3. Ики вә ја даһа чох мәһкәмә ичрачысынын олдуғу рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләриндә онлардан бири баш мәһкәмә ичрачысы tә'јин едилир.

4. Мәһкәмәләрин гәтнамәләринин, һөкмләринин, гәрардадларынын вә гәрарларынын, ССР Иттифагы вә Азәрбајҹан ССР ганунверичилијинә мүвафиг сурәтдә ичра едилмәли олан дикәр гәтнамәләрин вә гәрарларын ичрасы барәсиндә мәһкәмә ичрачыларынын ирәли сүрдүкләри тәләбләр Азәрбајҹан ССР-ин вә дикәр мүттәфиг республикаларын әразисинин һәр јериндә бүтүн дөвләт органлары, мүәссисәләри, идарәләри, тәшкилатлары, башга ичтимаи тәшкилатлар, вәзифәли шәхсләр вә вәтәндашлар үчүн мәҹбуридир.

5. Мәһкәмә ичрачыларынын һүгуг вә вәзифәләри ССР Иттифагы вә Азәрбајҹан ССР ганунверичилијилә мүәјјән едилир.

Маддә 101. **Мәһкәмә ичласынын катиби**

1. Биринчи инстансија мәһкәмәсиндә мүлки ишләрә вә ҹинајәт ишләринә мәһкәмә ичласы катибинин иштиракы илә бахылыр.

2. Мәһкәмә ичласы катибинин һүгуг вә вәзифәләри, мүлки ишләрә вә ҹинајәт ишләринә бахылмасында онун иштирак етмәси гајдасы Азәрбајҹан ССР ганунверичилији илә мүәјјән олунур.

Маддә 102. **Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри апаратларынын структуру вә штатлары**

1. Әдаләт мүһакимәсинин һәјата кечирилмәси, мәһкәмә практикасынын үмумиләшдирилмәси саһәсиндә мәһкәмәләрин ишини вә башга фәалијјәти тә'мин етмәк мәгсәдилә Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләриндә мәһкәмә апараты олур.

2. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәси апаратынын структуру вә штат ҹәдвәли мүвафиг сурәтдә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири, Нахчыван МССР әдлијјә назири, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Советинин Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси тәрәфиндән, мүәјјән едилмиш гајдада Азәрбајҹан ССР Әдлијјә Назирлијинә ајрылан ишчиләрин сајы вә әмәк һаггы фонду дахилиндә тәсдиг едилир.

3. Бакы Шәһәр Мәһкәмәси вә Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси апаратынын структуру вә штат ҹәдвәли мүвафиг мәһкәмә сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири тәрәфиндән тәсдиг едилир.

4. Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси апаратынын структуру вә штат ҹәдвәли Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматына әсасән Нахчыван МССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг едилир.

5. Мәһкәмә практикасынын өјрәнилмәси, үмумиләшдирилмәси вә мәһкәмә статистикасынын тәһлили, совет ганунверичилијинин системләшдирилмәси вә тәблиғи саһәсиндә иш апарылмасы вә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин фәалијјәти илә әлагәдар башга функсијаларын јеринә јетирилмәси үчүн Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси апаратынын тәркибиндә шө'бәләр вә дикәр структур бөлмәләр тәшкил едилир. Шө'бәләрин, дикәр структур бөлмәләрин рәисләри Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин баш көмәкчиләри вә ја көмәкчиләридир. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин мәһкәмә коллекијаларында вә шө'бәләриндә бөјүк мәсләһәтчиләр, мәсләһәтчиләр, һабелә дикәр гуллугчулар вә кичик хидмәтедичи һеј'әт олур.

6. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси апаратынын структуру вә ишчиләринин сајы Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән тәсдиг едилир.

7. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин штат ҹәдвәли, шө'бәләр вә дикәр структур бөлмәләри һаггында Әсаснамә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри тәрәфиндән тәсдиг едилир.

Маддә 103. **Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләринин мөһүрү**

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы Шәһәр Мәһкәмәсинин, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Вилајәт Мәһкәмәсинин, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин республика Дөвләт кербинин тәсвири верилмиш вә мәһкәмәнин ады көстәрилмиш мөһүрү вардыр.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МУТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-ҹы ил.
№ 1849—XI.

---

140 **«Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы Ганунунун гүввәјә минмәси гајдасы барәсиндә**

АЗӘРБАЈҸАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

«Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы Ганунунун гәбул едилмәси илә әлагәдар олараг Азәрбајҹан ССР Али Совети гәрара алыр:

1. «Азәрбајчан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну гәбул едилдији вахтдан гүввәјә минсин.

2. Азәрбајчан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын 1981-чи ил 16 ијун тарихли Гануну (Азәрбајчан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1981-чи ил, № 12, маддә 159) гүввәсини итирмиш һесаб едилсин.

3. Азәрбајчан ССР ганунверичилији бу Гануна ујғунлашдырылсын.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1850—XI.

---

141 Азәрбајчан ССР мәһкәмәләри һакимләринин вә халг ичласчыларынын анды һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. «ССРИ-дә һакимләрин статусу һаггында» ССРИ Ганунунун 11-чи маддәсинә вә «Азәрбајчан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун 79-чу маддәсинә ујғун олараг Азәрбајчан ССР мәһкәмәләри һакимләринин вә халг ичласчыларынын андынын мәтни тәсдиг едилсин (әлавә олунур).

2. Һакимләр вә халг ичласчылары бу вәзифәјә сечилдикдән сонра анд ичирләр.

3. Һакимләр вә халг ичласчылары мүвафиг мәһкәмә һакимләринин, әдлијјә органлары нүмајәндәләринин иштиракы илә анд ичирләр. Мәһкәмә сәдрләри јухары мәһкәмәнин сәдри гаршысында анд ичирләр.

4. Анд тәнтәнәли шәраитдә фәрди гајдада һакимләрин вә халг ичласчыларынын һәр биринин андын мәтнини охумасы јолу илә ичилир.

5. Андын мәтни анд ичмиш шәхс тәрәфиндән имзаланыр вә онун шәхси ишиндә сахланыр.

6. Анд һакимин вә халг ичласчысынын сечилдији күндән е'тибарән бир ајдан кеч олмајараг ичилир.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1851—XI.

Азәрбајчан ССР мәһкәмәләри һакимләринин вә халг ичласчыларынын А Н Д Ы

Мән, ______________________________ һаким (халг
(а. а. ф.)
ичласчысы) вәзифәсини өз үзәримә көтүрәркән тәнтәнәли сурәтдә анд ичирәм:

әдаләт мүһакимәсини Гануна там ујғун олараг, өз дахили әгидәмлә вә вичданымла, һеч кимин тә'сириндән асылы олмајараг һәјата кечирәчәк, вәтәндашларын вә тәшкилатларын һүгуглары вә гануни мәнафеләрини мүдафиә едиләркән онларын һамысы үчүн бәрабәр шәраит тә'мин едәчәјәм;

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын суверенлијини, ганунчулуғу вә һүгуг гајдасыны мөһкәмләтмәк, вәтәндашлары совет ганунларына һөрмәт руһунда тәрбијә етмәк үчүн бүтүн билијими, бачарығымы вә тәчрүбәми сәрф едәчәјәм;

Һәр јердә вә һәмишә һакимин јүксәк адынын тәмизлијини горујачаг, анда садиг галачағам.

һаким (халг ичласчысы)

« » ______________ 19 ил. (имза)______________

142 Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин һакимләри конфрансыны чағырмаг вә кечирмәк гајдасы һаггында Әсаснамәјә дәјишикликләр едилмәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин 1990-чы ил 8 јанвар тарихли Фәрманы (Азәрбајчан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1990-чы ил, № 1—2, маддә 5) илә тәсдиг едилмиш Азәрбајчан ССР мәһкәмәләринин һакимләри конфрансыны чағырмаг вә кечирмәк гајдасы һаггында Әсаснамәјә ашағыдакы дәјишикликләр едилсин:

1. 3-чү бәндин дөрдүнчү абзасы ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Һакимләрин ихтисас коллекијасыны сечир вә һакимләрин ихтисас коллекијасынын көрүлмүш иш һаггында һесабатларыны динләјирләр».

2. 4-чү бәнддә «мәсәләләр үзрә» сөзләриндән сонра «сәсвермәдә иштирак едән һакимләрин сәс чохлуғу илә» сөзләри әлавә едилсин.

3. 5-чи бәнддә «Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Вилајәт Мәһкәмәси вә әдлијјә шө'бәси» сөзләри «Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәсинин әдлијјә шө'бәси» сөзләри илә әвәз едилсин.

4. 7-чи бәнддә «һакимләри» сөзүндән сонра «о чүмләдән инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләр» сөзләри әлавә едилсин.

5. 9-чу бәнддә «әдлијјә органынын» сөзләриндән сонра «вә ја мәһкәмәнин» сөзләри әлавә едилсин.

6. 12-чи бәнд гүввәсини итирмиш һесаб едилсин.

7. 13-чү бәнд 12-чи бәнд сајылсын вә ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Әдлијјә органлары вә мәһкәмәләр конфрансын ишинин малди-техники тә'минатыны, конфрансын гәбул етдији гәрарларын ичрасыны өз сәлаһијјәтләри чәрчивәсиндә һәјата кечирирләр».

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1852—XI.

---

143 Азәрбајчан ССР мәһкәмәләри һакимләринин ихтисас коллекијалары һаггында Әсаснамәјә дәјишикликләр едилмәси барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин 1990-чы ил 5 јанвар тарихли Фәрманы (Азәрбајчан ССР Али Советинин Мә'луматы,

1990-чы ил, № 1—2, маддә 3) илә тәсдиг едилмиш «Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин ихтисас коллекијалары һаггында Әсаснамә»јә ашағыдакы дәјишикликләр едилсин:

1. 1. 6-чы бәнддә «бир дәфәдән аз олмајараг» сөзләриндән сонра «һабелә сәлаһијјәт мүддәтләри гуртардыгда» сөзләри әлавә едилсин.

2. 1. 8-чи бәндин ахырынҹы абзасында «һәрби трибуналлар һаггында» ССРИ Гануну» сөзләри «ССР Иттифагы мәһкәмәләри һакимләринин ихтисас коллекијалары һаггында Әсаснамә» сөзләри илә әвәз олунсун.

3. 2. 1-чи бәнддә «ачыг» сөзүндән сонра «јахуд кизли» сөзләри әлавә едилсин.

4. 3. 1-чи бәнддә «лазым қәлдикдә» сөзләри «сәнәдләрин алындығы күндән сонра бир ај мүддәтиндә» сөзләри илә әвәз едилсин.

5. 4. 1-чи бәндә «Халг һакимлијинә» сөзләриндән сонра «һабелә јухары мәһкәмәләрин үзвлүјүнә» сөзләри әлавә едилсин.

6. 4. 1-чи бәндин доггузунҹу абзасындан «Ихтисас имтаһанынын нәтиҹәләри үзрә дөрдбаллы системлә гијмәт верилир» сөзләри чыхарылсын.

7. 4. 1-чи бәндин онунҹу абзасындан «гијмәтләр көстәрилмәклә» сөзләри чыхарылсын.

8. 4. 1-чи бәндин он икинҹи абзасында «Ихтисас коллекијасынын рә'јдә чыхардығы нәтиҹә гәтидир» сөзләри «Халг һакимлијинә вә ја јухары мәһкәмә үзвлүјүнә намизәд тәрәфиндән тәкрар имтаһан азы бир илдән сонра верилә биләр» сөзләри илә әвәз едилсин.

9. 4. 1-чи бәндин он алтынҹы абзасындан «Ихтисас имтаһанынын нәтиҹәләринә» сөзләри «нәтиҹәләрә» сөзү илә әвәз едилсин.

10.3. 1-чи бәндин 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22-чи абзаслары вә 4. 3-чү бәнд гүввәсини итирмиш һесаб едилсин.

11. 4. 2-чи бәндә ашағыдакы мәзмунда сонунҹу абзас әлавә олунсун:

«Бу гајда инзибати вә иҹра иҹрааты үзрә һакимлијә намизәдләрин һакимлик ишинә һазырлығынын јохланылмасына, ихтисас имтаһанынын кечирилмәсинә вә бу һакимләрин јени мүддәтә сечилмәси имканы һаггында рә'ј верилмәсинә дә шамил едилир».

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1853—XI.

---

144 Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин интизам мәс'улијјәти, һакимләрин вә халг иҹласчыларынын кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси һаггында Әсаснамәнин тәсдиг олунмасы барәдә

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

«ССРИ-дә һакимләрин статусу һаггында» ССРИ Гануна әсасән Азәрбајҹан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин интизам мәс'улијјәти, һакимләрин вә халг иҹласчыларынын кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси һаггында Әсаснамә тәсдиг едилсин.

2. Азәрбајҹан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин «Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин интизам мәс'улијјәти һаггында әсаснамәнин тәсдиг едилмәси барәдә» 1976-чы ил 2 ијул тарихли фәрманы (Азәрбајҹан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1976-чы ил, № 13, маддә 78; 1979-чу ил, № 9—10, маддә 72; 1982-чи ил, № 17, маддә 156) гүввәдән дүшмүш һесаб олунсун.

Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1854—XI.

Азәрбајҹан ССР мәһкәмәләри һакимләринин интизам мәс'улијјәти, һакимләрин вә халг иҹласчыларынын кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси һаггында ӘСАСНАМӘ

I. ҺАКИМЛӘРИН ИНТИЗАМ МӘС'УЛИЈЈӘТИ

1. «Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајҹан ССР Ганунунун 92-чи маддәсинә ујғун олараг һаким тәгсирли һәрәкәти вә ја һәрәкәтсизлији илә әлагәдар олараг интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб едилә биләр:

а) мәһкәмә ишләринә бахаркән ганунчулуғу позмаг үстүндә;

б) башга гуллуг хәтасы төрәтмәк үстүндә;

в) ләкәләјиҹи әмәл төрәтмәк үстүндә.

Өзлүјүндә мәһкәмә гәрарынын ләғв едилмәси вә ја дәјишдирилмәси бу гәрарын чыхарылмасында иштирак етмиш һакимин мәс'улијјәтинә сәбәб олмур, бу шәртлә ки, бу заман онун тәрәфиндән ганунун биләрәкдән позулмасына, јахуд ҹидди нәтиҹәләр төрәдән виҹдансызлыға јол верилмәмиш олсун.

2. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекијасы:

а) Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси үзвләринин;

б) Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси, Бакы шәһәр мәһкәмәси сәдрләринин вә сәдр мүавинләринин;

в) Нахчыван МССР, ДГМВ, Бакы шәһәри вә республиканын дикәр рајонлары (шәһәрләри) һакимләринин ихтисас коллекијалары сәдрләринин интизам хәталары барәдә ишләрә бахыр.

Нахчыван МССР, ДГМВ, Бакы шәһәри вә республиканын дикәр рајонлары (шәһәрләри) һакимләринин ихтисас коллекијалары рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри сәдрләринин, сәдр мүавинләринин, халг һакимләринин вә мүвафиг олараг Нахчыван МССР Али мәһкәмәси, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәси, Бакы шәһәр мәһкәмәси үзвләринин интизам хәталары барәдә ишләрә бахырлар.

Азәрбајҹан ССР Али мәһкәмәси сәдринин вә сәдр мүавинләринин интизам мәс'улијјәти барәдә мәсәлә билаваситә Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән һәлл едилир.

3. Интизам иҹрааты галдырмаг һүгугуна ашағыдакылар маликдирләр:

Азәрбајҹан ССР Али Советинин сәдри—Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри вә онун мүавинләри барәсиндә;

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри—Азәрбајҹан ССР-ин бүтүн һакимләри барәсиндә;

Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири—Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин сәдрләри, сәдр мүавинләри вә үзвләри, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри, сәдр мүавинләри вә халг һакимләри барәсиндә;

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин сәдрләри—бу мәһкәмәләрин үзвләри,

Нахчыван МССР, Бакы шәһәри вә ДГМВ рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри, сәдр мүавинләри халг һакимләри барәсиндә;

Нахчыван МССР әдлијјә назири, ДГМВ халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси—Нахчыван МССР вә ДГМВ рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри вә халг һакимләри барәсиндә.

Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри интизам ичраатыны Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин үзвләри барәсиндә бу Әсаснамәнин 1-чи маддәсинин «а», «б», «в» бәндләриндә көстәрилән әсаслар үзрә, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин сәдрләри, сәдр мүавинләри, үзвләри, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри, сәдр мүавинләри, халг һакимләри барәсиндә исә бу Әсаснамәнин 1-чи маддәсинин «а» бәндиндә көстәрилән әсаслар үзрә галдыра биләр.

Азәрбајчан ССР әдлијјә назири интизам ичраатыны башлыча олараг бу Әсаснамәнин 1-чи маддәсинин «б» вә «в» бәндләриндә көстәрилән әсаслар үзрә галдыра биләр.

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин вә ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин сәдрләри интизам ичраатыны Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин вә ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин үзвләри барәсиндә бу Әсаснамәнин 1-чи маддәсинин «а», «б», «в» бәндләриндә көстәрилән әсаслар үзрә, рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри, сәдр мүавинләри вә халг һакимләри барәсиндә исә бу Әсаснамәнин 1-чи маддәсинин «а» бәндиндә көстәрилән әсаслар үзрә галдыра биләрләр.

Нахчыван МССР әдлијјә назири, ДГМВ Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси интизам ичраатыны башлыча олараг бу Әсаснамәнин 1-чи маддәсинин «б» вә «в» бәндләриндә көстәрилән әсаслар үзрә галдыра биләрләр.

4. Һакимә интизам тәнбеһи, хидмәти јохлама вахты вә ја һакимин үзүрлү сәбәбә көрә ишдә олмадығы вахт нәзәрә алынмадан, хата ашкара чыхарылан күндән ән кечи бир ај сонра, лакин хата төрәдилән күндән ән кечи бир ил сонра верилә биләр.

5. Интизам ичраатыны галдыран шәхс һакимин мәс'улијјәтә чәлб едилмәсинин әсасларына аид мә'луматлары габагчадан јохлајыр вә ондан јазылы изаһат тәләб едир.

Мәс'улијјәтә чәлб едилән һакимин јазылы изаһат вермәкдән имтина етмәси интизам мәс'улијјәти барәсиндә мәсәләнин маһијјәти үзрә һәлл едилмәсинә вә тәнбеһ верилмәсинә мане ола билмәз.

Интизам ичраатı галдырмаг барәсиндә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин сәдрләри гәрар чыхарырлар, Азәрбајчан ССР әдлијјә назири, Нахчыван МССР әдлијјә назири вә ДГМВ Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси исә әмр верирләр. Гәрарда вә әмрдә интизам ичраатı галдырылмасынын илкин јохлама илә мүәјјән едилән әсаслары көстәрилмәлидир. Гәрар вә ја әмр зәрури материалларла бирликдә һакимләрин мүвафиг ихтисас коллекијасынын мүзакирәсинә көндәрилир.

Интизам ичраатı материаллары ихтисас коллекијасына көндәриләнәдәк барәсиндә ичраат галдырылмыш һаким онларла таныш едилмәлидир. Бу заман һакимин әлавә изаһат тәгдим етмәјә, јахуд әлавә јохлама апарылмасы барәдә вәсатәт галдырмаға ихтијары вардыр.

6. Интизам ичраатı галдырмаг барәдә гәрар, јахуд әмр ихтисас коллекијасында ишә бахылмасына башлананадәк ону галдыран шәхс тәрәфиндән кери көтүрүлә биләр.

Барәсиндә интизам ичраатı галдырылмасына даир гәрар, јахуд әмр кери көтүрүлән һакимин ишә бахылмасыны тәләб етмәјә ихтијары вардыр, ихтисас коллекијасы исә ону маһијјәти үзрә һәлл етмәјә борчлудур.

7. Зәрурәт олдугда, ишә бахылмасына башлананадәк коллекија сәдринин тапшырығына әсасән коллекија үзвләриндән бири һакимин интизам мәс'улијјәтинә чәлб олунмасынын әсасларыны әлавә јохлајыр. Бу заман әлавә сәнәдләр вә материаллар, еләчә дә бахылмасында һакимин ганун позунтусуна јол вермиш олдуғу мәһкәмә ишләри тәләб едилә биләр.

8. Ихтисас коллекијасы интизам ишинә өз үзвләринин азы јарысындан ибарәт тәркибдә бахыр. Ихтисас коллекијасынын сәдри олмадыгда, онун вәзифәләрини мүавин, јахуд коллекија үзвләриндән бири јеринә јетирир вә о, коллекијанын ишинин тәшкили илә әлагәдар бүтүн мәсәләләри һәлл едир.

9. Интизам ишинә, онун ихтисас коллекијасына дахил олдуғу күндән е'тибарән ән кечи бир ај әрзиндә бахылмалыдыр.

10. Ихтисас коллекијасы тәрәфиндән интизам ишинә бахыларкән интизам мәс'улијјәтинә чәлб едилән һакимин иштиракы мәчбуридир, лакин онун интизам ишинә бахылмасында иштирак етмәкдән бојун гачырмасы интизам мәс'улијјәти барәдә мәсәләнин маһијјәти үзрә һәлл едилмәсинә вә тәнбеһ верилмәсинә мане ола билмәз.

Ишә бахылмасында дикәр һакимләрин, еләчә дә интизам ичраатыны галдырмыш вәзифәли шәхсин, јахуд онун нүмајәндәсинин иштирак етмәјә ихтијары вардыр.

11. Сәдрлик едән ичласын ачылмасыны вә ихтисас коллекијасынын тәркибини е'лан едир. Ишә бахылмасына башлананадәк һаким иш үзрә сәдрлик едәнә вә ја һеј'әт үзвләриндән биринә е'тиразыны билдирә биләр. Е'тираз барәдә мәсәләни һеј'әтин галан үзвләри е'тиразын «леһинә» вә «әлејһинә» верилмиш сәсләрин садә чохлуғу јолу илә һәлл едирләр. Әкәр интизам ишинә бахан һеј'әтин әксәријјәтинә, јахуд бүтүн тәркибинә е'тираз едилмишдирсә, онда е'тираз барәдә мәсәлә бүтүн һеј'әт тәрәфиндән һәлл олунур.

Һеј'әтин әксәријјәтинә вә ја бүтүн тәркибинә едилмиш е'тираз тә'мин олундугда, интизам ишинә маһијјәти үзрә гәрар чыхарылмагла бахылмасы ихтисас коллекијасынын башга үзвләри тәрәфиндән билаваситә ихтисас коллекијасы сәдринин вә ја онун вәзифәсини ичра едән шәхсин сәдрлији 1 илә һәјата кечирилир.

Интизам ишинә бахылмасы сәдрлик едәнин вә ја коллекија үзвләриндән биринин мә'рузәси илә башланыр. Интизам ичраатыны галдыран шәхсин вә ја онун нүмајәндәсинин ихтијары вардыр вә сәдрлик едән истәдикдә борчлудур ки, һаким тәрәфиндән јол верилмиш интизам хатасы барәдә өз фикрини шәрһ етсин. Һакимин изаһатынын динләнилмәси мәчбуридир.

Мәс'улијјәтә чәлб едилмиш һакимин ихтијары вардыр ки, ичласын кедишинин истәнилән мәгамында вәсатәт галдырсын вә әлавә изаһат версин. Коллекијанын мүлаһизәсинә әсасән истәр һакимин, истәрсә дә ихтисас коллекијасынын тәшәббүсү илә дә'вәт едилмиш башга шәхсләрин мә'луматлары динләнилә биләр, сәнәдләр е'лан едилә биләр, ишдә олан вә әлавә тәгдим едилән дикәр материаллар тәһгиг олуна биләр.

Гәрар мәшвәрәт отағында чыхарылыр.

Коллекијанын ичласында коллекија үзвләринин бири протокол јазыр, һәм дә онун бахылан мәсәлә үзрә һәлледичи сәс һүгугу олур.

12. Ихтисас коллекијасы ашағыдакы гәрарлардан бирини чыхара биләр:

— интизам тәнбеһи верилмәси һаггында;
— интизам ичраатына хитам верилмәси һаггында;
— интизам ичраатı материалларынын һакими кери чағырмаг ба-

рәдә мәсәлә галдырмаг вә ја онун һаггында ҹинајәт иши галдырмаг һүгугуна малик олан органлара көндәрилмәси барәдә.

13. Коллекија ашағыдакы интизам тәнбеһләриндән бирини верә биләр:

а) ирад;

б) төһмәт;

в) шиддәтли төһмәт.

Тәнбеһ едиләркән ганунчулуғун позулмасынын характери вә онун нәтиҹәләри, хатанын ағырлығы, һакимин шәхсијјәти, онун тәгсиринин дәрәҹәси нәзәрә алыныр.

Төрәдилмиш хатаја көрә интизам тәнбеһинин гојулмасыны мәгсәдәујғун һесаб етмәмәклә ихтисас коллекијасынын ишә иҹласда бахылмасы илә кифајәтләнмәјә ихтијары вардыр.

14. Ихтисас коллекијасы интизам иҹраатына ашағыдакы сәбәбләрә көрә хитам верир:

— һакимин интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб едилмәсинин әсассызлығына көрә;

— бу Әсаснамәнин 4-ҹү маддәсиндә нәзәрдә тутулмуш интизам мәс'улијјәтинә ҹәлбетмә мүддәтләринин кечмәсинә көрә;

Иҹраат материалларына јалныз иҹласда бахмагла кифајәтләнмәк мүмкүн олдуғу һалларда интизам тәнбеһи гојмағын мәгсәдәујғун олмамасына көрә.

15. Әкәр ихтисас коллекијасы интизам ишинә бахаркән һесаб едәрсә ки, һакимин төрәтдији хата онун кәләҹәкдә һаким вәзифәсиндә галмасыны гејри-мүмкүн едир, онда коллекија бу барәдә әсасландырылмыш гәрар чыхарыр вә һакимин кери чағырылмасы барәдә мәсәлә гојулмасы үчүн буну интизам иҹраатыны галдырмыш шәхсин нәзәринә чатдырыр:

һакимин һәрәкәтләриндә ҹинајәт әламәтләри олдугда ихтисас коллекијасы бу барәдә әсасландырылмыш гәрар чыхарыр, сурәтини «ССРИ-дә һакимләрин статусу һаггында» ССРИ Гануну 6-ҹы маддәсинин 2-ҹи бәндинә ујғун олараг сәлаһијјәтли прокурора көндәрир, ејни заманда бу барәдә интизам иҹраатыны галдырмыш шәхсә мә'лумат верир.

16. Интизам иши үзрә гәрар ишә бахылмасында иштирак едән коллекија үзвләринин сәс чохлуғу илә гәбул олунур, јазылы шәкилдә шәрһ едилир, сәдрлик едән вә коллекија үзвләри тәрәфиндән имзаланыр.

Иш үзрә гәбул олунан гәрарла разылашмадыгда ишә бахылмасында иштирак едән, азлыгда галан коллекија үзвү коллекијанын гәрарына гол чәкмир вә өзүнүн хүсуси рә'јини јазылы шәкилдә ифадә едир. Хүсуси рә'ј ишә әлавә олунур.

Интизам иши үзрә гәрар ихтисас коллекијасынын иҹласында е'лан едилир.

17. Интизам иши үзрә гәрарда бунлар көстәрилмәлидир: коллекијанын ады; онун тәркиби, ишин бахылма јери вә вахты, интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб олунмуш шәхсин фамилијасы, ады, атасынын ады, анадан олма или, вәзифәси, мәһкәмә иши стажы вә дикәр мә'луматлар; интизам иҹраатыны галдырмыш шәхсин, һабелә онун интизам ишинә бахылмасында иштирак едән нүмајәндәсинин вәзифәси вә фамилијасы; дикәр һакимләрин иштиракы һаггында мә'лумат, онларын сајы; ишин һаллары, интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб олунан һакимин изаһаты, сүбутлара истинадла гәбул едилән гәрарын әсасландырылмасы; интизам тәнбеһи тәдбири вә ја интизам иҹраатына хитам верилмәсинин әсаслары, гәрардан шикајәт вермәјин мүддәти вә гајдасы.

18. Интизам иши үзрә гәрарын сурәти чыхарылдығы андан сонра үч күн мүддәтиндә барәсиндә гәрар чыхарылмыш һакимә, интизам иҹраатыны галдырмыш шәхсә, һабелә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин

сәдри, сәдр мүавинләри вә үзвләри барәсиндә ССРИ әдлијјә назиринә көндәрилир.

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин үзвләри вә халг һакимләри барәсиндә һакимләрин ихтисас коллекијаларынын гәрарларынын сурәтләри Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин, Нахчыван МССР әдлијјә назиринин, ДГМВ Халг Депутатлары Советләри Иҹраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәси рәисинин статусуна ујғун олараг онлара да көндәрилир.

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси, Бакы шәһәр мәһкәмәси вә ДГМВ вилајәт мәһкәмәси сәдрләринин мүавинләри барәсиндә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси ихтисас коллекијасынын интизам ишләри үзрә гәрарларынын сурәтләри һәм дә мувафиг мәһкәмәнин сәдринә көндәрилир.

Интизам иши үзрә гәрарын сурәти онун аид олдуғу һакимин шәхси ишинә әлавә едилир.

19. Ихтисас коллекијасынын гәрарына ујғун олараг гаршысына һакими кери чағырмаг вә ја онун һаггында ҹинајәт иши галдырмаг барәдә мәсәлә гојулмуш орган бунун үчүн әсаслар тапмырса, онда интизам иҹрааты ихтисас коллекијасына гајтарылыр вә јенидән башланыр. Илкин гәрарын чыхарылдығы андан материалларын гајтарылмасынадәк кечән вахт Әсаснамәнин 4-ҹү маддәсиндә нәзәрдә тутулмуш интизам мәс'улијјәтинә ҹәлбетмә мүддәтләринә аид едилмир.

20. Интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб едилмиш Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси үзвүнүн шикајәти үзрә, еләҹә дә интизам иҹрааты галдырмыш шәхсин тәгдиматы үзрә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекијасы шикајәтин вә ја тәгдиматын дахил олдуғу күндән е'тибарән бир aj мүддәтиндә јенидән баха биләр.

Нахчыван МССР, ДГМВ, Бакы шәһәри вә республиканын дикәр рајонлары (шәһәрләри) һакимләринин ихтисас коллекијаларынын гәрарына интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб едилмиш һакимин шикајәти үзрә, һабелә интизам иҹраатыны галдырмыш шәхсин тәгдиматы үзрә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекијасы шикајәтин, јахуд тәгдиматын дахил олдуғу күндән е'тибарән бир aj мүддәтиндә јенидән баха биләр.

Тәгдиматлар вә ја шикајәтләр шикајәт верилән гәрарын сурәтинин интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб едилмиш һаким вә интизам иҹраатыны галдырмыш шәхс тәрәфиндән алындығы күндән е'тибарән ән кечи он күн мүддәтиндә һакимләрин јухары ихтисас коллекијасына көндәрилир.

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекијасында шикајәт, јахуд тәгдимат үзрә ишә бахыларкән иҹласа интизам мәс'улијјәтинә ҹәлб едилмиш һакимләр вә онларын барәсиндә интизам иҹрааты галдырмыш шәхсләр дә'вәт олуна биләрләр, лакин онларын вә ја онлардан һәр һансы биринин кәлмәмәси шикајәтә вә ја тәгдимата маһијјәти үзрә бахылмасына мане олмур.

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекијасынын шикајәт вә ја тәгдимат үзрә гәрары гәтидир.

21. Интизам иши үзрә шикајәтә, јахуд тәгдимата бахаркән Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекијасы:

— гәрары дәјишмәдән, шикајәт вә ја тәгдиматы исә тә'мин олунмадан сахламаг;

— гәрары ләғв етмәк вә интизам иҹраатына хитам вермәк;

— гәрары дәјишдирмәк вә һакимә даһа јүнкүл интизам тәнбеһи вермәк ихтијары вардыр.

Шикајәт үзрә чыхарылан гәрарын сурәти бу Әсаснамәнин 18-ҹи маддәсинин гајдалары үзрә көндәрилир.

22. Әкәр һаким интизам тәнбеһи верилән күндән е'тибарән бир ил әрзиндә јени интизам тәнбеһи алмамышдырса, о, интизам тәнбеһи алмамыш һесаб едилир.

7. Сиф. 5439

ҹакимләрин ихтисас коллекиіјасы, инти-
Интизам тәнбеһи вермиш һакимләрин ихтисас коллекиіјасы, инти-
зам ичрааты галдыран шәхсин, һабелә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмә-
си сәдринин, Азәрбајҹан ССР әдлијјә назиринин тәгдиматына әсасән,
әмәк коллективинин рә'јини нәзәрә алмагла, интизам тәнбеһи верилди-
ји күндән азы алты ај кечәндән сонра һакимин гүсурсуз давранышыны
вә өз вәзифәләринин ичрасына виҹданлы мүнасибәтини нәзәрә алараг,
тәнбеһи вахтындан әввәл көтүрә биләр.

II. ҺАКИМЛӘРИН ВӘ ХАЛГ ИЧЛАСЧЫЛАРЫНЫН КЕРИ ЧАҒЫРЫЛМАСЫ

23. «Азәрбајҹан ССР мәһкәмә гурулушу һаггында» Азәрбајҹан ССР
Ганунунун 87-ҹи маддәсинә ујғун олараг һакимләр вә халг ичласчы-
лары гануну гәсдән, кобуд сурәтдә позмаға көрә вә ја өз јүксәк ады илә
бир араја сығмајан налајиг һәрәкәтләринә көрә, һабелә онлар һаггында
мәһкәмәнин ганuни гүввәјә минмиш иттиһам һөкмү илә әлагәдар олараг
вахтындан әввәл өз сәлаһијјәтиндән мәһрум едилә биләрләр.
24. Кери чағырмаг барәдә мәсәлә галдырмаг һүгугуна ашағыдакы-
лар маликдирләр:
Азәрбајҹан ССР Али Совети — Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин
сәдри вә сәдрин мүавинләри барәсиндә;
Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри—бу Әсаснамәнин 23-чү
маддәсинә әсасән Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимләри вә
халг ичласчылары барәсиндә, мәһкәмә ишләринә бахаркән ганунчулу-
ғун позулмасына көрә исә Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы
шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ вилајәт мәһкәмәсинин вә рајон (шәһәр)
халг мәһкәмәләринин һакимләри вә халг ичласчылары барәсиндә;
Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири—бу Әсаснамәнин 23-чү маддәсинә
әсасән Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, ДГМВ вилајәт мәһкәмә-
синин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин вә (рајон) халг мәһкәмәләринин һа-
кимләри вә халг ичласчылары барәсиндә;
Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин,
ДГМВ вилајәт мәһкәмәсинин сәдрләри—бу Әсаснамәнин 23-чү маддә-
синә әсасән мүвафиг мәһкәмәләрин һакимләри вә халг ичласчылары ба-
рәсиндә, мәһкәмә ишләринә бахаркән ганунчулуғун позулмасына көрә
исә рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри, сәдр мүавинләри вә
халг һакимләри барәсиндә;
Нахчыван МССР әдлијјә назири, ДГМВ Халг Депутатлары Совети
Ичраијјә Комитәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси—бу Әсаснамәнин 23-чү
маддәсинә әсасән рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин сәдрләри, халг
һакимләри вә халг ичласчылары;
әмәк коллективләри вә јашајыш јерләри үзрә вәтәндашларын јығын-
чаглары—ләкәләјичи әмәл төрәтмәк үстүндә халг ичласчылары барә-
синдә.
25. Керичағырма барәсиндә мәсәлә галдырмыш шәхсләр, бу мәсә-
ләнин гојулмасы үчүн әсас олмуш материалларын диггәтлә јохланыл-
масыны тәшкил едир, һакимә, јахуд халг ичласчысына онун кери чағы-
рылмасы мәсәләсинин галдырылмасы вә керичағырманын әсаслары ба-
рәсиндә мә'лумат верир, һабелә јазылы изаһат тәләб едирләр.
Һакимин кери чағырылмасы һаггында мәсәләнин галдырылмасы
үчүн әсас олмуш материаллар ики һәфтә мүддәтиндә рә'ј верилмәјә көн-
дәрилир: Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимләри, Нахчыван
МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ вилајәт
мәһкәмәсинин сәдрләри, сәдр мүавинләри, Нахчыван МССР, ДГМВ,
Бакы шәһәри вә республиканын дикәр рајонлары (шәһәрләри) һаким-
ләрин ихтисас коллекиіјаларынын сәдрләри барәсиндә—Азәрбајҹан
ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллекиіјасына, галан һа-
кимләрин мүвафиг ихтисас коллекиіјаларына.

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллеки-
јасынын рә'јиндән ССРИ Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас коллеки-
кијасына, Нахчыван МССР, ДГМВ, Бакы шәһәри вә республиканын ди-
кәр рајонлары (шәһәрләри) һакимләринин ихтисас коллекиіјасынын
рә'јиндән исә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин ихтисас
коллекиіјасына бу Әсаснамәнин 20-чи маддәсиндә нәзәрдә тутулмуш гај-
дада шикајәт верилә биләр.
26. Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакиминин кери чағырылмасы
һаггында тәгдимат Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси һакимләринин их-
тисас коллекиіјасынын рә'ји илә бирликдә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкә-
мәсинин сәдри тәрәфиндән Азәрбајҹан ССР Али Советинә тәгдим
едилир.
Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси, Бакы шәһәр мәһкәмәси, ДГМВ
Вилајәт мәһкәмәси һакимләринин кери чағырылмасы һаггында тәгди-
маты Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири илә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкә-
мәсинин сәдри Азәрбајҹан ССР Али Советинә һакимләрин мүвафиг их-
тисас коллекиіјасынын рә'ји илә бирликдә верирләр.
Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри сәдрләринин вә халг һакимләри-
нин кери чағырылмасы һаггында тәгдиматы мүвафиг олараг Нахчыван
МССР әдлијјә назири, ДГМВ Халг Депутатлары Совети Ичраијјә Коми-
тәси әдлијјә шө'бәсинин рәиси илә Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин
сәдри ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин сәдри Нахчыван МССР Али Сове-
тинә, ДГМВ Халг Депутатлары Советинә һакимләрин мүвафиг ихтисас
коллекиіјасынын рә'ји илә бирликдә верирләр.
Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри сәдрләринин, сәдр мүавинләринин
вә халг һакимләринин кери чағырылмасы һаггында тәгдиматы әдлијјә
назири илә Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри Азәрбајҹан ССР
Али Советинә Бакы шәһәринин, республиканын дикәр рајонларынын
(шәһәрләринин) һакимләринин ихтисас коллекиіјасынын рә'ји илә бир-
ликдә верирләр.
Бакы шәһәринин рајон халг мәһкәмәләри сәдрләринин, сәдр мүа-
винләринин вә халг һакимләринин кери чағырылмасы һаггында тәгди-
маты Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири илә Бакы шәһәр мәһкәмәсинин
сәдри Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Советинә Бакы шәһәринин, рес-
публиканын дикәр рајонларынын (шәһәрләринин) һакимләринин ихти-
сас коллекиіјасынын рә'ји илә бирликдә, Кәнчә шәһәринин рајон халг
мәһкәмәләри сәдрләринин вә халг һакимләринин кери чағырылмасы
һаггында тәгдиматы исә Азәрбајҹан ССР әдлијјә назири Азәрбајҹан
ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри илә Кәнчә Шәһәр Халг Депутатлары Со-
ветинә Бакы шәһәринин, республиканын дикәр рајонларынын (шәһәр-
ләринин) һакимләринин ихтисас коллекиіјасынын рә'ји илә бирликдә
верирләр.

Азәрбајҹан ССР Али Мәһкәмәси, Нахчыван МССР Али Мәһкәмәси,
Бакы шәһәр мәһкәмәси, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәси халг ичласчылары-
нын кери чағырылмасы һаггында тәгдимат мүвафиг мәһкәмәләрин сәдр-
ләри тәрәфиндән Азәрбајҹан ССР Али Советинә, Нахчыван МССР Али
Советинә, Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Советинә, ДГМВ Халг Де-
путатлары Советинә тәгдим едилир.

Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри халг ичласчыларынын кери чағы-
рылмасы һаггында тәгдимат һәмин мәһкәмәләрин сәдрләри тәрәфиндән
мүвафиг рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон халг депутатлары Советинә тәг-
дим едилир ки, онлар да сәсвермә тә'јин едир вә халг ичласчыларынын
кери чағырылмасынын дүзкүн тәшкил олунмасына вә кечирилмәсинә
нәзарәт едир.

Халг ичласчысынын кери чағырылмасы һаггында тәгдимата әмәк
коллективинин јығынчағында, јахуд онун сечилдији јашајыш јери үзрә

сечичиләрин јығынчағында бахылыр. Кери чағырылмасы мәсәләсинә бахылан јығынчагда халг ичласчысынын иштиракы мәчбуридир.

Јашајыш јери үзрә сечичиләрин јығынчағы рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон халг депутатлары Советинин ичраијјә комитәси тәрәфиндән чағырылыр.

Јығынчаг о вахт сәлаһијјәтли һесаб олунур ки, орада мүвафиг әмәк коллективиндә ишләјән сечичиләрин әксәријјәти, јахуд јашајыш јери үзрә сечичиләрин әксәријјәти иштирак етсин.

Халг ичласчысынын кери чағырылмасы мәсәләси барәдә гәрар ачыг сәсвермә јолу илә сәс чохлуғу әсасында гәбул едилир.

Халг ичласчыларынын кери чағырылмасы барәдә јығынчагларын протоколлары рајон, шәһәр, шәһәрдә рајон халг депутатлары Советинә көндәрилир ки, һәмин совет дә бу протоколлара бахыр, керичағырманын бу Әсаснамәјә мүвафиг сурәтдә апарылмыш олдуғу тәгдирдә бу барәдә мүвафиг рајон (шәһәр) халг мәһкәмәсинин сәдринә мә'лумат верир.

27. Кери чағырылмалары һаггында мәсәлә галдырылмыш һакимләр вә халг ичласчылары бу мәсәләнин гојулмасына сәбәб олмуш һаллар барәсиндә онлары сечмиш органлара, јахуд сечичиләрә шифаһи вә ја јазылы изаһат верә биләрләр.

28. Һакимин, јахуд халг ичласчысынын барәсиндә иттиһам һөкмүнүн гануни гүввәјә минмәси онларын вахтындан әввәл сәлаһијјәтдән мәһрум едилмәсинин мүстәгил бир әсасыдыр.

29. Һакимин, халг ичласчысынын кери чағырылмасы барәдә мәсәләнин галдырылдығы күндән мүвафиг халг депутатлары Советинин гарлашыдакы сессијасында, вәтәндашларын јығынчагларында һәмин мәсәләјә маһијјәти үзрә бахылмасы үчүн тәгдимат верилдији күнәдәк олан мүддәт бир һәфтәдән чох олмамалыдыр.

Халг ичласчысынын кери чағырылмасы һаггында мәсәләјә халг ичласчысынын үзүрлү сәбәбә көрә олмадығы вахт һесаба алынмамагла, тәгдиматын дахил олдуғу күндән е'тибарән ән кечи бир ај әрзиндә вәтәндашларын јығынчағында бахылыр.

III. ҺАКИМЛӘРИН ВӘ ХАЛГ ИЧЛАСЧЫЛАРЫНЫН ВАХТЫНДАН ӘВВӘЛ АЗАД ЕДИЛМӘСИ

30. Һакимләр вә халг ичласчылары өз вәзифәләринин ичрасындан ашағыдакы әсаслара көрә вахтындан әввәл азад едилә биләрләр:

сәһһәти иши давам етдирмәјә имкан вермәдикдә;

башга вәзифәјә сечилдикдә вә ја өз разылыглары илә башга ишә кечирилдикдә;

өз хаһиши илә.

31. Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдрини вә онун мүавинләрини Азәрбајчан ССР Али Совети, Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин һакимләрини вә халг ичласчыларыны исә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин тәгдиматына әсасән Азәрбајчан ССР Али Совети вахтындан әввәл азад едир.

Нахчыван МССР Али Мәһкәмәсинин, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин, ДГМВ Вилајәт мәһкәмәсинин һакимләрини Азәрбајчан ССР әдлијјә назиринин тәгдиматына әсасән Азәрбајчан ССР Али Совети, һәмин мәһкәмәләрин халг ичласчыларыны исә мүвафиг мәһкәмәләри сәдрләринин тәгдиматына әсасән Нахчыван МССР Али Совети, Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Совети, ДГМВ халг депутатлары Совети вахтындан әввәл азад едир.

Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин һакимләрини онлары сечмиш халг депутатлары Совети Азәрбајчан ССР әдлијјә назиринин, Нахчыван МССР әдлијјә назиринин, ДГМВ Халг Депутатлары Совети Ичра-

ијјә Комитәсинин әдлијјә шө'бәси рәисинин тәгдиматына әсасән вахтындан әввәл азад едирләр.

32. Рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг ичласчылары өз вәзифәләрини ичра етдикләри мәһкәмәнин сәдринин тәгдиматына әсасән онларын сечилдији иш вә ја јашајыш јери үзрә вәтәндашларын јығынчагларында вахтындан әввәл азад едилирләр.

Һакимләри, халг ичласчыларыны вахтындан әввәл азад едилмәјә тәгдим етмәјә сәлаһијјәти олан шәхс мүвафиг халг депутатлары Советинә вахтындан әввәл азадетмә барәсиндә өзүнүн тәгдиматы вә һакимин, халг ичласчысынын аризәси илә бирликдә вахтындан әввәл азадетмә сәбәбләринин әсаслы олдуғуну тәсдиг едән сәнәдләри дә тәгдим етмәлидир.

Вахтындан әввәл азадетмә һакимин, халг ичласчысынын бу барәдә мүрачиәт етдији күндән е'тибарән ики ај мүддәтиндә кечирилир.

Һаким, халг ичласчысы о заман вахтындан әввәл азад едилмиш һесаб олунур ки, вахтындан әввәл азад етмәнин леһинә мүвафиг органын үзвләринин јарыдан чоху сәс вермиш олсун.

IV. ИНЗИБАТИ ВӘ ИЧРА ИЧРААТЫ ҮЗРӘ ҺАКИМЛӘРИН ИНТИЗАМ МӘС'УЛИЈЈӘТИ, КЕРИ ЧАҒЫРЫЛМАСЫ ВӘ ВАХТЫНДАН ӘВВӘЛ АЗАД ЕДИЛМӘСИ

33. Инзибати вә ичра ичрааты үзрә һакимләрин интизам мәс'улијјәти, кери чағырылмасы вә вахтындан әввәл азад едилмәси мәсәләләри бу Әсаснамәдә мүәјјән едилмиш гајдада һәлл олунур.

---

145 Азәрбајчан ССР Чинајәт-просессуал мәчәлләсинә дәјишикликләр вә әлавәләр едилмәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

«ССР Иттифагынын вә мүттәфиг республикаларын чинајәт мүһакимә үсулу Әсасларына дәјишикликләр вә әлавәләр едилмәси һаггында» 1990-чы ил 10 апрел тарихли ССРИ Ганунуна үјғун олараг Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

I. 1960-чы ил 8 декабр тарихли Азәрбајчан ССР Гануну илә тәсдиг олунмуш Азәрбајчан ССР Чинајәт-просессуал мәчәлләсинә (Азәрбајчан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1960-чы ил, № 29, мад. 144; 1971-чи ил, № 10, мад. 70; 1977-чи ил, № 5—6, мад. 33; 1983-чү ил, № 17—18, мад. 165) ашағыдакы дәјишикликләр вә әлавәләр едилсин:

1. 14-чү маддәнин икинчи вә дөрдүнчү һиссәләри ашағыдакы редаксијада верилсин:

«јеткинлик јашына чатмајанларын чинајәтләри һаггында ишләр, һабелә Азәрбајчан ССР Чинајәт мәчәлләсинин 57—61, 65, 70, 72, 74, 80-чи маддәләри, 83-чү маддәсинин икинчи вә үчүнчү һиссәләри, 85-чи маддәсинин үчүнчү һиссәси, 86-чы маддәсинин үчүнчү һиссәси, 88-чи маддәсинин икинчи һиссәси, 88-1, 94, 95-чи маддәләри, 109-чу маддәсинин дөрдүнчү һиссәси, 145-чи маддәсинин икинчи һиссәси, 170-чи маддәсинин икинчи һиссәси, 212-2-чи маддәсинин икинчи һиссәси, 220-1-чи маддәсинин икинчи һиссәси, 226-чы маддәсинин икинчи һиссәси, 226-2-чи маддәсинин үчүнчү һиссәси илә нәзәрдә тутулмуш ишләр үзрә мүттәһимин тәгсиркарлығы мәсәләсини једди нәфәр халг ичласчысындан ибарәт тәркибдә андлылар мәһкәмәси (халг ичласчыларынын кениш коллеҝијасы) һәлл едир».

«Кассасија вә нәзарәт гајдасында ишләрә азы үч һакимдән ибарәт тәркибдә бахылыр».

2. 17-чи маддәнин икинчи һиссәси ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Бундан әлавә, он алты јашына чатмамыш шәхсләрин чинајәтләри һаггындакы ишләр үзрә, чинсијјәт чинајәтләри һаггындакы ишләр үзрә ишдә иштирак едән шәхсләрин һәјатынын кизли сахланмалы олан чәһәтләринин јајылмасынын гаршысыны алмаг мәгсәди илә дикәр ишләр үзрә, һабелә зәрәр чәкмиш шәхсин, шаһидин вә ја ишдә иштирак едән башга шәхсләрин, еләчә дә онларын аилә үзвләринин, јахуд јахын гоһумларынын тәһлүкәсизлијинин тә'мин едилмәси мәнафејинин буну тәләб етдији һалларда мәһкәмәнин дәлилли гәрардады илә гапалы мәһкәмә бахышына јол верилир».

3. 18-чи маддә ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Маддә 18. **Шүбһә едиләнин, мүгәссирин вә мүттәһимин мүдафиә һүгугунун тә'мин едилмәси**

Шүбһә едилән вә мүттәһим мүдафиә һүгугуна маликдир. Тәһгигат апаран шәхс, мүстәнтиг, прокурор вә мәһкәмә шүбһә едиләнин вә мүттәһимин ганунла мүәјјән едилмиш васитәләр вә үсуллар илә мүдафиә олунмаг имканыны, һабелә онларын шәхси вә әмлак һүгугларынын горунмасыны тә'мин етмәлидирләр».

4. 24-чү маддәјә ашағыдакы мәзмунда икинчи һиссә әлавә едилсин:

«Андлылар мәһкәмәси (халг ичласчыларынын кениш коллекијасы) чинајәт ишләринә бахаркән мәһкәмә ичласынын катиби ијирми бир халг ичласчысынын сијаһысыны тәртиб едир вә сәдрлик едәнә тәгдим едир. Сијаһы охундугдан сонра мәһкәмә бахышында иштирак едән тәрәфләр андлылар мәһкәмәсинин тәркибини мүәјјән едирләр. Прокурор истисна олмагла мәһкәмә бахышында иштирак едән тәрәфләр 29-чу маддәдә нәзәрдә тутулмуш әсаслардан башга андлылар мәһкәмәси үзвләринин намизәдликләри үзрә икијә гәдәр әсасландырылмамыш е'тираз билдирә биләрләр».

5. 26-чы маддәјә ашағыдакы мәзмунда дөрдүнчү һиссә әлавә едилсин:

«Андлылар мәһкәмәси (халг ичласчыларынын кениш коллекијасы) тәрәфиндән чинајәт ишләринә бахыларкән андлылар мәһкәмәсинин тәркиби мүәјјән едиләнәдәк мәһкәмә ичласында ијирми бир халг ичласчысы олур, онлар мүшавирә отағында олурлар».

6. 57, 58, 59, 59-1 вә 61-чи маддәләр ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Маддә 57. **Чинајәт мүһакимә үсулунда мүдафиәчинин иштиракы**

Мүдафиәчи ишдә иштирак етмәјә иттиһамын е'лан олундуғу вахтдан, чинајәт төрәтмәкдә шүбһә едилән шәхс тутулдугда, јахуд иттиһам е'лан олунана гәдәр она һәбс нөвүндә гәти имкан тәдбири тәтбиг олундугда исә, тутма протоколунун, јахуд бу гәти имкан тәдбиринин тәтбиги һаггында гәрарын она е'лан олундуғу вахтдан, лакин тутулдуғу андан 24 саатдан кеч олмајараг бурахылыр. Әкәр бу мүддәтдә шүбһә едилән шәхс, јахуд мүттәһим тәрәфиндән сечилмиш мүдафиәчинин кәлмәси гејри-мүмкүндүрсә, тәһгигат апаран шәхс, мүстәнтиг вә прокурор шүбһә едилән шәхсә, јахуд мүттәһимә башга мүдафиәчи дә'вәт етмәји тәклиф едә биләр, јахуд һүгуг мәсләһәтханасы васитәсилә ону мүдафиәчи илә тә'мин едирләр.

Вәкилләр, һәмкарлар иттифагларынын вә саир ичтимаи тәшкилатларын нүмајәндәләри бу тәшкилатларын үзвләринин ишләри үзрә мүдафиәчи сифәти илә бурахылырлар. Тәһгигат апаран шәхсин, мүстәнтигин, прокурорун гәрары, јахуд мәһкәмәнин гәрардадына әсасән мүдафиәчи гисминдә әр (јахуд арвад), јахын гоһумлар вә шүбһә едилән шәхсин, јахуд мүттәһимин гануни нүмајәндәләри, һабелә саир шәхсләр бурахыла биләрләр.

Маддә 58. **Мүдафиәчинин дә'вәт едилмәси, тә'јин олунмасы вә әвәз едилмәси**

Мүдафиәчи бу Мәчәлләнин 57-чи маддәсиндә көстәрилән шәхсләр арасындан мүттәһим, шүбһә едилән шәхс, онларын гануни нүмајәндәләри, һабелә мүттәһимин вә шүбһә едилән шәхсин хаһиши вә разылығы илә дикәр шәхсләр тәрәфиндән дә'вәт олунур.

Шүбһә едилән шәхсин, мүттәһимин хаһиши илә мүдафиәчинин ишдә иштиракыны тәһгигат апаран шәхс, мүстәнтиг, прокурор вә мәһкәмә тә'мин едирләр.

Һүгуг мәсләһәтханасынын мүдири, јахуд вәкилләр коллекијасынын рәјасәт һеј'әти шүбһә едилән шәхсин, јахуд мүттәһим һүгугларынын мүдафиәси үчүн вәкил ајырмаға борчлудурлар.

Биринин мүдафиәси мәнафејинин дикәринин мүдафиәси мәнафејинә зидд кәлдикдә ејни шәхс ики вә даһа артыг шүбһә едилән шәхсин, јахуд мүттәһимин мүдафиәчиси ола билмәз.

Бир мүдафиәчинин башгасы илә әвәз олунмасына јалныз шүбһә едилән шәхсин, јахуд мүттәһимин вәсатәти вә ја разылығы илә јол верилир.

Мүттәһимин сечдији мүдафиәчинин узун мүддәт әрзиндә иштиракы мүмкүн олмајан һалларда тәһгигат апаран шәхс, мүстәнтиг, прокурор вә мәһкәмә башга мүдафиәчини дә'вәт етмәји мүттәһимә тәклиф етмәјә, бундан имтина едилдикдә исә һүгуг мәсләһәтханасы, јахуд вәкилләр коллекијасы васитәсилә мүттәһимә мүдафиәчи тәјин етмәјә һаглыдыр.

Маддә 59. **Мүдафиәчинин мәчбури иштиракы**

Тәһгигат, ибтидаи истинтаг вә ја мәһкәмә бахышы заманы мүдафиәчинин иштиракы ашағыдакы ишләрдә мәчбуридир: јеткинлик јашына чатмајанларын, физики, јахуд психи гүсурлары үзүндән өзләринин мүдафиә һүгугуну һәјата кечирә билмәјән лал, кар, кор вә саир шәхсләрин ишләриндә; чәза тәдбири олараг өлүм чәзасы тә'јин едилә билән чинајәтләр төрәтмәкдә иттиһам олунан шәхсләрин ишләриндә; мүһакимә ичраатынын апарылдығы дили билмәјән шәхсләрин ишләриндә; һабелә мәнафеләри арасында зиддијјәт олан шәхсләрдән биринин мүдафиәчисинин олдуғу ишләрдә; дөвләт иттиһамчысынын, јахуд ичтимаи иттиһамчынын иштирак етдији ишләрдә; зәрәр чәкмиш шәхсин нүмајәндәси гисминдә вәкилин иштирак етдији ишләрдә.

Бу һалларда мүдафиәчи ишдә иштирак етмәјә бу Мәчәлләнин 57-чи маддәсинин биринчи һиссәсиндә көстәрилән андан бурахылыр.

Тәһгигат апаран шәхс, мүстәнтиг, прокурор вә мәһкәмә ишин мүрәккәблијинин вә саир һалларын шүбһә едилән шәхсин, јахуд мүттәһимин мүдафиә һүгугларынын онларын өзләри тәрәфиндән һәјата кечирилмәсиндә чәтинлик јарадачағы нәтичәсинә кәләрсә, онда башга ишләр үзрә дә мүдафиәчинин иштиракыны зәрури һесаб едә биләр.

Маддә 59-1. **Шүбһә едилән шәхсин вә мүттәһимин һүгуги јардымла әлагәдар өдәнишләрдән азад едилмәси**

Һүгуг мәсләһәтханасынын мүдири вә ја вәкилләр коллекијасынын рәјасәт һеј'әти, еләчә дә тәһгигат, ибтидаи истинтаг органы, прокурор вә мәһкәмә ССР Иттифагы вә Азәрбајчан ССР ганунверичилијиндә нәзәрдә тутулмуш гајдалара мүвафиг сурәтдә ичраатларында олан ишләр үзрә шүбһә едилән шәхси вә мүттәһими һүгуги јардымла әлагәдар өдәнишләрдән тамамилә, јахуд гисмән азад едә биләрләр. Белә азадедилмә һүгуг мәсләһәтханасынын мүдири вә ја вәкилләр коллекијасынын рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән һәјата кечирилдикдә мүдафиәчинин әмәк һаггы вәкилләр коллекијасынын вәсаити һесабына, дикәр һалларда исә дөвләт һесабына өдәнилир.

Вәкилләрә әмәк һаггы үзрә мәсрәфләр Азәрбајҹан ССР Назирләр Совети тәрәфиндән мүәјјән олунмуш гајдада дөвләт бүдҹәси һесабына һәм дә о һалларда өдәнилир ки, вәкил тәһгигат, ибтидаи истинтаг вә мәһкәмәдә тә'јинат үзрә иштирак етмиш олсун. Хәрҹин дөвләтә өдәнилмәси бу һалда мәһкумун үзәринә дә гојула биләр.

Вәтәндаш һүгуги јардым үзрә өдәнишләрдән азад едиләркән вә вәкилә әмәк һаггы үзрә хәрҹләр дөвләт һесабына өдәниләркән тәһгигат органы, мүстәнтиг, прокурор тәрәфиндән гәрар вә ја мәһкәмә тәрәфиндән гәрардад чыхарылмагла, һәмин сәнәдләр ејни заманда мә'лумат үчүн һүгуг мәсләһәтханасына вә иҹра үчүн мүстәнтигин, прокурорун, јахуд мәһкәмәнин олдуғу јер үзрә малијјә органына көндәрилир.

Һүгуг мәсләһәтханасына өдәнилмәли олан мәбләғин гәдәри вәкилләр коллекијасынын вәтәндашлара көстәрдији һүгуги јардым һаггынын өдәнилмәсини тәнзимләјән нормалара ујғун сурәтдә мүәјјән едилир».

«М а д д ә 61. **Мүдафиәчинин һүгуг вә вәзифәләри**

Ишдә иштирак етмәјә бурахылдығы вахтдан е'тибарән мүдафиәчи иттиһам е'лан едилмәсиндә шүбһә едилән шәхсин, јахуд мүттәһимин диндирилмәсиндә, һабелә онларын иштиракы илә кечирилән дикәр истинтаг һәрәкәтләриндә иштирак етмәјә, шүбһәли шәхси тутма протоколу илә, гәти имкан тәдбири тәтбиг олунмасына даир гәрарла вә ишин бүтүн материаллары илә таныш олуб, ондан зәрури мә'луматлары јазыб көтүрмәјә, дөвләт тәшкилатларындан вә иҹтимаи тәшкилатлардан һүгуг мәсләһәтханасы васитәсилә арајыш, хасијјәтнамә вә саир сәнәдләр тәләб етмәјә, мәһкәмә бахышында иштирак етмәјә, сүбутлар тәгдим етмәјә, вәсатәт вермәјә, е'тиразлар вермәјә, тәһгигат апаранын, мүстәнтигин, прокурорун, мәһкәмәнин һәрәкәтләриндән вә гәрарларындан шикајәт етмәјә һаглыдыр.

Мүдафиәчи ишдә иштирак етмәјә бурахылдығы вахтдан е'тибарән һәмчинин тутулмуш шәхси, јахуд һәбсдә олан шүбһә едилән шәхси, јахуд мүттәһими илк диндирмәдән сонра онларла сај вә мүддәт мәһдудлуғу олмадан көрүшә биләр.

Истинтаг һәрәкәтләринин иҹрасында иштирак етмиш мүдафиәчи диндирилән шәхсләрә суаллар верә биләр, истинтаг һәрәкәтинин протоколунда јазыларын дүзкүнлүјү вә долғунлуғу барәсиндә јазылы гејдләр едә биләр.

Мүдафиәчинин мәһкәмә иҹласынын протоколу илә таныш олмаг вә она гејдләр вермәк, иш үзрә верилмиш протест вә шикајәтләрдән хәбәрдар олмаг вә бунлара е'тираз етмәк, кассасија вә назарәт инстансијасы мәһкәмәләринин иҹласларында иштирак етмәк һүгугу вардыр.

Шүбһә едилән шәхсә вә ја мүттәһимә бәраәт газандыран, онун мәс'улијјәтини јүнкүлләшдирән һаллары ајдынлашдырмаг мәгсәдилә мүдафиәчи ганунда көстәрилән бүтүн мүдафиә васитәләриндән вә үсулларындан истифадә етмәли вә онлара лазыми һүгуги јардым көстәрмәлидир.

Шүбһә едилән шәхсин вә ја мүттәһимин мүдафиәсини өз үзәринә көтүрмүш вәкил мүдафиәдән имтина етмәјә һаглы дејилдир».

7. Ашағыдакы мәзмунда 61-1-ҹи маддә дахил едилсин:

«М а д д ә 61-1. **Тәһгигат органынын, мүстәнтигин, прокурорун вә мәһкәмәнин просес иштиракчыларынын вә дикәр шәхсләрин тәһлүкәсизлијини тә'мин етмәк вәзифәси**

Зәрәр чәкмиш шәхсә, шаһидә вә ја ишдә иштирак едән башга шәхсләрә, еләҹә дә онларын аилә үзвләринә вә ја јахын гоһумларына өлүм һәдәси, зор тәтбиг етмәк, әмлакы зәдәләмәк вә ја мәһв етмәк, јахуд онлара гаршы башга ганунсуз һәрәкәтләр етмәк һәдә-горхусу барәдә лазыми мә'луматлар олдугда тәһгигат органы, мүстәнтиг, прокурор вә мәһкәмә һәмин шәхсләрин һәјатыны, сәһһәтини, шәрәфини, ләјагәтини вә әмлакыны горумаг, еләҹә дә тәгсирли шәхсләрин ашкар едилиб мәс'улијјәтә алынмасыны тә'мин етмәк үчүн ССР Иттифагынын вә мүттәфиг республикаларын ганунверичилијиндә нәзәрдә тутулмуш тәдбирләри көрмәјә борҹлудурлар».

8. 114-ҹү маддәнин биринҹи һиссәси ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Тәһгигат органларынын үзәринә ҹинајәтин әламәтләрини вә ону төрәтмиш шәхсләри тапмаг, ҹинајәт просессуал ганунверичилијинә мувафиг сурәтдә јохланылдыгдан сонра ҹинајәт иши үзрә сүбутлар кими истифадә едилә биләҹәк фактик мә'луматы ашкара чыхармаг мәгсәдилә лазыми әмәлијјат-ахтарыш тәдбирләри, о ҹүмләдән видеојазылардан, кинофоточәкилишдән вә сәсјазмадан истифадә етмәклә тәдбирләр көрмәк вәзифәләри гојулур».

Үчүнҹү һиссәдә «муајинә», «ахтарыш», «көтүрмә» сөзләриндән сонра «телефон данышыгларына вә дикәр данышыглара гулаг асма, әмлак үзәринә һәбс гојма» сөзләри вә «зәрәр чәкмиш шәхсләри вә шаһидләри диндирмә» сөзләриндән сонра исә «зәрурәт олдуғу һалларда исә експертиза тә'јин етмә» сөзләри әлавә едилсин.

9. Ашағыдакы мәзмунда 191-1-ҹи маддә дахил едилсин:

«М а д д ә 191-1. **Телефон данышыгларына вә башга данышыглара гулаг асылмасы**

Башланылмыш ҹинајәт ишләри үзрә прокурорун санксијасы әсасында тәһгигат органынын вә ја мүстәнтигин гәрары илә, јахуд мәһкәмә гәрардады илә шүбһә едиләнин, мүттәһимин, јахуд ҹинајәтә аидијјәти олан дикәр шәхсләрин телефонлары вә дикәр данышыг гурғулары илә апарылан данышыглара о һалда гулаг асыла биләр ки, гулагасма нәтиҹәсиндә иш үзрә бөјүк әһәмијјәт кәсб едә билән мә'луматларын әлдә едилмәси күманы үчүн кифајәт гәдәр әсаслар олсун. Телефон данышыгларына вә башга данышыглара гулаг асылмасы алты ајдан артыг давам едә билмәз. Зәрәр чәкмиш шәхс, јахуд шаһид зор ишләдилмәси, һәдә-горху илә тәләбетмә вә һүгуга зидд саир һәрәкәтләр илә һәдәләндикдә һәмин шәхсләрин әризәси, јахуд онларын разылығы илә прокурорун санксијасы, јахуд мәһкәмә гәрардады әсасында онларын да телефонлары вә ја дикәр данышыг гурғулары илә апарылан данышыглара гулаг асыла биләр.

Телефонлар вә саир данышыг гурғулары илә апарылан данышыглара гулаг асыларкән сәсјазма тәтбиг едилә биләр.

Телефонлар вә саир данышыг гурғулары илә данышыглара гулаг асылмасында вә сәсјазмада иштирак едән шәхсләр онлара бәлли олмуш мә'луматлары јајмаға көрә мәс'улијјәт барәдә хәбәрдар едилирләр.

Данышыглара гулагасма вә сәсјазма апарылмасы барәдә протокол тәртиб олунур вә ишә аид олан данышығын фонограмынын гыса мәзмуну протоколда јазылыр. Фонограм ишә әлавә олунур, онун ишә аид олмајан һиссәси һөкм гануни гуввәјә миндикдән сонра мәһв едилир».

10. Ашағыдакы мәзмунда 315-1-ҹи маддә дахил едилсин:

«М а д д ә 315-1. **Андлылар мәһкәмәси (халг иҹласчыларынын кениш коллекијасы) тәрәфиндән ҹинајәт ишләринә бахыларкән мәһкәмә истинтагынын гајдасы**

Андлылар мәһкәмәси (халг иҹласчыларынын кениш коллекијасы) тәрәфиндән ҹинајәт ишләринә бахыларкән халг иҹласчыларынын мәһкәмә истинтагында иштирак етмәк һүгугу јохдур».

11. 316-чы маддәјә ашағыдакы мәзмунда үчүнҹү һиссә әлавә едилсин:

«Андлылар мәһкәмәси (халг иҹласчыларынын кениш коллекијасы) тәрәфиндән ҹинајәт ишләринә бахыларкән халг иҹласчыларынын чыхышларда иштирак етмәк һүгугу јохдур».

Үчүнҹү, дөрдүнҹү, бешинҹи, алтынҹы вә једдинҹи һиссәләр мувафиг сурәтдә дөрдүнҹү, бешинҹи, алтынҹы, једдинҹи вә сәккизинҹи һиссәләр һесаб едилсин.

12. Ашағыдакы мәзмунда 318-1-чи маддә дахил едилсин:

«Маддә 318-1. **Андлылар мәһкәмәси (халг ичласчыларынын кениш коллекијасы) тәрәфиндән мүттәһимин тәгсирлијинин мүәјјән едилмәси**

Чыхышлар гуртардыгда сәдрлик едән бахылан ишә аид ганунун вә дүзкүн гәрар гәбул едилмәси үчүн зәрури олан үмуми һүгуги мүддәаларын тәләбләрини андлылар мәһкәмәсинә (халг ичласчыларынын кениш коллекијасына) изаһ едир.

Андлылар мәһкәмәси мүттәһимин тәгсирлилик мәсәләси һаггында мүсбәт вә ја мәнфи рә'ј верә биләр, јахуд мүттәһими е'лан едилмиш иттиһамын ајры-ајры бәндләри үзрә тәгсирли һесаб едә биләр, јахуд да ајры-ајры фактлары сүбута јетирилмиш һесаб едәрәк мүттәһимин тәгсирлилик мәсәләсинин һәллини сәдрлик едәнин ихтијарына верә биләр.

Андлылар мәһкәмәсинин гәрары халг ичласчыларындан олан ағсаггал тәрәфиндән мәһкәмә ичласынын катибинә тәгдим едилир. Мәһкәмә ичласынын катиби һәмин гәрары протокола јазмалыдыр.

Мүттәһимин тәгсирлилијинин андлылар мәһкәмәси билаваситә мәһкәмә чыхышлары гуртаран кими, јахуд мүшавирә отағында мүшавирәдән сонра мәһкәмә ичласы салонунда ачыг сәсвермә јолу илә халг ичласчыларынын үчдә ики сәс чохлуғуна әсасән мүәјјән едир, халг ичласчылары—андлылар мәһкәмәсинин үзвләри истисна едилмәклә галан шәхсләрин мүшавирә отағында олмаға ихтијары јохдур».

13. 323-чү маддәјә ашағыдакы мәзмунда бешинчи, алтынчы вә једдинчи һиссәләр әлавә едилсин:

«Андлылар мәһкәмәси (халг ичласчыларынын кениш коллекијасы) чинајәт ишләринә бахаркән һөкм мәһкәмә ичласында сәдрлик едән тәрәфиндән мүәјјән едилир вә чыхарылыр.

Андлылар мәһкәмәси мүттәһими тәгсирли һесаб етмәмишдирсә, мәһкәмә ичласында сәдрлик едән бәраәт һөкмү чыхарыр.

Мәһкәмә ичласында сәдрлик едән андлылар мәһкәмәсинин гәрары илә разы олмадығы һалда хүсуси рә'ј һүгугуна маликдир».

II. Бу Ганун гәбул едилдији андан гүввәјә минир. 14-чү маддәнин икинчи вә дөрдүнчү һиссәләри, 18-чи маддә, 24-чү маддәнин икинчи һиссәси, 26-чы маддәнин дөрдүнчү һиссәси, 315-1 вә 318-1-чи маддәләр, 317-чи маддәнин үчүнчү һиссәси, 323-чү маддәнин үчүнчү, дөрдүнчү вә бешинчи һиссәләри 1991-чи ил јанварын 1-дән гүввәјә минир.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1855—XI.

---

146 Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

Азәрбајчан ССР Конститусијасынын Азәрбајчан ССР президентинин тохунулмазлыг һүгугуну нәзәрдә тутан 121-7-чи маддәсинә ујғун олараг Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

1. Мүәјјән едилсин ки, Азәрбајчан ССР президентинин ачыг тәһгир едилмәси вә ја она бөһтан атылмасы үч илләдәк мүддәтә азадлыгдан

мәһруметмә, јахуд ики илләдәк мүддәтә ислаһ ишләри вә ја үч мин манатадәк чәримә илә чәзаландырылыр.

Мәтбуатдан вә ја дикәр күтләви информасија васитәләриндән истифадә етмәклә төрәдилмиш, јахуд ағыр чинајәт төрәтмәкдә иттиһамла бирләшдирилмиш ејни һәрәкәтләр алты илләдәк мүддәтә азадлыгдан мәһруметмә илә чәзаландырылыр.

2. Азәрбајчан ССР президентинин тәһгир едән вә ја онун барәсиндә бөһтандан ибарәт олан материаллары јајмыш күтләви информасија васитәсинә мәһкәмәнин гәрары илә ијирми беш мин манатадәк мәбләғдә чәримә гојулур.

Азәрбајчан ССР президентини тәһгир едән вә ја онун барәсиндә бөһтандан ибарәт олан материаллары тәкрар јајмыш күтләви информасија васитәсинин фәалијјәти мәһкәмәнин гәрары илә дајандырыла биләр.

3. Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы башчысынын—Азәрбајчан ССР президентинин фәалијјәти һаггында, һабелә онун рәһбәрлији алтында јеридилән сијасәт һаггында ачыг чыхышлара бу Ганунун гүввәси шамил едилмир.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1856—XI.

---

147 Азәрбајчан ССР-ин ганунверичилик актларына әлавәләр вә дәјишикликләр едилмәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

«Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында» Азәрбајчан ССР Ганууну илә әлагәдар олараг Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

1. 1960-чы ил 8 декабр тарихли Азәрбајчан ССР Ганууну илә тәсдиг едилмиш Азәрбајчан ССР Чинајәт мәчәлләсинә (Азәрбајчан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1960-чы ил, № 29, маддә 143; 1966-чы ил, № 18, маддә 116; 1972-чи ил, № 15—16, маддә 94; 1973-чү ил, № 13, маддә 116; 1975-чи ил, № 7, маддә 48; 1982-чи ил, № 24, маддә 292; 1984-чү ил, № 3—4, маддә 29; 1987-чи ил, № 14, маддә 141; 1988-чи ил, № 5—6, маддә 29; 1989-чу ил, № 7—8, маддә 47; 16 апрел 1990-чы ил, Азәрбајчан ССР Али Советинин 1774-XI нөмрәли Фәрманынын 1-чи бәнди) ашағыдакы мәзмунда 188-6-чы маддә әлавә едилсин:

«Маддә 188-6. **Азәрбајчан ССР президентинин тәһгир едилмәси**

Азәрбајчан ССР президентинин ачыг тәһгир едилмәси вә ја она бөһтан атылмасы—

үч илләдәк мүддәтә азадлыгдан мәһруметмә, јахуд ики илләдәк мүддәтә ислаһ ишләри вә ја үч мин манатадәк чәримә илә чәзаландырылыр.

Мәтбуатдан вә ја дикәр күтләви информасија васитәләриндән истифадә етмәклә төрәдилмиш, јахуд ағыр чинајәт төрәтмәкдә иттиһамла бирләшдирилмиш ејни һәрәкәтләр—

алты илләдәк мүддәтә азадлыгдан мәһруметмә илә чәзаландырылыр.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы башчысынын—Азәрбајчан ССР президентинин фәалијјәти һаггында, һабелә онун рәһбәрлији алтында јеридилән сијасәт һаггында тәнгиди мүлаһизәләр јүрүдүлән ачыг чыхышлара бу маддәнин гүввәси шамил едилмир».

2. 1960-чы ил 8 декабр тарихли Азәрбајчан ССР Гануну илә тәсдиг едилмиш Азәрбајчан ССР Ҹинајәт-процессуал мәҹәлләсинин (Азәрбајчан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1960-чы ил, № 29, маддә 144; 1966-чы ил, № 2, маддә 12; № 18, маддә 167; № 21, маддә 202; 1970-чи ил, № 6, маддә 37; 1971-чи ил, № 10, маддә 70; 1973-чү ил, № 13, маддә 116; 1975-чи ил, № 7, маддә 48; 1978-чи ил, № 9, маддә 76; 1980-чи ил, № 11—12, маддә 137; 1984-чү ил, № 7, маддә 55; 1985-чи ил, № 3, маддә 30 вә 1987-чи ил 21 ијул тарихли) 127-чи маддәсинин үчүнчү һиссәсиндә «188-3» рәгәмләриндән сонра «188-6» рәгәмләри әлавә едилсин.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1858—XI.

---

148 «Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун тәтбиги вә гүввәјә минмәси гајдасы барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. «Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну дәрҹ едилдији андан гүввәјә минсин.

2. Изаһ едилсин ки, Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин әдәбсиз формада гәсдән алчалдылмасы онун ачыг тәһгир едилмәсидир.

Азәрбајчан ССР президентини рүсвај едән, билә-билә јалан уйдурмаларын јајылмасы она бөһтан атылмасыдыр.

Азәрбајчан дөвләти башчысынын—Азәрбајчан ССР президентинин фәалијјәти һаггында, һабелә онун рәһбәрлији алтында јеридилән сијасәт һаггында тәнгиди мүлаһизәләр јүрүдүлән ачыг чыхышлара «Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында» Азәрбајчан ССР Ганунунун гүввәси шамил едилмир.

3. Мүәјјән едилсин ки, «Азәрбајчан ССР президентинин шәрәф вә ләјагәтинин мүдафиәси һаггында» Азәрбајчан ССР Гануну илә нәзәрдә тутулмуш ишләр үзрә ибтидаи истинтагы прокурорлуг органларынын мүстәнтигләри Азәрбајчан ССР ҹинајәт-процессуал ганунверичилији илә нәзәрдә тутулмуш гајдада апарырлар.

4. Азәрбајчан ССР президентини тәһгир едән вә ја она бөһтан атан материаллары дәрҹ етмиш күтләви информасија васитәләри, јахуд онларын бөлмәләри Азәрбајчан ССР президентинин тәһгир едилмәсинә јахуд она бөһтан атылмасына јол вермиш конкрет шәхс (шәхсләр) барәсиндә мәһкәмәнин иттиһам һөкмү гануни гүввәјә миндикдән сонра мәс'улијјәтә ҹәлб едилә биләрләр.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1859—XI.

---

149 Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин вә Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдр муавинләринин сечилмәси һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. Һүсејн Һејдәр оғлу **Талыбов** јолдаш Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин сәдри сечилсин.

2. Күлзар Ләтиф гызы **Рзајева** јолдаш Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин муавини сечилсин.

3. Чингиз Адил оғлу **Бәширов** јолдаш Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәси сәдринин муавини сечилсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1860—XI.

---

150 Азәрбајчан ССР Халг Нәзарәти Комитәсинин тәркибиндә дәјишикликләр һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

1. Ашағыдакылар Азәрбајчан ССР Халг Нәзарәти Комитәсинин үзвү тәсдиг едилсинләр:

Әзизов Елдар Әзиз оғлу — Азәрбајчан ЛККИ МК катиби.

Вәлијев Фирудин Мирзәҹан оғлу — Серебровски адына НГЧИ-нин партија комитәси катиби.

Һүсејнов Мәммәд Сәмәд оғлу — Бакы Баш Тикинти Идарәси «Бакышәһәртикинти» трестинин 3 №-ли тикинти идарәси комплекс бригадасынын бригадири.

Әфәндијев Ваһид Сәдрәддин оғлу — Ч. Илдырым адына Азәрбајчан Политехник Институтунун профессору.

2. Һ. Р. Ибраһимов, И. Б. Гулијев, С. В. Мамунтс вә Г. И. Степанов Азәрбајчан ССР Халг Нәзарәти Комитәсинин үзвү вәзифәсиндән азад едилсинләр.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1861—XI.

---

151 Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин вә онун ичраијјә комитәсинин сәлаһијјәтини дајандырмаг һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтиндә сүлһү вә һүгуг гајдасыны бәрпа етмәк үчүн Азәрбајчан ССР Али Советинин, Азәрбајчан ССР президентинин, Азәрбајчан ССР һөкумәтинин көрдүјү тәдбирләрә бахмајараг Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин Ичраијјә Комитәси вә әксәр депутатлары екстремист гүввәләрин фе'лина ујмуш, әслин-

дә сепаратизм јолуна гәдәм гојмушлар вә ДГМВ әразисиндә мүхтәлиф ганунсуз әмәлләрин фитвачылары кими чыхыш едирләр. Бир чох депутат әслиндә рајонда екстремист милләтчилик һәрәкатынын башында дурмушдур.

Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин Ичраијјә Комитәси Конститусијаја зидд олан фәал мөвге тутур. ДГМВ-дән Ермәнистан ССР халг депутатлары сечкиләринин сәлаһијјәтсизлији һаггында ССРИ Али Советн Рәјасәт Һеј'әтинин 1990-чы ил 3 март тарихли гәрарынын зиддинә олараг рајонда бу сечкиләр үзрә ганунсуз кампанија кечирилмәсиндә ичраијјә комитәсинин фәал иштиракы нөвбәти фитнәкар аддым олмушдур.

Бүтүн бу һәрәкәтләрлә јанашы рајонда вәзијјәт кәркинләшдирилир, әһали ачыг террора мә'руз галыр вә горхудулур. Һадрут рајонунда мүхтәлиф екстремист груплашмалар там чәзасызлыг шәраитиндә фәалијјәт көстәрирләр, сағлам дүшүнчәјә зидд олан зоракылыг әмәлләри, террорчулуг һәрәкәтләри törәтмәкдә мүгәссир олан шәхсләр чинајәт мәс'улијјәтинә вә инзибати мәс'улијјәтә чәлб едилмирләр. Совет һакимијјәти органлары Азәрбајчан ССР әразисини зоракылыгла парчалајыб бөлмәк мәгсәди күдән шәхсләрин фәалијјәтинә сон гојмурлар.

Һадрут Рајон Партија Комитәсинин биринчи катиби Г. Л. Бакијанын 259 нөмрәли Һадрут сечки даирәси үзрә Ермәнистан ССР халг депутаты сечилмәси вәзијјәти даһа да кәркинләшдирмиш вә азәрбајчанлылар илә ермәниләр арасында гаршылыглы мүнасибәтләри даһа да кәскинләшдирмишдир.

Бу тәдбирин кечирилмәси просесиндә милләтчилик сәрсәмлијинин сүн'и сурәтдә гызышдырылмасы нәтичәсиндә Һадрут рајонунун Туғ вә Ахуллу кәндләриндә вәзијјәт кәскинләшмиш, јашајыш мәнтәгәләри тез-тез атәшә тутулмуш, јоллар кәсилмишдир. Дахили гошунлар рајонун әразисиндә јараглы дәстә тутмуш, чохлу партладычы маддә, силаһ мүсадирә етмишләр.

ДГМВ-дә вәзијјәти нормал һала салмаг үчүн ССРИ Али Советинин вә Азәрбајчан ССР Али Советинин гәбул етдикләри гәрарлара мүгавимәтин давам етмәси илә әлагәдар олараг, Азәрбајчан ССР Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин Һадрут рајонунда кәркинлијин күчләнмәсинин гаршысыны алмаг вә вәтәндашларын тәһлүкәсизлијини тә'мин етмәк мәгсәди илә Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. Һадрут Рајон Халг Депутатлары Советинин вә онун ичраијјә комитәсинин сәлаһијјәти Советин јени тәркибинин сечкиләри кечириләнәдәк дајандырылсын.

2. Һадрут рајонунун ичтимаи-сијаси, сосиал-игтисади һәјатына оператив рәһбәрлик үчүн ашағыдакы тәркибдә мүвәггәти тәшкилат бүросу тә'јин едилсин: тәшкилат бүросунун сәдри — **М. И. Зубков** јолдаш, Азәрбајчан КП Низами Рајон Комитәсинин икинчи катиби, Һадрут сәрһәд дәстәси сијаси шө'бәсинин рәиси, рајонун ермәни әһалисинин үч нүмајәндәси.

3. Мүәјјән едилсин ки, тәшкилат бүросу билаваситә ДГМВ үзрә Республика Тәшкилат Комитәсинә, республиканын али дөвләт һакимијјәти вә идарә органларына табедир, рајон халг депутатлары Советинин вә онун ичраијјә комитәсинин бүтүн сәлаһијјәтинә маликдир, тәшкилат бүросунун сәдри исә рајон халг депутатлары Совети ичраијјә комитәси сәдринин һүгугларына вә вәзифәләринә маликдир.

Тәшкилат бүросуна јерли дөвләт һакимијјәти вә идарә органларына рәһбәрлик етмәк тапшырылсын, һабелә рајон халг депутатлары Совети ичраијјә комитәсинин апараты әмәли орган кими онун сәрәнчамына верилсин.

4. ДГМВ үзрә Республика Тәшкилат Комитәси бу гәрардан ирәли кәлән мүвафиг гәрарлар гәбул етсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1862—XI.

---

152 Азәрбајчан ССР Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Нәзарәти Комитәсинин сәлаһијјәтинин дајандырылмасы һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Узун мүддәтдән бәри Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Нәзарәти Комитәсинин Азәрбајчан ССР Конституснјасыны вә республика ганунларыны кобудчасына позараг өз статусуна зидд олан фәалијјәт көстәрдијини, «ССРИ-дә халг нәзарәти һаггында» ССРИ Гануну позараг Азәрбајчан ССР Халг Нәзарәти Комитәси илә әлагәләрини әслиндә кәсдијини вә бу әлагәләрин бәрпасына һәр васитә илә мане олдуғуну нәзәрә алараг, Азәрбајчан ССР Халг Нәзарәти Комитәсинин вәсатәти илә әлагәдар олараг Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

1. Азәрбајчан ССР Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти Халг Нәзарәти Комитәсинин фәалијјәти дајандырылсын.

2. ДГМВ Халг Нәзарәти Комитәсинин вәзифәләри Азәрбајчан ССР-ин Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти үзрә Республика Тәшкилат Комитәсинә һәвалә едилсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1863—XI.

---

153 Азәрбајчан ССР рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләри халг һакимләринин вә халг ичласчыларынын, Азәрбајчан ССР Бакы шәһәр мәһкәмәси үзвләринин вә халг ичласчыларынын сечкиләринә һазырлыг һаггында

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети Азәрбајчан ССР Конституснјасынын 164-чү маддәсинә әсасланараг **гәрара алыр:**

1. Азәрбајчан ССР Конституснјасынын 116-чы маддәсинә ујғун олараг Ганунверичилик мүлаһизәләри комиссијасына тапшырылсын ки, Азәрбајчан ССР рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг һакимләри, Бакы шәһәр мәһкәмәсинин үзвләри вәзифәләринә намизәдликләри нәзәрдән кечирсин вә 1990-чы илин ијул ајында Азәрбајчан ССР Али Советинин мүзакирәсинә версин.

2. Рајон (шәһәр) халг депутатлары Советләри вә онларын ичраијјә комитәләри 1990-чы илин ијул—август ајларында вәтәндашларын јашајыш вә ја иш јери үзрә рајон (шәһәр) халг мәһкәмәләринин халг ичласчылары сечкиләринин тәшкили үчүн тәдбирләр көрсүнләр.

3. Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Совети 1990-чы илин ијул ајында Бакы шәһәр мәһкәмәсинин халг ичласчыларыны вә Бакы шәһәри рајонларынын халг һакимләрини сечсин.

4. ДГМВ-дә халг мәһкәмәләри һакимләринин сечкиләри ДГМВ Вилајәт Халг Депутатлары Советн депутатларынын сечкиләри кечириләнәдәк тә'хирә салынсын.

5. Нахчыван МССР Али Советинә тәклиф едилсин ки, халг һакимләринин сечкиләринә һазырлыг көрүлмәси вә мәһкәмә ичласчыларынын сечилмәси үчүн лазыми тәдбирләр көрсүн.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1864—XI.

---

154 Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы һаггында Әсаснамәнин тәсдиг едилмәси барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети **гәрара алыр:**

Азәрбајчан ССР Конституснјасынын 104-чү маддәсинә ујғун олараг Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы һаггында Әсаснамә тәсдиг едилсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1865—XI.

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы һаггында

ӘСАСНАМӘ

I. АЗӘРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ДЕПУТАТЛАРЫ СЕЧКИЛӘРИ ҮЗРӘ МӘРКӘЗИ СЕЧКИ КОМИССИЈАСЫНЫН ӘСАС ВӘЗИФӘЛӘРИ, ТӘШКИЛИ ВӘ ФӘАЛИЈЈӘТИ ПРИНСИПЛӘРИ, ОНУН ЈАРАДЫЛМАСЫ ГАЈДАСЫ

Маддә 1. Азәрбајчан ССР Конституснјасына вә Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајчан ССР Ганунуна ујғун олараг Азәрбајчан ССР Али Советн сечкиләри һазырланмасына вә кечирилмәсинә рәһбәрлик үчүн Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасы тәшкил едир.

Маддә 2. Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри кечирилмәси үчүн тәшкил олунан сечки комиссијалары системинә башчылыг едән даими органдыр.

Маддә 3. Мәркәзи сечки комиссијасынын әсас вәзифәләри ашағыдакылардыр:

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајчан ССР Ганунунун республиканын бүтүн әразисиндә ваһид шәкилдә ичра олунмасыны тә'мин етмәк;

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки комиссијаларынын фәалијјәтинә рәһбәрлик етмәк;

Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасына вә кечирилмәсинә нәзарәт етмәк.

Мәркәзи сечки комиссијасы она һәвалә олунмуш вәзифәләри јеринә јетирәркән өзүнүн бүтүн фәалијјәти илә совет сечки системинин демократик әсасларынын һәјата кечирилмәсинә, сечичиләрин ирадәсинин дала долғун ифадә олунмасына көмәк етмәлидир.

Маддә 4. Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә Мәркәзи сечки комиссијасыны Азәрбајчан ССР Али Советн сечкиләрә азы ики ај галмыш комиссијанын сәдриндән, сәдрин ики мүавининдән, катибиндән вә 21 үзвүндән ибарәт тәркибдә тәшкил едир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын сәлаһијјәт мүддәти беш илдир. Азәрбајчан ССР Али Советн тәрәфиндән Мәркәзи сечки комиссијасынын јени тәркиби сечиләнәдәк о өз сәлаһијјәтини сахлајыр.

Маддә 5. Азәрбајчан ССР халг депутатлары, Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәд көстәрилмиш шәхсләр, Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәдләрин вәкилләри, Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә дикәр сечки комиссијаларынын тәркибинә сечилмиш шәхсләр Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвләри ола билмәзләр.

Азәрбајчан ССР халг депутатлығына намизәд көстәрилмиш вә Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвү олан шәхс депутатлыға намизәд кими гејдә алындығы андан комиссија үзвү вәзифәсиндән азад һесаб олунур.

Мәркәзи сечки комиссијасынын бир вә ја бир нечә үзвү вахтындан әввәл онун тәркибиндән чыхдыгда, јени нүмајәндәләр Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Ганунла мүәјјән олунмуш гајдада көстәрилир вә тәсдиг едилирләр.

Мәркәзи сечки комиссијасынын сәлаһијјәт мүддәтинин гуртармасына ики ајдан аз галаркән комиссијанын үзвү онун тәркибиндән чыхдыгда әлавә сечкиләр кечирилмәсинин мәгсәдәујғунлуғу һаггында мәсәлә Мәркәзи сечки комиссијасынын тәгдиматы үзрә Азәрбајчан ССР Али Советн тәрәфиндән һәлл олунур.

Маддә 6. Мәркәзи сечки комиссијасынын сәдри, сәдр мүавинләри, катиби вә үзвләри шәхси әризәләри вә ја Мәркәзи сечки комиссијасынын тәгдиматы үзрә Азәрбајчан ССР Али Советн тәрәфиндән комиссијада өз вәзифәләриндән азад едилә биләрләр.

Маддә 7. Мәркәзи сечки комиссијасы өз фәалијјәтиндә Азәрбајчан ССР Али Советинә һесабат вермәлидир.

Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајчан ССР Али Советинин онун гаршысында гојдуғу вә Азәрбајчан ССР халг депутатлары сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси саһәсиндә онун фәалијјәтинә аид олан һәр һансы мәсәләјә бахмаға вә һәмин орган тәрәфиндән мүәјјәнләшдирилмиш мүддәтләрдә она чаваб вермәјә борчлудур.

Азәрбајчан ССР Али Советн истәнилән вахт Мәркәзи сечки комиссијасынын фәалијјәти һаггында онун һесабатыны динләјә биләр.

Маддә 8. Мәркәзи сечки комиссијасы өз ишини ачыглыг вә ашкарлыг, мәсәләләрин коллектив, сәрбәст, ишкузар мүзакирәси вә һәлл олунмасы, комиссија үзвләринин кениш тәшәббүскарлығы әсасында гурур.

Мәркәзи сечки комиссијасы өз ичласлары вә гәбул етдији гәрарлар, комиссијанын кечирдији тәдбирләр һаггында әһалијә мә'лумат верир. Дөвләт органларынын, әмәк коллективләринин, ичтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин, јашајыш јериндә сечичиләрин вә гошун һиссәләриндә һәрби гуллугчуларын јығынчагларынын нүмајәндәләри Мәркәзи сечки комиссијасынын ичласларында ола биләрләр. Мәркәзи сечки комиссијасынын ичласларына күтләви информасија васитәләри нүмајәндәләринин манеәсиз кәлмәсинә тә'минат верилир.

Маддә 9. Дөвләт органлары вә ичтимаи органлар, мүәссисәләр, идарәләр, тәшкилатлар, вәзифәли шәхсләр Мәркәзи сечки комиссија-

сына өз сәлаһијјәтини һәјата кечирмәкдә көмәк етмәјә, она иши үчүн лазым олан мә'лумат вә материаллар вермәјә борҹлудурлар.

Маддә 10. Мәркәзи сечки комиссијасы өз фәалијјәтиндә Азәрбајҹан ССР Конститусијасыны, Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајҹан ССР Ганунуну, бу Әсаснамәни, республиканын дикәр ганунверичилик актларыны рәһбәр тутур.

II. МӘРКӘЗИ СЕЧКИ КОМИССИЈАСЫНЫН СӘЛАҺИЈЈӘТИ

Маддә 11. Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР-ин бүтүн әразисиндә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајҹан ССР Ганунунун иҹрасына нәзарәт едир вә онун ваһид шәкилдә тәтбигини тә'мин едир; сечкиләр һаггында Ганунун позунтуларынын ашкара чыхарылмасы саһәсиндә иш апарыр, бунларын арадан галдырылмасы үчүн зәрури тәдбирләр көрүр; сечкиләр һаггында Ганунун тәтбиги заманы гаршыја чыхан мүбаһисәли мәсәләләр үзрә изаһат верир; лазым олдугда сечкиләр һаггында Ганунун изаһы һаггында тәгдиматла Азәрбајҹан ССР Али Советинә мүраҹиәт едир; сечки практикасынын вә сечкиләр һаггында Ганунун тәкмилләшдирилмәси истигамәтиндә иш апарыр; сечкиләр һаггында Гануна дәјишикликләр вә әлавәләр һаггында тәклифләрлә Азәрбајҹан ССР Али Советинә мүраҹиәт едир.

Маддә 12. Мәркәзи сечки комиссијасы сечки комиссијаларынын фәалијјәтини истигамәтләндирир вә она нәзарәт едир; сечки комиссијаларынын ишинә методик рәһбәрлик едир, онларын фәалијјәтинин тәшкили үзрә төвсијәләр верир.

Мәркәзи сечки комиссијасы сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки комиссијаларынын мә'луматларыны динләјир.

Мәркәзи сечки комиссијасы сечки комиссијаларынын гәрарлары вә һәрәкәтләри барәдә әризә вә шикајәтләрә бахыр, бунлара даир гәти гәрарлар гәбул едир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын өз сәлаһијјәти дахилиндә гәбул етдији гәрарларын бүтүн сечки комиссијалары тәрәфиндән иҹрасы мәҹбуридир.

Маддә 13. Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР Али Советин Рәјасәт Һеј'әтинин тәгдиматы үзрә сечки даирәләри тәшкил едир, сечкиләрин тә'јин олунмасынын ән кечи онунҹу күнү сечки даирәләринин сијаһыларыны дәрҹ едир, даирәләрин һүдудларыны вә даирә сечки комиссијаларынын јерини көстәрир.

Маддә 14. Мәркәзи сечки комиссијасы сечкиләрин кечирилмәси үчүн ајрылмыш пул вәсаитини сечки комиссијалары арасында бөлүшдүрүр; сечки комиссијаларынын биналарла, нәглијјат, рабитә васитәләри илә тә'мин олунмасына нәзарәт едир; сечкиләрин мадди-техники тә'минатынын дикәр мәсәләләринә бахыр.

Маддә 15. Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки бүллетенләринин, сечиҹи сијаһыларынын, сечкигабағы јығынҹагларын вә сечки комиссијалары иҹласларынын протоколларынын, дикәр сечки сәнәдләринин формаларыны, сечки гутуларынын вә сечки комиссијалары мөһүрләринин нүмунәләрини, сечки сәнәдләринин сахланма гајдасыны мүәјјән едир.

Маддә 16. Мәркәзи сечки комиссијасынын дөвләт органларына вә иҹтимаи органлара, мүәссисәләрә, идарәләрә, тәшкилатлара, вәзифәли шәхсләрә мүраҹиәт етмәк һүгугу вардыр; онлар гојулмуш мәсәләјә бахмаға вә ән чоху үч күн мүддәтиндә Мәркәзи сечки комиссијасына ҹаваб вермәјә борҹлудурлар.

Мәркәзи сечки комиссијасы сечкиләрин һазырланмасы вә кечирилмәси илә әлагәдар мәсәләләр барәсиндә Азәрбајҹан ССР назирликләринин, дөвләт комитәләринин вә баш идарәләринин, дикәр дөвләт органларынын вә иҹтимаи органларын мә'луматларыны динләјир.

Маддә 17. Мәркәзи сечки комиссијасы мәнтәгә сечки комиссијаларынын Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин нәтиҹәләри үзрә тәртиб етдикләри протоколлары даирә сечки комиссијаларына, һабелә даирә сечки комиссијаларынын протоколларыны Мәркәзи сечки комиссијасына көндәрмәк гајдасыны мүәјјән едир.

Мәркәзи сечки комиссијасы сечкиләрин нәтиҹәләри һаггында даирә сечки комиссијаларынын мәтбуатда мә'луматлар дәрҹ етдирмәси мүддәтләрини мүәјјән едир.

Маддә 18. Мәркәзи сечки комиссијасы сечилмиш Азәрбајҹан ССР халг депутатларыны сечки комиссијаларынын она дахил олмуш протоколлары әсасында гејдә алыр, бүтөвлүкдә республика үзрә сечкиләрә јекун вурур.

Сечкиләрин кедишиндә вә ја сәсләрин һесабланмасында, јахуд сечкиләрин нәтиҹәләринин мүәјјән олунмасында Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајҹан ССР Гануну позулмушдурса, Мәркәзи сечки комиссијасы сечкиләри е'тибарсыз һесаб едәрәк бунун әсасында халг депутатыны гејдә алмагдан имтина етмәк һаггында гәрар гәбул едә биләр.

Мәркәзи сечки комиссијасы бүтөвлүкдә республика үзрә сечкиләрин јекунлары һаггында мә'луматы вә сечилмиш Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын сијаһысыны ән кечи он күн мүддәтиндә мәтбуатда дәрҹ етдирир; сијаһыда әлифба сырасы илә депутатын фамилијасы, ады, атасынын ады, тутдуғу вәзифә (машғулијјәти), партијалылығы, иш вә јашајыш јери, сечилдији сечки даирәси көстәрилир.

Мәркәзи сечки комиссијасы депутатларын сәлаһијјәтләрини јохламаг үчүн лазым олан сәнәдләри Азәрбајҹан ССР Али Советинин Мандат комиссијасына верир.

Маддә 19. Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајҹан ССР Ганунунда нәзәрдә тутулмуш һалларда гәрар гәбул едәрәк сечки даирәсиндә тәкрар сечкиләр кечирмәји даирә сечки комиссијасына тапшырыр, һәм дә о, даирә вә мәнтәгә сечки комиссијалары тәрәфиндән сечкиләрин јени тәркибдә кечирилмәсинин зәрурилијини гәрарда көстәрә биләр.

Маддә 20. Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатыны кери чағырмаг һаггында мәсәлә галдырмыш иҹтимаи тәшкилатларын вә коллективләрин тәгдим етдикләри материаллары нәзәрдән кечирир вә рә'ј һазырланмасы үчүн Азәрбајҹан ССР Али Советинин Мандат комиссијасына верир.

Депутатын кери чағырылмасы һаггында мәсәлә ганунверичилик тәләбләринә риајәт етмәклә галдырылмышдырса, Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатынын кери чағырылмасы һаггында сәсвермә кечирилмәсини тә'јин едир.

Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатынын кери чағырылмасы һаггында сәсвермәнин кечирилмәси үзрә даирә комиссијасынын сәсвермәнин нәтиҹәләри барәсиндә протоколунун көндәрилмәси гајдасыны мүәјјән едир.

Мәркәзи сечки комиссијасы Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын кери чағырылмасы һаггында сәсвермәнин кечирилмәси үзрә даирә комиссијасынын һәрәкәтләринә аид әризә вә шикајәтләрә бахыр вә бунлара даир гәти гәрар гәбул едир.

Маддә 21. Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри һаггында Азәрбајҹан ССР Ганунунда нәзәрдә тутулмуш һалларда Мәркәзи сечки комиссијасы сырадан чыхмыш депутатларын јеринә Азәрбајҹан ССР

халг депутатларынын сечкиләрини бу сечкиләрин кечирилмәсинә ән кечи ики ај галмыш тә'јин едир.

Мәркәзи сечки комиссијасы сырадан чыхмыш депутатларын јеринә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләрини сечкиләр һаггында Ганунун тәләбләринә мувафиг сурәтдә тәшкил едир вә онларын кечирилмәсини тә'мин едир.

Маддә 22. Мәркәзи сечки комиссијасы бу Әсаснамәдә нәзәрдә тутулмуш сәлаһијјәтләрдән башга республика ганунверичилијинә мувафиг сурәтдә дикәр сәлаһијјәтләри һәјата кечирир.

III. МӘРКӘЗИ СЕЧКИ КОМИССИЈАСЫНЫН ИШИНИН ТӘШКИЛИ

Маддә 23. Мәркәзи сечки комиссијасынын иҹласлары лазым олдугҹа онун сәдри тәрәфиндән чағырылыр.

Мәркәзи сечки комиссијасынын иҹласлары комиссија тәркибинин азы үчдә ики һиссәси иштирак етдикдә ихтијарлы сајылыр. Мәркәзи сечки комиссијасы үзвүнүн иҹласа кәлмәк имканы олмадыгда бу барәдә габагҹадан комиссијанын сәдринә мә'лумат верир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын иҹласлары ачыг кечирилир. Иҹласлар һаггында мә'луматлар мәтбуатда дәрҹ едилир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын иҹласларында протокол тәртиб олунур, ону комиссијанын сәдри вә катиби имзалајырлар.

Маддә 24. Мәркәзи сечки комиссијасы өз сәлаһијјәтләри дахилиндә гәрарлар чыхарыр вә онларын иҹрасыны јохлајыр. Гәрарлары комиссијанын сәдри вә катиби имзалајырлар.

Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки комиссијаларынын гәрарлары республика ганунверичилијинә зиддирсә, Мәркәзи сечки комиссијасынын бу гәрарлары ләғв етмәк һүгугу вардыр.

Мәркәзи сечки комиссијасынын гәрарлары республика ганунверичилијинә зиддирсә, Азәрбајҹан ССР Али Совети тәрәфиндән ләғв едилә биләр.

Маддә 25. Мәркәзи сечки комиссијасынын гәрарлары ачыг сәсвермә јолу илә комиссијанын үмуми тәркибинин сәс чохлуғу илә гәбул олунур.

Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвләри комиссијанын гәрары илә разы олмадыгда өзләринин хүсуси рә'јини сөјләмәк һүгугуна маликдирләр; бу рә'ј јазылы шәкилдә протокола әлавә едилир.

Маддә 26. Мәркәзи сечки комиссијасынын сәдри:

1) комиссијанын иҹласларыны чағырыр; иҹласлар үчүн лазыми материалларын һазырланмасыны тәшкил едир;

2) комиссија үзвләринә тапшырыглар верир, комиссијанын фәалијјәти илә әлагәдар материаллары вә сәнәдләри онлара көндәрир;

3) дөвләт вә иҹтимаи орган вә тәшкилатларын нүмајәндәләрини, башга шәхсләри комиссијанын иҹласларында иштирак етмәјә дә'вәт едир;

4) комиссијанын иҹласларында сәдрлик едир;

5) дөвләт вә иҹтимаи органлар вә тәшкилатлар илә мүнасибәтләрдә комиссијаны тәмсил едир;

6) комиссија гәрарларынын иҹрасы ишини тәшкил едир, Мәркәзи сечки комиссијасы апаратынын ишинә рәһбәрлик едир;

7) Мәркәзи сечки комиссијасынын фәалијјәти, онун гәбул етдији гәрарлар һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинә мә'лумат верир;

8) Мәркәзи сечки комиссијасынын иши һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинә һесабат верир;

9) бу Әсаснамәдә, республиканын дикәр ганунверичилик актларында нәзәрдә тутулмуш дикәр сәлаһијјәтләри һәјата кечирир.

Маддә 27. Мәркәзи сечки комиссијасы сәдринин мүавини сәдрә һәвалә олунмуш сәлаһијјәтләрин һәјата кечирилмәсиндә она көмәк едир, сәдр олмадыгда исә онун функсијаларыны јеринә јетирир.

Маддә 28. Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвү:

1) комиссија иҹласынын күндәлијинә даир тәклифләр ирәли сүрүр, мүзакирә олунан мәсәләләрә даир тәклиф, гејд вә дүзәлишләр едир, суаллар, арајышлар верир, мүзакирәләрдә иштирак едир вә бахылан бүтүн мәсәләләр үзрә һәлледиҹи сәс һүгугундан истифадә едир;

2) Мәркәзи сечки комиссијасынын тапшырығы вә өз тәшәббүсү илә Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләри үзрә сечки комиссијаларынын фәалијјәтинә нәзарәт едир, апарылан јохламаларын нәтиҹәләри һаггында Мәркәзи сечки комиссијасына мә'лумат верир;

3) Азәрбајҹан ССР халг депутатлары сечкиләринин кечирилмәси илә әлагәдар әризә, шикајәт вә тәклифләрлә Мәркәзи сечки комиссијасына мүраҹиәт едән дөвләт органларынын вә иҹтимаи органларын, әмәк коллективләринин, иҹтимаи тәшкилатларын, орта ихтисас вә али тәдрис мүәссисәләри коллективләринин, сечиҹи јығынҹагларынын нүмајәндәләрини, вәтәндашлары гәбул едир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвүнә мүәјјән едилмиш нүмунәдә вәсигә верилир.

Мәркәзи сечки комиссијасынын үзвүнә өз сәлаһијјәтинин һәјата кечирилмәси илә әлагәдар бүтүн хәрҹләрин Мәркәзи сечки комиссијасынын вәсаити һесабына өдәниләҹәјинә тә'минат верилир.

IV. МӘРКӘЗИ СЕЧКИ КОМИССИЈАСЫНЫН АПАРАТЫ ВӘ ХӘРҸЛӘР СМЕТАСЫ

Маддә 29. Мәркәзи сечки комиссијасы фәалијјәтинин тәшкилат, мадди-техники вә информасија тә'минатыны онун апараты һәјата кечирир.

Азәрбајҹан ССР халг депутатларынын нөвбәти сечкиләринин һазырланмасы вә кечирилмәси үчүн Азәрбајҹан ССР Али Совети апаратынын әмәкдашлары, дикәр шәхсләр Мәркәзи сечки комиссијасынын апаратында ишә ҹәлб олунурлар.

Маддә 30. Мәркәзи сечки комиссијасынын фәалијјәти илә әлагәдар хәрҹләр сметасыны Азәрбајҹан ССР Али Совети тәсдиг едир.

---

155 **Азәрбајҹан ССР-дә јол һәрәкәти гајдаларыны позмаға көрә мәс'улијјәтин күчләндирилмәси һаггында**

АЗӘРБАЈҸАН СОВЕТ СОСИАЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ГАНУНУ

Јол һәрәкәти вә нәглијјат васитәләри истисмар гајдаларыны позмаға көрә мәс'улијјәти даһа да күчләндирмәк мәгсәди илә Азәрбајҹан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

I. Инзибати һүгугпозмалар һаггында Азәрбајҹан ССР Али Советинин 1984-ҹү ил декабрын 18-дә гәбул етдији Азәрбајҹан ССР мәҹәлләсинә (Азәрбајҹан ССР Али Советинин Мә'луматы, 1985-ҹи ил, № 9, маддә 112, № 11, маддә 130; 1986-ҹы ил, № 6—7, маддә 24, № 13, маддә 93; 1987-ҹи ил, № 15—16, маддә 153, № 24, маддә 250; 1988-ҹи ил, №1, маддә 1, № 5—6, маддә 35, № 8, маддә 58, № 15, маддә 139, № 16, маддә 150, № 18—19, маддә 173, № 22—23, маддә 220; 1989-ҹу ил № 9, маддә 69) ашағыдакы дәјишикликләр вә әлавәләр едилсин:

1. 119-ҹу вә 120-ҹи маддәләр ашағыдакы редаксијада верилсин:

«М а д д ә 119. **Нәглијјат васитәләринин истисмар гајдаларынын сүрүҹүләр тәрәфиндән позулмасы**

Тормоз системи вә ја сүкан идарәси, јахуд ишыгландырма системи насаз олан, заһири көркәми сәлигәсиз вә чиркли олан, јахуд мүвафиг ичазә олмадан аваданлыгы дәјишдирилмиш, һабелә дөвләт техники мүајинәсиндән вахтында кечмәмиш, еләчә дә ишләмәјән вә пломбланмамыш спидометри олан нәглијјат васитәләринин сүрүчүләр тәрәфиндән идарә едилмәсинә көрә

10 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Тәһлүкәсизлик кәмәрләриндән вә ја мотодәбилгәләрдән истифадә гајдаларынын сүрүчүләр тәрәфиндән позулмасына көрә

10 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Мүәјјән едилмиш гајдада гејдә алынмамыш нәглијјат васитәләринин, е'тибарнамәсиз шәхси нәглијјат васитәләринин вә техники талонларсыз дөвләт нәглијјат васитәләринин сүрүчүләр тәрәфиндән идарә олунмасына көрә

30 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Башга нәглијјат васитәләринә верилмиш нөмрә нишанлары илә, сахта нөмрәләрлә нәглијјат васитәләринин сүрүчүләр тәрәфиндән идарә едилмәсинә, һабелә нөмрә нишаны олмајан бу нәглијјат васитәләринин гәсдән идарә едилмәсинә көрә

200 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә ја сүрүчү 3 ај мүддәтинә сүрүчүлүк һүгугларындан мәһрум едилир.

М а д д ә 120. **Нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән сүр'әт һәддинин ашылмасы вә светофор ишарәләринин тәләбләринә әмәл олунмамасы**

Нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән мүәјјән едилмиш сүр'әт һәддинин саатда 10 километрдән 20 километрәдәк ашылмасына көрә

10 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Мүәјјән едилмиш сүр'әт һәддинин нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән саатда 20 километр вә даһа чох ашылмасына көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә ја сүрүчү нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугундан 3 ај мүддәтинә мәһрум едилир.

Светофорун гадағанедичи ишарәси верилиркән нәглијјат васитәләри сүрүчүләринин һәрәкәти давам етдирмәсинә көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә ја сүрүчү нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугундан 3 ај мүддәтинә мәһрум едилир».

2. Мәчәлләјә ашағыдакы мәзмунда 120-1 вә 120-2-чи маддәләр әлавә едилсин:

«М а д д ә 120-1. **Јол ишарәләри, јахуд јол нишанланма тәләбләринә нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән әмәл едилмәмәси, адамларын дашынмасы гајдаларынын вә дикәр јол һәрәкәти гајдаларынын позулмасы**

Тәнзимләмәнин гадағанедичи ишарәси верилиркән сүрүчүләрин һәрәкәти давам етдирмәсинә, јол ишарәләрини гадаған едән вә көстәрән үстүнлүкверичи јол ишарәләри тәләбләринә, һәрәкәтдә үстүнлүк верилмәси һаггында јолун һәрәкәт һиссәсиндәки нишанлама тәләбләринә әмәл едилмәмәсинә, адамлары, јахуд јүкләри дашымаг гајдаларынын, нәглијјат васитәләрини өтүб кечмәк, ичтимаи нәглијјатын дајаначагларындан, јахуд пијада кечидләриндән өтүб кечмәк, күнүн гаранлыг вахтында, јахуд јолун јахшы көрүнмәдији шәраитдә ишыг чиһазларындан истифадә етмәк гајдаларынын позулмасына көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Гәза шәраитинин јаранмасына сәбәб олмуш, јә'ни һәрәкәтин башга иштиракчыларыны сүр'әти, һәрәкәтин истигамәтини хејли дәјишдирмәјә, јахуд өзләринин тәһлүкәсизлијини вә ја дикәр вәтәндашларын тәһлүкәсизлијини тә'мин етмәк үчүн башга тәдбирләр көрмәјә мәчбур

етмиш ејни позунтулара, һабелә нәглијјат васитәләрини дајандырмаг барәсиндә милис ишчиләринин тәләбләринин сүрүчүләр тәрәфиндән јеринә јетирилмәмәсинә көрә

100 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә ја сүрүчү нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугундан 6 ајадәк мүддәтә мәһрум едилир.

Мави рәнкли мајаклары, јахуд хүсуси сәс сигналлары ишә салынмыш дикәр нәглијјат васитәләринин өтүб кечмәси үчүн нәглијјат васитәләри сүрүчүләринин имкан вермәмәсинә көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Шәһәрләрдә, рајон мәркәзләриндә вә курорт зоналарында мәгсәдсиз узун-узады сәс сигналлары верилмәсинә көрә

30 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Сүрүчүнүн арха, јахуд јан тәрәфләри көрмәсини чәтинләшдирән гурғулар гурулмуш миник автомобилләринин идарә едилмәсинә көрә

30 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

М а д д ә 120-2. **Нәглијјат васитәләри сүрүчүләринин груп һалында һәрәкәтдә иштирак етмәси**

Јол һәрәкәтинә мане олан, јахуд һәрәкәт тәһлүкәсизлији үчүн горху төрәдән груп һалында (икидән чох) һәрәкәтдә нәглијјат васитәләри сүрүчүләринин иштирак етмәсинә көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә сүрүчү нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугундан 3 ајдан 6 ајадәк мүддәтә мәһрум едилир».

3. 121-чи маддә ашағыдакы редаксијада верилсин:

«М а д д ә 121. **Дәмир јолу кечидләриндән кечмә гајдаларынын нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән позулмасы**

Нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән дәмир јолу кечидләриндән кечмә гајдаларынын позулмасына көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә сүрүчү нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугундан 3 ајдан 6 ајадәк мүддәтә мәһрум едилир».

4. 122-чи маддәјә ашағыдакы бәнд әлавә едилсин:

«Сәрхош вәзијјәтдә нәглијјат васитәләрини идарә етдијинә көрә сүрүчүлүк һүгугларындан мәһрум едилмиш шәхсин сүрүчүлүк һүгугундан мәһрум едилмәсиндән сонра бир ил әрзиндә ејни позунтуну төрәтмәсинә көрә

500 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә сүрүчүјә мәхсус автомобил нәглијјаты васитәси мәчбурән комисјон мағазасында сатылараг әлдә едилән мәбләғ саһибинә гајтарылыр (әкәр автомашыны онун саһиби өзү идарә едирсә)»

5. 123, 124 вә 125-чи маддәләр ашағыдакы редаксијада верилсин:

«М а д д ә 123. **Нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән јол һәрәкәти гајдаларынын позулмасы**

Нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри тәрәфиндән бу мәчәлләнин 119—122-чи маддәләриндә нәзәрдә тутулмуш јол һәрәкәти гајдаларынын позулмасына, бунунла да нәглијјат васитәләринин, јүкләрин, јолларын, јол гурғуларынын вә дикәр гурғуларын, јахуд башга әмлакын зәдәләнмәсинә, мүәјјән едилмиш гајдалары позараг сүрүчүләрин иштиракчысы олдуглары јол-нәглијјат һадисәси јерләрини тәрк етмәсинә көрә

100 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә ја сүрүчү нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугундан 3 ајдан 6 ајадәк мүддәтә мәһрум едилир.

Бу мәчәлләнин 119—122-чи маддәләриндә нәзәрдә тутулмуш һаллардан башга, сүрүчүләрин јол һәрәкәти гајдаларыны позмасына, бунунла да бу маддәнин биринчи һиссәсиндә көстәрилмиш нәтичәләрә сәбәб олмасына көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Бу мәчәлләдә нәзәрдә тутулмуш һаллардан башга јол һәрәкәти гајдаларынын дикәр позунтуларына көрә

хәбәрдарлыг едилир.

М а д д ә 124. **Нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугу олмајан шәхсләр тәрәфиндән бу васитәләрин идарә едилмәси**

Нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугу олмајан, јахуд идарәетмә һүгугундан мүвәггәти мәһрум едилмиш шәхсләр тәрәфиндән бу васитәләрин идарә едилмәсинә, еләчә дә нәглијјат васитәләрини идарәетмә һүгугу олмајан шәхсә идарә етмәк үчүн нәглијјат васитәси верилмәсинә көрә

200 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Бу маддәнин биринчи һиссәсиндә нәзәрдә тутулмуш сон 12 ај әрзиндә 2-дән чох ејни позунтунун төрәдилмәсинә көрә

500 манат мәбләғиндә чәримә гојулур вә саһибә—сүрүчүјә махсус нәглијјат васитәсинин мәчбурән сатылмасынын мүмкүнлүјү мәсәләсинә бахмаг үчүн материаллар халг мәһкәмәсинә верилир; сатышдан әлдә едилән мәбләғ она өдәнилир.

Нәглијјат васитәләринин, јүкләрин, јолларын, јол гурғуларынын вә дикәр гурғуларын, јахуд башга әмлакын зәдәләнмәсинә сәбәб олмуш ејни позунтуја көрә

1000 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

М а д д ә 125. **Нәглијјат васитәләринин онлары идарәетмә һүгугу олмајан вә сәрхош һалда олан шәхсләр тәрәфиндән идарә едилмәси**

Нәглијјат васитәләринин онлары идарәетмә һүгугу олмајан вә сәрхош һалда олан шәхсләр тәрәфиндән идарә едилмәсинә көрә

500 манат мәбләғиндә чәримә гојулур.

Тәкрарән ејни позунту төрәтмәјә көрә

1000 манат мәбләғиндә чәримә гојулур, саһибә—сүрүчүјә махсус нәглијјат васитәсинин мәчбурән алынмасынын мүмкүнлүјү мәсәләсинә бахмаг үчүн материаллар халг мәһкәмәсинә верилир; сатышдан әлдә едилән мәбләғ она гајтарылыр».

6. 127-чи маддәнин икинчи һиссәси ашағыдакы редаксијада верилсин:

«Бу маддәнин биринчи һиссәсиндә нәзәрдә тутулмуш шәхсләр тәрәфиндән јол һәрәкәти гајдаларынын позулмасына, бунунла да гәза шәраити јарадылмасына көрә

50 манат мәбләғиндә чәримә гојулур».

7. 128-чи вә 130-чу маддәләр ашағыдакы редаксијада верилсин:

«М а д д ә 128. **Насаз олан нәглијјат васитәләринин хәттә бурахылмасы вә нәглијјат васитәләрини истисмар гајдаларынын башга позунтулары**

Насаз олан вә буна көрә дә истисмары гадаған едилмиш, јахуд мүвафиг ичазә олмадан аваданлығы дәјишдирилмиш вә ја мүәјјән едилән гајдада гејдә алынмамыш вә ја дөвләт техники муајинәсиндән кечмәмиш нәглијјат васитәләринин хәттә бурахылмасына көрә,

нәглијјат васитәләринин техники вәзијјәти вә истисмары үчүн мәс'ул олан шәхсләр 100 манат мәбләғиндә чәримә едилир».

«М а д д ә 130. **Нәглијјат васитәләриндән, машынлардан, јахуд механизмләрдән өзбашына истифадә едилмәси, онларын мүәјјән едилмәмиш јерләрдә сахланмасы**

Мүәссисәләрә, идарәләрә вә ја тәшкилатлара махсус олан нәглијјат васитәләриндән, машынлардан вә механизмләрдән шәхси тамаһ мәгсәди илә өзбашына истифадә едилмәсинә көрә

вәтәндашлар 100 манат мәбләғиндә,

вәзифәли шәхсләр 200 манат мәбләғиндә,

нәглијјат васитәләринин сүрүчүләри 50 манат мәбләғиндә чәримә едилир.

Халг тәсәрруфатынын нәглијјат васитәләринин, машын вә механизмләрин гаражлардан, јахуд мүәјјән едилмиш јерләрдән кәнарда сахланмасына көрә

сүрүчүләр 30 манат мәбләғиндә,

бу васитәләрин сахланмасы вә бунлардан истифадә үчүн мәс'ул олан вәзифәли шәхсләр 100 манат мәбләғиндә чәримә едилир».

II. Бу Ганун гәбул едилдији андан гүввәјә минсин.

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын президенти
А. МҮТӘЛЛИБОВ.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1866—XI.

---

156 **«Нахчыван МССР-ин инзибати әрази бөлкүсүндә гисмән дәјишикликләр һаггында» вә «Республиканын Ағдам, Бәрдә, Бејләган, Зәнкилан, Кәдәбәј, Нефтчала вә Фүзули рајонларынын инзибати әрази бөлкүсүндә гисмән дәјишикликләр едилмәси һаггында» Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы президентинин фәрманларыны тәсдиг етмәк барәсиндә**

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасынын Али Совети гәрара алыр:

«Нахчыван МССР-ин инзибати әрази бөлкүсүндә гисмән дәјишикликләр һаггында» вә «Республиканын Ағдам, Бәрдә, Бејләган, Зәнкилан, Кәдәбәј, Нефтчала вә Фүзули рајонларынын инзибати әрази бөлкүсүндә гисмән дәјишикликләр едилмәси һаггында» Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы президентинин 1990-чы ил 6 ијун тарихли фәрманлары тәсдиг едилсин.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1867—XI.

---

157 **«А. К. Клоков јолдашын Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин үзвү вәзифәсиндән азад едилмәси һаггында» Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманыны тәсдиг етмәк барәсиндә**

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети гәрара алыр:

«А. К. Клоков јолдашын Азәрбајчан ССР Али Мәһкәмәсинин үзвү вәзифәсиндән азад едилмәси һаггында» Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы президентинин 1990-чы ил 6 ијун тарихли Фәрманы тәсдиг олунсун.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1868—XI.

---

158 «А. Һ. Асланов јолдашын Азәрбајчан ССР автомобил нәглијјаты назири тә'јин едилмәси һаггында» Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы президентинин Фәрманыны тәсдиг етмәк барәсиндә

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ГӘРАРЫ

Азәрбајчан ССР Али Совети **гәрара алыр:**

«А. Һ. Асланов јолдашын Азәрбајчан ССР автомобил нәглијјаты назири тә'јин едилмәси һаггында» Азәрбајчан Совет Сосиалист Республикасы президентинин 1990-чы ил 5 ијун тарихли Фәрманы тәсдиг олунсун.

Азәрбајчан ССР Али Советинин сәдри Е. ГАФАРОВА.

Бакы шәһәри, 26 ијун 1990-чы ил.
№ 1869—XI.

ВЕДОМОСТИ

Верховного Совета Азербайджанской ССР

№ 12 (817) 30 июня 1990 года ГОД ИЗДАНИЯ 33-й

СОДЕРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЕРВЫЙ

118. Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики о приостановлении полномочий Совета народных депутатов Гадрутского района НКАО Азербайджанской ССР.
119. Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики о введении новых условий стипендиального обеспечения студентов и учащихся.
120. Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики о кандидатуре на пост Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.
121. Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики об объявлении однодневного траура в Азербайджанской ССР.
122. Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики о представительстве Азербайджанской ССР в работе по подготовке проекта нового Союзного Договора.
123. Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики о льготах по оплате труда работников предприятий и организаций, расположенных в высокогорных местностях республики.
124. Постановление Председателя Верховного Совета Азербайджанской ССР о созыве Верховного Совета Азербайджанской ССР.

ЗАКОНЫ И ПОСТАНОВЛЕНИЯ, ПРИНЯТЫЕ ВЕРХОВНЫМ СОВЕТОМ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

(Тринадцатая сессия Верховного Совета Азербайджанской ССР одиннадцатого созыва)

125. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о внесении изменений и дополнений в Конституцию (Основной Закон) Азербайджанской ССР по вопросам избирательной системы.
126. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР.
127. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о выборах депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР.
128. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о назначении выборов народных депутатов Азербайджанской ССР и депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР.
129. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об установлении нормы населения на избирательный округ по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР на 2 сентября 1990 года.
130. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об образовании Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР.
131. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о проекте Конституционного Закона Азербайджанской ССР «Об основах экономической самостоятельности Азербайджанской ССР».
132. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о внесении на народное обсуждение проекта Закона Азербайджанской ССР «О собственности в Азербайджанской ССР».
133. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о вынесении на народное обсуждение проекта «Земельного кодекса Азербайджанской ССР».

134. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о вынесении на народное обсуждение проекта Закона Азербайджанской ССР «Об аренде».
135. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о гражданстве Азербайджанской ССР.
136. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о порядке введения в действие Закона Азербайджанской ССР «О гражданстве Азербайджанской ССР».
137. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о Временном положении о председателях и президиумах местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР.
138. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о вынесении на народное обсуждение проекта Закона Азербайджанской ССР «Об архивах».
139. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о судоустройстве Азербайджанской ССР.
140. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о порядке введения в действие Закона Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О судоустройстве Азербайджанской ССР».
141. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о присяге судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР.
142. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о внесении изменений в Положение о порядке созыва и проведения конференции судей судов Азербайджанской ССР.
143. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о внесении изменений в Положение о квалификационных коллегиях судей судов Азербайджанской ССР.
144. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики об утверждении Положения о дисциплинарной ответственности судей, отзыве и досрочном освобождении судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР.
145. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о внесении изменений и дополнений в Уголовно-процессуальный кодекс Азербайджанской ССР.
146. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о защите чести и достоинства президента Азербайджанской ССР.
147. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о внесении дополнений и изменений в законодательные акты Азербайджанской ССР.
148. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о порядке применения и введения в действие Закона Азербайджанской ССР «О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР».
149. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об избрании Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР и заместителей Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.
150. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об изменениях в составе Комитета народного контроля Азербайджанской ССР.
151. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о приостановлении полномочий Гадрутского районного Совета народных депутатов и его исполнительного комитета.
152. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о приостановлении деятельности Комитета народного контроля Нагорно-Карабахской автономной области Азербайджанской ССР.
153. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР о подготовке к избранию народных судей и народных заседателей районных (городских) народных судов Азербайджанской ССР, членов и народных заседателей Бакинского городского суда Азербайджанской ССР.
154. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об утверждении Положения о Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР.
155. Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики об усилении ответственности за нарушение правил дорожного движения в Азербайджанской ССР.
156. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об утверждении указов Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О частичных изменениях в административно-территориальном делении Нахичеванской АССР» и «О внесении частичных изменений в административно-территориальное деление Агдамского, Бардинского, Бейлаганского, Зангеланского, Кедабекского, Нефтечалинского и Физулинского районов республики».
157. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об утверждении Указа Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «Об освобождении тов. Клокова А. К. от обязанностей члена Верховного Суда Азербайджанской ССР».
158. Постановление Верховного Совета Азербайджанской ССР об утверждении Указа Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «Об назначении тов. Асланова А. А. министром автомобильного транспорта Азербайджанской ССР».

РАЗДЕЛ ПЕРВЫЙ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

118 О приостановлении полномочий Совета народных депутатов Гадрутского района НКАО Азербайджанской ССР

В целях нормализации обстановки в Гадрутском районе и предупреждения антиконституционной деятельности предложить Верховному Совету Азербайджанской ССР приостановить полномочия Совета народных депутатов Гадрутского района и его исполнительного комитета впредь до проведения выборов нового состава Совета и возложить обязанности исполкома районного Совета на временное организационное бюро Гадрутского района.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 19 июня 1990 г.
№ 18.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

119 О введении новых условий стипендиального обеспечения студентов и учащихся

В целях усиления социальной защищенности и улучшения материальных условий студентов высших и учащихся средних специальных учебных заведений республики **постановляю:**

Ввести с нового учебного года — 1 сентября 1990 года следующие условия стипендиального обеспечения:

1. Выплачивать стипендии всем успевающим студентам высших и учащимся средних специальных учебных заведений, обучающихся с отрывом от производства (кроме иностранных студентов и учащихся).

2. Увеличить и установить размер стипендий студентам высших учебных заведений на всех курсах обучения и по всем специальностям — 60 рублей в месяц, соответственно учащимся средних специальных учебных заведений — 45 рублей в месяц.

3. Поручаю министерствам и ведомствам республики, имеющим высшие и средние специальные учебные заведения, Министерству финансов Азербайджанской ССР изыскать необходимые средства для

введения новых условий стипендиального обеспечения, используя при этом внутренние резервы и бюджетные ассигнования.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 20 июня 1990 г.
№ 19.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

120 О кандидатуре на пост Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР

Представить на утверждение Верховного Совета Азербайджанской ССР кандидатуру тов. **Талыбова Гусейна Гейдар оглы** на пост Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 22 июня 1990 г.
№ 20.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

121 Об объявлении однодневного траура в Азербайджанской ССР

В связи с землетрясением в соседней Исламской Республике Иран, повлекшим за собой многочисленные человеческие жертвы, в знак скорби азербайджанского народа объявить на территории Азербайджанской ССР 23 июня с. г. однодневный траур.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 22 июня 1990 г.
№ 21.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

122 О представительстве Азербайджанской ССР в работе по подготовке проекта нового Союзного Договора

В связи с разработкой проекта нового Союзного Договора делегировать от Азербайджанской ССР для участия в этой работе председателя Комиссии по делам межнациональных отношений и интернациональному воспитанию Верховного Совета Азербайджанской ССР секретаря ЦК КП Азербайджана тов. **Дашдамирова А. Ф.**

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 27 июня 1990 г.
№ 22.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

123 О льготах по оплате труда работников предприятий и организаций, расположенных в высокогорных местностях республики

Принимая во внимание тяжелые условия труда работников предприятий и организаций высокогорных районов республики, а также неоднократные обращения партийных и советских органов, трудовых коллективов об усилении материальной заинтересованности и наиболее полном учете природно-климатических условий работы рабочих и служащих этих районов, осуществить следующие меры:

1. Установить для работников всех предприятий, организаций, бюджетных учреждений республики, расположенных на высоте от 1500 до 2000 метров над уровнем моря, повышающий коэффициент к заработной плате в размере 1,2, от 2000 метров и выше — 1,3.
2. Рекомендовать колхозам, расположенным в высокогорных местностях республики, рассмотреть возможность установления коэффициентов к заработной плате, предусмотренных настоящим Указом.
3. Совету Министров Азербайджанской ССР решить организационные и финансовые вопросы, связанные с реализацией Указа.
4. Настоящий Указ ввести в действие с 1 сентября 1990 года.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 28 июня 1990 г.
№ 23.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

124 О созыве Верховного Совета Азербайджанской ССР

Созвать тринадцатую сессию Верховного Совета Азербайджанской Советской Социалистической Республики одиннадцатого созыва 26 июня 1990 года в городе Баку.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 20 июня 1990 г.
№ 1833—XI.

ЗАКОНЫ И ПОСТАНОВЛЕНИЯ, ПРИНЯТЫЕ ВЕРХОВНЫМ СОВЕТОМ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

(ТРИНАДЦАТАЯ СЕССИЯ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР ОДИННАДЦАТОГО СОЗЫВА)

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

125 О внесении изменений и дополнений в Конституцию (Основной Закон) Азербайджанской ССР по вопросам избирательной системы

В целях совершенствования избирательной системы и деятельности Советов народных депутатов Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики постановляет:

I. Внести в Конституцию (Основной Закон) Азербайджанской ССР следующие изменения и дополнения:

1. Главу 11 изложить в следующей редакции:

«Глава 11

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ СИСТЕМА

Статья 91. Выборы народных депутатов проводятся по одномандатным или многомандатным избирательным округам на основе всеобщего, равного и прямого избирательного права при тайном голосовании.

Статья 92. Выборы народных депутатов являются всеобщими: право избирать имеют граждане Азербайджанской ССР, достигшие 18 лет. Народным депутатом Азербайджанской ССР может быть избран гражданин Азербайджанской ССР, достигший 21 года.

Депутатом местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР может быть избран гражданин Азербайджанской ССР, достигший 18 лет.

Гражданин Азербайджанской ССР не может быть одновременно народным депутатом более чем в двух Советах народных депутатов.

Лица, входящие в состав Совета Министров Азербайджанской ССР, Совета Министров Нахичеванской АССР, исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов, за исключением председателей этих органов, руководители ведомств, отделов и управлений исполнительных комитетов местных Советов, судьи и государственные арбитры не могут быть депутатами в Совете, которым они назначаются или избираются.

В выборах не участвуют психически больные граждане, признанные судом недееспособными, лица, отбывающие наказание по приговору суда, а также лица, в отношении которых в порядке, установленным уголовно-процессуальным законодательством, избрана мера пресечения — содержание под стражей.

Статья 93. Выборы народных депутатов являются равными: избиратель по каждому избирательному округу имеет один голос; избиратели участвуют в выборах на равных основаниях.

Статья 94. Выборы народных депутатов являются прямыми: народные депутаты избираются гражданами непосредственно.

Статья 95. Голосование на выборах народных депутатов является тайным: контроль за волеизъявлением голосующих не допускается.

Статья 96. Право выдвижения кандидатов в народные депутаты принадлежит трудовым коллективам, общественным организациям, собраниям избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Число кандидатов в народные депутаты не ограничивается. Каждый участник предвыборного собрания может предлагать для обсуждения любую кандидатуру гражданина Азербайджанской ССР, в том числе и свою.

В избирательные бюллетени может быть включено любое число кандидатов.

Кандидаты в народные депутаты участвуют в избирательной кампании на равных основаниях.

Расходы, связанные с подготовкой и проведением выборов народных депутатов, производятся соответствующей избирательной комиссией из единого фонда, создаваемого за счет государства, предприятий, общественных и других организаций, с целью обеспечения равных условий для каждого кандидата в депутаты.

Статья 97. Подготовка к выборам народных депутатов осуществляется открыто и гласно.

Проведение выборов обеспечивают избирательные комиссии, которые образуются из представителей, избранных собраниями (конференциями) трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Гражданам Азербайджанской ССР, трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений гарантируется возможность свободного и всестороннего обсуждения политических, деловых и личных качеств кандидатов в народные депутаты, а также право агитации за или против кандидата на собраниях, в печати, по телевидению, радио.

Порядок проведения выборов народных депутатов определяется законами Союза ССР, Азербайджанской ССР, а в Нахичеванской АССР — также законами Нахичеванской АССР. Жалобы о нарушениях законов о выборах депутатов рассматриваются избирательными комиссиями и судами в законодательно установленном порядке.

Статья 98. Избиратели дают наказы своим депутатам.

Соответствующие Советы народных депутатов рассматривают наказы, учитывают их при разработке планов экономического и социального развития и составлении бюджета, а также при подготовке решений по другим вопросам, организуют выполнение наказов и информируют граждан об их реализации».

2. Статью 105 изложить в следующей редакции:

«**Статья 105.** Верховный Совет Азербайджанской ССР состоит из 360 народных депутатов, избираемых по избирательным округам с равной численностью населения».

II. Настоящий Закон вступает в силу с момента его принятия.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1835—XI.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

126 **О выборах народных депутатов Азербайджанской ССР**

I. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. **Основы выборов народных депутатов Азербайджанской ССР**

В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР выборы народных депутатов Азербайджанской ССР проводятся по одномандатным избирательным округам на основе всеобщего, равного и прямого избирательного права при тайном голосовании.

Статья 2. **Всеобщее избирательное право**

Выборы народных депутатов Азербайджанской ССР являются всеобщими: право избирать имеют граждане Азербайджанской ССР, достигшие 18 лет.

Народным депутатом Азербайджанской ССР может быть избран гражданин Азербайджанской ССР, достигший 21 года.

Какие-либо прямые или косвенные ограничения избирательных

прав граждан Азербайджанской ССР в зависимости от происхождения, социального и имущественного положения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, времени проживания в данной местности, рода и характера занятий запрещаются.

В выборах не участвуют психически больные граждане, признанные судом недееспособными, лица, отбывающие наказания по приговору суда, а также лица, в отношении которых в порядке, установленном уголовно-процессуальным законодательством, избрана мера пресечения — содержание под стражей.

Статья 3. **Равное избирательное право**

Выборы народных депутатов Азербайджанской ССР являются равными: избиратель имеет один голос; избиратели участвуют в выборах на равных основаниях.

Женщины и мужчины имеют равные избирательные права.

Военнослужащие пользуются избирательными правами наравне со всеми гражданами Азербайджанской ССР.

Статья 4. **Прямое избирательное право**

Выборы народных депутатов Азербайджанской ССР являются прямыми: народные депутаты избираются гражданами непосредственно.

Статья 5. **Тайное голосование**

Голосование на выборах народных депутатов Азербайджанской ССР является тайным: контроль за волеизъявлением голосующих не допускается.

Статья 6. **Проведение выборов избирательными комиссиями**

Проведение выборов народных депутатов Азербайджанской ССР обеспечивают избирательные комиссии, которые образуются из представителей трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Статья 7. **Гласность при подготовке и проведении выборов народных депутатов Азербайджанской ССР**

Подготовка и проведение выборов народных депутатов Азербайджанской ССР осуществляются избирательными комиссиями, трудовыми коллективами и общественными организациями открыто и гласно.

Избирательные комиссии информируют граждан о своей работе, об образовании избирательных округов, составе, месте нахождения и времени работы избирательных комиссий и списках избирателей. Избирательные комиссии доводят до сведения граждан итоги регистрации кандидатов в депутаты, биографические данные о зарегистрированных кандидатах, результаты голосования по каждому кандидату и итоги выборов.

На заседаниях избирательных комиссий, в том числе при регистрации кандидатов в депутаты, пломбировании или опечатывании избирательных ящиков перед началом голосования, подсчете голосов на избирательном участке, определении результатов выборов по округу и подведении общих итогов выборов, а также на всех других собраниях и заседаниях, связанных с выборами, вправе присутствовать представители трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям, окружных избирательных комиссий, органов государственной власти, доверенные лица, представители печати, телевидения и радио.

Полномочия указанных представителей должны быть удостоверены соответствующим документом или решением трудового коллектива, органа общественной организации, коллектива среднего специального и высшего учебного заведения, собрания избирателей по месту жительства, военнослужащих по воинским частям. О намерении представителей

присутствовать в день выборов в помещениях избирательных участков либо на заседаниях избирательных комиссий должно быть сообщено в соответствующие избирательные комиссии не позднее чем за два дня до выборов. Вмешательство указанных представителей в работу избирательных комиссий не допускается.

Средства массовой информации освещают ход подготовки и проведения выборов народных депутатов Азербайджанской ССР.

Избирательные комиссии, государственные и общественные органы, трудовые коллективы предоставляют средствам массовой информации материалы, связанные с подготовкой и проведением выборов.

Статья 8. **Участие граждан, трудовых коллективов, общественных организаций и коллективов средних специальных и высших учебных заведений в подготовке и проведении выборов народных депутатов Азербайджанской ССР**

Граждане Азербайджанской ССР принимают участие в подготовке и проведении выборов народных депутатов Азербайджанской ССР как через трудовые коллективы, общественные организации, коллективы средних специальных и высших учебных заведений, собрания избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям, так и непосредственно.

Трудовые коллективы и общественные организации участвуют в подготовке и проведении выборов народных депутатов Азербайджанской ССР как через своих представителей в избирательных комиссиях, так и непосредственно.

Статья 9. **Право выдвижения кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР**

Право выдвижения кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР принадлежит трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, собраниям избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Статья 10. **Наказы избирателей и общественных организаций народным депутатам Азербайджанской ССР**

Избиратели и общественные организации дают наказы своим депутатам.

Порядок внесения, обобщения, рассмотрения и организации выполнения наказов устанавливается законодательством Азербайджанской ССР.

Статья 11. **Несовместимость статуса народного депутата Азербайджанской ССР с должностным положением**

Лица, входящие в состав Совета Министров Азербайджанской ССР, за исключением Председателя Совета Министров Азербайджанской ССР и Председателя Совета Министров Нахичеванской АССР, руководители ведомств Азербайджанской ССР, Председатель и члены Верховного Суда Азербайджанской ССР, Главный государственный арбитр и государственные арбитры Азербайджанской ССР, Председатель и члены Комитета конституционного надзора Азербайджанской ССР не могут быть одновременно народными депутатами Азербайджанской ССР.

Статья 12. **Расходы, связанные с выборами народных депутатов Азербайджанской ССР. Материальное обеспечение выборов**

С целью обеспечения равных условий для каждого кандидата в народные депутаты расходы, связанные с подготовкой и проведением выборов народных депутатов Азербайджанской ССР, производятся избирательными комиссиями из единого централизованного фонда, образуемого Центральной избирательной комиссией по выборам народных де-

путатов Азербайджанской ССР за счет государства, а также добровольных взносов предприятий, общественных и других организаций, граждан.

Предприятия, учреждения, организации, государственные и общественные органы на период подготовки и проведения выборов предоставляют безвозмездно в распоряжение избирательных комиссий необходимое оборудование и транспортные средства.

Статья 13. **Ответственность за нарушение законодательства о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР**

Лица, препятствующие путем насилия, обмана, угроз или иным путем свободному осуществлению гражданином Азербайджанской ССР права избирать и быть избранным народным депутатом Азербайджанской ССР, вести предвыборную агитацию, а также члены избирательных комиссий, должностные лица государственных и общественных органов, совершившие подлог избирательных документов, заведомо неправильный подсчет голосов, нарушившие тайну голосования или допустившие иные нарушения настоящего Закона, несут установленную законом ответственность. К ответственности привлекаются также лица, опубликовавшие или иным способом распространившие ложные сведения о кандидате в депутаты.

При нарушении кандидатом в депутаты настоящего Закона он предупреждается соответствующей окружной избирательной комиссией, а при повторном нарушении Центральная избирательная комиссия по представлению окружной избирательной комиссии может отменить решение о регистрации этого кандидата в депутаты, о чем доводится до сведения населения соответствующего избирательного округа.

Заявления о нарушениях законодательства о выборах, поступившие в избирательные комиссии, государственные и общественные органы в период подготовки к выборам или после выборов, должны рассматриваться в пятидневный срок, а поступившие накануне или в день выборов — немедленно.

II. ПОРЯДОК НАЗНАЧЕНИЯ ВЫБОРОВ И ОБРАЗОВАНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ОКРУГОВ

Статья 14. **Назначение выборов народных депутатов Азербайджанской ССР**

Выборы народных депутатов Азербайджанской ССР назначаются Верховным Советом Азербайджанской ССР не позднее чем за два месяца до истечения срока полномочий народных депутатов Азербайджанской ССР.

Сообщение о назначении и дне выборов публикуется в печати.

Статья 15. **Образование избирательных округов**

Для выборов народных депутатов Азербайджанской ССР образуются 360 избирательных округов.

Избирательные округа образуются Центральной избирательной комиссией по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР по представлению Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР.

От каждого избирательного округа избирается один народный депутат Азербайджанской ССР.

Списки избирательных округов с указанием их границ и мест нахождения окружных избирательных комиссий публикуются Центральной избирательной комиссией не позднее чем на пятый день после назначения выборов.

Статья 16. **Избирательные округа**

Избирательные округа по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР образуются с равной численностью населения на всей территории Азербайджанской ССР. При определении границ избирательных округов учитывается административно-территориальное деление Азербайджанской ССР. Норма населения на избирательный округ для каждых выборов устанавливается Верховным Советом Азербайджанской ССР.

III. ИЗБИРАТЕЛЬНЫЕ УЧАСТКИ

Статья 17. **Образование избирательных участков**

Для проведения голосования и подсчета голосов при выборах народных депутатов Азербайджанской ССР территория районов, городов, районов в городах, входящих в избирательные округа, делится на избирательные участки. Избирательные участки образуются также в воинских частях и входят в избирательные округа по месту расположения частей.

В местах нахождения граждан, расположенных в отдаленных и труднодоступных районах, а также на судах, находящихся в день выборов в плавании могут быть образованы избирательные участки, которые входят в соответствующие избирательные округа и по месту порта приписки судна.

Статья 18. **Порядок и норма образования избирательных участков**

Избирательные участки образуются районными, городскими (кроме городов районного подчинения), районными в городах Советами народных депутатов или их президиумами по согласованию с окружными избирательными комиссиями. На судах, находящихся в день выборов в плавании, избирательные участки образуются соответствующими Советами народных депутатов или их президиумами по месту порта приписки судна. В воинских частях избирательные участки образуются местными Советами народных депутатов или их президиумами по представлению командиров частей или войсковых соединений.

Избирательные участки образуются не позднее чем на пятнадцатый день после назначения выборов. В воинских частях, отдаленных и труднодоступных районах, на судах, находящихся в день выборов в плавании, избирательные участки образуются в тот же срок, а в исключительных случаях — не позднее чем за пять дней до выборов.

Избирательные участки образуются с числом не менее 20 и не более 3000 избирателей.

Соответствующий местный Совет народных депутатов или его президиум оповещает избирателей о границах каждого избирательного участка с указанием места нахождения участковой избирательной комиссии и помещения для голосования.

IV. ИЗБИРАТЕЛЬНЫЕ КОМИССИИ

Статья 19. **Система избирательных комиссий**

Для проведения выборов народных депутатов Азербайджанской ССР образуются избирательные комиссии:

Центральная избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР;

окружные избирательные комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР;

участковые избирательные комиссии.

Статья 20. Образование Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР

Центральная избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР образуется Верховным Советом Азербайджанской ССР с учетом предложений органов государственной власти Нахичеванской АССР, Нагорно-Карабахской автономной области, городов республиканского подчинения, районов республики и республиканских органов общественных организаций не позднее чем за два месяца до выборов в составе председателя, двух заместителей председателя, секретаря и 21 члена комиссии.

Срок полномочий Центральной избирательной комиссии — пять лет.

Статья 21. Полномочия Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР

Центральная избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР:

1) осуществляет на всей территории Азербайджанской ССР контроль за исполнением настоящего Закона и обеспечивает его единообразное применение; дает разъяснения по применению настоящего Закона и входит в случае необходимости в Верховный Совет Азербайджанской ССР с представлениями о толковании настоящего Закона;

2) направляет деятельность избирательных комиссий;

3) образует избирательные округа;

4) распределяет денежные средства по избирательным комиссиям; контролирует обеспечение избирательных комиссий помещениями, транспортом, связью и рассматривает другие вопросы материально-технического обеспечения выборов;

5) устанавливает формы избирательных бюллетеней по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР, списков избирателей, протоколов предвыборных собраний и заседаний избирательных комиссий, других избирательных документов, образцы избирательных ящиков и печатей избирательных комиссий, порядок хранения избирательных документов;

6) заслушивает сообщения избирательных комиссий, министерств, государственных комитетов и ведомств Азербайджанской ССР, других государственных и общественных органов по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов;

7) регистрирует избранных депутатов, подводит итоги выборов в целом по республике, публикует в печати сообщение об итогах выборов и список избранных народных депутатов Азербайджанской ССР;

8) передает Мандатной комиссии Верховного Совета Азербайджанской ССР документацию, необходимую для проверки полномочий депутатов;

9) решает вопросы, связанные с проведением повторных выборов;

10) решает вопросы, связанные с организацией отзыва народных депутатов Азербайджанской ССР;

11) назначает выборы народных депутатов Азербайджанской ССР вместо выбывших депутатов и обеспечивает их проведение;

12) рассматривает заявления и жалобы на решения и действия избирательных комиссий и выносит по ним окончательные решения;

13) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом и другими законами Азербайджанской ССР.

Статья 22. Образование окружных избирательных комиссий

Окружная избирательная комиссия образуется в каждом избирательном округе по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР

не позднее чем на десятый день после назначения выборов в составе 9—15 членов.

Представители в состав окружной избирательной комиссии выдвигаются трудовыми коллективами или их советами, республиканскими, областными районными, городскими, районными в городах органами общественных организаций, коллективами средних специальных и высших учебных заведений, собраниями избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям. Для определения трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений и воинских частей, выдвигающих представителей в состав комиссий, соответствующие Советы народных депутатов или их президиумы при необходимости могут проводить совещания уполномоченных этих коллективов, общественных организаций и воинских частей избирательного округа.

Окружные избирательные комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР образуются соответственно Верховным Советом Азербайджанской ССР, Верховным Советом Нахичеванской АССР, Советом народных депутатов НКАО или их президиумами.

Срок полномочий окружных избирательных комиссий заканчивается после признания Верховным Советом Азербайджанской ССР полномочий избранных народных депутатов Азербайджанской ССР.

Статья 23. Полномочия окружной избирательной комиссии.

Окружная избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР на территории своего избирательного округа:

1) осуществляет контроль за исполнением настоящего Закона;

2) направляет деятельность участковых избирательных комиссий;

3) заслушивает сообщения участковых избирательных комиссий, исполнительных и распорядительных органов местных Советов народных депутатов, руководителей предприятий, учреждений и организаций по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов;

4) наблюдает за составлением списков избирателей и представлением их для всеобщего ознакомления;

5) организует выдвижение кандидатов в депутаты;

6) регистрирует выдвинутых кандидатов в депутаты, их доверенных лиц и выдает им соответствующие удостоверения, обеспечивает издание плакатов с биографическими данными о кандидатах в депутаты;

7) организует совместно с трудовыми коллективами, общественными организациями, коллективами средних специальных и высших учебных заведений и воинскими частями встречи кандидатов в депутаты с избирателями как в коллективах, так и по месту их жительства;

8) утверждает текст избирательного бюллетеня по избирательному округу, обеспечивает изготовление бюллетеней и снабжение ими участковых избирательных комиссий;

9) устанавливает и публикует в печати результаты выборов по избирательному округу, выдает удостоверение избранному депутату;

10) организует проведение повторного голосования и повторных выборов;

11) рассматривает заявления и жалобы на решения и действия участковых избирательных комиссий и принимает по ним решения;

12) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом.

Статья 24. Образование участковых избирательных комиссий

Участковая избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР образуется не позднее чем на тридцатый день после назначения выборов в составе 5—19 членов. В необходимых случаях по решению соответствующего Совета народных депутатов или его президиума состав участковой избирательной комиссии может быть изменен.

Представители в состав участковой избирательной комиссии выдвигаются трудовыми коллективами предприятий, учреждений и организаций или их советами, районными, городскими, районными в городах органами общественных организаций, их первичными организациями, органами общественной самодеятельности населения, коллективами средних специальных и высших учебных заведений, собраниями избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

В трудовых коллективах предприятий, учреждений и организаций численностью свыше 150 работающих выдвижение представителей в состав участковой избирательной комиссии может проводиться на собраниях коллективов цехов, отделов, участков, бригад и других подразделений, если в них работает не менее 30 человек. При этом возможно проведение совместных собраний нескольких коллективов.

Участковые избирательные комиссии утверждаются районными, городскими (кроме городов раойнного подчинения), районными в городах Советами народных депутатов или их президиумами.

Срок полномочий участковых избирательных комиссий заканчивается одновременно с окончанием срока полномочий окружных избирательных комиссий, установленного статьей 22 настоящего Закона.

Статья 25. **Полномочия участковой избирательной комиссии**

Участковая избирательная комиссия:

1) составляет списки избирателей по участку;

2) проводит ознакомление избирателей со списком избирателей, принимает и рассматривает заявления о неправильностях в списке и решает вопрос о внесении в него соответствующих изменений и дополнений;

3) принимает от избирателей, переменивших место своего пребывания в период между представлением списков избирателей для всеобщего ознакомления и днем выборов, избирательные бюллетени в закрытых конвертах и обеспечивает тайну волеизъявления избирателей;

4) оповещает население о месте нахождения участковой избирательной комиссии и времени ее работы, а также о дне выборов и месте голосования;

5) обеспечивает подготовку помещения для голосования и избирательных ящиков;

6) организует на избирательном участке голосование в день выборов;

7) производит подсчет голосов, поданных на избирательном участке;

8) рассматривает заявления и жалобы по вопросам подготовки выборов и организации голосования и принимает по ним решения;

9) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом.

Статья 26. **Организация работы избирательных комиссий**

Председатель, заместители председателя и секретарь избирательной комиссии избираются на заседании соответствующей комиссии.

Решение об образовании избирательной комиссии и постановление избирательной комиссии об избрании ее руководителей доводятся до сведения избирателей.

Заседания избирательной комиссии являются правомочными, если в них принимает участие не менее двух третей состава комиссии. Решения комиссии принимаются открытым голосованием большинством голосов от общего состава комиссии. Члены комиссии, не согласные с ее решением, вправе высказать особое мнение, которое в письменной форме прилагается к протоколу заседания избирательной комиссии.

Решения избирательных комиссий, принятые в пределах их полномочий, обязательны для исполнения всеми государственными и общественными организациями, предприятиями, учреждениями и организациями.

Решения и действия избирательной комиссии могут быть обжалованы в вышестоящую избирательную комиссию, а в случаях, предусмотренных настоящим Законом, также в суд.

Член избирательной комиссии, включая председателя, заместителей председателя, секретаря, по решению комиссии может освобождаться в период подготовки и проведения выборов от выполнения производственных или служебных обязанностей с сохранением средней заработной платы за счет средств, выделяемых на проведение выборов. На отдельных этапах предвыборной кампании по усмотрению избирательной комиссии может быть освобожден еще один член избирательной комиссии.

Статья 27. **Порядок изменения в составе избирательных комиссий**

Член избирательной комиссии может быть освобожден от своих обязанностей в комиссии органом, утвердившим ее состав, по личному заявлению либо по представлению выдвинувшего его органа государственной власти, трудового коллектива, общественной организации, коллектива среднего специального и высшего учебного заведения, собрания избирателей по месту жительства и военнослужащих воинской части.

Выдвижение новых представителей в избирательные комиссии и утверждение их в составе комиссий производятся в порядке, установленном настоящим Законом.

Статья 28. **Содействие избирательным комиссиям в осуществлении их полномочий**

Государственные и общественные органы, предприятия, учреждения, организации, должностные лица обязаны содействовать избирательным комиссиям в осуществлении ими своих полномочий, предоставлять необходимые для их работы сведения и материалы.

Избирательная комиссия имеет право обращаться по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов, в государственные и общественные органы, к предприятиям и учреждениям, организациям, должностным лицам, которые обязаны рассмотреть поставленный вопрос и дать избирательной комиссии ответ не позднее чем в трехдневный срок.

V. СПИСКИ ИЗБИРАТЕЛЕЙ

Статья 29. **Список избирателей и порядок его составления**

Список избирателей по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР составляется участковой избирательной комиссией по каждому избирательному участку и подписывается ее председателем и секретарем. Для участия в работе по составлению списка участковая избирательная комиссия может привлекать представителей общественности.

Исполнительные комитеты городских, районных в городах, поселковых и сельских Советов народных депутатов обеспечивают учет избирателей и передают участковым избирательным комиссиям сведения об избирателях, проживающих на соответствующей территории, необходимые для составления списков избирателей.

Списки избирателей — военнослужащих, находящихся в воинских частях, а также членов семей военнослужащих и других избирателей, если они проживают в районах расположения воинских частей, составляются на основе данных, представляемых командирами воинских частей. Военнослужащие, проживающие вне воинских частей, включаются в списки избирателей по месту жительства на общих основаниях.

Списки избирателей по избирательным участкам, образованным на судах, находящихся в день выборов в плавании, составляются на основе данных, представляемых капитанами судов.

Фамилии избирателей указываются в списке избирателей в порядке, удобном для организации голосования.

Статья 30. **Порядок включения граждан в список избирателей.**

В список избирателей включаются все граждане Азербайджанской ССР, достигшие ко дню или в день выборов 18 лет, проживающие к моменту составления списка на территории данного избирательного участка и имеющие право участвовать в голосовании.

Избиратель не может быть включен в списки избирателей на других избирательных участках.

Статья 31. **Ознакомление граждан со списками избирателей и право на обжалование неправильностей в списке избирателей**

Список избирателей предоставляется для всеобщего ознакомления за пятнадцать дней до выборов.

Гражданам обеспечивается возможность ознакомиться со списком избирателей и проверить правильность его составления в помещении участковой избирательной комиссии.

Каждому гражданину предоставляется право обжаловать невключение, неправильное включение в список или исключение из списка, а также допущенные в списке неточности в указании данных об избирателе. Заявление о неправильностях в списке рассматривается участковой избирательной комиссией, которая обязана не позднее чем в двухдневный срок, а накануне и в день выборов немедленно рассмотреть заявление, внести необходимые исправления и дополнения в список либо выдать заявителю копию мотивированного решения об отклонении его заявления. Это решение может быть обжаловано в районный (городской) народный суд не позднее чем за пять дней до выборов, который обязан рассмотреть жалобу в трехдневный срок. Решение районного (городского) народного суда окончательно. Исправление в списке избирателей в соответствии с решением суда производится немедленно участковой избирательной комиссией. Избиратели, прибывшие к месту жительства после представления списка избирателей для всеобщего ознакомления либо в силу различных обстоятельств не включенные в список избирателей, включаются в него по их просьбе и по предъявлении ими паспорта или иного удостоверения личности.

Статья 32. **Обеспечение избирательного права граждан при перемене места пребывания**

При перемене места пребывания в период после обнародования списка избирателей и до дня выборов избиратель имеет право передать участковой избирательной комиссии запечатанное в конверт решение о своем выборе по отношению к баллотирующимся кандидатам в депутаты. Участковая избирательная комиссия по предъявлении избирателем паспорта или иного удостоверения личности об этом делает соответствующую отметку в списке избирателей.

VI. ВЫДВИЖЕНИЕ И РЕГИСТРАЦИЯ КАНДИДАТОВ В НАРОДНЫЕ ДЕПУТАТЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 33. **Порядок выдвижения кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР**

Выдвижение кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР начинается на десятый день после назначения выборов и заканчивается за месяц до выборов.

Выдвижение кандидатов в депутаты производится на собраниях (конференциях) трудовых коллективов, предприятий, учреждений, организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, расположенных на территории избирательного округа и насчитывающих не менее 250 человек. По согласованию с соответствующей окружной избирательной комиссией трудовые коллективы и коллективы специальных и высших учебных заведений, имеющие меньшее число работающих и обучающихся могут проводить объединенные собрания. При этом общая численность должна составлять не менее 250 человек.

Выдвижение кандидатов в депутаты от общественных организаций осуществляется на пленумах республиканских, областных, районных, городских (городов республиканского подчинения), районных в городах организаций.

Собрания избирателей по месту жительства по выдвижению кандидатов в депутаты созываются окружными избирательными комиссиями по согласованию с Советами народных депутатов или их президиумами, как по собственной инициативе, так и по инициативе органов общественной самодеятельности населения. Предложение о проведении собраний избирателей по месту жительства должно быть рассмотрено окружной избирательной комиссией в течение трех дней. В случае принятия этого предложения устанавливаются дата, время и место проведения собрания, о чем в течение трех дней оповещаются избиратели округа. Предложение о проведении собрания избирателей по месту жительства отклоняется, если орган общественной самодеятельности населения находится не на территории данного избирательного округа, а также если инициатива этого органа не подтверждена протоколом его заседания по этому вопросу. В случае отклонения предложения о проведении собрания избирателей по месту жительства органу общественной самодеятельности населения выдается копия мотивированного решения. Это решение может быть обжаловано в Центральную избирательную комиссию, решение которой является окончательным. Собрание правомочно, если на нем присутствует не менее 250 избирателей, проживающих на территории избирательного округа.

Собрания военнослужащих по выдвижению кандидатов в депутаты созываются командирами воинских частей. При невозможности проведения общего собрания военнослужащих части собрания проводятся по подразделениям.

Перед открытием собрания устанавливается его правомочность на основании итогов регистрации участников собрания. Для его ведения избирается президиум либо председатель и секретарь.

От трудового коллектива предприятия, учреждения, организации, коллектива среднего специального и высшего учебного заведения, совместного собрания нескольких коллективов, общественной организации, собрания избирателей по месту жительства, военнослужащих по воинским частям выдвигается один кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР.

На собраниях (конференциях), пленумах выборных органов общественных организаций создаются условия для обсуждения неограниченного числа кандидатур. Каждый участник собрания имеет право вносить предложения о кандидатах в депутаты, участвовать в их обсуждении, поддержать предлагаемые кандидатуры, либо вносить предложения об их отводе, предлагать для обсуждения в качестве кандидата в депутаты свою кандидатуру. Решение о выдвижении кандидатов в депутаты принимается на собрании открытым или тайным голосованием. Порядок голосования и другие процедурные вопросы устанавливаются собранием (конференцией), пленумом выборного органа общественной организации.

Кандидат считается выдвинутым, если за него проголосовало более половины участников собрания (конференции), пленума выборного органа общественной организации.

О выдвижении кандидата в депутаты составляется протокол. О принятом решении сообщается кандидату в депутаты не позднее чем в двухдневный срок.

Кандидатами в народные депутаты Азербайджанской ССР, как правило, выдвигаются граждане, работающие или проживающие на территории Азербайджанской ССР.

Гражданин Азербайджанской ССР не может быть одновременно народным депутатом более чем в двух Советах народных депутатов.

Окружная избирательная комиссия, организующая выдвижение кандидатов в депутаты, оповещает население о выдвинутых кандидатах в народные депутаты Азербайджанской ССР.

Статья 34. **Регистрация кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР**

Кандидаты в народные депутаты Азербайджанской ССР регистрируются окружной избирательной комиссией по представлению трудовых коллективов, органов общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям, выдвинувших кандидатов в депутаты.

Регистрация кандидатов в депутаты от избирательных округов начинается за 35 дней и заканчивается за 25 дней до выборов.

Решение о регистрации кандидатов в депутаты принимается при наличии протоколов собраний о выдвижении кандидатов в депутаты по данному избирательному округу, а также заявлений кандидатов в депутаты о согласии баллотироваться по данному избирательному округу.

Лица, перечисленные в статье II настоящего Закона, а также лица, являющиеся депутатами в двух Советах народных депутатов, при выдвижении их кандидатами в депутаты в своих заявлениях указывают о намерении освободить занимаемые должности в случае избрания их депутатами или досрочно прекратить свои депутатские полномочия в одном из Советов, либо сообщают о снятии своих кандидатур.

О регистрации кандидатов в депутаты окружная избирательная комиссия составляет протокол, который вместе с заявлениями кандидатов в депутаты в пятидневный срок представляется в Центральную избирательную комиссию.

Окружная избирательная комиссия регистрирует кандидатов в депутаты, выдвинутых с соблюдением требований настоящего Закона. Отказ в регистрации может быть обжалован в пятидневный срок в Центральную избирательную комиссию.

Кандидат в депутаты может одновременно баллотироваться только в одном избирательном округе.

Кандидат в депутаты не может состоять в Центральной избирательной комиссии, а также в окружной или участковой избирательной комиссии, где он выдвинут кандидатом. Лицо, выдвинутое кандидатом в депутаты и состоящее в одной из указанных комиссий, считается освобожденным от обязанностей в комиссии с момента регистрации его кандидатом в депутаты.

Окружная избирательная комиссия не позднее чем на четвертый день после регистрации кандидатов в депутаты публикует в печати сообщение о регистрации с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, занимаемой должности (занятия), партийности, места работы и жительства каждого кандидата в депутаты.

Статья 35. **Отмена решения о выдвижении кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР. Снятие кандидатом своей кандидатуры**

Трудовой коллектив, орган общественной организации, коллектив среднего специального и высшего учебного заведения, собрание избирателей по месту жительства, военнослужащих воинских частей, выдвинувшие кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР, имеют право в любое время до выборов отменить свое решение о выдвижении кандидата в депутаты. Решение по этому вопросу принимается в порядке, предусмотренном для выдвижения кандидатов в депутаты и представляется в соответствующую избирательную комиссию.

Кандидат в депутаты в любое время до выборов может снять свою кандидатуру, обратившись с заявлением об этом в соответствующую окружную избирательную комиссию.

Об отмене решения о выдвижении кандидата в депутаты или о снятии кандидатом своей кандидатуры окружная избирательная комиссия доводит до сведения избирателей.

Статья 36. **Порядок выдвижения кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР вместо выбывших**

В случае выбытия кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР после окончания срока регистрации кандидатов в депутаты, если в избирательном округе не остается других кандидатов, окружная избирательная комиссия обращается к трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших заведений, собраниям избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям с предложением выдвинуть новых кандидатов в депутаты.

При выбытии кандидатов в депутаты менее чем за 25 дней до выборов выборы депутатов от соответствующего избирательного округа проводятся в двухмесячный срок после общих выборов.

Выдвижение кандидатов в депутаты вместо выбывших производится в порядке, установленном настоящим Законом.

Статья 37. **Избирательный бюллетень**

В избирательный бюллетень включаются в алфавитном порядке все зарегистрированные соответствующей окружной избирательной комиссией кандидаты в народные депутаты Азербайджанской ССР с указанием фамилии, имени, отчества, занимаемой должности (занятия), места работы и жительства каждого кандидата в депутаты. Избирательные бюллетени печатаются на азербайджанском языке и языках, которыми пользуется население избирательного округа. Бюллетени доставляются всем участковым избирательным комиссиям избирательного округа не позднее чем за три дня до выборов.

VII. ГАРАНТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАНДИДАТОВ В НАРОДНЫЕ ДЕПУТАТЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 38. **Право кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР выступать на собраниях, пользоваться средствами массовой информации, получать информацию**

Кандидаты в народные депутаты Азербайджанской ССР с момента их регистрации окружными избирательными комиссиями участвуют в предвыборной кампании на равных основаниях и имеют право выступать на предвыборных и иных собраниях, совещаниях, заседаниях, в печати, по телевидению, радио.

Государственные и общественные органы, руководители предприятий, учреждений, организаций, средних специальных и высших учебных заведений, органы общественной самодеятельности населения обязаны оказывать кандидатам в народные депутаты Азербайджанской ССР содействие в организации встреч с избирателями, в получении необходимых справочных и информационных материалов.

Статья 39. **Предвыборная программа кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР**

Кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР выступает

с программой своей будущей деятельности. Программа кандидата в депутаты не должна содержать положений, направленных к насильственному изменению конституционных основ государственного и общественного строя СССР и Азербайджанской ССР, пропаганды войны, призывов к разжиганию расовой, межнациональной и религиозной розни, нарушению прав и свобод человека.

Статья 40. **Доверенные лица кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР**

Кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР может иметь до пяти доверенных лиц, которые помогают ему в проведении избирательной кампании, ведут агитацию за избрание его депутатом, представляют его интересы во взаимоотношениях с государственными и общественными органами, избирателями, а также в избирательных комиссиях.

Кандидат в депутаты определяет доверенных лиц по своему усмотрению и письменно сообщает о них для регистрации в окружную избирательную комиссию. Избирательная комиссия после регистрации доверенных лиц выдает им удостоверения. Кандидат в депутаты несет ответственность за действия доверенных лиц и вправе в любое время до выборов заменять их.

Доверенное лицо не может состоять ни в одной из избирательных комиссий избирательного округа.

Доверенные лица кандидата в депутаты после их регистрации на время проведения предвыборных собраний по просьбе кандидата в народные депутаты могут освобождаться от выполнения производственных или служебных обязанностей с сохранением средней заработной платы по месту работы за счет средств, выделяемых на проведение выборов.

Статья 41. **Предвыборная агитация**

Кандидаты в народные депутаты Азербайджанской ССР проводят встречи со своими избирателями как на собраниях, так и в другой удобной для избирателей форме. Собрания избирателей организуются избирательной комиссией совместно с соответствующим Советом народных депутатов или его президиумом.

О времени и месте проведения собрания и встреч сообщается избирателям заблаговременно.

Трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, избирателям по месту жительства, военнослужащим по воинским частям, выдвинувшим кандидатов в депутаты, предоставляется право беспрепятственной агитации за своих кандидатов.

Трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, избирателям по месту жительства избирательными комиссиями предоставляются оборудованные помещения для собраний и митингов, а также средства массовой информации для ведения предвыборной агитации.

Гражданам Азербайджанской ССР, трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, воинским частям гарантируется возможность свободного и всестороннего обсуждения политических, деловых и личных качеств кандидатов в депутаты, а также право агитации за или против кандидатов на собраниях, в печати, по телевидению и радио.

Агитация в день выборов не допускается.

Статья 42. **Освобождение кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР от производственных или служебных обязанностей для участия в предвыборных мероприятиях**

Кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР после регистрации на время проведения встреч с избирателями, выступлений на предвыборных собраниях, митингах, по телевидению и радио освобождается от выполнения производственных или служебных обязанностей с сохранением средней заработной платы за счет средств, выделяемых на проведение выборов.

Статья 43. **Право кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР на бесплатный проезд**

Кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР после регистрации имеет право на бесплатный проезд на всех видах пассажирского транспорта (за исключением такси) в пределах соответствующего избирательного округа. Кандидат в депутаты, проживающий за пределами избирательного округа, пользуется таким же правом проезда в избирательный округ и возвращения к месту жительства.

Статья 44. **Неприкосновенность кандидата в народные депутаты Азербайджанской ССР**

Кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР не может быть привлечен к уголовной ответственности, арестован или подвергнут мерам административного взыскания, налагаемым в судебном порядке, без согласия Центральной избирательной комиссии.

VIII. ПОРЯДОК ГОЛОСОВАНИЯ И ПОДВЕДЕНИЯ ИТОГОВ ВЫБОРОВ

Статья 45. **Время и место голосования**

При выборах народных депутатов Азербайджанской ССР голосование проводится в день выборов с 7 до 20 часов по местному времени. О времени и месте голосования участковая избирательная комиссия оповещает избирателей не позднее чем за десять дней до выборов.

В случае необходимости с учетом местных условий окружная избирательная комиссия по согласованию с Центральной избирательной комиссией может изменить время голосования.

На избирательных участках, образованных на судах, находящихся в день выборов в плавании, в воинских частях, отдаленных и труднодоступных местностях участковая избирательная комиссия может объявить голосование законченным в любое время, если проголосовали все избиратели, включенные в список.

Статья 46. **Организация голосования**

Голосование проводится в специально отведенных помещениях, в которых должны быть оборудованы в достаточном количестве кабины или комнаты для тайного голосования, определены места выдачи избирательных бюллетеней и установлены избирательные ящики. Избирательные ящики устанавливаются таким образом, чтобы голосующие при подходе к ним обязательно проходили через кабины или комнаты для тайного голосования.

Ответственность за организацию голосования, обеспечение тайны волеизъявления избирателей, оборудование помещений и поддержание в них необходимого порядка несет участковая избирательная комиссия.

В день выборов перед началом голосования избирательные ящики проверяются, пломбируются или опечатываются председателем участковой избирательной комиссии в присутствии всех членов комиссии.

Каждый избиратель голосует лично; голосование за других лиц не допускается. Избирательные бюллетени выдаются участковой избирательной комиссией на основании списка избирателей избирательного участка по предъявлении паспорта. О выдаче избирательных бюллетеней в списке избирателей производится отметка.

В случаях, когда отдельные избиратели по состоянию здоровья или по другим причинам не могут прибыть в помещение для голосова-

ния, участковая избирательная комиссия по их просьбе поручает не менее двум членам комиссии организовать голосование в месте пребывания этих избирателей.

Статья 47. **Проведение голосования**

Избирательный бюллетень заполняется голосующим в кабине или комнате для тайного голосования. При заполнении бюллетеня запрещается присутствие кого бы то ни было, кроме голосующего. Избиратель, не имеющий возможности самостоятельно заполнить бюллетень, вправе пригласить в кабину или комнату другое лицо по своему усмотрению, кроме члена избирательной комиссии.

При выборах народных депутатов Азербайджанской ССР голосующий вычеркивает в бюллетене фамилии кандидатов, против которых он голосует.

Заполненный бюллетень голосующий опускает в избирательный ящик.

Статья 48. **Подсчет голосов на избирательном участке**

При выборах народных депутатов Азербайджанской ССР подсчет голосов на избирательном участке производится отдельно по каждому кандидату в депутаты.

Избирательные ящики и запечатанные конверты, переданные участковой избирательной комиссии избирателями при перемене места своего пребывания, вскрываются участковой избирательной комиссией после объявления председателем комиссии об окончании голосования. Вскрытие избирательных ящиков и конвертов избирателей до окончания голосования запрещается. Перед вскрытием избирательных ящиков и конвертов избирателей все неиспользованные избирательные бюллетени подсчитываются и погашаются участковой избирательной комиссией.

Участковая избирательная комиссия по списку избирателей устанавливает общее число избирателей на участке, а также число избирателей, получивших бюллетени и передавших закрытые конверты. На основании бюллетеней, находившихся в избирательных ящиках и в конвертах избирателей, по избирательному округу (в пределах данного избирательного участка) комиссия устанавливает: общее число избирателей, принявших участие в голосовании; число голосов, поданных за, и число голосов, поданных против каждого кандидата в депутаты; число бюллетеней, признанных недействительными. По фамилиям граждан, дополнительно вписанным избирателями в бюллетени, голоса не подсчитываются.

Избирательные бюллетени, в которых вычеркнуты фамилии всех кандидатов, считаются действительными. По ним голоса подсчитываются как поданные против каждого кандидата.

Признаются недействительными избирательные бюллетени неустановленного образца, а также бюллетени, в которых при голосовании оставлено более одного кандидата. При возникновении сомнений в действительности избирательного бюллетеня вопрос разрешается участковой избирательной комиссией путем голосования.

Результаты подсчета голосов рассматриваются на заседании участковой избирательной комиссии и заносятся в протокол. Протокол подписывается председателем, заместителем председателя, секретарем и членами комиссии и незамедлительно пересылается в окружную избирательную комиссию в порядке, устанавливаемом Центральной избирательной комиссией.

Статья 49. **Установление результатов выборов**

На основании протоколов участковых избирательных комиссий окружная избирательная комиссия определяет: общее число избирателей по округу; число избирателей, получивших избирательные бюллетени; число избирателей, принявших участие в голосовании; число голосов,

поданных за, и число голосов, поданных против каждого кандидата в депутаты; число бюллетеней, признанных недействительными.

Избранным считается кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР, получивший на выборах больше половины голосов избирателей, принявших участие в голосовании.

Окружная избирательная комиссия может признать выборы недействительными из-за допущенных в ходе выборов или при подсчете голосов нарушений настоящего Закона.

Выборы признаются несостоявшимися, если в них приняло участие менее половины избирателей, внесенных в списки избирателей, а также в связи с выбытием кандидата в депутаты, если по округу зарегистрирован один кандидат.

Результаты выборов устанавливаются на заседании окружной избирательной комиссии и заносятся в протокол. Протокол подписывается председателем, заместителем председателя, секретарем и членами комиссии и пересылается в Центральную избирательную комиссию в установленном ею порядке.

Сообщение о результатах выборов публикуется в печати соответствующей избирательной комиссией в сроки, установленные Центральной избирательной комиссией. В сообщении указывается общее число граждан, включенных в списки избирателей; число избирателей, принявших участие в голосовании; число голосов, поданных за, и число голосов, поданных против каждого кандидата; число недействительных бюллетеней; фамилия, имя, отчество, занимаемая должность (занятие), партийность, место работы и жительства избранного народного депутата.

IX. ПОРЯДОК ПОДВЕДЕНИЯ И ОПУБЛИКОВАНИЯ ИТОГОВ ВЫБОРОВ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 50. **Регистрация народных депутатов Азербайджанской ССР**

Центральная избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР на основании поступивших к ней протоколов окружных избирательных комиссий регистрирует избранных народных депутатов Азербайджанской ССР.

Центральная избирательная комиссия может признать выборы недействительными, если в ходе выборов или при подсчете голосов либо определении результатов выборов имели место нарушения настоящего Закона и отказать в регистрации народного депутата Азербайджанской ССР.

Статья 51. **Опубликование итогов выборов народных депутатов Азербайджанской ССР**

Сообщение об итогах выборов в целом по республике и список избранных народных депутатов Азербайджанской ССР Центральная избирательная комиссия публикует в печати не позднее чем в десятидневный срок после проведения выборов в алфавитном порядке с указанием фамилии, имени, отчества, занимаемой должности (занятия), партийности, места работы и жительства депутата, а также избирательного округа, от которого он избран депутатом.

Статья 52. **Удостоверение и нагрудный знак народного депутата Азербайджанской ССР**

Окружная избирательная комиссия после опубликования в печати списка народных депутатов Азербайджанской ССР, зарегистрированных Центральной избирательной комиссией, выдает избранному депутату удостоверение о его избрании.

После утверждения Верховным Советом Азербайджанской ССР полномочий избранных депутатов выданные им удостоверения об изб-

10. Заказ 5439.

раннн депутатом, заменяются удостоверением народного депутата Азербайджанской ССР. Депутату выдается также нагрудный знак «Азербайджан ССР халг депутаты».

В случае отзыва народного депутата Азербайджанской ССР или досрочного прекращения депутатских полномочий в связи с вступившим в законную силу обвинительным судебным приговором в отношении лица, являющегося народным депутатом Азербайджанской ССР, удостоверение и нагрудный знак народного депутата Азербайджанской ССР подлежат возвращению в Секретариат Верховного Совета Азербайджанской ССР.

X. ПОВТОРНОЕ ГОЛОСОВАНИЕ, ПОВТОРНЫЕ ВЫБОРЫ И ВЫБОРЫ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР ВМЕСТО ВЫБЫВШИХ ДЕПУТАТОВ

Статья 53. **Повторное голосование**

Если по избирательному округу баллотировалось более двух кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР и ни один из них не был избран, окружная избирательная комиссия принимает решение о проведении в округе повторного голосования по двум кандидатам в депутаты, получившим наибольшее число голосов. Об этом решении окружная избирательная комиссия сообщает в Центральную избирательную комиссию и информирует избирателей округа. Повторное голосование в избирательном округе проводится не позднее чем в двухнедельный срок с соблюдением требований настоящего Закона. Сообщение о проведении повторного голосования публикуется в печати.

Избранным считается кандидат в народные депутаты Азербайджанской ССР, получивший при повторном голосовании наибольшее число голосов избирателей, принявших участие в голосовании, по отношению к другому кандидату.

Статья 54. **Повторные выборы**

Если по избирательному округу баллотировалось не более двух кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР и ни один из них не был избран, либо выборы по избирательному округу были признаны несостоявшимися или недействительными, либо повторное голосование не позволило определить избранного депутата, Центральная избирательная комиссия поручает окружной избирательной комиссии провести в избирательном округе повторные выборы. При этом она может принять решение о необходимости проведения выборов окружной и участковыми избирательными комиссиями в новом составе. Голосование проводится на тех же избирательных участках и по спискам избирателей, составленным для проведения общих выборов.

Повторные выборы проводятся не позднее чем в двухмесячный срок после общих выборов. Образование избирательных комиссий, выдвижение, регистрация кандидатов в депутаты и другие мероприятия проводятся в порядке, установленном настоящим Законом. Сообщение о проведении повторных выборов публикуется в печати.

В случае проведения повторных выборов кандидатами в народные депутаты не могут вновь баллотироваться граждане Азербайджанской ССР, не набравшие необходимого числа голосов в ходе общих выборов в данном избирательном округе.

Статья 55. **Проведение выборов народных депутатов Азербайджанской ССР вместо выбывших**

В случае признания Верховным Советом Азербайджанской ССР полномочий отдельных народных депутатов Азербайджанской ССР недействительными, а также в случае отзыва депутата, досрочного прекращения депутатских полномочий по другим причинам в соответствую-

щих избирательных округах в трехмесячный срок с момента выбытия депутата проводятся новые выборы. Выборы назначаются Центральной избирательной комиссией не позднее чем за два месяца до их проведения и организуются с соблюдением требований настоящего Закона. При этом окружная избирательная комиссия образуется за 50 дней, участковые — за месяц до выборов, регистрация кандидатов в депутаты заканчивается за месяц до выборов.

В случае выбытия народного депутата Азербайджанской ССР менее чем за год до истечения срока полномочий народных депутатов Азербайджанской ССР выборы нового народного депутата Азербайджанской ССР вместо выбывшего не проводятся.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1836—XI.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

127 **О выборах депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР**

I. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. **Основы выборов депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР**

В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР выборы депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР: Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, районных, городских, районных в городе, поселковых и сельских Советов народных депутатов проводятся по одномандатным и многомандатным избирательным округам на основе всеобщего, равного и прямого избирательного права при тайном голосовании.

Статья 2. **Всеобщее избирательное право**

Выборы депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР являются всеобщими: право избирать и быть избранным депутатами имеют граждане Азербайджанской ССР, достигшие 18 лет.

Какие-либо прямые или косвенные ограничения избирательных прав граждан Азербайджанской ССР в зависимости от происхождения, социального и имущественного положения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, времени проживания в данной местности, рода и характера занятий запрещаются.

В выборах не участвуют психически больные граждане, признанные судом недееспособными, лица, отбывающие наказание по приговору суда, а также лица, в отношении которых в порядке, установленном уголовно-процессуальным законодательством, избрана мера пресечения — содержание под стражей.

Статья 3. **Равное избирательное право**

Выборы депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР являются равными: избиратель по каждому избиратель-

ному округу имеет один голос; избиратели участвуют в выборах на равных основаниях.

Женщины и мужчины имеют равные избирательные права.

Военнослужащие пользуются избирательными правами наравне со всеми гражданами Азербайджанской ССР.

Статья 4. **Прямое избирательное право**

Выборы депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР являются прямыми: депутаты избираются гражданами непосредственно.

Статья 5. **Тайное голосование**

Голосование на выборах депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР является тайным: контроль за волеизъявлением голосующих не допускается.

Статья 6. **Проведение выборов избирательными комиссиями**

Проведение выборов депутатов местных Советов обеспечивают избирательные комиссии, которые образуются из представителей трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Статья 7. **Гласность при подготовке и проведении выборов депутатов местных Советов**

Подготовка и проведение выборов депутатов местных Советов осуществляется избирательными комиссиями, трудовыми коллективами и общественными организациями открыто и гласно.

Избирательные комиссии информируют граждан о своей работе, об образовании избирательных округов, составе, месте нахождения и времени работы избирательных комиссий и списках избирателей. Избирательные комиссии доводят до сведения граждан итоги регистрации кандидатов в депутаты, биографические данные о зарегистрированных кандидатах, результаты голосования по каждому кандидату и итоги выборов.

На заседаниях избирательных комиссий, в том числе при регистрации кандидатов в депутаты, пломбировании или опечатывании избирательных ящиков перед началом голосования, подсчете голосов на избирательном участке, определении результатов выборов по округу и подведении общих итогов выборов, а также на всех других собраниях и заседаниях, связанных с выборами, вправе присутствовать представители трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям, вышестоящих избирательных комиссий, органов государственной власти, доверенные лица, а также представители печати, телевидения, радио. Полномочия указанных представителей должны быть удостоверены соответствующим документом или решением трудового коллектива, общественной организации, коллектива среднего специального и высшего учебного заведения, собрания избирателей по месту жительства, военнослужащих по воинским частям. О намерении представителей присутствовать в день выборов в помещении избирательных участков либо на заседаниях избирательных комиссий должно быть сообщено в соответствующие избирательные комиссии не позднее чем за два дня до выборов. Вмешательство указанных представителей в работу комиссии не допускается.

Средства массовой информации освещают ход подготовки и проведения выборов депутатов местных Советов народных депутатов.

Избирательные комиссии, государственные и общественные органы, трудовые коллективы предоставляют средствам массовой информации материалы, связанные с подготовкой и проведением выборов.

Статья 8. **Участие граждан, трудовых коллективов, общественных организаций и коллективов средних специальных и высших учебных заведений в подготовке и проведении выборов депутатов местных Советов**

Граждане Азербайджанской ССР принимают участие в подготовке и проведении выборов в местные Советы народных депутатов как через трудовые коллективы, общественные организации, коллективы средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства, военнослужащих по воинским частям, так и непосредственно.

Трудовые коллективы и общественные организации участвуют в подготовке и проведении выборов депутатов местных Советов как через своих представителей в избирательных комиссиях, так и непосредственно.

Статья 9. **Право выдвижения кандидатов в депутаты местных Советов**

Право выдвижения кандидатов в депутаты местных Советов принадлежит трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, собраниям избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Статья 10. **Наказы избирателей депутатам местных Советов**

Избиратели дают наказы своим депутатам.

Порядок внесения, обобщения, рассмотрения и организации выполнения наказов устанавливается законодательством Азербайджанской ССР.

Статья 11. **Несовместимость статуса депутата местного Совета с должностным положением**

Лица, входящие в состав исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов, за исключением председателей этих органов, руководители отделов, управлений исполнительных комитетов местных Советов, судьи и государственные арбитры не могут быть одновременно депутатами местного Совета, которым они назначаются или избираются.

Статья 12. **Расходы, связанные с выборами депутатов местных Советов. Материальное обеспечение выборов**

С целью обеспечения равных условий для каждого кандидата в депутаты расходы, связанные с подготовкой и проведением выборов депутатов местных Советов народных депутатов, производятся избирательными комиссиями из единого централизованного фонда, образуемого областной, районной, городской, районной в городе, поселковой, сельской избирательной комиссией по выборам депутатов соответствующих Советов за счет государства, а также добровольных взносов предприятий, общественных и других организаций, граждан.

Предприятия, учреждения, организации, государственные и общественные органы на период подготовки и проведения выборов предоставляют безвозмездно в распоряжение избирательных комиссий помещения, необходимое оборудование и транспортные средства.

Статья 13. **Ответственность за нарушение законодательства о выборах**

Лица, препятствующие путем насилия, обмана, угроз или иным путем свободному осуществлению гражданином Азербайджанской ССР права избирать и быть избранным депутатом местного Совета, вести предвыборную агитацию, а также члены избирательных комиссий, должностные лица государственных и общественных органов, совершившие подлог избирательных документов, заведомо неправильный подсчет голосов, нарушившие тайну голосования или допустившие иные наруше-

ния настоящего Закона, несут установленную законом ответственность. К ответственности привлекаются также лица, опубликовавшие или иным способом распространившие заведомо ложные сведения о кандидате в депутаты.

При нарушении кандидатом в депутаты настоящего Закона он предупреждается избирательной комиссией, зарегистрировавшей кандидата, а при повторном нарушении областная, районная, городская, районная в городе, поселковая, сельская избирательная комиссия может отменить решение о регистрации этого кандидата в депутаты, о чем доводится до сведения населения избирательного округа.

Заявления о нарушениях законодательства о выборах, поступившие в избирательные комиссии, государственные и общественные органы в период подготовки к выборам или после выборов, должны рассматриваться в пятидневный срок, а поступившие накануне или в день выборов — немедленно.

II. ПОРЯДОК НАЗНАЧЕНИЯ ВЫБОРОВ И ОБРАЗОВАНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ОКРУГОВ

Статья 14. **Назначение выборов**

Выборы депутатов всех местных Советов народных депутатов проводятся одновременно и назначаются Верховным Советом Азербайджанской ССР не позднее чем за два месяца до истечения срока полномочий депутатов местных Советов.

Сообщение о назначении и дне выборов публикуется в печати.

Статья 15. **Образование избирательных округов**

Для выборов депутатов местных Советов народных депутатов образуются избирательные округа:

в Совет народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области — до 150 округов;

в Бакинский городской Совет народных депутатов — до 250 округов;

в Гянджинский и Сумгаитский городские Советы народных депутатов — до 150 округов;

в городской Совет народных депутатов городов республиканского и областного подчинения — до 100 округов;

в районный Совет народных депутатов — до 75 округов;

в городской Совет народных депутатов — до 50 округов;

в районные в городах Баку и Гяндже Советы народных депутатов — до 75 округов;

в поселковый, сельский Совет народных депутатов — до 40 округов.

В пределах норм, установленных настоящей статьей, по предложениям соответствующих Советов или их президиумов число избирательных округов для выборов определяется:

в Совет народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Советы народных депутатов районов и городов (республиканского подчинения) — Верховным Советом Азербайджанской ССР или его Президиумом;

в районный, городской, районный в городе, поселковый, сельский Советы — вышестоящим Советом или его президиумом.

Избирательные округа образуются соответственно областной, районной, городской, районной в городе, поселковой, сельской избирательной комиссией по представлению Советов или их президиумов с учетом административно-территориального деления и иных особенностей территории при соблюдении в основном равной численности населения на один депутатский мандат.

Выборы депутатов Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Бакинского и Гянджинского городских Сове-

тов, районных Советов проводятся по одномандатным избирательным округам.

Выборы депутатов городских (городов, не имеющих районного деления), районных в городах, поселковых и сельских Советов по решению соответствующих Советов могут проводиться как по одномандатным, так и многомандатным избирательным округам.

По решению поселкового, сельского Совета, в который избирается не более 25 депутатов, выборы могут проводиться по общему списку кандидатов в депутаты. В этом случае территория Совета является одним многомандатным избирательным округом.

Многомандатные избирательные округа образуются на всей территории Совета в границах отдельных или расположенных в непосредственной близости населенных пунктов путем объединения избирательных округов, образованных в пределах норм, установленных настоящей статьей.

Списки избирательных округов с указанием их границ и численности населения публикуются соответствующими избирательными комиссиями не позднее чем на пятнадцатый день после назначения выборов.

III. ИЗБИРАТЕЛЬНЫЕ УЧАСТКИ

Статья 16. **Образование избирательных участков**

Для проведения голосования и подсчета голосов при выборах депутатов местных Советов народных депутатов территория районов, городов, районов в городах делится на избирательные участки. Избирательные участки образуются также в воинских частях. В местах нахождения граждан, расположенных в отдаленных и труднодоступных районах, а также на судах, находящихся в день выборов в плавании, могут быть образованы избирательные участки, которые входят в избирательные округа соответственно по месту их нахождения, по месту порта приписки судна.

Статья 17. **Порядок и норма образования избирательных участков**

Избирательные участки образуются районными, городскими (кроме городов районного подчинения), районными в городах Советами народных депутатов или их президиумами по согласованию с соответствующими избирательными комиссиями. На судах, находящихся в день выборов в плавании, избирательные участки образуются соответствующими местными Советами народных депутатов или их президиумами по месту порта приписки судна. В воинских частях избирательные участки образуются местными Советами народных депутатов или их президиумами по представлению частей или войсковых соединений.

Избирательные участки образуются не позднее чем на пятнадцатый день после назначения выборов. В воинских частях, на судах, находящихся в день выборов в плавании, а также в отдаленных и труднодоступных местах, избирательные участки образуются в тот же срок, а в исключительных случаях — не позднее чем за пять дней до выборов.

Избирательные участки образуются с числом не менее 20 и не более 3000 избирателей.

Соответствующий местный Совет или его президиум оповещает избирателей о границах каждого избирательного участка с указанием места нахождения участковой избирательной комиссии и помещения для голосования.

IV. ИЗБИРАТЕЛЬНЫЕ КОМИССИИ

Статья 18. **Система избирательных комиссий**

Для проведения выборов депутатов местных Советов народных депутатов образуются избирательные комиссии.

Избирательная комиссия по выборам депутатов Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области (областная);

районные избирательные комиссии по выборам депутатов районных Советов;

городские избирательные комиссии по выборам депутатов городских Советов;

районные в городах избирательные комиссии по выборам депутатов районных в городах Советов;

поселковые избирательные комиссии по выборам депутатов поселковых Советов;

сельские избирательные комиссии по выборам депутатов сельских Советов;

окружные избирательные комиссии по выборам депутатов Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Бакинского и Гянджинского городских Советов;

участковые избирательные комиссии.

В избирательных округах по выборам в районные, городские (городов, не имеющих районного деления), поселковые и сельские Советы народных депутатов окружные избирательные комиссии не образуются. В этих случаях функции окружных избирательных комиссий выполняют соответствующие территориальные избирательные комиссии.

Статья 19. **Образование областной, районных, городских, районных в городах, поселковых и сельских избирательных комиссий**

Областная, районная, городская, районная в городах, поселковая и сельская избирательная комиссия по выборам депутатов местных Советов образуется соответствующим Советом народных депутатов или его президиумом открытым или тайным голосованием не позднее чем на седьмой день после назначения выборов в составе 5—19 членов комиссии.

Представители в состав избирательных комиссий выдвигаются трудовыми коллективами предприятий, учреждений, организаций или их Советами, коллективами средних специальных и высших учебных заведений, областными, районными, городскими, районными в городах органами общественных организаций, их первичными организациями, а также собраниями избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

Срок полномочий избирательных комиссий, перечисленных в части первой настоящей статьи — пять лет.

Статья 20. **Полномочия Областной, Бакинской и Гянджинской городских избирательных комиссий**

Областная, Бакинская и Гянджинская городские избирательные комиссии по выборам депутатов в соответствующий Совет народных депутатов:

1) осуществляет контроль за выполнением настоящего Закона и обеспечивает его единообразное применение на территории соответствующего местного Совета народных депутатов; входит в случае необходимости в Верховный Совет Азербайджанской ССР с представлением о толковании настоящего Закона;

2) образует избирательные округа;

3) направляет деятельность окружных и участковых избирательных комиссий;

4) распределяет денежные средства по избирательным комиссиям;

5) контролирует обеспечение избирательных комиссий помещениями, транспортом, связью и рассматривает другие вопросы материально-технического обеспечения выборов;

6) заслушивает сообщения окружных и участковых избирательных комиссий, исполнительных и распорядительных органов местных Советов, предприятий, учреждений и организаций, а также органов общественных организаций по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов;

7) обеспечивает изготовление избирательных бюллетеней по выборам депутатов местных Советов народных депутатов по установленной Президиумом Верховного Совета Азербайджанской ССР форме;

8) получает от окружных избирательных комиссий протоколы о регистрации кандидатов в депутаты и публикует сообщения о составе зарегистрированных кандидатов в депутаты соответствующего местного Совета;

9) получает от окружных избирательных комиссий протоколы о результатах выборов депутатов соответствующего местного Совета;

10) регистрирует избранных депутатов соответствующего местного Совета, подводит итоги выборов по области, городу, публикует в печати сообщение об итогах выборов и список избранных депутатов;

11) передает мандатной комиссии соответствующего местного Совета документацию, необходимую для проверки полномочий депутатов;

12) решает вопросы, связанные с проведением повторного голосования и повторных выборов;

13) назначает выборы депутатов соответствующего местного Совета вместо выбывших депутатов и обеспечивает их проведение;

14) обеспечивает порядок и сроки хранения избирательных документов, установленные Верховным Советом Азербайджанской ССР или его Президиумом;

15) рассматривает заявления и жалобы на решения и действия окружных и участковых избирательных комиссий и выносит по ним окончательные решения;

16) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом.

Статья 21. **Полномочия районных, городских, районных в городах, поселковых и сельских избирательных комиссий**

Районная, городская, районная в городе, поселковая и сельская избирательная комиссия по выборам депутатов в соответствующий Совет народных депутатов:

1) осуществляет контроль за исполнением настоящего Закона на территории соответствующего местного Совета;

2) образует избирательные округа;

3) направляет деятельность участковых избирательных комиссий;

4) распределяет денежные средства по участковым избирательным комиссиям; контролирует обеспечение участковых избирательных комиссий помещениями, транспортом, связью и рассматривает другие вопросы материально-технического обеспечения выборов;

5) обеспечивает изготовление избирательных бюллетеней по выборам депутатов местного Совета в соответствии с установленной Президиумом Верховного Совета Азербайджанской ССР формой;

6) заслушивает сообщения участковых избирательных комиссий, исполнительных и распорядительных органов местных Советов, руководителей предприятий, учреждений и организаций, а также органов общественных организаций по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов;

7) наблюдает за составлением списков избирателей и представлением их для всеобщего ознакомления;

8) организует выдвижение кандидатов в депутаты соответствующего местного Совета;

9) регистрирует выдвинутых кандидатов в депутаты, их доверенных лиц и выдает им соответствующие удостоверения;

10) публикует сообщения о составе зарегистрированных кандидатов в народные депутаты соответствующего местного Совета;

11) обеспечивает издание плакатов с биографическими данными о кандидатах в депутаты;

12) организует совместно с трудовыми коллективами и общественными организациями встречи кандидатов в депутаты с избирателями как в трудовых коллективах, так и по месту жительства;

13) утверждает текст избирательного бюллетеня и обеспечивает ими участковые избирательные комиссии;

14) получает от соответствующих участковых избирательных комиссий протоколы о результатах голосования на избирательных участках;

15) устанавливает и публикует в печати результаты выборов депутатов соответствующего местного Совета;

16) регистрирует избранных депутатов, выдает им удостоверения об избрании;

17) передает мандатной комиссии соответствующего местного Совета документацию, необходимую для проверки полномочий депутатов;

18) решает вопросы, связанные с проведением повторного голосования и повторных выборов;

19) назначает выборы депутатов вместо выбывших и обеспечивает их проведение;

20) решает вопросы, связанные с проведением отзыва депутатов соответствующего местного Совета;

21) обеспечивает порядок и сроки хранения избирательных документов, установленные Верховным Советом Азербайджанской ССР или его Президиумом;

22) рассматривает заявления и жалобы на решения и действия участковых избирательных комиссий и принимает по ним решения;

23) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом.

Статья 22. Образование окружных избирательных комиссий

Окружные избирательные комиссии по выборам депутатов Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Бакинского и Гянджинского городских Советов образуются соответствующим местным Советом или его президиумом открытым или тайным голосованием не позднее чем на пятнадцатый день после назначения выборов в составе 9—13 членов комиссии.

Представители в состав окружной избирательной комиссии выдвигаются трудовыми коллективами предприятий, учреждений и организаций или их советами, областными, районными, городскими, районными в городах органами общественных организаций, их первичными организациями, коллективами средних специальных и высших учебных заведений, собраниями избирателей по месту жительства, военнослужащих по воинским частям. В трудовых коллективах предприятий, учреждений и организаций численностью свыше 150 работающих выдвижение представителей в состав окружной избирательной комиссии может проводиться на собраниях коллективов цехов, отделов, участков, бригад и других подразделений предприятий, учреждений, организаций, если в этих подразделениях работает не менее 30 человек. При этом возможно проведение совместных собраний нескольких коллективов.

Срок полномочий окружных избирательных комиссий заканчивается после признания соответствующим местным Советом полномочий избранных депутатов.

Статья 23. Полномочия окружной избирательной комиссии

Окружная избирательная комиссия:

1) осуществляет контроль за исполнением настоящего Закона на территории избирательного округа;

2) заслушивает сообщения участковых избирательных комиссий, исполнительных и распорядительных органов местных Советов, руководителей предприятий, учреждений и организаций по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов;

3) наблюдает за составлением списков избирателей и представлением их для всеобщего ознакомления;

4) организует выдвижение кандидатов в депутаты по соответствующему избирательному округу;

5) регистрирует выдвинутых кандидатов в депутаты, их доверенных лиц и выдает им соответствующие удостоверения; обеспечивает ознакомление избирателей с биографическими данными о кандидатах в депутаты;

6) организует совместно с трудовыми коллективами и общественными организациями встречи кандидатов в депутаты с избирателями как в трудовых коллективах, так и по месту их жительства;

7) утверждает текст избирательного бюллетеня по данному избирательному округу, обеспечивает изготовление бюллетеней и снабжение ими участковых избирательных комиссий;

8) устанавливает и публикует в печати результаты выборов по избирательному округу, выдает избранному депутату удостоверение о его избрании;

9) организует проведение повторного голосования и повторных выборов;

10) рассматривает заявления и жалобы на решения и действия участковых избирательных комиссий и принимает по ним решения;

11) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом.

Статья 24. Образование участковых избирательных комиссий

Участковая избирательная комиссия образуется не позднее чем на тринадцатый день после назначения выборов в составе 5—19 членов. В необходимых случаях по решению соответствующего местного Совета народных депутатов или его президиума численный состав участковой избирательной комиссии может быть изменен.

Представители в состав участковой избирательной комиссии выдвигаются трудовыми коллективами предприятий, учреждений и организаций или их советами, районными, городскими, районными в городах органами общественных организаций, первичными организациями, коллективами средних специальных и высших учебных заведений, органами общественной самодеятельности населения, собраниями избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям.

В трудовых коллективах предприятий, учреждений и организаций численностью свыше 150 работающих выдвижение представителей в состав участковых избирательных комиссий может производиться на собраниях коллективов цехов, отделов, участков, бригад и других подразделений предприятий, учреждений, организаций, если в этих подраз-

делениях работает не менее 30 человек. При этом возможно проведение совместных собраний нескольких коллективов.

Участковые избирательные комиссии утверждаются районными, городскими (кроме городов районного подчинения), районными в городах Советами народных депутатов или их президиумами открытым голосованием.

Срок полномочий участковых избирательных комиссий заканчивается одновременно с окончанием срока полномочий окружных избирательных комиссий, установленного статьей 22 настоящего Закона.

Статья 25. **Полномочия участковой избирательной комиссии**

Участковая избирательная комиссия:

1) составляет список избирателей по участку;

2) проводит ознакомление избирателей по спискам избирателей, принимает и рассматривает заявления о неправильностях в списке и решает вопросы о внесении в него соответствующих изменений и дополнений;

3) принимает от избирателей, переменивших место своего пребывания в период между представлением списков избирателей для всеобщего ознакомления и днем выборов, избирательные бюллетени в закрытых конвертах и обеспечивает тайну волеизъявления избирателей;

4) оповещает население о месте нахождения участковой избирательной комиссии и времени ее работы, а также о дне выборов и месте голосования;

5) обеспечивает подготовку помещения для голосования и избирательных ящиков;

6) организует на избирательном участке голосование в день выборов;

7) производит подсчет голосов, поданных на избирательном участке;

8) рассматривает заявления и жалобы по вопросам подготовки выборов и организации голосования и принимает по ним решения;

9) осуществляет другие полномочия в соответствии с настоящим Законом.

Статья 26. **Порядок выдвижения представителей в состав избирательных комиссий и изменения в их составе**

Для определения трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, выдвигающих представителей в состав избирательных комиссий, соответствующие Советы народных депутатов или их президиумы при необходимости могут проводить совещания уполномоченных трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, расположенных на территории местного Совета, в границах избирательного округа, избирательного участка.

Состав избирательных комиссий публикуется для всеобщего сведения.

Председатель, заместитель председателя, секретарь или член избирательной комиссии может быть освобожден от своих обязанностей в комиссии образовавшим ее Советом или его президиумом по личному заявлению либо по представлению трудового коллектива, органа общественной организации, коллектива среднего специального или высшего учебного заведения, собрания избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинской части, выдвинувшего его в состав комиссии.

Выдвижение и утверждение нового представителя в состав избирательной комиссии производится в порядке, установленным настоящим Законом.

Статья 27. **Организация работы избирательной комиссии**

Председатель, заместитель председателя и секретарь избирательной комиссии избираются на первом заседании соответствующей комиссии.

Решение об образовании избирательной комиссии и постановление избирательной комиссии об избрании ее руководителей доводятся до сведения избирателей.

Заседания избирательной комиссии являются правомочным, если в них принимает участие не менее двух третей состава комиссии. Решения комиссии принимаются открытым или тайным голосованием большинством голосов от общего состава комиссии. Члены комиссии, не согласные с ее решением, вправе высказать особое мнение, которое в письменной форме прилагается к протоколу заседания избирательной комиссии.

Решения избирательных комиссий, принятые в пределах их полномочий, обязательны для исполнения всеми государственными и общественными органами, предприятиями, учреждениями и организациями.

Решения и действия избирательной комиссии могут быть обжалованы в вышестоящую избирательную комиссию, а в случаях, предусмотренных настоящим Законом, также в суд.

Член избирательной комиссии, включая председателя, заместителя председателя, секретаря по решению комиссии может освобождаться в период подготовки и проведения выборов от выполнения производственных или служебных обязанностей с сохранением средней заработной платы за счет средств, выделяемых на проведение выборов.

На отдельных этапах предвыборной кампании по усмотрению областной, соответствующей районной, городской, районной в городе избирательной комиссии может быть освобожден еще один член избирательной комиссии.

Статья 28. **Содействие избирательным комиссиям в осуществлении их полномочий**

Государственные и общественные органы, предприятия, учреждения, организации, должностные лица обязаны содействовать избирательным комиссиям в осуществлении ими своих полномочий, представлять необходимые для работы сведения и материалы.

Избирательная комиссия имеет право обращаться по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов, в государственные и общественные органы, к предприятиям, учреждениям, организациям, должностным лицам, которые обязаны рассмотреть поставленный вопрос и дать избирательной комиссии ответ не позднее чем в трехдневный срок.

V. СПИСКИ ИЗБИРАТЕЛЕЙ

Статья 29. **Список избирателей и порядок его составления**

Список избирателей составляется по каждому избирательному участку участковой избирательной комиссией и подписывается ее председателем и секретарем. Для участия в работе по составлению списка участковая избирательная комиссия может привлекать представителей общественности.

Исполнительные комитеты городских, районных в городах, поселковых и сельских Советов народных депутатов обеспечивают учет избирателей и передают участковым избирательным комиссиям сведения об избирателях, проживающих на соответствующей территории, необходимые для составления списка избирателей.

Список избирателей-военнослужащих, находящихся в воинских частях, а также членов их семей и других избирателей, если они проживают в районах расположения воинских частей, составляется на основе данных, представляемых командирами воинских частей. Военнослужащие, проживающие вне воинских частей, включаются в список избирателей по месту жительства на общих основаниях.

Список избирателей по избирательным участкам, образованным на судах, находящихся в день выборов в плавании, составляется на основе данных, представляемых капитанами судов.

Фамилии избирателей указываются в списке избирателей в порядке, удобном для организации голосования.

Статья 30. **Порядок включения граждан в список избирателей**

В список избирателей включаются все граждане Азербайджанской ССР, достигшие ко дню или в день выборов 18 лет, постоянно или временно проживающие к моменту составления списка на территории данного избирательного участка и имеющие право участвовать в голосовании.

Избиратель не может быть включен в список избирателей на других избирательных участках.

Статья 31. **Ознакомление граждан со списком избирателей и право на обжалование неправильностей в списке избирателей**

Список избирателей предоставляется для всеобщего ознакомления за пятнадцать дней до выборов.

Гражданам обеспечивается возможность ознакомиться со списком избирателей и проверить правильность его составления в помещении участковой избирательной комиссии.

Каждому гражданину предоставляется право обжаловать невключение, неправильное включение в список или исключение из списка, а также допущенные в списке неточности в указании данных об избирателях. Заявление о неправильностях в списке рассматривается участковой избирательной комиссией, которая обязана не поздее чем в двухдневный срок, а накануне и в день выборов немедленно рассмотреть заявление, внести необходимые исправления и дополнения в список либо выдать заявителю копию мотивированного решения об отклонении его заявления. Это решение может быть обжаловано в районный (городской) народный суд не позднее чем за пять дней до выборов, который обязан рассмотреть жалобу в трехдневный срок. Решение районного (городского) народного суда окончательно. Исправление в списке избирателей в соответствии с решением суда производится немедленно участковой избирательной комиссией.

Избиратели, прибывшие к месту жительства после представления списка избирателей для всеобщего ознакомления либо в силу различных обстоятельств не включенные в список избирателей, включаются в него по их просьбе и по предъявлении ими паспорта или иного удостоверения личности.

Статья 32. **Обеспечение избирательного права граждан при перемене места пребывания**

При перемене места своего пребывания в период после обнародования списков избирателей и до дня выборов избиратель имеет право передать участковой избирательной комиссии запечатанное в конверт решение о своем выборе по отношению к баллотирующимся кандидатам в депутаты. Участковая избирательная комиссия по предъявлении избирателем паспорта или иного удостоверения личности об этом делает соответствующую отметку в списке избирателей.

VI. ВЫДВИЖЕНИЕ И РЕГИСТРАЦИЯ КАНДИДАТОВ В ДЕПУТАТЫ МЕСТНЫХ СОВЕТОВ

Статья 33. **Порядок выдвижения кандидатов в депутаты местных Советов**

Выдвижение кандидатов в депутаты местных Советов народных депутатов начинается на пятнадцатый день после назначения выборов и заканчивается за 25 дней до выборов.

Выдвижение кандидатов в депутаты соответствующего местного Совета организуют районные, городские (кроме городов Баку и Гянджи), районные в городах, поселковые и сельские избирательные комиссии, а также окружные избирательные комиссии по выборам депутатов Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Бакинского и Гянджинского городских Советов.

Выдвижение кандидатов в депутаты производится на собраниях (конференциях) трудовых коллективов предприятий, учреждений, организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, расположенных на территории соответствующего Совета.

В трудовых коллективах предприятий, учреждений, организаций численностью свыше 150 человек выдвижение кандидатов может производиться на собраниях коллективов цехов, отделов, участков, бригад и других подразделений предприятий, учреждений, организаций, если в этих подразделениях работает не менее 30 человек. При этом возможно проведение совместных собраний нескольких коллективов.

Выдвижение кандидатов в депутаты от общественных организаций производится на пленумах, конференциях выборных органов областных, районных, городских, районных в городах этих организаций.

Собрания избирателей по месту жительства по выдвижению кандидатов в депутаты созываются окружными избирательными комиссиями или районными, городскими, районными в городах, поселковыми и сельскими избирательными комиссиями по согласованию с соответствующими Советами или их президиумами. Собрание правомочно, если на нем присутствует не менее 150 избирателей, проживающих на территории избирательного округа; при выдвижении кандидатов в депутаты поселковых и сельских Советов число избирателей, присутствующих на собрании, не ограничивается.

Собрания военнослужащих по выдвижению кандидатов в депутаты созываются командованием воинских частей. При невозможности проведения общего собрания военнослужащих части собрания проводятся по подразделениям.

Перед открытием собрания устанавливается его правомочность на основании итогов регистрации участников собрания. Для его ведения избирается президиум либо председатель и секретарь.

На собраниях (конференциях), пленумах выборных органов общественных организаций создаются условия для обсуждения неограниченного

ного числа кандидатур. Каждый участник собрания (конференции), пленума имеет право вносить предложения о кандидатах в депутаты, участвовать в их обсуждении, поддерживать предлагаемые кандидатуры либо вносить предложения об их отводе, предлагать для обсуждения в качестве кандидата в депутаты свою кандидатуру.

Решение о выдвижении кандидата в депутаты принимается открытым или тайным голосованием. Порядок голосования и другие процедурные вопросы устанавливаются собранием (конференцией), пленумом выборного органа общественной организации.

Кандидат в депутаты считается выдвинутым, если за него проголосовало более половины участников собрания (конференции), пленума выборного органа общественной организации.

О выдвижении кандидатов в депутаты составляется протокол. О принятом решении сообщается кандидату в депутаты не позднее чем в двухдневный срок.

Кандидатами в депутаты местных Советов выдвигаются граждане, работающие или проживающие на территории соответствующего Совета.

Гражданин Азербайджанской ССР не может быть одновременно депутатом более чем в двух Советах народных депутатов.

Избирательные комиссии, организующие выдвижение кандидатов в депутаты, оповещают население о выдвинутых кандидатах в депутаты соответствующих Советов.

Статья 34. **Регистрация кандидатов в депутаты местных Советов**

Регистрацию кандидатов в депутаты осуществляют окружные избирательные комиссии по выборам в соответствующий Совет, а также районные, городские, районные в городах, поселковые и сельские избирательные комиссии.

Регистрация кандидатов в депутаты местных Советов осуществляется по представлению трудовых коллективов, органов общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства, военнослужащих по воинским частям, выдвинувших кандидатов в депутаты.

Регистрация кандидатов в депутаты начинается за 30 дней и заканчивается за 20 дней до выборов.

Решение о регистрации кандидатов в депутаты принимается при наличии следующих документов: протоколов о выдвижении кандидатов в депутаты по избирательному округу и заявлений кандидатов в депутаты о согласии баллотироваться по данному избирательному округу.

Лица, перечисленные в статье 11 настоящего Закона, а также лица, являющиеся депутатами двух Советов, при выдвижении их кандидатами в депутаты в своих заявлениях указывают о намерении освободить занимаемые должности в случае избрания их депутатами или досрочно прекратить свои депутатские полномочия в одном из Советов, либо сообщают о снятии своих кандидатур.

О регистрации кандидатов в депутаты соответствующая избирательная комиссия составляет протокол, который вместе с заявлениями кандидатов в депутаты о согласии баллотироваться по данному избирательному округу представляет в вышестоящую избирательную комиссию.

Все кандидаты в депутаты, выдвинутые с соблюдением требований настоящего Закона, в обязательном порядке должны быть зарегистрированы. Отказ в регистрации кандидата в депутаты может быть обжалован в трехдневный срок соответственно в вышестоящую избирательную комиссию, Совет или его президиум.

Кандидат в депутаты может баллотироваться только в одном избирательном округе одного и того же Совета.

Кандидат в депутаты, зарегистрированный в одном избирательном округе местного Совета, не может представляться к регистрации в другом избирательном округе этого Совета, в том числе и в случае снятия своей кандидатуры в избирательном округе, где он был зарегистрирован первоначально.

Кандидат в депутаты не может состоять в соответствующей областной, районной, городской, районной в городе, поселковой и сельской избирательной комиссии, а также в окружной или участковой избирательной комиссии того избирательного округа, по которому он выдвинут кандидатом в депутаты. Лицо, выдвинутое кандидатом в депутаты и состоящее в одной из указанных комиссий, считается освобожденным от обязанностей в комиссии с момента регистрации его кандидатом в депутаты.

Избирательная комиссия не позднее чем на четвертый день после регистрации кандидатов в депутаты публикует в печати сообщение о регистрации с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, занимаемой должности (занятия), партийности, места работы и жительства каждого кандидата в депутаты.

Каждому зарегистрированному кандидату в депутаты местного Совета выдается удостоверение.

Статья 35. **Отмена решения о выдвижении кандидата в депутаты местного Совета. Снятие кандидатом в депутаты своей кандидатуры**

Трудовой коллектив, общественная организация, коллектив среднего специального и высшего учебного заведения, собрание избирателей по месту жительства, военнослужащих воинской части, выдвинувшие кандидата в депутаты местного Совета народных депутатов, имеют право в любое время до выборов отменить свое решение о выдвижении кандидата в депутаты. Решение по этому вопросу принимается в порядке, предусмотренном для выдвижения кандидатов в депутаты, и представляется в соответствующую избирательную комиссию.

Кандидат в депутаты в любое время до выборов может снять свою кандидатуру, обратившись с заявлением об этом в избирательную комиссию, зарегистрировавшую его кандидатом в депутаты.

Об отмене решения о выдвижении кандидата в депутаты или о снятии кандидатом своей кандидатуры избирательная комиссия, зарегистрировавшая кандидата в депутаты, доводит до сведения населения избирательного округа.

Статья 36. **Порядок выдвижения кандидатов в депутаты местного Совета вместо выбывших**

В случае выбытия кандидатом в депутаты местного Совета народных депутатов после окончания срока регистрации кандидатов в депутаты, если в одномандатном избирательном округе не остается других кандидатов, а в многомандатном избирательном округе остается меньше кандидатов, чем имеется депутатских мандатов, соответствующая избирательная комиссия обращается к трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, собраниям избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям с предложением выдвинуть новых кандидатов в депутаты.

При выбытии кандидатов в депутаты менее чем за месяц до выборов выборы депутата по соответствующему избирательному округу проводятся в двухмесячный срок после общих выборов.

Выдвижение кандидатов в депутаты вместо выбывших производится в порядке, установленном настоящим Законом.

Статья 37. **Избирательный бюллетень**

В избирательный бюллетень включаются в алфавитном порядке все зарегистрированные кандидаты в депутаты местных Советов народных депутатов с указанием фамилии, имени, отчества, занимаемой должности (занятия), места работы и жительства каждого кандидата в депутаты.

Текст избирательного бюллетеня по избирательному округу утверждает соответствующая избирательная комиссия. Избирательные бюллетени печатаются на азербайджанском языке и языках, которыми пользуется население избирательного округа.

Бюллетени доставляются всем участковым избирательным комиссиям не позднее чем за три дня до выборов.

VII. ГАРАНТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАНДИДАТОВ В ДЕПУТАТЫ МЕСТНЫХ СОВЕТОВ

Статья 38. **Право кандидатов в депутаты местных Советов участвовать в предвыборной кампании**

Кандидаты в депутаты местных Советов народных депутатов с момента их регистрации избирательными комиссиями участвуют в предвыборной кампании на равных основаниях и имеют право выступать на предвыборных и иных собраниях, совещаниях, заседаниях, в печати, по телевидению, радио.

Государственные и общественные органы, руководители предприятий, учреждений и организаций обязаны оказывать кандидату в депутаты содействие в организации встреч с избирателями, проведении предвыборных собраний, в получении справочных и информационных материалов.

Статья 39. **Предвыборная программа кандидата в депутаты местного Совета**

Кандидат в депутаты местного Совета народных депутатов может выступать с программой своей будущей деятельности. Программа кандидата в депутаты не должна содержать положений, направленных к насильственному изменению конституционных основ государственного и общественного строя СССР и Азербайджанской ССР, пропаганды войны, призывов к разжиганию расовой, межнациональной и религиозной розни, нарушению прав и свобод человека.

Статья 40. **Доверенные лица кандидата в депутаты местного Совета**

Кандидат в депутаты местного Совета народных депутатов может иметь до трех доверенных лиц, которые помогают ему в проведении избирательной кампании, ведут агитацию за избрание его депутатом, представляют его интересы во взаимоотношениях с государственными и общественными органами, избирателями, а также в избирательных комиссиях.

Кандидат в депутаты определяет доверенных лиц по своему усмотрению и сообщает о них для регистрации в соответствующую избирательную комиссию. Избирательная комиссия после регистрации доверенных лиц выдает им удостоверения. Кандидат в депутаты несет ответственность за действия доверенных лиц и вправе в любое время до выборов заменять их.

Доверенное лицо не может состоять ни в одной из избирательных комиссий избирательного округа.

Статья 41. **Предвыборная агитация**

Кандидаты в депутаты проводят встречи со своими избирателями как на собраниях, так и в другой удобной для избирателей форме.

Собрания избирателей организуются соответствующими избирательными комиссиями совместно с Советами или их президиумами.

О времени и месте проведения собраний и встреч сообщается избирателям заблаговременно.

Трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, избирателям по месту жительства, военнослужащим по воинским частям, выдвинувшим кандидатов в депутаты, предоставляется право беспрепятственной агитации за своих кандидатов.

Трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, избирателям по месту жительства, военнослужащим по воинским частям избирательными комиссиями предоставляются оборудованные помещения для собраний и митингов, а также средства массовой информации для ведения предвыборной агитации.

Гражданам Азербайджанской ССР, трудовым коллективам, общественным организациям, коллективам средних специальных и высших учебных заведений, воинским частям гарантируется возможность свободного и всестороннего обсуждения политических, деловых и личных качеств кандидатов в депутаты, а также право агитации за или против кандидатов на собраниях, в печати, по телевидению, радио.

Агитация в день выборов не допускается.

Статья 42. **Освобождение кандидата в депутаты местного Совета от производственных или служебных обязанностей для участия в предвыборных мероприятиях**

Кандидат в депутаты местного Совета народных депутатов после регистрации на время проведения встреч с избирателями, выступлений на предвыборных собраниях, митингах, по телевидению и радио освобождается от выполнения производственных или служебных обязанностей с сохранением средней заработной платы за счет средств, выделяемых на проведение выборов.

Статья 43. **Право кандидата в депутаты местного Совета на бесплатный проезд**

Кандидат в депутаты местного Совета народных депутатов после регистрации имеет право на бесплатный проезд на всех видах пассажирского транспорта (за исключением такси) в пределах территории соответствующего Совета. Кандидат в депутаты, проживающий за пределами территории местного Совета, пользуется таким же правом для проезда в избирательный округ и возвращения к месту жительства.

Статья 44. Неприкосновенность кандидата в депутаты местного Совета

Кандидат в депутаты местного Совета народных депутатов не может быть привлечен к уголовной ответственности, арестован или подвергнут мерам административного взыскания, налагаемым в судебном порядке, без согласия соответствующей избирательной комиссии.

VIII. ПОРЯДОК ГОЛОСОВАНИЯ И ПОДВЕДЕНИЯ ИТОГОВ ВЫБОРОВ

Статья 45. Время и место голосования

При выборах депутатов местных Советов народных депутатов голосование проводится в день выборов с 7 до 20 часов по местному времени. О времени и месте голосования участковая избирательная комиссия оповещает избирателей не позднее чем за десять дней до выборов.

В случае необходимости с учетом местных условий областная, районные, городские, районные в городах, поселковые и сельские избирательные комиссии по согласованию с вышестоящими Советами или их президиумами могут изменить время голосования.

На избирательных участках, образованных на судах, находящихся в день выборов в плавании, воинских частях, отдаленных и труднодоступных районах, участковая избирательная комиссия может объявить голосование законченным в любое время, если проголосовали все избиратели, включенные в список.

Статья 46. Организация голосования

Голосование проводится в специально отведенных помещениях, в которых должны быть оборудованы в достаточном количестве кабины или комнаты для тайного голосования, определены места выдачи избирательных бюллетеней и установлены избирательные ящики. Избирательные ящики устанавливаются таким образом, чтобы голосующие при подходе к ним обязательно проходили через кабины или комнаты для тайного голосования.

Ответственность за организацию голосования, обеспечение тайны волеизъявления избирателей, оборудование помещений и поддержание в них необходимого порядка несет участковая избирательная комиссия.

В день выборов перед началом голосования избирательные ящики проверяются, пломбируются или опечатываются председателем участковой избирательной комиссии в присутствии членов комиссии.

Каждый избиратель голосует лично; голосование за других лиц не допускается. Избирательные бюллетени выдаются участковой избирательной комиссией на основании списка избирателей избирательного участка по предъявлении избирателем паспорта или иного удостоверения личности. О выдаче избирательных бюллетеней в списках избирателей делается отметка.

В случаях, когда отдельные избиратели по состоянию здоровья или по другим причинам не могут прибыть в помещение для голосования, участковая избирательная комиссия поручает не менее чем двум членам комиссии организовать голосование в месте пребывания этих избирателей.

Статья 47. Проведение голосования

Избирательные бюллетени заполняются голосующим в кабине или комнате для тайного голосования. При заполнении бюллетеня запрещается присутствие кого бы то ни было кроме голосующего.

Избиратель, не имеющий возможности самостоятельно заполнить бюллетень, вправе пригласить в кабину или комнату для тайного голосования другое лицо по своему усмотрению.

При выборах депутатов местных Советов народных депутатов избиратель вычеркивает в бюллетене фамилии кандидатов, против которых он голосует.

Заполненные избирательные бюллетени избиратель опускает в избирательный ящик.

Статья 48. Подсчет голосов на избирательном участке

При выборах депутатов местных Советов народных депутатов подсчет голосов на избирательном участке производится участковой избирательной комиссией отдельно по каждому избирательному округу и по каждому кандидату в депутаты.

Избирательные ящики и запечатанные конверты, переданные участковой избирательной комиссии избирателями при перемене своего пребывания вскрываются участковой избирательной комиссией после объявления председателем комиссии об окончании голосования. Вскрытие избирательных ящиков до окончания голосования запрещается. Перед вскрытием избирательных ящиков все неиспользованные избирательные бюллетени подсчитываются и погашаются участковой избирательной комиссией.

Участковая избирательная комиссия по спискам избирателей устанавливает общее число избирателей на участке, а также число избирателей, получивших бюллетени и передавших закрытые конверты. На основании бюллетеней, находившихся в избирательных ящиках и в конвертах избирателей, по каждому избирательному округу (в пределах данного избирательного участка) комиссия устанавливает общее число избирателей, принявших участие в голосовании; число голосов, поданных за, и число голосов, поданных против каждого кандидата в депутаты; число бюллетеней, признанных недействительными. По фамилиям граждан, дополнительно вписанным в бюллетени, голоса не подсчитываются.

Бюллетени, в которых вычеркнуты фамилии всех кандидатов, считаются действительными. По ним голоса подсчитываются как поданные против каждого кандидата.

Признаются недействительными избирательные бюллетени неустановленного образца, а также бюллетени, в которых при голосовании по одномандатному избирательному округу оставлено более одного кандидата.

При возникновении сомнений в действительности избирательного бюллетеня вопрос разрешается участковой избирательной комиссией путем голосования.

Результаты подсчета голосов рассматриваются на заседании участковой избирательной комиссии и заносятся в протокол, составляемый отдельно по каждому избирательному округу. Протокол подписывается председателем, заместителем председателя, секретарем и членами комиссии и незамедлительно пересылается в соответствующую избирательную комиссию в порядке, устанавливаемом областной, городской, районной в городе, поселковой, сельской избирательной комиссией.

Статья 49. Установление результатов выборов по избирательному округу

В соответствии с настоящим Законом результаты выборов устанавливаются:

1) по избирательным округам для выборов депутатов Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Бакинского

и Гянджинского городских Советов народных депутатов — соответствующими избирательными комиссиями на основании протоколов участковых избирательных комиссий;

2) по избирательным округам для выборов депутатов районных, городских, районных в городах, поселковых и сельских Советов народных депутатов — районными, городскими, районными в городах, поселковыми и сельскими избирательными комиссиями на основании протоколов участковых избирательных комиссий.

На основании протоколов участковых избирательных комиссий и подсчета голосов, поданных на избирательном участке, избирательные комиссии определяют: общее число избирателей по округу; число избирателей, получивших избирательные бюллетени; число избирателей, принявших участие в голосовании; число голосов, поданных за, и число голосов, поданных против каждого кандидата в депутаты; число бюллетеней, признанных недействительными.

Избранными считаются кандидаты в депутаты, получившие на выборах больше половины голосов избирателей, принявших участие в голосовании. При этом по многомандатному избирательному округу, в зависимости от числа депутатских мандатов, депутатами становится те из них, кто набрал наибольшее, по сравнению с другими, число голосов избирателей. Остальные кандидаты, набравшие больше половины голосов, считаются избранными резервными депутатами.

Результаты выборов по избирательному округу устанавливаются на заседании окружной или выполняющей ее функции избирательной комиссии и заносятся в протокол. Протокол подписывается председателем, заместителем председателя, секретарем и членами комиссии и направляется в соответствующую избирательную комиссию в установленном ею порядке.

Статья 50. **Признание выборов по избирательному округу недействительными или несостоявшимися**

Окружная или выполняющая ее функции избирательная комиссия может признать выборы по избирательному округу недействительными из-за допущенных в ходе выборов или при подсчете голосов нарушений настоящего Закона.

Выборы признаются несостоявшимися, если в них приняло участие менее половины избирателей, а по одномандатному избирательному округу также в связи с выбытием кандидата в депутаты, если по округу зарегистрирован один кандидат.

Статья 51. **Регистрация депутатов местного Совета**

Соответствующая избирательная комиссия по выборам депутатов на основании протоколов о результатах выборов подводит итоги выборов и производит регистрацию депутатов местного Совета народных депутатов, избранных по каждому избирательному округу.

Избирательная комиссия может отказать в регистрации депутата и признать выборы недействительными, если в ходе выборов или при подсчете голосов либо определении результатов выборов по округу имелись нарушения настоящего Закона.

Статья 52. **Опубликование итогов выборов**

Сообщение об итогах выборов и список избранных депутатов публикуются в печати соответствующей избирательной комиссией не позднее чем на пятый день после выборов.

В сообщении указывается общее число граждан, включенных в списки избирателей; число избирателей, принявших участие в голосовании; число голосов, поданных за, и число голосов, поданных против каждого кандидата; число недействительных избирательных бюллетеней, число округов, в которых будут проведены повторные выборы или повторное голосование.

Список избранных депутатов и резервных депутатов местного Совета народных депутатов публикуется в алфавитном порядке с указанием их фамилии, имени, отчества, года рождения, занимаемой должности (занятия), партийности, места работы и жительства, избирательного округа, по которому они избраны.

IX. ПОВТОРНОЕ ГОЛОСОВАНИЕ, ПОВТОРНЫЕ ВЫБОРЫ, ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ МЕСТНЫХ СОВЕТОВ ВМЕСТО ВЫБЫВШИХ, ВЫБОРЫ ВО ВНОВЬ ОБРАЗОВАННЫХ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ЕДИНИЦАХ

Статья 53. **Повторное голосование**

Если по одномандатному избирательному округу баллотировалось более двух кандидатов местных Советов народных депутатов и ни один из них не был избран, соответствующая избирательная комиссия принимает решение о проведении в округе повторного голосования по двум кандидатам в депутаты, получившим наибольшее число голосов.

Повторное голосование при выборах депутатов по многомандатному избирательному округу проводится соответствующей избирательной комиссией в случае равенства голосов, поданных за отдельных кандидатов в депутаты, не позволяющим определить избранных народных депутатов.

Повторное голосование проводится не позднее чем в двухнедельный срок с соблюдением требований настоящего Закона. Сообщение о проведении повторного голосования публикуется в печати.

Избранным считается кандидат в депутаты, получивший при повторном голосовании в одномандатном избирательном округе наибольшее число голосов избирателей, принявших участие в голосовании, по отношению к другому кандидату. По многомандатному избирательному округу, в зависимости от числа депутатских мандатов, депутатами становятся только те из них, кто набрал наибольшее по сравнению с другими число голосов избирателей, принявших участие в голосовании. Остальные кандидаты считаются избранными резервными депутатами.

Статья 54. **Повторные выборы**

Если по одномандатному избирательному округу баллотировалось не более двух кандидатов в депутаты местных Советов народных депутатов и ни один из них не был избран либо выборы по избирательному округу были признаны несостоявшимися или недействительными, либо повторное голосование не позволило определить избранного депутата, а по многомандатному избирательному округу также и в случае, когда количество избранных депутатов оказалось меньше числа депутатских мандатов, соответствующая избирательная комиссия принимает решение о проведении в избирательном округе повторных выборов. При этом она может принять решение о необходимости проведения выборов окружной и участковыми избирательными комиссиями в новом составе. Голосование проводится на тех же избирательных участках и по спискам избирателей, составленным для проведения общих выборов.

В случае проведения повторных выборов кандидатами в депутаты не могут вновь баллотироваться граждане Азербайджанской ССР, не набравшие необходимого числа голосов в ходе общих выборов в данном избирательном округе.

Повторные выборы проводятся не позднее чем в двухмесячный срок после общих выборов. Образование избирательных комиссий, выдвижение и регистрация кандидатов в депутаты, другие мероприятия проводятся в порядке, установленном настоящим Законом.

Сообщение о проведении повторных выборов публикуется в печати.

Статья 55. **Проведение выборов депутатов местных Советов вместо выбывших**

В случае признания местным Советом народных депутатов полномочий отдельных депутатов недействительными, а также в случае отзыва депутата, досрочного прекращения депутатских полномочий по другим причинам в соответствующих избирательных округах в трехмесячный срок с момента выбытия депутата проводятся новые выборы. Указанный порядок проведения выборов депутатов вместо выбывших сохраняется в многомандатных избирательных округах при отсутствии резервных депутатов. Выборы назначаются соответствующей избирательной комиссией не позднее чем за два месяца до их проведения и организуются с соблюдением требований настоящего Закона.

По многомандатным избирательным округам в случае признания местным Советом полномочий отдельных депутатов недействительными, отзыва депутата, досрочного прекращения полномочий депутата по другим причинам и при наличии резервных депутатов новые выборы не проводятся. В этих случаях на очередной сессии местного Совета по представлению его мандатной комиссии принимается решение о передаче депутатского мандата резервному депутату, получившему наибольшее число голосов по сравнению с другими резервными депутатами, избранными по данному округу.

В случае досрочного прекращения полномочий, выбытия депутата менее чем за шесть месяцев до истечения срока полномочий местного Совета выборы депутата вместо выбывшего не проводятся.

Статья 56. **Проведение выборов депутатов местных Советов во вновь образованных административно-территориальных единицах**

Выборы депутатов местных Советов народных депутатов во вновь образованных административно-территориальных единицах проводятся в случаях, когда образование местного Совета невозможно ввиду отсутствия или недостаточного числа депутатов, избранных в Совет на территории, вошедшей в состав вновь образованных административно-территориальных единиц.

Выборы депутатов вновь образованной административно-территориальной единицы назначаются вышестоящим Советом не позднее чем в двухмесячный срок со дня образования административно-территориальной единицы и проводятся в порядке, установленном настоящим Законом.

X. УДОСТОВЕРЕНИЕ ОБ ИЗБРАНИИ ДЕПУТАТОМ. ФОРМЫ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ДОКУМЕНТОВ И ПОРЯДОК ИХ ХРАНЕНИЯ. ОБРАЗЕЦ ИЗБИРАТЕЛЬНОГО ЯЩИКА

Статья 57. **Удостоверение и нагрудный знак депутата местного Совета**

Окружная или выполняющая ее функции избирательная комиссия после опубликования в печати списков зарегистрированных депутатов (резервных депутатов) выдает каждому избранному депутату (резервному депутату) удостоверение о его избрании.

После утверждения местным Советом народных депутатов полномочий избранных депутатов (резервных депутатов) выданные им удостоверения об избрании депутатом (резервным депутатом) заменяются удостоверениями депутата (резервного депутата). Депутату выдается также соответствующий нагрудный знак.

В случае отзыва депутата или досрочного прекращения депутатских полномочий в связи с вступившим в законную силу обвинительным судебным приговором в отношении лица, являющегося депутатом, удостоверение и нагрудный знак депутата подлежат возвращению в соответствующий местный Совет народных депутатов.

Статья 58. **Форма избирательных документов и образец избирательного ящика**

Формы списков избирателей, протоколов избирательных комиссий, форма и цвет избирательных бюллетеней, формы удостоверений кандидата в депутаты, доверенного лица, об избрании депутатом (резервным депутатом), депутата (резервного депутата), образец нагрудного знака депутата, а также образец избирательного ящика устанавливаются Президиумом Верховного Совета Азербайджанской ССР.

Статья 59. **Порядок и сроки хранения избирательных документов**

Делопроизводство окружных и участковых избирательных комиссий по окончании их работы передается соответствующей областной, районной, городской, районной в городе, сельской, поселковой избирательной комиссии.

Порядок и сроки хранения избирательных документов устанавливаются Президиумом Верховного Совета Азербайджанской ССР.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1837—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

128 **О назначении выборов народных депутатов Азербайджанской ССР и депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР**

В соответствии со статьей 86 Конституции (Основного Закона) Азербайджанской ССР, статьей 14 Закона Азербайджанской ССР «О выборах народных депутатов Азербайджанской ССР» и статьей 14 Закона Азербайджанской ССР «О выборах депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР» Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

Назначить выборы народных депутатов Азербайджанской ССР и депутатов местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР на воскресенье, 2 сентября 1990 года.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1838—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

129 **Об установлении нормы населения на избирательный округ по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР 2 сентября 1990 года**

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

в соответствии со статьей 16 Закона Азербайджанской ССР «О выборах народных депутатов Азербайджанской ССР» установить норму населения на избирательный округ по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР 19 800 человек.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1839—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

130 **Об образовании Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР**

На основании статьи 20 Закона Азербайджанской ССР «О выборах народных депутатов Азербайджанской ССР» Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

Образовать Центральную избирательную комиссию по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР в следующем составе:

Председатель Центральной избирательной комиссии

Керимов Али Габиб оглы

Заместители председателя Центральной избирательной комиссии

Аббасов Яшар Исаг оглы — секретарь АСПС, народный депутат СССР.

Губченко Лидия Григорьевна — первый заместитель заведующего Отделом организационно-партийной и кадровой работы ЦК КП Азербайджана.

Секретарь Центральной избирательной комиссии

Казиев Мамед Якубович — персональный пенсионер.

Члены Центральной избирательной комиссии

Бахышов Алиовсат Мамедшах оглы — зам. председателя организационно-методической комиссии Республиканского Совета ветеранов войны и труда.

Бадалбейли Фархад Шамси оглы — председатель Азербайджанского музыкального общества.

Баширов Чингиз Адиль оглы — зам. председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Кулиев Вагиф Иттифаг оглы — поэт, зав. отделом газеты «Коммунист».

Алекперов Урхан Кязим оглы — вице-президент Академии наук Азербайджанской ССР.

Алиев Идрис Али оглы — директор научно-исследовательского института судебных экспертиз, председатель Союза юристов Азербайджана.

Иманова Эльмира Кямран кызы — участковый терапевт поликлиники № 12 Ленинского района г. Баку.

Кузикевхашвили Луиза Васоевна — секретарь Кахского РК КП Азербайджана.

Мамедов Муса Салам оглы — генеральный директор лесохозяйственного производственного объединения Азербайджанской ССР.

Новицкий Александр Георгиевич — первый заместитель начальника политотдела Краснознаменной Каспийской Флотилии.

Даврузов Джабир Мирзабек оглы — секретарь Союза писателей Азербайджана.

Оруджев Алисааб Сафтар оглы — министр юстиции Азербайджанской ССР.

Поклад Владимир Федорович — бригадир машинистов СУМ-1 треста «Промстроймеханизация» ПО «Азерпромстрой».

Салманов Ширинбала Исабала оглы — председатель колхоза «Октябрь» Сальянского района.

Салманова Малахат Насиман кызы — швея цеха № 3 Сумгаитской фабрики верхнего трикотажа.

Султанова Севиндж Кафар кызы — рабочая консервного завода Кусарского района.

Гасилова Халида Мамед кызы — главный редактор журнала «Азербайджан гадыны».

Гасанов Аламдар Али оглы — аппаратчик-гидрометаллург Гянджинского глиноземного комбината.

Гусейнов Кямран Асад оглы — председатель Торгово-промышленной палаты Азербайджанской ССР.

Джалилов Вахид Рза оглы — председатель Верховного Совета Нахичеванской АССР.

Джафаркулиев Мирага Ашраф оглы — заместитель прокурора Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1840—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

131 О проекте Конституционного Закона Азербайджанской ССР «Об основах экономической самостоятельности Азербайджанской ССР»

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Одобрить во втором чтении проект Конституционного Закона Азербайджанской ССР «Об основах экономической самостоятельности Азербайджанской ССР», доработанный Советом Министров Азербайджанской ССР, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР по итогам народного обсуждения проекта Закона Азербайджанской ССР «Об экономической самостоятельности Азербайджанской ССР, переходе ее на хозрасчет и самофинансирование» и вынести его в новой редакции на народное обсуждение.

2. Поручить Совету Министров Азербайджанской ССР совместно с комиссией Законодательных предположений, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР обобщить итоги обсуждения указанного проекта, внести в него необходимые дополнения и уточнения и в установленном порядке представить Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1841—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

132 О внесении на народное обсуждение проекта Закона Азербайджанской ССР «О собственности в Азербайджанской ССР»

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Разработанный Советом Министров Азербайджанской ССР и рассмотренный комиссией Законодательных предположений, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР проект Закона Азербайджанской ССР «О собственности в Азербайджанской ССР» привести в соответствии с основными положениями проекта Конституционного Закона Азербайджанской ССР «Об основах экономической самостоятельности Азербайджанской ССР» и вынести на народное обсуждение.

2. Поручить Совету Министров Азербайджанской ССР совместно с комиссией Законодательных предположений, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР обобщить итоги обсуждения указанного проекта, внести в него необходимые дополнения и уточнения и в установленном порядке представить Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1842—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

133 О вынесении на народное обсуждение проекта «Земельного кодекса Азербайджанской ССР»

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Разработанный Советом Министров Азербайджанской ССР и рассмотренный комиссией Законодательных предположений и Комиссией по агропромышленному комплексу Верховного Совета Азербайджанской ССР проект «Земельного Кодекса Азербайджанской ССР» привести в соответствие с основными положениями проекта Конституционного Закона Азербайджанской ССР «Об основах экономической самостоятельности Азербайджанской ССР» и вынести на народное обсуждение.

2. Поручить Совету Министров Азербайджанской ССР совместно с комиссией Законодательных предположений, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР обобщить итоги обсуждения указанного проекта, внести в него необходимые дополнения и уточнения и в установленном порядке представить Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1843—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

134 О вынесении на народное обсуждение проекта Закона Азербайджанской ССР «Об аренде»

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Разработанный Советом Министров Азербайджанской ССР и рассмотренный комиссией Законодательных предположений, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР проект Закона Азербайджанской ССР «Об аренде» привести в соответствие с основными положениями проекта Конституционного Закона Азербайджанской ССР «Об основах экономической самостоятельности Азербайджанской ССР» и вынести на народное обсуждение.

2. Поручить Совету Министров Азербайджанской ССР совместно с комиссией Законодательных предположений, Планово-бюджетной и другими постоянными комиссиями Верховного Совета Азербайджанской ССР обобщить итоги обсуждения указанного проекта, внести в него необходимые дополнения и уточнения и в установленном порядке представить Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1844—XI.

**ЗАКОН
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

135

О гражданстве Азербайджанской ССР

I. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. **Гражданство в Азербайджанской ССР**

Гражданство Азербайджанской ССР определяет постоянную политико-правовую связь лица с Азербайджанским государством, находящую выражение в их взаимных правах и обязанностях.

В Азербайджанской ССР каждый человек имеет право на гражданство. Никто произвольно не может быть лишен гражданства или права изменить гражданство.

Азербайджанское государство в лице своих органов и должностных лиц ответственно перед гражданами Азербайджанской ССР, а гражданин Азербайджанской ССР ответственен перед Азербайджанским государством.

Азербайджанское государство осуществляет защиту граждан Азербайджанской ССР на территории Азербайджанской ССР и за ее пределами.

Статья 2. **Равное гражданство**

Гражданство Азербайджанской ССР является равным для всех независимо от оснований его приобретения.

Граждане Азербайджанской ССР равны перед законом независимо от происхождения, социального и имущественного положения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, политических и иных убеждений, рода и характера занятий, места жительства, времени проживания в данной местности и других обстоятельств.

Равноправие граждан Азербайджанской ССР обеспечивается во всех областях экономической, политической, социальной и культурной жизни.

Граждане других союзных республик на территории Азербайджанской ССР пользуются равными правами с ее гражданами и несут равные с ними обязанности, если иное не установлено Конституцией Азербайджанской ССР и законами Азербайджанской ССР.

Гражданин Азербайджанской ССР является одновременно гражданином Союза ССР.

Статья 3. **Законодательство Азербайджанской ССР о гражданстве**

Законодательство Азербайджанской ССР о гражданстве состоит из принятого на основе Конституции Азербайджанской ССР настоящего Закона и изданных в соответствии с ним других актов Азербайджанской ССР и Нахичеванской АССР.

Статья 4. **Принадлежность к гражданству Азербайджанской ССР**

Гражданами Азербайджанской ССР являются:

— лица, которые состояли в гражданстве Азербайджанской ССР на день вступления в силу настоящего Закона;

— лица, которые приобрели гражданство Азербайджанской ССР в соответствии с настоящим Законом.

Статья 5. **Сохранение гражданства при заключении и расторжении брака**

Вступление в брак гражданина или гражданки Азербайджанской ССР с лицом, состоящим в гражданстве другой союзной республики или иностранном гражданстве или лицом без гражданства, а также расторжение такого брака не влекут изменения гражданства супругов.

Изменение гражданства одним из супругов не влечет изменения гражданства другого супруга.

Статья 6. **Сохранение гражданства Азербайджанской ССР лицами, проживающими за ее пределами**

Проживание гражданина Азербайджанской ССР на территории другой союзной республики или иностранного государства не влечет прекращения гражданства Азербайджанской ССР.

Статья 7. **Защита государством граждан Азербайджанской ССР, проживающих за ее пределами**

Граждане Азербайджанской ССР, проживающие за ее пределами, пользуются защитой и покровительством Азербайджанского государства и СССР.

Азербайджанское государство в лице своих государственных органов, его постоянные представительства в столице Союза ССР и в других союзных республиках, дипломатические представительства и консульские учреждения СССР и Азербайджанской ССР в иностранных государствах, а также их должностные лица обязаны принимать меры к тому, чтобы граждане Азербайджанской ССР, проживающие в другой союзной республике или иностранном государстве, имели возможность пользоваться в полном объеме всеми правами, предоставленными им законодательством другой союзной республики или иностранного государства, межреспубликанскими договорами Азербайджанской ССР, международными договорами, участниками которых являются СССР или Азербайджанская ССР и государство пребывания и международными обычаями, в установленном законодательством порядке защищать их права и охраняемые законом интересы, а при необходимости принимать меры для восстановления нарушенных прав граждан Азербайджанской ССР.

Статья 8. **Недопустимость выдачи гражданина Азербайджанской ССР иностранному государству или другой союзной республике**

Гражданин Азербайджанской ССР не может быть выдан иностранному государству или другой союзной республике, если иное не предусмотрено международным или межреспубликанским договором Азербайджанской ССР.

Статья 9. **Непризнание за гражданином Азербайджанской ССР принадлежности к гражданству другой союзной республики или иностранного государства**

За лицом, являющимся гражданином Азербайджанской ССР, не признается принадлежность к гражданству другой союзной республики или иностранного государства за исключением случаев, решение по которым принимается президентом Азербайджанской ССР.

Статья 10. **Лица без гражданства**

Лица, проживающие на территории Азербайджанской ССР, не являющиеся гражданами Азербайджанской ССР или другой союзной рес-

публики и не имеющие доказательств своей принадлежности к гражданству иностранного государства, считаются лицами без гражданства.

II. ПРИОБРЕТЕНИЕ ГРАЖДАНСТВА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 11. **Основания приобретения гражданства Азербайджанской ССР**

Гражданство Азербайджанской ССР приобретается:

1) по рождению;

2) в результате приема в гражданство Азербайджанской ССР;

3) по основаниям, предусмотренным межреспубликанскими договорами Азербайджанской ССР;

4) по основаниям, предусмотренным международными договорами СССР и Азербайджанской ССР;

5) по иным основаниям, предусмотренным настоящим Законом.

Статья 12. **Гражданство детей, родители которых являются гражданами Азербайджанской ССР**

Ребенок, оба родителя которого к моменту его рождения состояли в гражданстве Азербайджанской ССР, является гражданином Азербайджанской ССР независимо от того, родился ли он на территории Азербайджанской ССР или вне пределов Азербайджанской ССР.

Статья 13. **Гражданство детей, один из родителей которых является гражданином Азербайджанской ССР**

При различном гражданстве родителей, из которых один к моменту рождения ребенка состоял в гражданстве Азербайджанской ССР, ребенок является гражданином Азербайджанской ССР:

1) если он родился на территории Азербайджанской ССР;

2) если он родился вне пределов Азербайджанской ССР, но родители или один из них в это время имели постоянное место жительства на территории Азербайджанской ССР.

При различном гражданстве родителей, из которых один к моменту рождения ребенка состоял в гражданстве Азербайджанской ССР, если в это время оба родителя имели постоянное место жительства вне пределов Азербайджанской ССР, гражданство ребенка, родившегося вне пределов Азербайджанской ССР, определяется по соглашению родителей, выраженному в письменной форме.

Ребенок, один из родителей которого к моменту рождения ребенка состоял в гражданстве Азербайджанской ССР, а другой являлся лицом без гражданства либо был неизвестен, является гражданином Азербайджанской ССР независимо от места рождения.

В случае установления отцовства ребенка, мать которого является лицом без гражданства, а отцом признается гражданин Азербайджанской ССР, ребенок, не достигший 14 лет, становится гражданином Азербайджанской ССР независимо от места рождения.

Статья 14. **Приобретение гражданства Азербайджанской ССР детьми лиц без гражданства**

Ребенок лиц без гражданства, имеющих постоянное место жительства в Азербайджанской ССР, родившийся на территории Азербайджанской ССР, является гражданином Азербайджанской ССР.

Статья 15. **Гражданство детей, родители которых неизвестны**

Находящийся на территории Азербайджанской ССР ребенок, оба родителя которого неизвестны, является гражданином Азербайджанской ССР.

Статья 16. **Прием в гражданство Азербайджанской ССР**

Граждане других союзных республик, иностранные граждане и лица без гражданства могут быть по их ходатайству приняты в гражданство Азербайджанской ССР в соответствии с настоящим Законом незави-

висимо от происхождения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, политических и иных убеждений, места жительства.

Ходатайство о приеме в гражданство Азербайджанской ССР отклоняется, если лицо, ходатайствующее об этом, призывает к насильственным свержению или изменению государственного и общественного строя, закрепленного Конституцией Азербайджанской ССР, нарушению единства территории Азербайджанской ССР, осуществляет деятельность, наносящую ущерб государственной безопасности, охране общественного порядка, здоровью или нравственности населения, пропагандирует вражду, расовую и национальную исключительность; связано с террористической деятельностью.

Статья 17. **Восстановление в гражданстве Азербайджанской ССР**

Лицо, которое ранее состояло в гражданстве Азербайджанской ССР, может быть по его ходатайству восстановлено в гражданстве Азербайджанской ССР.

III. ПРЕКРАЩЕНИЕ ГРАЖДАНСТВА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 18. **Основания прекращения гражданства Азербайджанской ССР**

Гражданство Азербайджанской ССР прекращается:

1) вследствие выхода из гражданства Азербайджанской ССР;

2) вследствие утраты гражданства Азербайджанской ССР;

3) вследствие лишения гражданства Азербайджанской ССР;

4) по основаниям, предусмотренным межреспубликанскими договорами Азербайджанской ССР, международными договорами СССР и Азербайджанской ССР;

5) по иным основаниям, предусмотренным настоящим Законом.

Прекращение гражданства Азербайджанской ССР влечет за собой прекращение гражданства Союза ССР.

Прекращение гражданства Азербайджанской ССР влечет за собой также прекращение гражданства Нахичеванской АССР.

Статья 19. **Выход из гражданства Азербайджанской ССР**

Выход из гражданства Азербайджанской ССР разрешается по ходатайству лица в порядке, установленном настоящим Законом.

В выходе из гражданства Азербайджанской ССР может быть отказано, если лицо, ходатайствующее о выходе, имеет неисполненные обязательства перед государством или имущественные обязанности, с которыми связаны существенные интересы граждан или государственных, кооперативных или других общественных организаций Азербайджанской ССР.

Выход из гражданства Азербайджанской ССР не допускается, если лицо, ходатайствующее о выходе, привлечено к уголовной ответственности в качестве обвиняемого либо в отношении него имеется вступивший в законную силу и подлежащий исполнению приговор суда, или если выход лица из гражданства Азербайджанской ССР противоречит интересам государственной безопасности СССР или Азербайджанской ССР.

Статья 20. **Утрата гражданства Азербайджанской ССР**

Гражданство Азербайджанской ССР утрачивается:

1) вследствие поступления лица на военную службу, службу безопасности, в полицию, органы юстиции или в иные органы государственной власти и управления в иностранном государстве без ведома и разрешения государственных органов, указанных в статьях 29, 30 и 31 настоящего Закона;

2) если лицо, постоянно проживающее за границей, не встало на консульский учет без уважительных причин в течение пяти лет;

3) если гражданство Азербайджанской ССР приобретено в результате представления заведомо ложных сведений или фальшивых документов.

Утрата гражданства Азербайджанской ССР наступает со времени регистрации данного факта полномочными государственными органами, указанными в статьях 32 и 33 настоящего Закона.

Статья 21. **Лишение гражданства Азербайджанской ССР**

Лишение гражданства Азербайджанской ССР может иметь место в исключительном случае, в отношении лица, если оно совершило действия, наносящие существенный ущерб государственным интересам или государственной безопасности Азербайджанской ССР.

Лишение лица гражданства Азербайджанской ССР не влечет изменения гражданства его супруга и детей.

IV. ГРАЖДАНСТВО ДЕТЕЙ ПРИ ИЗМЕНЕНИИ ГРАЖДАНСТВА РОДИТЕЛЕЙ И ПРИ УСЫНОВЛЕНИИ

Статья 22. **Изменение гражданства детей в случае изменения гражданства родителей**

При изменении гражданства родителей, вследствие которого оба становятся гражданами Азербайджанской ССР либо оба выходят из гражданства Азербайджанской ССР, изменяется соответственно гражданство их детей, не достигших 14 лет.

Если известен один из родителей ребенка, то при изменении гражданства этого родителя соответственно изменяется и гражданство ребенка, не достигшего 14 лет.

Статья 23. **Сохранение гражданства Азербайджанской ССР ребенком, над которым установлена опека или попечительство**

Если оба родителя или единственный родитель ребенка, проживающего на территории Азербайджанской ССР, выходят из гражданства Азербайджанской ССР, при этом не участвуют в воспитании ребенка, над которым установлена опека или попечительство граждан Азербайджанской ССР, ребенок по ходатайству родителей, опекуна или попечителя сохраняет гражданство Азербайджанской ССР.

Статья 24. **Приобретение детьми гражданства Азербайджанской ССР в случае приобретения гражданства Азербайджанской ССР одним из родителей**

Если гражданином Азербайджанской ССР становится один из родителей, а другой остается гражданином другой союзной республики или иностранным гражданином, ребенок может приобрести гражданство Азербайджанской ССР по ходатайству об этом родителя, приобретающего гражданство Азербайджанской ССР.

Если гражданином Азербайджанской ССР становится один из родителей, а другой остается лицом без гражданства, ребенок, проживающий на территории Азербайджанской ССР, становится гражданином Азербайджанской ССР.

Если гражданином Азербайджанской ССР становится один из родителей, а другой остается лицом без гражданства, ребенок, проживающий вне пределов Азербайджанской ССР, может приобрести гражданство Азербайджанской ССР по ходатайству об этом родителя, приобретающего гражданство Азербайджанской ССР.

Статья 25. **Сохранение детьми гражданства Азербайджанской ССР в случае выхода одного из родителей из гражданства Азербайджанской ССР**

Если из гражданства Азербайджанской ССР выходит один из родителей, а другой остается гражданином Азербайджанской ССР, ребе-

нок сохраняет гражданство Азербайджанской ССР. По ходатайству родителя, который выходит из гражданства Азербайджанской ССР, такому ребенку может быть разрешен выход из гражданства Азербайджанской ССР.

Статья 26. **Приобретение детьми гражданства Азербайджанской ССР в случае усыновления**

Ребенок, являющийся гражданином другой союзной республики, иностранным гражданином или лицом без гражданства, усыновляемый гражданами Азербайджанской ССР, становится гражданином Азербайджанской ССР.

Ребенок, являющийся гражданином другой союзной республики или иностранным гражданином, усыновляемый супругами, один из которых является гражданином Азербайджанской ССР, а другой — лицом без гражданства, становится гражданином Азербайджанской ССР.

Ребенок, являющийся лицом без гражданства, усыновляемый супругами, один из которых является гражданином Азербайджанской ССР, становится гражданином Азербайджанской ССР.

Ребенок, являющийся гражданином другой союзной республики или иностранным гражданином, усыновляемый супругами, один из которых является гражданином Азербайджанской ССР, а другой — гражданином другой союзной республики или иностранным гражданином, становится гражданином Азербайджанской ССР по соглашению усыновителей.

Статья 27. **Сохранение детьми гражданства Азербайджанской ССР в случае усыновления**

Ребенок, являющийся гражданином Азербайджанской ССР, усыновленный гражданами другой союзной республики или иностранными гражданами, либо усыновленный супругами, один из которых является гражданином Азербайджанской ССР, а другой — гражданином другой союзной республики или иностранным гражданином, сохраняет гражданство Азербайджанской ССР. По ходатайству усыновителей такому ребенку может быть разрешен выход из гражданства Азербайджанской ССР.

Ребенок, являющийся гражданином Азербайджанской ССР, усыновленный лицами без гражданства либо усыновленный супругами, один из которых является гражданином Азербайджанской ССР, а другой — лицом без гражданства, сохраняет гражданство Азербайджанской ССР.

Статья 28. **Необходимость согласия детей при изменении их гражданства**

Изменение гражданства детей в возрасте от 14 до 18 лет в случае изменения гражданства их родителей, а также в случае усыновления может последовать только с согласия детей в порядке, предусмотренном статьей 35 настоящего Закона.

V. ОРГАНЫ, ПРИНИМАЮЩИЕ РЕШЕНИЯ ПО ВОПРОСАМ ГРАЖДАНСТВА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 29. **Органы, принимающие решения по вопросам гражданства Азербайджанской ССР**

В Азербайджанской ССР органами, принимающими решения по вопросам гражданства, является Президент Азербайджанской ССР, а также Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР.

Статья 30. **Полномочия Президента Азербайджанской ССР**

Президент Азербайджанской ССР принимает решения:

— о приеме в гражданство Азербайджанской ССР постоянно проживающих за пределами Азербайджанской ССР граждан других союзных республик, иностранных граждан и лиц без гражданства, которые

обратились с соответствующим ходатайством к Президенту Азербайджанской ССР;

— о приеме в гражданство Азербайджанской ССР граждан других союзных республик, иностранных граждан и лиц без гражданства и о выходе из гражданства Азербайджанской ССР граждан Азербайджанской ССР, если в отношении их гражданства ранее состоялись решения в соответствии с законодательством Азербайджанской ССР;

— о восстановлении в гражданстве Азербайджанской ССР;

— о выходе из гражданства Азербайджанской ССР постоянно проживающих за пределами Азербайджанской ССР граждан Азербайджанской ССР, которые обратились с соответствующими ходатайствами к Президенту Азербайджанской ССР;

— о сохранении гражданства Азербайджанской ССР в случаях, предусмотренных в статье 23 настоящего Закона;

— о лишении гражданства Азербайджанской ССР;

— о предоставлении в исключительных случаях гражданам других союзных республик и гражданам иностранных государств гражданства Азербайджанской ССР.

Статья 31. **Полномочия Президиума Верховного Совета Нахичеванской АССР**

Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР принимает решения по вопросам гражданства Нахичеванской АССР на основе Конституции Азербайджанской ССР, Конституции Нахичеванской АССР, настоящего Закона и изданных в соответствии с ними других актов Азербайджанской ССР и Нахичеванской АССР.

Статья 32. **Полномочия органов внутренних дел**

Министерство внутренних дел Азербайджанской ССР, Министерство внутренних дел Нахичеванской АССР, управления, отделы внутренних дел исполнительных комитетов местных Советов народных депутатов:

— принимают от лиц, постоянно проживающих в Азербайджанской ССР, заявления по вопросам гражданства Азербайджанской ССР и вместе с необходимыми документами направляют на рассмотрение Президента Азербайджанской ССР, Президиума Верховного Совета Нахичеванской АССР;

— определяют принадлежность лиц, постоянно проживающих в Азербайджанской ССР, к гражданству Азербайджанской ССР;

— регистрируют утрату гражданства Азербайджанской ССР лицами, постоянно проживающими на территории Азербайджанской ССР.

Статья 33. **Полномочия Министерства иностранных дел Азербайджанской ССР, дипломатических представительств и консульских учреждений Азербайджанской ССР**

Министерство иностранных дел Азербайджанской ССР, дипломатические представительства и консульские учреждения Азербайджанской ССР:

— принимают от лиц, постоянно проживающих в иностранных государствах, заявления по вопросам гражданства Азербайджанской ССР и вместе с необходимыми документами направляют на рассмотрение Президента Азербайджанской ССР, Президиума Верховного Совета Нахичеванской АССР;

— определяют принадлежность лиц, постоянно проживающих в иностранных государствах к гражданству Азербайджанской ССР;

— регистрируют утрату гражданства Азербайджанской ССР лицами, постоянно проживающими в иностранных государствах;

— ведут учет граждан Азербайджанской ССР, постоянно проживающих в иностранных государствах.

В случае, если в иностранном государстве отсутствует дипломатическое представительство или консульское учреждение Азербайджанской ССР, то заявления по вопросам гражданства Азербайджанской ССР от лиц, постоянно проживающих в этом государстве, могут подаваться в соответствующее дипломатическое представительство или консульское учреждение СССР.

Статья 34. **Полномочия постоянного представительства Азербайджанской ССР в столице Союза ССР и в других союзных республиках**

Постоянное представительство Азербайджанской ССР в столице Союза ССР и в других союзных республиках:

— принимают от лиц, постоянно проживающих в других союзных республиках, заявления по вопросам гражданства Азербайджанской ССР и вместе с необходимыми документами направляют на рассмотрение Президента Азербайджанской ССР, Президиума Верховного Совета Нахичеванской АССР;

— определяют принадлежность лиц, постоянно проживающих в других союзных республиках, к гражданству Азербайджанской ССР;

— регистрируют утрату гражданства Азербайджанской ССР лицами, постоянно проживающими в других союзных республиках;

— ведут учет граждан Азербайджанской ССР, постоянно проживающих в других союзных республиках.

VI. ПРОИЗВОДСТВО ПО РАССМОТРЕНИЮ ЗАЯВЛЕНИЯ И ПРЕДСТАВЛЕНИЙ ПО ВОПРОСАМ ГРАЖДАНСТВА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 35. **Порядок подачи заявлений по вопросам гражданства**

Заявления по вопросам гражданства подаются соответственно на имя Президента Азербайджанской ССР, Президиума Верховного Совета Нахичеванской АССР через органы внутренних дел по месту постоянного жительства заявителей, а лицами, постоянно проживающими в иностранном государстве, — через соответствующие дипломатические представительства или консульские учреждения.

Заявления по вопросам гражданства заявителями, проживающими в других союзных республиках, подаются на имя Президента Азербайджанской ССР и пересылаются по почте в Министерство внутренних дел Азербайджанской ССР непосредственно или же через постоянные представительства Азербайджанской ССР в столице Союза ССР или соответствующей союзной республики.

Лицо, состоящее в гражданстве иностранного государства, с которым СССР или Азербайджанской ССР заключен договор о предотвращении двойного гражданства, обязано представить документ, свидетельствующий об отношении этого государства к намерению гражданина изменить гражданство.

Статья 36. **Форма заявлений по вопросам гражданства**

Ходатайства о приеме в гражданство Азербайджанской ССР, восстановлений в гражданстве Азербайджанской ССР или выходе из него рассматриваются по письменной просьбе заявителя. Ходатайства в отношении лиц, не достигших 18 лет, рассматриваются по просьбе их законных представителей удостоверенной нотариально, а в иностранном государстве — удостоверенной соответствующим дипломатическим представительством или консульским учреждением.

При подаче заявления о приеме в гражданство Азербайджанской ССР, восстановлении в гражданстве Азербайджанской ССР и выходе из него детей в возрасте от 14 до 18 лет обязательно их согласие, которое должно быть выражено в письменной форме и удостоверено нотариально, а в иностранном государстве — удостоверено соответствующим дипломатическим представительством или консульским учреждением.

При подаче ходатайства о выходе из гражданства Азербайджанской ССР несовершеннолетнего ребенка, один из родителей которого остается гражданином Азербайджанской ССР, должно быть представлено также заявление этого родителя, в котором выражено его отношение к выходу ребенка из гражданства Азербайджанской ССР. Такое заявление должно быть удостоверено нотариально, а в иностранном государстве удостоверено соответствующим дипломатическим представительством или консульским учреждением.

Если заявитель не может подписать заявление по неграмотности или в силу физических недостатков, заявление по его просьбе подписывается другим лицом, о чем органом внутренних дел Азербайджанской ССР, в других союзных республиках — постоянным представительством Азербайджанской ССР или соответствующим государственным нотариусом, а в иностранном государстве — соответствующим дипломатическим представительством или консульским учреждением, делается подпись на заявлении.

Статья 37. **Определение принадлежности к гражданству Азербайджанской ССР**

Заявление о принадлежности лица к гражданству Азербайджанской ССР подается в орган внутренних дел Азербайджанской ССР, по месту постоянного жительства этого лица, а лицом, постоянно проживающим в иностранном государстве, — в соответствующее дипломатическое представительство или консульское учреждение.

При определении принадлежности к гражданству Азербайджанской ССР применяются акты законодательства Союза ССР, Азербайджанской ССР и правил международных договоров СССР и Азербайджанской ССР, действовавшие в момент наступления обстоятельств, с которыми связывается принадлежность лица к гражданству Азербайджанской ССР.

Статья 38. **Представление о лишении гражданства Азербайджанской ССР**

Представление о лишении гражданства Азербайджанской ССР вносится на имя Президента Азербайджанской ССР перечисленными в статье 40 настоящего Закона государственными органами Азербайджанской ССР, в отношении граждан Азербайджанской ССР, проживающих в других союзных республиках, также постоянными представительствами Азербайджанской ССР в столице Союза ССР и других союзных республиках, через Совет Министров Азербайджанской ССР, а в отношении граждан Азербайджанской ССР, постоянно проживающих в иностранном государстве, — также соответствующими дипломатическими или консульскими учреждениями через Министерство иностранных дел Азербайджанской ССР.

Статья 39. **Порядок оформления заявлений по вопросам гражданства**

Оформление заявлений по вопросам гражданства Азербайджанской ССР производится при личном обращении заявителя органами внутренних дел Азербайджанской ССР по месту его постоянного жительства, а в отношении лиц, постоянно проживающих в иностранном государстве, — соответствующими дипломатическими представительствами или консульскими учреждениями.

При наличии уважительных причин органы внутренних дел, соответствующие дипломатические представительства и консульские учреждения обязаны оформить материалы о гражданстве по заявлениям, переданным через других лиц или по почте.

Статья 40. **Заключения по заявлениям по вопросам гражданства**

Орган внутренних дел или соответствующее дипломатическое представительство либо консульское учреждение, производящее оформление

заявления по вопросам гражданства, выносят по нему свое мотивированное заключение.

Министерство внутренних дел Азербайджанской ССР, Министерство иностранных дел Азербайджанской ССР и Комитет государственной безопасности Азербайджанской ССР свои заключения по заявлениям или представлениям по вопросам гражданства и другие необходимые материалы направляют на имя Президента Азербайджанской ССР.

Министерство внутренних дел Нахичеванской АССР и Комитет государственной безопасности Нахичеванской АССР свои заключения по вопросам гражданства Нахичеванской АССР и другие необходимые материалы направляют в Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР.

Совет Министров Азербайджанской ССР представляет Президенту Азербайджанской ССР мотивированное заключение о целесообразности приема в гражданство Азербайджанской ССР или восстановления в нем каждого заявителя, в том числе о возможности его трудового, жилищного и иного устройства в Азербайджанской ССР.

Совет Министров Нахичеванской АССР представляет Президиуму Верховного Совета Нахичеванской АССР мотивированное заключение о целесообразности приема в гражданство Нахичеванской АССР или восстановления в нем каждого заявителя, в том числе о возможности его трудового, жилищного и иного устройства в Нахичеванской АССР.

В заключениях по заявлениям о выходе из гражданства Азербайджанской ССР сообщаются также сведения относительно неисполненных обязательств заявителя перед государством или его имущественных обязанностей, с которыми связаны существенные интересы граждан или государственных, кооперативных и других общественных организаций, о привлечении его к уголовной ответственности в качестве обвиняемого либо об имеющемся в отношении его вступившем в законную силу приговоре суда, подлежащем исполнению, либо о том, что выход данного лица из гражданства Азербайджанской ССР противоречит интересам государственной безопасности Азербайджанской ССР.

Статья 41. **Предварительное рассмотрение заявлений и представлений в Комиссии при Президенте Азербайджанской ССР по вопросам гражданства**

Для предварительного рассмотрения вопросов гражданства, указанных в статье 30 настоящего Закона, Президент Азербайджанской ССР образует Комиссию по вопросам гражданства.

При рассмотрении заявлений и представлений по вопросам гражданства Комиссия всесторонне оценивает доводы заявителя, содержание представления, заключения государственных органов, иные документы и надлежащим образом оформленные свидетельские показания.

Комиссия также учитывает мнение Совета Министров Нахичеванской АССР в случае, если лицо намерено там поселиться, о целесообразности его приема в гражданство Азербайджанской ССР или восстановления в нем, в том числе о возможности трудового, жилищного и иного устройства в республике.

Комиссия вправе истребовать по находящемуся в ее производстве делу материалы и документы у соответствующих государственных органов и общественных организаций, которые представляют необходимую информацию в установленный Комиссией срок.

Комиссия вносит на рассмотрение Президента Азербайджанской ССР предложения по каждому заявлению или представлению. Решение Комиссии оформляется протоколом, подписываемым всеми членами Комиссии, участвовавшими в заседании.

Статья 42. **Принятие решений по вопросам гражданства Президентом Азербайджанской ССР**

По вопросам гражданства Президент Азербайджанской ССР издает Указы.

Изменения в гражданстве наступают в день издания Указа Президента Азербайджанской ССР, если Указом не установлено иное.

Повторное заявление по вопросу гражданства рассматривается, как правило, по истечении одного года после предыдущего решения по этому вопросу. В случае возникновения существенных для дела обстоятельств, которые не были и не могли быть известны заявителю, повторное заявление может быть рассмотрено и ранее.

Лицу, которому отказано в приеме в гражданство Азербайджанской ССР, или которое лишено гражданства Азербайджанской ССР, сообщаются мотивы соответствующего решения по его требованию.

Статья 43. **Срок рассмотрения заявлений по вопросам гражданства**

Срок рассмотрения заявлений или представления по вопросам гражданства не должен превышать шести месяцев.

VII. ИСПОЛНЕНИЕ РЕШЕНИЯ ПО ВОПРОСАМ ГРАЖДАНСТВА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 44. **Органы, исполняющие решения по вопросам гражданства**

Исполнение решений по вопросам гражданства в отношении лиц, постоянно проживающих в Азербайджанской ССР, возлагается на Министерство внутренних дел Азербайджанской ССР, Министерство внутренних дел Нахичеванской АССР, управления, отделы внутренних дел исполнительных комитетов Советов народных депутатов, в отношении лиц, проживающих в другой союзной республике, — на Министерство внутренних дел Азербайджанской ССР или постоянное представительство Азербайджанской ССР в столице Союза ССР или в соответствующей союзной республике, а в отношении лиц, проживающих в иностранном государстве, — на Министерство иностранных дел Азербайджанской ССР, соответствующие дипломатические представительства и консульские учреждения.

Статья 45. **Выдача паспортов и видов на жительство**

Лицам, которые приобрели в установленном законном порядке гражданство Азербайджанской ССР, органами внутренних дел либо соответствующими дипломатическими представительствами или консульскими учреждениями вручаются паспорта гражданина Азербайджанской ССР, а в документах детей, не достигших 16 лет, делается запись об их принадлежности к гражданству Азербайджанской ССР.

Проживающим в Азербайджанской ССР лицам, гражданство Азербайджанской ССР которых прекращено, органами внутренних дел выдаются виды на жительство.

Статья 46. **Присяга гражданина Азербайджанской ССР**

Лицо, приобретающее гражданство Азербайджанской ССР при получении паспорта гражданина Азербайджанской ССР, приносит следующую присягу над Конституцией Азербайджанской ССР:

«Я (фамилия, имя), приобретая гражданство Азербайджанской ССР, торжественно клянусь неукоснительно соблюдать Конституцию и законы Азербайджанской ССР, не допускать действий, могущих нанести ущерб интересам суверенного Азербайджанского государства, уважать обычаи и традиции азербайджанского народа».

Статья 47. **Контроль за исполнением решений по вопросам гражданства**

Контроль за исполнением решений по вопросам гражданства осуществляется Комиссией при Президенте Азербайджанской ССР по вопросам гражданства.

VIII. ОБЖАЛОВАНИЕ РЕШЕНИЙ ПО ВОПРОСАМ ГРАЖДАНСТВА

Статья 48. **Обжалование решений по вопросам гражданства**

Решения по вопросам гражданства могут быть обжалованы Президенту Азербайджанской ССР.

Жалобы на решения по вопросам о принадлежности к гражданству и утраты гражданства подаются на имя Президента Азербайджанской ССР.

Статья 49. **Обжалование неправомерных действий должностных лиц по вопросам гражданства.**

Необоснованный отказ в приеме заявлений по вопросам гражданства, нарушение сроков рассмотрения заявления, а также другие неправомерные действия должностных лиц, нарушающие порядок рассмотрения дел о гражданстве и порядок исполнения решений по вопросам гражданства, могут быть обжалованы в установленном законом порядке вышестоящему в порядке подчиненности должностному лицу либо в суд.

IX. МЕЖРЕСПУБЛИКАНСКИЕ И МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ

Статья 50. **Применение межреспубликанских и международных договоров**

Если межреспубликанским договором Азербайджанской ССР, международным договором СССР и Азербайджанской ССР установлены иные правила, чем те, которые содержатся в настоящем Законе, применяются правила межреспубликанского или международного договора.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1845—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

136 **О порядке введения в действие Закона Азербайджанской ССР «О гражданстве Азербайджанской ССР»**

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Ввести в действие Закон Азербайджанской ССР «О гражданстве Азербайджанской ССР» с 1 января 1991 года.

2. Закон Азербайджанской ССР «О гражданстве Азербайджанской ССР» применяется к правоотношениям, возникшим после введения в действие названного закона, то есть с 1 января 1991 года.

3. Признать утратившими силу с момента введения в действие Закона Азербайджанской ССР «О гражданстве Азербайджанской ССР»:

Указ Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от
10 сентября 1981 г. «Об утверждении Положения о порядке рассмотре-
ния в Президиуме Верховного Совета Азербайджанской ССР вопросов,
связанных с приемом в гражданство Азербайджанской ССР» (Прото-
кол заседаний Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР,
1981 г., № 13, ст. 48);

Указ Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от 26
мая 1982 г. «Об утверждении Инструкции о порядке оформления мате-
риалов и исполнения решений Президиума Верховного Совета Азербай-
джанской ССР по вопросам, связанным с приемом в гражданство Азер-
байджанской ССР» (Протокол заседаний Президиума Верховного Со-
вета Азербайджанской ССР, 1982 г., № 20, ст. 20);

Указ Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от 16 июня 1987 г. «О внесении дополнений в Положение о порядке рассмотрения в Президиуме Верховного Совета Азербайджанской ССР вопросов, связанных с приемом в гражданство Азербайджанской ССР» (Протокол заседаний Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1987 г., № 21, ст. 10).

4. Совету Министров Азербайджанской ССР до 1 января 1991 г. привести акты Правительства Азербайджанской ССР в соответствие с законом Азербайджанской ССР «О гражданстве Азербайджанской ССР» и обеспечить пересмотр или отмену министерствами, государственными комитетами и ведомствами Азербайджанской ССР их нормативных актов.

5. Министерству внутренних дел Азербайджанской ССР принять меры по обеспечению исполнения требований статьи 46 названного закона после введения его в действие.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1846—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

137 **О Временном положении о председателях и президиумах местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР**

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Одобрить Временное положение о председателях и президиумах местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР.

2. Совету Министров Азербайджанской ССР решить вопросы об условиях оплаты труда работников аппарата местных Советов на уровне должностных окладов соответствующих категорий работников исполнительно-распорядительных органов соответствующих Советов народных депутатов.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1847—XI.

ВРЕМЕННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ

о председателях и президиумах местных Советов народных депутатов Азербайджанской ССР

Статья 1. В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР работу Нагорно-Карабахского областного, районных, городских, районных в городах Советов народных депутатов организуют их президиумы, возглавляемые председателями Советов, а в городских (городов районного подчинения), поселковых и сельских Советах — председатели этих Советов.

Статья 2. Председатель Совета народных депутатов избирается на сессии Совета из числа депутатов на срок полномочий Совета. Выборы председателя осуществляются путем тайного голосования.

Председатель Совета ведет заседания Совета, ведает его внутренним распорядком, подписывает решения Совета.

Во всей своей деятельности председатель Совета подотчетен Совету и может быть тайным голосованием освобожден от занимаемой должности.

Статья 3. Совет народных депутатов по представлению председателя Совета избирает на сессии Совета тайным голосованием из числа депутатов заместителя председателя Совета, который выполняет по уполномочию председателя Совета отдельные его функции и замещает председателя в случае его отсутствия или невозможности осуществления им своих обязанностей.

Статья 4. Президиум Совета народных депутатов, председатель городского (города районного подчинения), поселкового и сельского Совета подотчетен соответствующему Совету народных депутатов и не реже одного раза в год отчитывается о своей деятельности перед Советом.

Статья 5. В состав президиума входят по должности: председатель Совета, заместитель председателя Совета, председатели постоянных комиссий Совета, председатель Комитета народного контроля. По решению Совета в состав президиума могут включаться другие депутаты Совета.

Статья 6. Председатель Совета, президиум Совета, а также председатель городского (города районного подчинения), поселкового и сельского Совета сохраняют свои полномочия до открытия первой сессии соответствующего Совета нового созыва.

Статья 7. Президиум Совета во главе с председателем Совета, а в городских (городов районного подчинения), поселковых и сельских Советах — председатель Совета:

1) созывает сессии Совета, сообщает депутатам и доводит до сведения населения время и место проведения сессий Совета, а также вопросы, вносимые на рассмотрение Совета и принятые им решения;

2) осуществляет руководство подготовкой сессий Совета и вопросов, вносимых на его рассмотрение;

3) представляет Совет в отношениях с государственными и общественными организациями;

4) докладывает Совету о положении дел на территории Совета и других важных вопросах; информирует Совет о своей деятельности;

5) представляет Совету кандидатуры для избрания на должности председателя исполнительного комитета Совета, председателя и членов Комитета (группы) народного контроля, а также судей, которые согласно закону должны избираться соответствующим Советом;

6) вносит на рассмотрение Совета предложения о создании и составе постоянных комиссий Совета, координирует деятельность постоянных комиссий и депутатских групп;

7) оказывает содействие депутатам в осуществлении ими своих полномочий и обеспечивает их необходимой информацией; рассматривает вопросы, связанные с освобождением депутатов от выполнения служебных или производственных обязанностей для работы в Совете, его органах и в избирательных округах; содействует депутатам в проведении приема граждан, а также отчетов депутатов перед избирателями, трудовыми коллективами и общественными организациями; вносит на сессии Совета предложения по вопросам, связанным с реализацией прав и обязанностей депутатов;

8) организует обобщение наказов избирателей и вносит их на рассмотрение Совета;

9) организует взаимодействие Совета народных депутатов с общественными организациями и советами трудовых коллективов;

10) содействует развитию гласности и принимает меры по учету общественного мнения о работе Совета и его органов;

11) проводит в соответствии с решениями Совета местные референдумы, а также обсуждение гражданами проектов решений Совета, других важнейших вопросов местного, республиканского и общественного значения;

12) вносит на сессии Совета предложения по заявлениям и жалобам на решения и действия исполнительного комитета и Комитета (группы) народного контроля; обеспечивает работу по рассмотрению обращений граждан, адресованных Совету;

13) организует подготовку вносимых на рассмотрение Совета вопросов по контролю за выполнением решений Совета;

14) рассматривает и решает возложенные на него законодательством вопросы по организации выборов и отзыва народных депутатов избирателями.

Председатели городских (городов районного подчинения), поселковых и сельских Советов организуют работу соответствующих Советов совместно с председателями их постоянных комиссий.

Статья 8. Заседания президиума Совета народных депутатов созываются председателем Совета по мере необходимости. В заседаниях могут принимать участие с правом совещательного голоса депутаты, не входящие в состав президиума.

Статья 9. Решения президиума Совета по вопросам, отнесенным к его ведению, принимаются большинством голосов всего состава президиума и подписываются председателем Совета.

Совет народных депутатов вправе отменить решения своего президиума.

Статья 10. Президиум Совета народных депутатов имеет печать с изображением Государственного герба Азербайджанской ССР.

Статья 11. Обслуживание деятельности Совета народных депутатов, председателя и президиума Совета обеспечивается аппаратом Совета.

Структура и штаты, а также порядок оплаты труда работников аппарата устанавливаются Советом в соответствии с нормативами, предусмотренными законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

138 **О внесении на народное обсуждение проекта Закона Азербайджанской ССР «Об архивах»**

Рассмотрев проект Закона Азербайджанской ССР «Об архивах», Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Одобрить в первом чтении основные положения законопроекта.
2. Признать целесообразным опубликовать проект Закона в печати для народного обсуждения.
3. Поручить Совету Министров Азербайджанской ССР совместно с Комиссией законодательных предположений доработать проект Закона Азербайджанской ССР «Об архивах» с учетом предложений и замечаний, высказанных народными депутатами Азербайджанской ССР и поступивших в связи с его опубликованием для народного обсуждения, и представить законопроект в установленном законом порядке на рассмотрение Верховного Совета Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1848—XI.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

139 **О судоустройстве Азербайджанской ССР**

РАЗДЕЛ I

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. **Осуществление правосудия только судом**

1. В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР правосудие в Азербайджанской ССР осуществляется только судом.

3. Судами Азербайджанской ССР являются Верховный Суд Азер-

2. В Азербайджанской ССР действуют суды Азербайджанской ССР. байджанской ССР, Верховный Суд Нахичеванской АССР, Бакинский городской суд, областной суд Нагорно-Карабахской автономной области, районные (городские) народные суды.

Статья 2. **Законодательство Азербайджанской ССР о судоустройстве**

Судоустройство Азербайджанской ССР определяется Конституцией Азербайджанской ССР, Конституцией Нахичеванской АССР, настоящим Законом и другими законодательными актами Союза ССР и Азербайджанской ССР.

Статья 3. **Задачи суда**

1. Осуществляя правосудие, суд в Азербайджанской ССР призван охранять от всяких посягательств закрепленный в Конституции Азербайджанской ССР и Конституции Нахичеванской АССР общественный строй, его политическую и экономическую системы; суверенитет Азербайджанской ССР; социально-экономические, политические и личные права и свободы граждан, провозглашенные и гарантируемые Конституцией Азербайджанской ССР, Конституцией Нахичеванской АССР и принятыми в соответствии с ними законами; права и законные интересы предприятий, учреждений и организаций, их объединений, а также общественных организаций.

2. Вся деятельность суда направлена на всемерное укрепление правового государства, законности и правопорядка, утверждение принципа социальной справедливости, обеспечение демократизации и дальнейшего развития самоуправления народа, предупреждение правонарушений, воспитание граждан в духе точного и неуклонного исполнения Конституции Азербайджанской ССР, Конституции Нахичеванской АССР и принятых в соответствии с ними законов, уважения к правам, чести и достоинству граждан.

Статья 4. **Осуществление правосудия путем рассмотрения судом гражданских и уголовных дел**

Правосудие в Азербайджанской ССР осуществляется путем:

рассмотрения и разрешения в судебных заседаниях гражданских дел, связанных с защитой прав и законных интересов граждан, предприятий, учреждений и организаций;

рассмотрения в судебных заседаниях уголовных дел, решения вопросов о виновности подсудимых, применения установленных законом мер наказания к лицам, виновным в совершении преступления, либо оправдания невиновных.

Статья 5. **Рассмотрение в судах дел об административных правонарушениях**

На районные (городские) народные суды (народных судей), судей по административному и исполнительному производству при этих судах возлагается рассмотрение дел об административных правонарушениях, отнесенных к их ведению законодательством Азербайджанской ССР.

Статья 6. **Равенство граждан перед законом и судом**

Правосудие в Азербайджанской ССР осуществляется на началах равенства граждан перед законом и судом, независимо от происхождения, социального, должностного и имущественного положения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, рода и характера занятий, места жительства и других обстоятельств.

Статья 7. **Право граждан на судебную защиту**

Граждане Азербайджанской ССР, проживающие в Азербайджанской ССР граждане других союзных республик, граждане иностранных государств и лица без гражданства имеют право на судебную защиту от неправомерных действий органов государственного управления и должностных лиц, а также от любых посягательств на честь и достоинство, жизнь и здоровье, на личную свободу и имущество, иные права и свободы, предусмотренные Конституцией Азербайджанской ССР, Конституцией Нахичеванской АССР и принятыми в соответствии с ними законами. Иной порядок защиты прав и законных интересов граждан может быть установлен только законом Азербайджанской ССР.

Статья 8. **Осуществление правосудия в точном соответствии с законом**

Правосудие в Азербайджанской ССР осуществляется в точном соответствии с законодательством Азербайджанской ССР и законодательством Нахичеванской АССР. В установленных законом случаях суды Азербайджанской ССР применяют законодательство Союза ССР и других союзных республик.

Статья 9. **Независимость судей и подчинение их только закону**

1. Судьи и народные заседатели независимы и подчиняются только закону.

2. В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР и Конституцией Нахичеванской АССР неприкосновенность судей и народных заседателей, а также иные гарантии их независимости устанавливаются законодательными актами Союза ССР и Азербайджанской ССР.

Статья 10. **Образование всех судов на началах выборности**

Все суды Азербайджанской ССР образуются на началах выборности судей и народных заседателей.

Статья 11. **Состав суда при рассмотрении гражданских и уголовных дел**

1. В суде первой инстанции гражданские и уголовные дела рассматриваются коллегиально, в составе судей и народных заседателей в соответствии с законодательством Азербайджанской ССР. В порядке, установленном законодательством Азербайджанской ССР, по делам о преступлениях несовершеннолетних, а также по делам о преступлениях, за совершение которых законом предусмотрена смертная казнь либо лишение свободы на срок свыше десяти лет, вопрос о виновности подсудимого решается судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей).

2. Рассмотрение дел в коллегиях соответствующих судов в кассационном и надзорном порядке осуществляется в составе трех судей.

3. Президиум суда рассматривает дела при наличии большинства членов президиума.

4. Пленум суда рассматривает дела при наличии не менее двух третей его состава.

Статья 12. **Язык, на котором ведется судопроизводство**

Судопроизводство в Азербайджанской ССР ведется на азербайджанском языке или на языке большинства населения данной местности. Участвующим в деле лицам, не владеющим языком, на котором ведется судопроизводство, обеспечивается право ознакомления со всеми материалами дела, участие в судебных действиях с помощью переводчика и право выступать в суде на родном языке или на том языке, которым они владеют.

Статья 13. **Открытое разбирательство дел во всех судах**

1. Разбирательство дел во всех судах открытое.

2. Слушание дел в закрытом заседании суда допускается лишь в случаях, установленных законом. Решения и приговоры судов во всех случаях провозглашаются публично.

Статья 14. **Обеспечение подозреваемому, обвиняемому и подсудимому права на защиту. Презумпция невиновности**

1. Подозреваемый, обвиняемый и подсудимый имеют право на защиту. Это право им обеспечивается путем участия защитника с момента задержания, ареста или предъявления обвинения в порядке, установленном законом.

2. Лицо считается невиновным, пока его виновность не будет доказана в предусмотренном законом порядке и установлена вступившим в законную силу приговором суда.

Статья 15. **Юридическая помощь адвокатуры гражданам и организациям**

1. В судопроизводстве по гражданским, административным и уголовным делам адвокатуры оказывают юридическую помощь гражданам и организациям.

2. Порядок оказания юридической помощи адвокатами, а также права и обязанности адвокатов, участвующих в судопроизводстве по гражданским, административным и уголовным делам, определяются законодательством Азербайджанской ССР, а в установленных законом случаях законодательством Союза ССР и других союзных республик.

Статья 16. **Участие прокурора при рассмотрении дел в судах**

1. Прокурор Азербайджанской ССР и подчиненные ему прокуроры участвуют в рассмотрении дел в судах на основании и в порядке, установленных законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР.

2. Прокуроры способствуют осуществлению целей правосудия и задач суда при строгом соблюдении принципа независимости судей и подчинения их только закону.

Статья 17. **Участие в суде представителей общественных организаций и трудовых коллективов**

При рассмотрении в суде гражданских и уголовных дел в порядке, установленном законодательством Азербайджанской ССР, допускается участие представителей общественности, организаций и трудовых коллективов.

Статья 18. **Организационное обеспечение деятельности судов**

1. Организационное обеспечение деятельности судов в Азербайджанской ССР осуществляется Министерством юстиции Азербайджанской ССР, Министерством юстиции Нахичеванской АССР и отделом юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области при строгом соблюдении принципа независимости судей и подчинения их только закону.

2. Министерство юстиции Азербайджанской ССР, Министерство юстиции Нахичеванской АССР, отдел юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области:

разрабатывают и вносят в соответствующие Советы народных депутатов предложения по вопросам организации работы судов, проведения выборов судей и народных заседателей;

осуществляют подбор и подготовку кандидатов в судьи, обеспечивают повышение квалификации кадров судов;

организуют работу по материально-техническому обеспечению судов и созданию надлежащих условий для их деятельности, ведению судебной статистики, исполнению судебных решений; разрабатывают и осуществляют меры, направленные на укрепление независимости судей.

3. Министр юстиции Азербайджанской ССР вправе вносить в Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР предложения по вопросам применения законодательства.

РАЗДЕЛ II

СУДЕБНАЯ СИСТЕМА

Глава первая

СУДЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 19. **Суды Азербайджанской ССР**

Верховный Суд Азербайджанской ССР, Верховный Суд Нахичеванской АССР, Бакинский городской суд, областной суд Нагорно-Карабахской автономной области, районные (городские) народные суды составляют судебную систему Азербайджанской ССР.

Глава вторая

РАЙОННЫЕ (ГОРОДСКИЕ) НАРОДНЫЕ СУДЫ

Статья 20. **Образование районного (городского) народного суда**

1. Районный (городской) народный суд образуется в районе, городе (кроме городов районного подчинения), районе в городе.

2. Верховный Совет Азербайджанской ССР, Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР и исполнительный комитет Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области по представлению Министра юстиции Азербайджанской ССР могут образовать один районный (городской) народный суд на район и город, расположенный на территории этого района (города).

Статья 21. **Порядок избрания районных (городских) народных судей**

1. Народные судьи районных (городских) народных судов Азербайджанской ССР избираются Верховным Советом Азербайджанской ССР, народные судьи районных (городских) народных судов Нахичеванской АССР, Нагорно-Карабахской автономной области, городов Баку и Гянджа избираются соответственно Верховными Советом Нахичеванской АССР, Советом народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Советами народных депутатов городов Баку и Гянджа. Все народные судьи районных (городских) народных судов избираются сроком на десять лет.

2. Народные заседатели районных (городских) народных судов избираются на собраниях граждан по месту их жительства или работы открытым голосованием сроком на пять лет.

3. Районные (городские) народные суды не реже двух раз за период полномочий представляют отчет о своей деятельности избравшему их органу.

Статья 22. **Состав районного (городского) народного суда**

1. Районные (городские) народные суды состоят из председателя народного суда, народных судей и народных заседателей. При избрании пяти или более народных судей в составе районных (городских) народных судов могут быть заместители председателей этих судов.

2. Председатель и заместитель председателя районного (городского) народного суда утверждаются соответствующими вышестоящими Советами народных депутатов из числа избранных народных судей по представлению министра юстиции Азербайджанской ССР, министра юстиции Нахичеванской АССР, начальника отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

3. При необходимости в Азербайджанской ССР могут быть созданы составы судов, специализированных для рассмотрения отдельных категорий дел (дел о несовершеннолетних, семейных и других).

Статья 23. **Количество народных судей и народных заседателей районных (городских) народных судов**

Количество народных судей и народных заседателей для каждого районного (городского) народного суда устанавливается соответственно Верховным Советом Азербайджанской ССР, Президиумом Верховного Совета Нахичеванской АССР и исполнительным комитетом Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области по представлению Министра юстиции Азербайджанской ССР, Министра юстиции Нахичеванской АССР и начальника отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

Статья 24. **Полномочия районного (городского) народного суда**

1. Районный (городской) народный суд рассматривает гражданские и уголовные дела, за исключением дел, отнесенных законом к ведению других судов.

2. В случаях, предусмотренных законодательными актами Азербайджанской ССР, районный (городской) народный суд или народный судья рассматривают дела об административных правонарушениях.

3. Районный (городской) народный суд изучает и обобщает судебную практику, оказывает правовую помощь товарищеским судам, а также осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 25. **Председатель районного (городского) народного суда и его заместитель**

1. Председатель районного (городского) народного суда:

1) председательствует в судебных заседаниях; назначает народных судей в качестве председательствующих в судебных заседаниях; распределяет другие обязанности между народными судьями;

2) организует работу с народными заседателями;

3) ведет личный прием граждан, организует работу суда по приему граждан и рассмотрению предложений, заявлений и жалоб;

4) руководит изучением и обобщением судебной практики и веде-

нием судебной статистики; вносит представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона, причин и условий, способствовавших совершению правонарушений;

5) представляет к назначению судебных исполнителей и организует их работу;

6) руководит работой аппарата суда;

7) организует работу по повышению квалификации работников суда, а также по повышению уровня правовых знаний народных заседателей;

8) организует работу по пропаганде правовых знаний и разъяснению законодательства, оказанию правовой помощи товарищеским судам;

9) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

2. Заместитель председателя районного (городского) народного суда:

1) председательствует в судебных заседаниях;

2) ведет личный прием граждан;

3) вносит представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона, причин и условий, способствовавших совершению правонарушений;

4) осуществляет в соответствии с распределением обязанностей руководство работой суда;

5) выполняет по поручению председателя районного (городского) народного суда отдельные его функции и замещает председателя в случае его отсутствия или невозможности осуществления им своих обязанностей.

3. Если в районный (городской) народный суд избран один народный судья, он осуществляет полномочия председателя районного (городского) народного суда.

Статья 26. **Замещение временно отсутствующего председателя районного (городского) народного суда или народного судьи**

1. В случае временного отсутствия (болезнь, отпуск и т. д.) председателя районного (городского) народного суда при отсутствии должности заместителя председателя соответственно приказом Министра юстиции Азербайджанской ССР, Министра юстиции Нахичеванской АССР, начальника отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, как правило, по представлению председателя исполнение его обязанностей возлагается на одного из народных судей этого суда.

2. В случае временного отсутствия (болезнь, отпуск и т. д.) народного судьи приказом Министра юстиции Азербайджанской ССР, Министра юстиции Нахичеванской АССР, начальника отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, как правило, по представлению председателя исполнение его обязанностей может быть возложено на судей по административным и исполнительным производствам или на одного из народных заседателей этого суда.

Глава третья

ОБЛАСТНОЙ СУД НАГОРНО-КАРАБАХСКОЙ АВТОНОМНОЙ ОБЛАСТИ

Статья 27. **Порядок избрания и подотчетность областного суда**

1. Областной суд Нагорно-Карабахской автономной области избирается Советом народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области в составе председателя, заместителя председателя, членов суда и народных заседателей.

2. Судьи областного суда Нагорно-Карабахской автономной области избираются сроком на десять лет, а народные заседатели—на пять лет.

3. Количественный состав областного суда устанавливается Советом народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области по представлению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР и Министра юстиции Азербайджанской ССР.

4. Областной суд Нагорно-Карабахской автономной области не реже двух раз за период полномочий представляет отчет о своей деятельности Совету народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области и систематически докладывает о ней Президиуму Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

Статья 28. **Состав областного суда**

Областной суд Нагорно-Карабахской автономной области действует в составе:

1) президиума суда;

2) судебной коллегии по гражданским делам;

3) судебной коллегии по уголовным делам.

Статья 29. **Полномочия областного суда**

Областной суд Нагорно-Карабахской автономной области:

рассматривает в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке, в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

осуществляет надзор за судебной деятельностью районных (городских) народных судов, а также изучает и обобщает судебную практику, анализирует судебную статистику;

осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 30. **Президиум областного суда**

1. Президиум областного суда Нагорно-Карабахской автономной области образуется в составе председателя, заместителя председателя и членов суда в количестве, определяемом Советом народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

2. Состав президиума областного суда утверждается Советом народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области по представлению председателя суда.

3. Участие прокурора Нагорно-Карабахской автономной области в заседаниях президиума при рассмотрении судебных дел обязательно.

Статья 31. **Полномочия президиума областного суда**

Президиум областного суда Нагорно-Карабахской автономной области:

1) в пределах своих полномочий рассматривает дела в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

2) утверждает по представлению председателя суда из числа судей составы судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам;

3) рассматривает материалы изучения и обобщения судебной практики и анализа судебной статистики;

4) заслушивает отчеты председателей судебных коллегий о деятельности коллегий;

5) оказывает помощь районным (городским) народным судам в правильном применении законодательства, координируя эту деятельность с отделом юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области;

6) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 32. **Порядок работы президиума областного суда**

1. Заседания президиума областного суда Нагорно-Карабахской автономной области проводятся не реже двух раз в месяц.

2. Заседание президиума правомочно при наличии большинства членов президиума.

3. Постановления президиума принимаются открытым голосованием большинством голосов членов президиума, участвующих в голосовании. При равенстве голосов протест считается отклоненным.

4. Постановления президиума подписываются председателем суда.

Статья 33. **Судебные коллегии областного суда**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам областного суда Нагорно-Карабахской автономной области утверждаются президиумом областного суда Нагорно-Карабахской автономной области из числа судей этого суда. Судебные коллегии возглавляются председателем и заместителем председателя областного суда.

2. Председатель областного суда Нагорно-Карабахской автономной области в необходимых случаях вправе своим распоряжением привлекать судей одной коллегии для рассмотрения дел в составе другой коллегии.

Статья 34. **Полномочия судебных коллегий областного суда**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам областного суда Нагорно-Карабахской автономной области рассматривают в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке и по вновь открывшимся обстоятельствам.

2. Судебные коллегии изучают и обобщают судебную практику, анализируют судебную статистику и осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Статья 35. **Председатель областного суда**

Председатель областного суда Нагорно-Карабахской автономной области:

1) может председательствовать в судебных заседаниях коллегий;

2) вносит в пределах и порядке, установленных законом, протесты на решения, приговоры, определения и постановления по судебным делам;

3) в случаях и порядке, установленных законом, приостанавливает исполнение решений, определений по гражданским делам;

4) руководит организацией работы судебных коллегий; руководит работой аппарата областного суда;

5) созывает президиум суда и председательствует на его заседаниях;

6) представляет отчеты о работе суда Совету народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области;

7) организует работу по повышению квалификации членов суда и работников аппарата суда;

8) организует работу по изучению и обобщению судебной практики, анализу судебной статистики; вносит представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона, причин и условий, способствовавших совершению правонарушений;

9) ведет личный прием граждан и организует работу суда по приему граждан и рассмотрению предложений, заявлений и жалоб;

10) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 36. **Заместитель председателя областного суда**

1. Заместитель председателя областного суда Нагорно-Карабахской автономной области:

1) может председательствовать в судебных заседаниях коллегий или назначает для этого членов суда;

2) осуществляет в соответствии с распределением обязанностей руководство работой судебной коллегии и аппарата суда;

3) ведет личный прием граждан;

4) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

2. В случае отсутствия председателя суда его права и обязанности осуществляет заместитель председателя.

Статья 37. **Председатели судебных коллегий областного суда**

Председатели судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам областного суда Нагорно-Карабахской автономной области:

1) председательствуют в судебных заседаниях коллегий или назначают для этого членов суда;

2) осуществляют руководство работой соответствующих коллегий;

3) образуют составы суда для рассмотрения дел в судебных заседаниях;

4) представляют президиуму суда отчеты о деятельности коллегий;

5) осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Глава четвертая

БАКИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ СУД

Статья 38. **Порядок избрания и подотчетность Бакинского городского суда**

1. Бакинский городской суд избирается Верховным Советом Азербайджанской ССР в составе председателя, заместителей председателя и

членов суда. Народные заседатели Бакинского городского суда избираются Советом народных депутатов города Баку.

2. Судьи Бакинского городского суда избираются сроком на десять лет, а народные заседатели на пять лет.

3. Количественный состав Бакинского городского суда устанавливается Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР и Министра юстиции Азербайджанской ССР.

4. Бакинский городской суд не реже двух раз за период полномочий представляет отчет о своей деятельности Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Статья 39. **Состав Бакинского городского суда**

Бакинский городской суд действует в составе:

1) президиума суда;

2) судебной коллегии по гражданским делам;

3) судебной коллегии по уголовным делам.

Статья 40. **Полномочия Бакинского городского суда**

Бакинский городской суд:

рассматривает в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке, в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

осуществляет надзор за судебной деятельностью районных народных судов, изучает и обобщает судебную практику, анализирует судебную статистику;

осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 41. **Президиум Бакинского городского суда**

1. Президиум Бакинского городского суда образуется в составе председателя, заместителей председателя и членов суда в количестве, определяемом Верховным Советом Азербайджанской ССР.

2. Состав президиума суда утверждается Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению председателя суда.

3. Участие прокурора города Баку в заседаниях президиума при рассмотрении судебных дел обязательно.

Статья 42. **Полномочия президиума Бакинского городского суда**

Президиум Бакинского городского суда:

1) в пределах своих полномочий рассматривает дела в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

2) утверждает по представлению председателя суда из числа судей составы судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам;

3) рассматривает материалы изучения и обобщения судебной практики и анализа судебной статистики;

4) заслушивает отчеты председателей судебных коллегий о деятельности коллегий; рассматривает вопросы работы аппарата суда;

5) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 43. **Порядок работы президиума Бакинского городского суда**

1. Заседания президиума Бакинского городского суда проводятся не реже двух раз в месяц.

2. Заседание президиума правомочно при наличии большинства членов президиума.

3. Постановления президиума принимаются открытым голосованием большинством голосов членов президиума, участвующих в голосовании. При равенстве голосов протест считается отклоненным.

4. Постановления президиума подписываются председателем суда.

Статья 44. **Судебные коллегии Бакинского городского суда**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам Бакинского городского суда утверждаются президиумом Бакинского городского суда из числа судей этого суда. Судебные коллегии возглавляются заместителями председателя Бакинского городского суда.

2. Председатель Бакинского городского суда в необходимых случаях вправе своим распоряжением привлекать судей одной коллегии для рассмотрения дел в составе другой коллегии.

Статья 45. **Полномочия судебных коллегий Бакинского городского суда**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам Бакинского городского суда рассматривают в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке и по вновь открывшимся обстоятельствам.

2. Судебные коллегии изучают и обобщают судебную практику, анализируют судебную статистику и осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Статья 46. **Председатель Бакинского городского суда**

Председатель Бакинского городского суда:

1) может председательствовать в судебных заседаниях коллегий;

2) вносит в пределах и порядке, установленных законом, протесты на решения, приговоры, определения и постановления по судебным делам;

3) в случаях и порядке, установленных законом, приостанавливает исполнение решений, определений по гражданским делам;

4) руководит организацией работы судебных коллегий; руководит работой аппарата городского суда;

5) созывает президиум суда и председательствует на его заседаниях;

6) представляет отчеты о работе суда Верховному Совету Азербайджанской ССР;

7) организует работу по повышению квалификации членов суда и работников аппарата суда;

8) организует работу по изучению и обобщению судебной практики, анализу судебной статистики; вносит представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона, причин и условий, способствовавших совершению правонарушений;

9) ведет личный прием граждан и организует работу суда по приему граждан и рассмотрению предложений, заявлений и жалоб;

10) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 47. **Заместители председателя Бакинского городского суда**

1. Заместители председателя Бакинского городского суда:

1) могут председательствовать в судебных заседаниях коллегий или назначают для этого членов суда;

2) осуществляют в соответствии с распределением обязанностей руководство работой судебной коллегии и аппарата суда;

3) ведут личный прием граждан;

4) осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

2. В случае отсутствия председателя суда его права и обязанности осуществляет один из заместителей председателя.

Статья 48. **Председатели судебных коллегий Бакинского городского суда**

Председатели судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам Бакинского городского суда:

1) председательствуют в судебных заседаниях коллегий или назначают для этого членов суда;

2) осуществляют руководство работой соответствующих коллегий;

3) образуют составы суда для рассмотрения дел в судебных заседаниях;

4) представляют президиуму суда отчеты о деятельности коллегий;

5) осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Глава пятая

ВЕРХОВНЫЙ СУД НАХИЧЕВАНСКОЙ АССР

Статья 49. **Верховный Суд Нахичеванской АССР — высший судебный орган Нахичеванской АССР.**

Верховный Суд Нахичеванской АССР является высшим судебным органом Нахичеванской АССР и осуществляет надзор за судебной деятельностью районных (городских) народных судов Нахичеванской АССР в порядке, установленном законодательством Азербайджанской ССР.

Статья 50. **Порядок избрания и подотчетность Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Верховный Суд Нахичеванской АССР избирается Верховным Советом Нахичеванской АССР в составе председателя, заместителя председателя, членов суда и народных заседателей.

2. Судьи Верховного Суда Нахичеванской АССР избираются сроком на десять лет, а народные заседатели — на пять лет.

3. Количественный состав Верховного Суда Нахичеванской АССР устанавливается Верховным Советом Нахичеванской АССР по представлению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР и Министра юстиции Азербайджанской ССР.

4. Верховный Суд Нахичеванской АССР не реже двух раз за период полномочий представляет отчет о своей деятельности Верховному Совету Нахичеванской АССР и систематически докладывает о ней Президиуму Верховного Совета Нахичеванской АССР.

Статья 51. **Состав Верховного Суда Нахичеванской АССР**

Верховный Суд Нахичеванской АССР действует в составе:

1) президиума Верховного Суда;

2) судебной коллегии по гражданским делам;

3) судебной коллегии по уголовным делам.

Статья 52. **Полномочия Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Верховный Суд Нахичеванской АССР:

рассматривает в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке, в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

осуществляет надзор за судебной деятельностью районных (городских) народных судов, а также изучает и обобщает судебную практику, анализирует судебную статистику;

осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

2. В соответствии с Конституцией Нахичеванской АССР Верховному Суду Нахичеванской АССР принадлежит право законодательной инициативы в Верховном Совете Нахичеванской АССР.

Статья 53. **Президиум Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Президиум Верховного Суда Нахичеванской АССР образуется в составе председателя, заместителя председателя и членов суда в количестве, определяемом Президиумом Верховного Совета Нахичеванской АССР.

2. Состав президиума Верховного Суда утверждается Президиумом Верховного Совета Нахичеванской АССР по представлению председателя Верховного Суда Нахичеванской АССР.

3. Участие прокурора Нахичеванской АССР в заседаниях президиума Верховного Суда при рассмотрении судебных дел обязательно.

Статья 54. **Полномочия президиума Верховного Суда Нахичеванской АССР**

Президиум Верховного Суда Нахичеванской АССР:

1) в пределах своих полномочий рассматривает дела в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

2) утверждает по представлению председателя суда из числа судей составы судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам;

3) рассматривает материалы изучения и обобщения судебной практики и анализа судебной статистики;

4) заслушивает отчеты председателей судебных коллегий о деятельности коллегий; рассматривает вопросы работы аппарата суда;

5) рассматривает и решает вопросы о внесении представлений в Верховный Совет Нахичеванской АССР или Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР в порядке осуществления законодательной инициативы, а о толковании законов Нахичеванской АССР — в Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР;

6) оказывает помощь районным (городским) народным судам в правильном понимании законодательства, координируя эту деятельность с Министерством юстиции Нахичеванской АССР;

7) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 55. **Порядок работы президиума Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Заседания президиума Верховного Суда Нахичеванской АССР проводятся не реже двух раз в месяц.

2. Заседание президиума правомочно при наличии большинства членов президиума.

3. Постановления президиума принимаются открытым голосованием большинством голосов членов президиума, участвующих в голосовании. При равенстве голосов протест считается отклоненным.

4. Постановления президиума подписываются председателем суда.

Статья 56. **Судебные коллегии Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам Верховного Суда Нахичеванской АССР утверждаются президиумом Верховного Суда из числа судей этого суда.

2. Судебные коллегии возглавляются председателем и заместителем председателя Верховного Суда Нахичеванской АССР.

3. Председатель Верховного Суда Нахичеванской АССР в необходимых случаях вправе своим распоряжением привлекать судей одной коллегии для рассмотрения дел в составе другой коллегии.

Статья 57. **Полномочия судебных коллегий Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам Верховного Суда Нахичеванской АССР рассматривают в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке и по вновь открывшимся обстоятельствам.

2. Судебные коллегии изучают и обобщают судебную практику, анализируют судебную статистику и осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Статья 58. **Председатель Верховного Суда Нахичеванской АССР**

Председатель Верховного Суда Нахичеванской АССР:

1) может председательствовать в судебных заседаниях коллегий;

2) вносит в пределах и порядке, установленных законом, протесты на решения, приговоры, определения и постановления по судебным делам;

3) в случаях и в порядке, установленных законом, приостанавливает исполнение решений, определений по гражданским делам;

4) руководит организацией работы судебных коллегий; руководит работой аппарата Верховного Суда;

5) созывает президиум суда и председательствует на его заседаниях;

6) представляет отчеты Верховному Совету Нахичеванской АССР о работе суда и докладывает о его деятельности Президиуму Верховного Совета Нахичеванской АССР;

7) вносит представления в Президиум Верховного Совета Нахичеванской АССР по вопросам, требующим толкования законов Нахичеванской АССР;

8) организует работу по повышению квалификации членов суда и работников аппарата суда;

9) организует работу по изучению и обобщению судебной практики, анализу судебной статистики; вносит представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона, причин и условий, способствовавших совершению правонарушения;

10) ведет личный прием граждан и организует работу суда по приему граждан и рассмотрению предложений, заявлений и жалоб;

11) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 59. **Заместитель председателя Верховного Суда Нахичеванской АССР**

1. Заместитель председателя Верховного Суда Нахичеванской АССР:

1) может председательствовать в судебных заседаниях коллегий или назначает для этого членов суда;

2) осуществляет в соответствии с распределением обязанностей руководство работой судебной коллегии и аппарата суда;

3) ведет личный прием граждан;

4) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

2. В случае отсутствия председателя суда его права и обязанности осуществляют заместители председателя.

Статья 60. **Председатели судебных коллегий Верховного Суда Нахичеванской АССР**

Председатели судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда Нахичеванской АССР:

1) председательствуют в судебных заседаниях коллегий или назначают для этого членов суда;

2) осуществляют руководство работой соответствующих коллегий;

3) образуют составы суда для рассмотрения дел в судебных заседаниях;

4) представляют президиуму суда отчеты о деятельности коллегий;

5) осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Глава шестая

ВЕРХОВНЫЙ СУД АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 61. **Верховный Суд Азербайджанской ССР — высший судебный орган Азербайджанской ССР**

Верховный Суд Азербайджанской ССР является высшим судебным органом Азербайджанской ССР и осуществляет надзор за судебной деятельностью судов Азербайджанской ССР в порядке, устанавливаемом законодательством Азербайджанской ССР.

Статья 62. **Полномочия Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Верховный Суд Азербайджанской ССР:

в пределах своих полномочий рассматривает дела в качестве суда первой инстанции, в кассационном порядке, в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

изучает и обобщает судебную практику, анализирует судебную статистику и дает руководящие разъяснения судам по вопросам применения республиканского законодательства, возникающим при рассмотре-

ний судебных дел. Руководящие разъяснения Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР обязательны для судов, других органов и должностных лиц, применяющих закон, по которому дано разъяснение;

осуществляет контроль за выполнением судами республики руководящих разъяснений Пленума Верховного Суда СССР и Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР. В этих же целях изучает в судах состояние рассмотрения гражданских и уголовных дел, заслушивает на заседаниях Президиума и Пленума отчеты нижестоящих судов по указанным вопросам;

разрешает в пределах своих полномочий вопросы, вытекающие из межреспубликанских договоров Азербайджанской ССР, международных договоров СССР и Азербайджанской ССР;

совместно с Министерством юстиции Азербайджанской ССР осуществляет подбор и подготовку кандидатов в судьи, повышение квалификации судей;

осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

2. В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР Верховному Суду Азербайджанской ССР принадлежит право законодательной инициативы в Верховном Совете Азербайджанской ССР.

Статья 63. **Порядок избрания и подотчетность Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Верховный Суд Азербайджанской ССР избирается Верховным Советом Азербайджанской ССР в составе председателя, заместителей председателя, членов и народных заседателей.

Председатель Верховного Суда Азербайджанской ССР избирается по представлению Президента Азербайджанской ССР.

2. В состав Верховного Суда Азербайджанской ССР входят по должности председатели Верховного Суда Нахичеванской АССР и областного суда Нагорно-Карабахской автономной области.

3. Судьи Верховного Суда Азербайджанской ССР избираются сроком на десять лет, а народные заседатели — на пять лет.

4. Количественный состав Верховного Суда Азербайджанской ССР устанавливается Верховным Советом Азербайджанской ССР.

5. Верховный Суд Азербайджанской ССР не реже двух раз за период полномочий представляет отчет о своей деятельности Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Статья 64. **Порядок утверждения первого заместителя Председателя и председателей судебных коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР**

Верховный Совет Азербайджанской ССР по представлению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР утверждает:

из числа заместителей Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР — первого заместителя Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР;

из числа заместителей Председателя или членов Верховного Суда Азербайджанской ССР — председателей судебных коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Статья 65. **Состав Верховного Суда Азербайджанской ССР**

Верховный Суд Азербайджанской ССР действует в составе:

1) Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР;

2) Президиума Верховного Суда Азербайджанской ССР;

3) судебной коллегии по гражданским делам;

4) судебной коллегии по уголовным делам.

Статья 66. **Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР действует в составе Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР, заместителей Председателя и членов Верховного Суда Азербайджанской ССР, председателей Верховного Суда Нахичеванской АССР и областного суда Нагорно-Карабахской автономной области.

2. В заседаниях Пленума участвуют Прокурор Азербайджанской ССР и Министр юстиции Азербайджанской ССР. Участие Прокурора Азербайджанской ССР в работе Пленума обязательно.

3. В заседаниях Пленума, не связанных с рассмотрением судебных дел, по приглашению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР, могут участвовать судьи, члены Научно-консультативного совета при Верховном Суде Азербайджанской ССР, представители Союза юристов Азербайджана, министерств, государственных комитетов, ведомств, научных учреждений и других государственных и общественных организаций.

Статья 67. **Полномочия Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР**

Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР:

1) в пределах своих полномочий рассматривает дела в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

2) рассматривает материалы обобщения судебной практики и судебной статистики, а также представления прокурора Азербайджанской ССР и Министра юстиции Азербайджанской ССР и дает руководящие разъяснения судам по вопросам применения республиканского законодательства; при обсуждении вопросов о даче судам руководящих разъяснений заслушивает сообщения председателей Верховного Суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда Нагорно-Карабахской автономной области, районных (городских) народных судов о судебной практике по применению законодательства;

3) утверждает по представлениям Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР составы судебных коллегий и секретаря Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР из числа судей Верховного Суда Азербайджанской ССР;

4) утверждает по представлению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР Научно-консультативный совет при Верховном Суде Азербайджанской ССР;

5) рассматривает и решает вопросы о внесении представлений в Верховный Совет Азербайджанской ССР в порядке осуществления законодательной инициативы и о толковании законов Азербайджанской ССР;

6) заслушивает сообщения о работе президиума Верховного Суда Азербайджанской ССР и отчеты председателей судебных коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР о деятельности коллегий;

7) рассматривает представления Председателя Верховного Суда СССР и Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР о несоответствии руководящих разъяснений Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР законодательству Союза ССР, Азербайджанской ССР или постановлениям Пленума Верховного Суда СССР;

8) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 68. **Рассмотрение Пленумом Верховного Суда Азербайджанской ССР вопросов, не связанных с разрешением судебных дел**

1. Вопросы, не связанные с разрешением судебных дел, внесенные в соответствии с настоящим Законом на рассмотрение Пленума Председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР, Прокурором Азер-

байджанской ССР или Министром юстиции Азербайджанской ССР заслушиваются соответственно по их докладам или докладам уполномоченных ими лиц. При этом по вопросам, внесенным на рассмотрение Пленума Председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР либо Министром юстиции Азербайджанской ССР, Прокурор Азербайджанской ССР дает заключения. В обсуждении этих вопросов могут участвовать также лица, приглашенные на заседание Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР.

2. Для подготовки проекта постановления, содержащего руководящие разъяснения, Пленум в необходимых случаях образует редакционную комиссию из числа членов Пленума.

Статья 69. **Порядок работы Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР созывается не реже одного раза в четыре месяца. О времени созыва Пленума и вопросах, вносимых на его рассмотрение, члены Пленума, Прокурор Азербайджанской ССР и Министр юстиции Азербайджанской ССР уведомляются не позднее чем за пятнадцать дней до заседания.

2. Проекты постановлений Пленума и копии протестов или заключений по судебным делам направляются членам Пленума, Прокурору Азербайджанской ССР и Министру юстиции Азербайджанской ССР не позднее чем за десять дней до заседания.

3. Заседание Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР правомочно при наличии не менее двух третей его состава. Постановления Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР принимаются открытым голосованием большинством голосов членов Пленума, участвующих в голосовании.

4. Постановление Пленума подписывается Председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР и секретарем Пленума. Секретарь Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР наряду с выполнением обязанностей члена Верховного Суда Азербайджанской ССР осуществляет организационную работу по подготовке Пленума, обеспечивает ведение протокола и производит действия, необходимые для исполнения принятых Пленумом постановлений.

Статья 70. **Президиум Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Президиум Верховного Суда Азербайджанской ССР образуется в составе Председателя Верховного Суда, заместителей председателя и членов Верховного Суда Азербайджанской ССР в количестве, определяемом Верховным Советом Азербайджанской ССР.

2. Состав президиума Верховного Суда Азербайджанской ССР утверждается Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

3. Участие Прокурора Азербайджанской ССР или его заместителя в заседаниях президиума при рассмотрении судебных дел обязательно.

4. Заседания президиума Верховного Суда Азербайджанской ССР проводятся не реже двух раз в месяц.

5. Заседание президиума Верховного Суда Азербайджанской ССР правомочно при наличии большинства членов президиума.

6. Постановления президиума принимаются большинством голосов членов президиума, участвующих в заседании. При равенстве голосов протест считается отклоненным.

7. Постановления президиума подписываются Председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Статья 71. **Полномочия Президиума Верховного Суда Азербайджанской ССР**

Президиум Верховного Суда Азербайджанской ССР:

1) в пределах своих полномочий рассматривает дела в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам;

2) рассматривает материалы изучения и обобщения судебной практики, анализа судебной статистики;

3) рассматривает вопросы организации работы судебных коллегий и аппарата Верховного Суда Азербайджанской ССР;

4) оказывает помощь нижестоящим судам в правильном применении законодательства, координируя эту деятельность с Министерством юстиции Азербайджанской ССР;

5) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 72. **Судебные коллегии Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам Верховного Суда Азербайджанской ССР утверждаются Пленумом Верховного Суда Азербайджанской ССР из числа судей Верховного Суда Азербайджанской ССР.

2. Председатель Верховного Суда Азербайджанской ССР в необходимых случаях вправе своим распоряжением привлекать судей одной коллегии для рассмотрения дел в составе другой коллегии.

Статья 73. **Полномочия судебных коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Судебная коллегия по гражданским делам и судебная коллегия по уголовным делам Верховного Суда Азербайджанской ССР рассматривают в пределах своих полномочий дела в качестве суда первой инстанции в кассационном порядке, в порядке надзора и по вновь открывшимся обстоятельствам.

2. Судебные коллегии изучают и обобщают судебную практику, анализируют судебную статистику и осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Статья 74. **Председатель Верховного Суда Азербайджанской ССР**

Председатель Верховного Суда Азербайджанской ССР:

1) вносит в пределах и порядке, установленных законом, протесты на решения, приговоры, определения и постановления по судебным делам;

2) в случаях и порядке, установленных законом, вправе приостановить исполнение решений, приговоров, определений и постановлений по судебным делам;

3) организует работу по изучению и обобщению судебной практики, анализу судебной статистики, вносит представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона, причин и условий, способствовавших совершению правонарушений, а также организует работу по осуществлению контроля за выполнением руководящих разъяснений Пленума Верховного

Суда СССР и Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР и вносит материалы на рассмотрение Пленума;

4) созывает Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР и председательствует на его заседаниях;

5) созывает Президиум Верховного Суда Азербайджанской ССР и вносит на рассмотрение президиума вопросы, требующие его решения, председательствует на заседаниях президиума; может председательствовать в судебных заседаниях коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР при рассмотрении любого дела;

6) представляет отчеты Верховному Совету Азербайджанской ССР о деятельности Верховного Суда Азербайджанской ССР;

7) вносит представления в Верховный Совет Азербайджанской ССР по вопросам, требующим толкования законов Азербайджанской ССР;

8) вносит в Пленум Верховного Суда Азербайджанской ССР представления о несоответствии руководящих разъяснений Пленума Верховного Суда Азербайджанской ССР законодательству Союза ССР и Азербайджанской ССР или постановлениям Пленума Верховного Суда СССР, а в случае отклонения представления Пленумом Верховного Суда Азербайджанской ССР вносит представление Председателю Верховного Суда СССР, если руководящее разъяснение Пленума не соответствует законодательству Союза ССР или постановлениям Пленума Верховного Суда СССР, либо вносит представление в Верховный Совет Азербайджанской ССР, если руководящее разъяснение Пленума не соответствует законодательству Азербайджанской ССР;

9) распределяет обязанности между заместителями Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР;

10) руководит организацией работы судебных коллегий; руководит работой аппарата Верховного Суда Азербайджанской ССР;

11) ведет личный прием граждан и организует работу суда по приему граждан и рассмотрению предложений, заявлений и жалоб;

12) осуществляет другие полномочия, предоставленные ему законодательством.

Статья 75. **Заместители Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР**

1. Заместители Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР:

1) могут председательствовать в судебных заседаниях коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР;

2) вносят в пределах и порядке, установленных законом протесты на решения, приговоры, определения и постановления по судебным делам;

3) в случаях и порядке, установленных законом, вправе приостановить исполнение решений, приговоров, определений и постановлений по судебным делам;

4) осуществляют в соответствии с распределением обязанностей руководство работой структурных подразделений аппарата Верховного Суда Азербайджанской ССР;

5) ведут личный прием граждан;

6) осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

2. В случае отсутствия Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР его права и обязанности осуществляет первый заместитель Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР, а при отсутствии первого заместителя Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР — заместитель Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Статья 76. **Председатели судебных коллегий Верховного Суда Азербайджанской ССР**

Председатели судебной коллегии по гражданским делам и судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда Азербайджанской ССР:

1) председательствуют в судебных заседаниях руководимых ими коллегий или назначают для этого членов суда;

2) образуют составы суда для рассмотрения дел в судебных заседаниях коллегий;

3) осуществляют руководство работой соответствующих коллегий;

4) представляют Пленуму Верховного Суда Азербайджанской ССР отчеты о деятельности коллегий;

5) вправе истребовать судебные дела для изучения и обобщения судебной практики;

6) организуют работу по повышению квалификации членов суда соответствующей судебной коллегии;

7) осуществляют другие полномочия, предоставленные им законодательством.

Статья 77. **«Бюллетень Верховного Суда Азербайджанской ССР»**

Верховный Суд Азербайджанской ССР издает «Бюллетень Верховного Суда Азербайджанской ССР».

РАЗДЕЛ III

СУДЬИ И НАРОДНЫЕ ЗАСЕДАТЕЛИ

Статья 78. **Требования, предъявляемые к кандидатам в судьи и народные заседатели**

1. Народным судьей может быть избран гражданин Азербайджанской ССР, достигший ко дню выборов 25 лет, имеющий высшее юридическое образование, стаж работы по юридической специальности не менее двух лет и сдавший квалификационный экзамен.

2. Судьями вышестоящих судов могут быть избраны граждане Азербайджанской ССР, имеющие высшее юридическое образование и стаж работы по юридической специальности не менее пяти лет, в том числе, как правило, не менее двух лет в качестве судьи.

3. Народным заседателем может быть избран гражданин Азербайджанской ССР, достигший ко дню выборов 25 лет.

Статья 79. **Подбор кандидатов в судьи**

1. Подбор кандидатов в судьи осуществляется Министерством юстиции Азербайджанской ССР, Министерством юстиции Нахичеванской АССР и отделом юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

2. Лица, впервые рекомендованные в судьи, проходят профессиональную подготовку в случаях и порядке, определяемых Министерством юстиции Азербайджанской ССР.

3. Представление кандидатов в народные судьи районных (городских) народных судов производится Министерством юстиции Азербайджанской ССР, совместно с Верховным Судом Азербайджанской ССР.

4. Представление кандидатов в судьи Верховного Суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда Нагорно-Карабахской автономной области производится Министерством юстиции Азербайджанской ССР совместно с Верховным Судом Азербайджанской ССР, а в судьи Верховного Суда Азербайджанской ССР — Верховным Судом Азербайджанской ССР в порядке, установленном статьей 116 Конституции Азербайджанской ССР.

Статья 80. **Присяга судей и народных заседателей**

1. Впервые избранные судьи и народные заседатели приносят присягу.

2. Текст присяги судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР, а также порядок ее принесения определяются Верховным Советом Азербайджанской ССР.

Статья 81. **Права судей и народных заседателей**

1. Судьи и народные заседатели обладают властными полномочиями, необходимыми для осуществления правосудия. Эти полномочия определяются законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР.

2. Судья также имеет право:

требовать от должностных лиц и граждан исполнения своих распоряжений, связанных с осуществлением возложенных на него законом обязанностей;

вносить представления в государственные органы, общественные организации и должностным лицам об устранении нарушений закона или причин и условий, способствовавших совершению правонарушений;

запрашивать информацию от государственных и общественных органов, научных учреждений и информационных центров.

3. Государственные органы, общественные организации и должностные лица обязаны выполнять требования и распоряжения судей, связанные с осуществлением судебной деятельности, своевременно отвечать на их представления и запросы.

4. Судья может вносить на обсуждение конференции судей, а также непосредственно в Верховный Суд Азербайджанской ССР предложения о даче руководящих разъяснений по вопросам применения законодательства.

5. Народный заседатель, имеющий высшее юридическое образование, может замещать народного судью районного (городского) народного суда в случаях его длительного отсутствия.

Статья 82. **Обязанности судей и народных заседателей**

1. Судьи и народные заседатели при рассмотрении гражданских, уголовных дел и дел об административных правонарушениях обязаны точно исполнять требования закона, обеспечивать охрану прав и свобод граждан, их чести и достоинства, интересов общества, высокую культуру и воспитательное воздействие судебной деятельности, быть справедливыми и гуманными.

2. Судьи обязаны повышать уровень профессиональных знаний, изучать и обобщать судебную практику, участвовать в работе по правовому воспитанию граждан.

3. Судьи и народные заседатели при выполнении своих обязанностей в суде, а также во внеслужебных отношениях должны избегать всего, что могло бы умалить авторитет социалистического правосудия, достоинства судьи или вызвать сомнение в его объективности и беспристрастности.

4. Народные заседатели обязаны овладевать правовыми знаниями, готовиться к судебному разбирательству каждого дела, участвовать в работе по предупреждению правонарушений.

5. Судьи обязаны предварительно знакомить народных заседателей с делами, подлежащими рассмотрению, действующим законодательством и практикой его применения, оказывать иную помощь в осуществлении их полномочий.

6. Судьи и народные заседатели не вправе разглашать тайну совещания судей и сведения, полученные при проведении закрытых судебных заседаний.

7. Народные заседатели обязаны своевременно являться в суд для выполнения функций по осуществлению правосудия. Вызов народного заседателя в суд обязателен для администрации предприятия, учреждения, организации, где работает или учится народный заседатель.

Статья 83. **Срок, на который народные заседатели призываются к исполнению обязанностей в суде**

Народные заседатели призываются к исполнению своих обязанностей в судах в порядке очередности не более чем на две недели в году, кроме случаев, когда продление этого срока вызывается необходимостью закончить рассмотрение судебного дела, начатого с их участием.

Статья 84. **Сохранение за народными заседателями заработной платы на время исполнения ими обязанностей в суде**

1. За народными заседателями из числа рабочих, колхозников и служащих на время исполнения ими обязанностей в суде сохраняется средний заработок, а также иные выплаты по месту постоянной работы.

2. Народным заседателям, не являющимся рабочими, колхозниками и служащими, возмещаются расходы, связанные с исполнением их обязанностей в суде. Порядок и размеры возмещений устанавливаются законодательством Азербайджанской ССР.

3. Правила настоящей статьи распространяются также на представителей общественности, организаций и трудовых коллективов, участвующих в судопроизводстве по гражданским и уголовным делам в порядке, предусмотренном статьей 17 настоящего Закона.

Статья 85. **Гарантии трудовых прав народных заседателей**

Увольнение народных заседателей в период их полномочий по инициативе администрации или их перевод в порядке дисциплинарного взыскания на нижеоплачиваемую работу допускается, помимо соблюдения общего порядка, только с согласия трудового коллектива, избравшего народного заседателя или с согласия избравшего их соответствующего Совета народных депутатов.

Статья 86. **Совет народных заседателей**

1. При судах Азербайджанской ССР образуется совет народных заседателей.

2. Организация, задачи и порядок деятельности совета народных заседателей определяются Положением, утверждаемым Верховным Советом Азербайджанской ССР.

Статья 87. **Отзыв и досрочное освобождение судей и народных заседателей**

1. Судьи и народные заседатели судов Азербайджанской ССР могут быть досрочно лишены своих полномочий за умышленное, грубое нарушение закона или совершение порочащего поступка, несовместимого с их высоким званием, не иначе как по решению вышестоящего Совета народных депутатов, либо избирателей, а также в силу состоявшегося в отношении них обвинительного приговора суда, вступившего в законную силу.

2. Судьи и народные заседатели судов Азербайджанской ССР могут быть досрочно освобождены от исполнения своих обязанностей:

— по состоянию здоровья, препятствующему продолжению работы;

— вследствие избрания на другую должность или перевода, с их согласия, на другую работу;

— по собственному желанию.

Статья 88. **Независимость судей и народных заседателей**

1. Судьи и народные заседатели независимы и подчиняются только закону.

2. Независимость судей и народных заседателей обеспечивается установленным законом порядком их избрания и освобождения, неприкосновенностью судей и народных заседателей, строгой юридической процедурой осуществления правосудия, тайной совещания судей при вынесении решений и запрещением требовать ее разглашения, ответственностью за неуважение к суду или вмешательство в разрешение конкретных дел, созданием необходимых организационно-технических условий для деятельности судов, а также материальным и социальным обеспечением судей, соответствующим их высокому статусу.

Статья 89. **Ответственность за неуважение к суду**

Проявление неуважения к суду со стороны участвующих в деле лиц и граждан, присутствующих в судебном заседании, а равно совершение кем бы то ни было действий, свидетельствующих о явном пренебрежении к суду, влекут ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР.

Статья 90. **Недопустимость вмешательства в разрешении судебных дел**

1. Вмешательство в деятельность судей и народных заседателей по осуществлению правосудия запрещается.

2. Воздействие в какой бы то ни было форме на судей или народных заседателей с целью воспрепятствовать всестороннему, полному и объективному рассмотрению конкретного дела либо добиться вынесения незаконного судебного решения влечет уголовную ответственность в соответствии с законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР.

3. Средства массовой информации не вправе предрешать в своих сообщениях результаты судебного разбирательства по конкретному делу или иным образом воздействовать на суд до вступления решения или приговора в законную силу.

Статья 91. **Неприкосновенность судей и народных заседателей**

1. Судьи, а также народные заседатели судов Азербайджанской ССР при исполнении ими обязанностей в суде не могут быть привлечены к уголовной ответственности или арестованы без согласия избравшего их Совета народных депутатов.

2. Уголовное дело в отношении народного судьи или народного заседателя районного (городского) народного суда Азербайджанской ССР может быть возбуждено только Прокурором Азербайджанской ССР или Генеральным прокурором СССР, а в отношении судей или народных заседателей других судов Азербайджанской ССР только Генеральным прокурором СССР. Возбуждение уголовного дела в отношении народных заседателей районных (городских) народных судов допускается лишь с согласия Верховного Совета Азербайджанской ССР, а в Нахичеванской АССР, в НКАО, в городах Баку и Гянджа с согласия соответственно Президиума Верховного Совета Нахичеванской АССР, Президиума Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области, Президиума Совета народных депутатов г. Баку и Президиума Совета народных депутатов г. Гянджи, в отношении всех других судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР — с согласия Совета народных депутатов, избравшего их, а в период между сессиями — с согласия президиума соответствующего Совета; одновременно с этим решается вопрос о приостановлении полномочий судьи. Надзор за расследованием осуществляется прокурором, возбудившим дело.

3. Уголовные дела в отношении народных судей и народных заседателей районных (городских) народных судов Азербайджанской ССР подсудны Верховному Суду Азербайджанской ССР, а в отношении судей и народных заседателей других судов Азербайджанской ССР — Верховному Суду СССР.

4. Не допускается задержание, привод или применение мер административного взыскания в отношении судьи, а также народного заседателя при исполнении им обязанностей в суде.

Статья 92. **Дисциплинарная ответственность судей**

Судьи судов Азербайджанской ССР несут дисциплинарную ответственность в порядке, предусмотренном Положением о дисциплинарной ответственности судей, отзыве и досрочном освобождении судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР, утверждаемым Верховным Советом Азербайджанской ССР.

Статья 93. **Материальное и социальное обеспечение судей**

1. Заработная плата для судей устанавливается с учетом квалификационной аттестации. Порядок назначения и размеры доплат к должностному окладу за квалификацию, а также пенсионного обеспечения судей устанавливаются законодательством Союза ССР и союзных республик.

2. Местные Советы народных депутатов не позднее чем через шесть месяцев после выборов судей обязаны обеспечить их жилым помещением в виде отдельной квартиры или дома.

3. Работа судей в иных государственных учреждениях, предприятиях и организациях, а также в кооперативных и других общественных организациях на условиях совместительства не допускается, за исключением педагогической и научно-исследовательской деятельности.

РАЗДЕЛ IV

СУДЬИ ПО АДМИНИСТРАТИВНОМУ И ИСПОЛНИТЕЛЬНОМУ ПРОИЗВОДСТВУ

Статья 94. **Выборы судей по административному и исполнительному производству**

1. Судьи по административному и исполнительному производству состоят при районных (городских) народных судах.

2. Судьи по административному и исполнительному производству избираются соответствующими вышестоящими Советами народных депутатов сроком на пять лет по представлению соответственно Министра юстиции Азербайджанской ССР, министра юстиции Нахичеванской АССР и начальника отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

Подбор и представление кандидатов судьи по административному и исполнительному производству осуществляются на основе рекомендаций и учета мнения трудовых коллективов, в которых работают выдвигаемые кандидаты.

3. Судьей по административному и исполнительному производству может быть избран гражданин Азербайджанской ССР, достигший ко дню выборов 25 лет, имеющий высшее юридическое образование, стаж работы по юридической специальности не менее одного года и сдавший квалификационный экзамен.

Статья 95. **Основные гарантии независимости и неприкосновенности, права и обязанности, материальное и социальное обеспечение судей по административному и исполнительному производству**

Основные гарантии независимости и неприкосновенности, права и обязанности, материальное и социальное обеспечение судей, предусмотренные в статьях 81, 82, 89—93 настоящего Закона распространяется на судей по административному и исполнительному производству.

Статья 96. **Полномочия судей по административному и исполнительному производству**

Судьи по административному и исполнительному производству рассматривают дела об административных правонарушениях; по поручению председателя районного (городского) народного суда осуществляют контроль за работой судебных исполнителей;

в случаях, предусмотренных законодательством Азербайджанской ССР, рассматривают вопросы, связанные с исполнением в порядке гражданского судопроизводства решений судов и других органов.

Статья 97. **Отзыв и досрочное освобождение судей по административному и исполнительному производству**

1. Судьи по административному и исполнительному производству могут быть досрочно лишены своих полномочий за нарушение социалистической законности или совершение порочащего поступка, несовместимых с званием судьи, не иначе, как по решению избравшего их Совета народных депутатов, а также в силу состоявшегося в отношении них обвинительного приговора суда, вступившего в законную силу.

2. Судьи по административному и исполнительному производству могут быть досрочно освобождены от исполнения своих обязанностей:

по состоянию здоровья, препятствующему продолжению работы, вследствие избрания на другую должность или перевода, с их согласия, на другую работу;

по собственному желанию.

3. Вопрос об отзыве и досрочном освобождении судей по административному и исполнительному производству возбуждается соответственно Министром юстиции Азербайджанской ССР, министром юстиции Нахичеванской АССР и начальником отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

Статья 98. **Дисциплинарная ответственность судей по административному и исполнительному производству**

Судьи по административному и исполнительному производству несут дисциплинарную ответственность в порядке, предусмотренном Положением о дисциплинарной ответственности судей, отзыве и досрочном освобождении судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР, утверждаемым Верховным Советом Азербайджанской ССР.

РАЗДЕЛ V

ИНЫЕ ВОПРОСЫ ОРГАНИЗАЦИИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУДОВ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Статья 99. **Символы судебной власти. Удостоверение судьи и народного заседателя**

1. Символы судебной власти в судах Азербайджанской ССР устанавливаются законодательством Азербайджанской ССР.

2. Судьям и народным заседателям судов Азербайджанской ССР выдаются удостоверения, образцы которых устанавливаются Верховным Советом Азербайджанской ССР.

Статья 100. **Судебные исполнители**

1. Исполнение решений, определений и постановлений по гражданским делам, исполнение приговоров, определений и постановлений по уголовным делам в части имущественных взысканий, а также других решений производятся судебными исполнителями.

2. Судебные исполнители состоят при судах и назначаются Министром юстиции Азербайджанской ССР, а в Нахичеванской АССР и Нагорно-Карабахской автономной области соответственно министром юстиции Нахичеванской АССР и начальником отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области.

3. В районных (городских) народных судах, в которых имеется два или более судебных исполнителя, один из них назначается старшим судебным исполнителем.

4. Предъявляемые судебными исполнителями требования по исполнению решений, приговоров, определений и постановлений судов, других решений и постановлений, подлежащих исполнению, в соответствии с законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР обязательны для всех государственных органов, предприятий, учреждений, организаций, других общественных организаций, должностных лиц и граждан на всей территории Азербайджанской ССР и других союзных республик.

5. Права и обязанности судебных исполнителей определяются законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР.

Статья 101. **Секретарь судебного заседания**

1. В суде первой инстанции гражданские и уголовные дела рассматриваются с участием секретаря судебного заседания.

2. Права и обязанности секретаря судебного заседания, порядок его участия в рассмотрении гражданских и уголовных дел определяются законодательством Азербайджанской ССР.

Статья 102. **Структура и штаты аппаратов судов Азербайджанской ССР**

1. В целях обеспечения работы судов по осуществлению правосудия, обобщению судебной практики, анализу судебной статистики и иной деятельности в судах Азербайджанской ССР имеются аппараты судов.

2. Структура и штатное расписание аппарата районного (городского) народного суда утверждаются соответственно Министром юстиции Азербайджанской ССР, министром юстиции Нахичеванской АССР, начальником отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области в пределах штатной численности и фонда заработной платы, выделяемых Министерству юстиции Азербайджанской ССР в установленном порядке.

3. Структура и штатное расписание аппарата Бакинского городского суда и областного суда Нагорно-Карабахской автономной области утверждаются министром юстиции Азербайджанской ССР по представлению председателя соответствующего суда.

4. Структура и штатное расписание аппарата Верховного суда Нахичеванской АССР утверждаются Верховным Советом Нахичеванской АССР по представлению председателя Верховного суда Нахичеванской АССР.

5. Для проведения работы по изучению, обобщению судебной практики и анализу судебной статистики, систематизации и пропаганде советского законодательства и выполнению других функций, связанных с деятельностью Верховного Суда Азербайджанской ССР, в составе аппарата Верховного Суда Азербайджанской ССР образуются отделы и другие структурные подразделения. Начальники отделов, других структурных подразделений являются старшими помощниками или помощницами председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР. В судебных коллегиях и отделах Верховного Суда Азербайджанской ССР состоят старшие консультанты, консультанты, а также другие служащие и младший обслуживающий персонал.

6. Структура и штатная численность аппарата Верховного Суда Азербайджанской ССР утверждаются Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

7. Штатное расписание Верховного Суда Азербайджанской ССР, положения об отделах и других структурных подразделениях утверждаются председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Статья 103. **Печать судов Азербайджанской ССР**

Верховный Суд Азербайджанской ССР, Верховный суд Нахичеванской АССР, Бакинский городской суд, областной суд Нагорно-Карабахской автономной области, районные (городские) народные суды имеют печать с изображением Государственного герба республики и своим наименованием.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1849—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

140 **О порядке введения в действие Закона Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О судоустройстве Азербайджанской ССР»**

В связи с принятием Закона Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О судоустройстве Азербайджанской ССР» Верховный Совет Азербайджанской ССР постановляет:

1. Ввести в действие Закон Азербайджанской ССР «О судоустройстве Азербайджанской ССР» с момента принятия.

2. Признать утратившим силу Закон Азербайджанской Советской Социалистической Республики о судоустройстве Азербайджанской ССР от 16 июня 1981 года (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1981 г., № 12, ст. 159).

3. Привести законодательство Азербайджанской ССР в соответствие с настоящим Законом.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1850—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

141 **О присяге судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР**

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. В соответствии со статьей 11 Закона СССР «О статусе судей в СССР» и статьей 79 Закона Азербайджанской ССР «О судоустройстве Азербайджанской ССР» утвердить текст Присяги судьи и народного заседателя судов Азербайджанской ССР (прилагается).

2. Судьи и народные заседатели после избрания их на эти должности приносят присягу.

3. Судьи и народные заседатели приносят присягу в присутствии судей соответствующего суда, представителей органов юстиции. Председатели судов приносят присягу перед председателем вышестоящего суда.

4. Присяга приносится в торжественной обстановке в индивидуальном порядке путем произнесения текста присяги каждым из судей и народных заседателей.

5. Текст присяги подписывается лицом, принесшим присягу, и хранится в его личном деле.

6. Присяга приносится не позднее одного месяца со дня избрания судьи и народного заседателя.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1851—XI.

ПРИСЯГА
судьи и народного заседателя судов Азербайджанской ССР

Я, ____, принимая на
(Ф. И. О.)
себя обязанности судьи (народного заседателя), торжественно клянусь:

осуществлять правосудие в строгом соответствии с законом, по своему внутреннему убеждению и совести, независимо от чьего бы то ни было влияния, обеспечивая всем гражданам и организациям равные условия при защите их прав и законных интересов;

с высокой гражданской ответственностью выполнять возложенные на меня обязанности, быть всегда справедливым и гуманным, принципиальным и беспристрастным;

все свои знания, способности и опыт использовать для укрепления суверенитета Азербайджанской Советской Социалистической Республики, законности и правопорядка, воспитания граждан в духе уважения к советским законам;

всегда и везде хранить чистоту высокого звания судьи, быть верным присяге.

Судья (народный заседатель)

(подпись)

« » ____________________19 года.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

142 О внесении изменений в Положение о порядке созыва и проведения конференций судей судов Азербайджанской ССР

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

Внести в Положение о порядке созыва и проведения конференции судей судов Азербайджанской ССР, утвержденное Указом Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от 8 января 1990 года (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1990 г., № 1—2, ст. 5), следующие изменения:

1. Абзац четвертый пункта 3 изложить в следующей редакции: «избирают квалификационную коллегию судей и заслушивают отчеты квалификационной коллегии судей о проделанной работе».

2. Пункт 4 после слова «решения» дополнить словами «большинством голосов судей, участвующих в голосовании».

3. В пункте 5 слова «областным судом и отделом юстиции Нагорно-Карабахской автономной области» заменить словами «областным судом Нагорно-Карабахской автономной области и отделом юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов Нагорно-Карабахской автономной области».

4. Пункт 7 после слова «области» дополнить словами «в том числе и судьи по административному и исполнительному производству».

5. Пункт 9 после слова «юстиции» дополнить словами «или суда».

6. Пункт 12 признать утратившим силу.

7. Пункт 13 считать пунктом 12 и изложить его в следующей редакции:

«Материально-техническое обеспечение работы конференции, проведение в жизнь принятых конференцией решений осуществляется органами юстиции и судами в пределах их компетенции».

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1852—XI.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

143 О внесении изменений в Положение о квалификационных коллегиях судей судов Азербайджанской ССР

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

Внести в Положение о квалификационных коллегиях судей судов Азербайджанской ССР, утвержденное Указом Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от 5 января 1990 года (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1990 г., № 1—2, ст. 3), следующие изменения:

1. Пункт 1.6 дополнить словами «а также по истечении полномочий».

2. В последнем абзаце пункта 1.8 слова «Законом СССР «О военных трибуналах» заменить словами «Положением о квалификационных коллегиях судей судов Союза ССР».

3. Пункт 2.1 после слов «вносится на открытое» дополнить словами «или тайное».

4. В пункте 3.1 слова «по мере необходимости» заменить словами «в месячный срок со дня поступления документов».

5. Пункт 4.1 после слов «выдвигаемых в народные судьи» дополнить словами «а также в члены вышестоящих судов».

6. Из абзаца девятого пункта 4.1 исключить слова «Оценка по итогам квалификационного экзамена производится по четырехбальной системе».

7. Из абзаца десятого пункта 4.1 исключить слова «с проведением оценок».

8. В абзаце двенадцатом пункта 4.1 слова «Сделанные в заключении выводы квалификационной коллегии являются окончательными» заменить словами «Повторная пересдача экзамена кандидатом в народные судьи или в члены вышестоящего суда может производиться не ранее чем через год».

9. Из абзаца шестнадцатого пункта 4.1 исключить слова «профессионального экзамена».

10. Абзацы 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22 пункта 4.1 и пункт 4.3 признать утратившими силу.

11. Пункт 4.2 дополнить последним абзацем следующего содержания:

«Настоящий порядок применяется и к проверке подготовленности к судебной работе кандидатов в судьи по административному и исполнительному производству, проведению квалификационного экзамена и даче заключения о возможности переизбрания этих судей на новый срок».

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1853—XI.

ЗАКОН
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

144 **Об утверждении Положения о дисциплинарной ответственности судей, отзыве и досрочном освобождении судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР**

В соответствии с Законом СССР «О статусе судей в СССР» Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Утвердить Положение о дисциплинарной ответственности судей, отзыве и досрочном освобождении судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР.

2. Признать утратившим силу Указ Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от 2 июля 1976 г. «Об утверждении Положения о дисциплинарной ответственности судей судов Азербайджанской ССР» (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1976 г., № 13, ст. 78; 1979 г., № 9—10, ст. 72; 1982 г., № 17, ст. 156).

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1854—XI.

ПОЛОЖЕНИЕ

о дисциплинарной ответственности судей, отзыве и досрочном освобождении судей и народных заседателей судов Азербайджанской ССР

1. ДИСЦИПЛИНАРНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СУДЕЙ

1. В соответствии со статьей 92 Закона Азербайджанской ССР «О судоустройстве Азербайджанской ССР» судья может быть привлечен к дисциплинарной ответственности в связи с виновным действием либо бездействием:

а) за нарушение законности при рассмотрении судебных дел;

б) за совершение другого служебного проступка;

в) за совершение порочащего поступка.

Отмена или изменение судебного решения сами по себе не влекут ответственности судьи, участвовавшего в вынесении этого решения, если при этом им не были допущены преднамеренно нарушение закона либо недобросовестность, повлекшая существенные последствия.

2. Квалификационная коллегия судей Верховного Суда Азербайджанской ССР рассматривает дела о дисциплинарных проступках:

а) членов Верховного Суда Азербайджанской ССР;

б) председателей и заместителей председателей Верховного Суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО;

в) председателей квалификационных коллегий судей Нахичеванской АССР, НКАО, города Баку и других районов (городов) республики.

Квалификационные коллегии судей Нахичеванской АССР, НКАО, города Баку и других районов (городов) республики рассматривают дела о дисциплинарных проступках председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов и соответственно членов Верховного суда Нахичеванской АССР, областного суда НКАО, Бакинского городского суда.

Вопрос о дисциплинарной ответственности Председателя и заместителей Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР решается непосредственно Верховным Советом Азербайджанской ССР.

3. Право возбуждения дисциплинарного производства принадлежит:

Председателю Верховного Совета Азербайджанской ССР — в отношении Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР и его заместителей;

Председателю Верховного Суда Азербайджанской ССР — в отношении всех судей Азербайджанской ССР;

Министру юстиции Азербайджанской ССР — в отношении председателей, заместителей председателей и членов Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского, областного суда НКАО, председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов;

председателям Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО — в отношении членов этих судов, председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов Нахичеванской АССР, города Баку и НКАО.

Министру юстиции Нахичеванской АССР, начальнику отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов НКАО — в отношении председателей и народных судей районных (городских) народных судов Нахичеванской АССР и НКАО.

Председатель Верховного Суда Азербайджанской ССР может возбуждать дисциплинарные производства в отношении членов Верховного Суда Азербайджанской ССР по основаниям, указанным в пунктах «а», «б», «в» статьи 1 настоящего Положения, а в отношении председателей, заместителей председателей, членов Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО, председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов — по основаниям, указанным в пункте «а» статьи 1 настоящего Положения.

Министр юстиции Азербайджанской ССР может возбуждать дисциплинарные производства преимущественно по основаниям, указанным в пунктах «б» и «в» статьи 1 настоящего Положения.

Председатели Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда и областного суда НКАО могут возбуждать дисциплинарные производства в отношении членов Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда и областного суда НКАО по основаниям, указанным в пунктах «а», «б», «в» статьи 1 настоящего Положения, а в отношении председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов — по основаниям, указанным в пункте «а» статьи 1 настоящего Положения.

Министр юстиции Нахичеванской АССР, начальник отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов НКАО могут возбуждать дисциплинарные производства преимущественно по основаниям, указанным в пунктах «б» и «в» статьи 1 настоящего Положения.

4. Судья может быть подвергнут дисциплинарному взысканию не позднее одного месяца со дня обнаружения проступка, не считая времени служебной проверки или отсутствия судьи на работе по уважительной причине, но не позднее одного года со дня совершения.

5. Лицо, возбудившее дисциплинарное производство, предварительно проверяет сведения, касающиеся оснований привлечения судей к ответственности, и истребует от него письменное объяснение.

Отказ привлекаемого к ответственности судьи от дачи письменного объяснения не может служить препятствием для решения по существу вопроса о дисциплинарной ответственности и наложения взыскания.

О возбуждении дисциплинарного производства Председатель Верховного Суда Азербайджанской ССР, председатели Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО выносят постановления, а Министра юстиции Азербайджанской ССР, министр юстиции Нахичеванской АССР и начальник отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов НКАО издают приказы. В постановлении и приказе должны быть указаны установленные предварительной проверкой основания возбуждения дисциплинарного производства. Постановление либо приказ направляются с необходимыми материалами на рассмотрение в соответствующую квалификационную коллегию судей.

До направления материалов дисциплинарного производства в квалификационную коллегию с ними должен быть ознакомлен судья, в отношении которого оно возбуждено. При этом судья вправе представить дополнительные объяснения либо заявить ходатайство о проведении дополнительной проверки.

6. Постановление либо приказ о возбуждении дисциплинарного производства могут быть отозваны возбудившим его лицом до начала рассмотрения дела в квалификационной коллегии.

Судья, в отношении которого постановление или приказ о возбуждении дисциплинарного производства отзывается, вправе потребовать рассмотрения дела, а квалификационная коллегия обязана разрешить его по существу.

7. До начала рассмотрения дела при необходимости производится дополнительная проверка оснований привлечения судьи к дисциплинарной ответственности, которую председатель коллегии поручает одному из членов коллегии. Допускается при этом истребование дополнительных документов и материалов равно как и судебных дел, при рассмотрении которых судья допустил нарушение закона.

8. Квалификационная коллегия рассматривает дисциплинарные дела в составе не менее половины ее членов. При отсутствии председателя квалификационной коллегии его обязанности выполняет заместитель либо один из членов коллегии, который решает все вопросы, связанные с организацией работы коллегии.

9. Дисциплинарное дело должно быть рассмотрено не позднее чем в месячный срок со дня его поступления в квалификационную коллегию.

10. При рассмотрении дисциплинарного дела квалификационной коллегией участие судьи, привлекаемого к дисциплинарной ответственности, является обязательным, однако уклонение его от участия в рассмотрении дисциплинарного дела не может служить препятствием для решения по существу вопроса о дисциплинарной ответственности и наложения взыскания.

В рассмотрении дела вправе принимать участие другие судьи, а также должностное лицо, возбудившее дисциплинарное производство либо его представитель.

11. Председательствующий объявляет об открытии заседания и оглашает состав квалификационной коллегии. Судья может до начала рассмотрения дела заявить отвод председательствующему по делу или одному из членов состава. Вопрос об отводе разрешается остальными членами состава путем простого большинства голосов «за» и «против» отвода. Если отвод заявлен большинству или всему составу, рассматривающему дисциплинарное дело, то вопрос об отводе разрешается всем составом.

В случае удовлетворения заявленного отвода большинству или всему составу рассмотрение дисциплинарного дела с вынесением решения по существу проводится другими членами квалификационной коллегии под председательством непосредственно председателя квалификационной коллегии или лиц, исполняющих его обязанности.

Рассмотрение дисциплинарного дела начинается докладом председательствующего или одного из членов коллегии. Лицо, возбудившее дисциплинарное производство, или его представитель вправе, а по просьбе председательствующего обязано изложить свое мнение о совершенном судьей дисциплинарном проступке. Заслушивание объяснений судьи является обязательным.

В ходе заседания судья, привлекаемый к ответственности, вправе в любой момент заявлять ходатайства и давать дополнительные объяснения. По усмотрению коллегии могут быть заслушаны сообщения других лиц, приглашенных как по инициативе судьи, так и квалификационной коллегии, оглашены документы, исследованы другие имеющиеся в деле и дополнительно представленные материалы.

Решение выносится в совещательной комнате.

В заседании коллегии ведется протокол одним из членов коллегии, пользующимся при этом правом решающего голоса по рассматриваемому вопросу.

12. Квалификационная коллегия может вынести решение:

— о наложении дисциплинарного взыскания;

— о прекращении дисциплинарного производства;

— о направлении материалов дисциплинарного производства органам, имеющим право возбуждения вопроса об отзыве судьи или возбуждения в отношении него уголовного дела.

13. Коллегия может налагать дисциплинарные взыскания:

а) замечание;

б) выговор;

в) строгий выговор.

При наложении взыскания учитываются характер нарушения законности и его последствия, тяжесть проступка, личность судьи, степень его вины.

Признав нецелесообразным наложение дисциплинарного взыскания за совершенный проступок, квалификационная коллегия вправе ограничиться рассмотрением дела в заседании.

14. Квалификационная коллегия прекращает дисциплинарное производство ввиду:

— необоснованности привлечения судьи к дисциплинарной ответственности;

— пропуска сроков привлечения к дисциплинарной ответственности, предусмотренных статьей 4 настоящего Положения;

— нецелесообразности наложения дисциплинарного взыскания в случаях, когда найдет возможным ограничиться лишь рассмотрением материалов производства в заседании.

15. Если квалификационная коллегия при рассмотрении дисциплинарного дела признает, что совершенный судьей проступок делает невозможным дальнейшее пребывание его в должности судьи, она выносит при этом мотивированное постановление и доводит до сведения лица, возбудившего дисциплинарное производство, для постановки вопроса об отзыве судьи.

При наличии в действиях судьи признаков преступления квалификационная коллегия выносит об этом мотивированное постановление, копия которого направляется правомочному, в соответствии с пунктом 2 статьи 6 Закона СССР «О статусе судей в СССР», прокурору с одно-

временным уведомлением об этом лица, возбудившего дисциплинарное производство.

16. Решение по дисциплинарному делу принимается большинством голосов членов коллегии, участвовавших в рассмотрении дела, излагается в письменной форме и подписывается председательствующим и членами коллегии.

При несогласии с принятым по делу решением член коллегии, оставшийся в меньшинстве, не подписывает решение коллегии и излагает свое особое мнение в письменной форме. Особое мнение прилагается к делу.

Решение по дисциплинарному делу оглашается в заседании квалификационной коллегии.

17. В решении по дисциплинарному делу должны быть указаны: наименование коллегии; ее состав, место и время рассмотрения дела; фамилия, имя, отчество, год рождения, должность, стаж судебной работы и другие сведения о лице, привлекаемом к дисциплинарной ответственности; должность и фамилия лица, возбудившего дисциплинарное производство, а также его представителя, принимавшего участие в рассмотрении дисциплинарного дела; сведения о присутствии других судей, их количество; обстоятельства дела; объяснения судьи, привлекаемого к дисциплинарной ответственности; мотивировка принятого решения с указанием на доказательства; мера дисциплинарного взыскания или основания прекращения дисциплинарного производства, срок и порядок обжалования решения.

18. Копия решения по дисциплинарному делу в трехдневный срок с момента его вынесения направляется судье, в отношении которого оно вынесено, и лицу, возбудившему дисциплинарное производство, а также Министру юстиции СССР в отношении Председателя, заместителей Председателя и членов Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Копии решений квалификационных коллегий судей в отношении членов Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО, председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов направляются также Министру юстиции Азербайджанской ССР, министру юстиции Нахичеванской АССР, начальнику отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов НКАО в соответствии с их статусом.

Копия решения квалификационной коллегии по дисциплинарным делам Верховного Суда Азербайджанской ССР в отношении заместителей председателей Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда и областного суда НКАО направляется также председателю соответствующего суда.

Копия решения по дисциплинарному делу приобщается к личному делу судьи, в отношении которого оно вынесено.

19. Если орган, перед которым в соответствии с решением квалификационной коллегии поставлен вопрос об отзыве судьи или о возбуждении в отношении него уголовного дела, не находит для этого оснований, то дисциплинарное производство возвращается в квалификационную коллегию и возобновляется. Время с момента вынесения первоначального решения до возвращения материалов засчитывается в сроки привлечения к дисциплинарной ответственности, предусмотренные статьей 4 настоящего Положения.

20. Решение квалификационной коллегии судей Верховного Суда Азербайджанской ССР по жалобе члена Верховного Суда Азербайджанской ССР, привлеченного к дисциплинарной ответственности, а также по представлению лица, возбудившего дисциплинарное производство, может быть пересмотрено квалификационной коллегией

судей Верховного Суда СССР в месячный срок со дня поступления жалобы или представления.

Решение квалификационной коллегии судей Нахичеванской АССР, НКАО, города Баку и других районов (городов) республики по жалобе судьи, привлеченного к дисциплинарной ответственности, а также по представлению лица, возбудившего дисциплинарное производство, может быть пересмотрено квалификационной коллегией судей Верховного Суда Азербайджанской ССР в месячный срок со дня поступления жалобы или представления.

Направление (подача) представления или жалобы в вышестоящую квалификационную коллегию судей производится не позднее десятидневного срока со дня получения судьей, привлеченным к дисциплинарной ответственности, и лицом, возбудившим дисциплинарное производство, копии обжалуемого решения.

На заседании квалификационной коллегии судей Верховного Суда Азербайджанской ССР, рассматривающей дисциплинарные дела по жалобам или представлениям, могут быть приглашены судьи, привлеченные к дисциплинарной ответственности, и лица, возбудившие в отношении них дисциплинарные производства, однако неявка их или одного из них не является препятствием к рассмотрению жалобы или представления по существу.

Решение квалификационной коллегии судей Верховного Суда Азербайджанской ССР по жалобе или представлению является окончательным.

21. Квалификационная коллегия судей Верховного Суда Азербайджанской ССР при рассмотрении жалобы или представления по дисциплинарному делу вправе:

— оставить решение без изменения, а жалобу или представление без удовлетворения;

— отменить решение и прекратить дисциплинарное производство;

— изменить решение и наложить на судью более мягкое дисциплинарное взыскание.

Копии решения, вынесенного по жалобе, направляются по правилам статьи 18 настоящего Положения.

22. Если в течение года со дня наложения дисциплинарного взыскания судья не будет подвергнут новому дисциплинарному взысканию, он считается не подвергшимся дисциплинарному взысканию.

По представлению лица, возбудившего дисциплинарное производство, а также Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР, Министра юстиции Азербайджанской ССР с учетом мнения трудового коллектива квалификационная коллегия судей, наложившая дисциплинарное взыскание, может по истечении не менее шести месяцев со дня наложения взыскания снять его досрочно при безупречном поведении судьи и добросовестном отношении к исполнению своих обязанностей.

II. ОТЗЫВ СУДЕЙ И НАРОДНЫХ ЗАСЕДАТЕЛЕЙ

23. В соответствии со статьей 87 Закона Азербайджанской ССР «О судоустройстве Азербайджанской ССР» судьи и народные заседатели могут быть досрочно лишены своих полномочий за умышленное, грубое нарушение закона или совершение порочащего поступка, несовместимых с их высоким званием, а также в силу состоявшегося в их отношении обвинительного приговора суда, вступившего в законную силу.

24. Право возбудить вопрос об отзыве принадлежит:

Верховному Совету Азербайджанской ССР — в отношении Председателя и заместителей Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР;

15. Заказ 5439.

Председателю Верховного Суда Азербайджанской ССР — в отношении судей и народных заседателей Верховного Суда Азербайджанской ССР по основаниям статьи 23 настоящего Положения, а в отношении судей и народных заседателей Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО и районных (городских) народных судов — за нарушение законности при рассмотрении судебных дел;

Министру юстиции Азербайджанской ССР — в отношении судей и народных заседателей Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО и районных (городских) народных судов по основаниям статьи 23 настоящего Положения;

Председателям Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО — в отношении судей и народных заседателей соответствующих судов по основаниям статьи 23 настоящего Положения, а в отношении председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов — за нарушение законности при рассмотрении судебных дел;

Министру юстиции Нахичеванской АССР, начальнику отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов НКАО — в отношении председателей, народных судей и народных заседателей районных (городских) народных судов по основаниям статьи 23 настоящего Положения;

Трудовым коллективам и собраниям граждан по месту жительства — в отношении народных заседателей за совершение порочащего поступка.

25. Лица, возбудившие вопрос об отзыве, организуют тщательную проверку материалов, послуживших основанием к постановке этого вопроса, сообщают судье или народному заседателю о возбуждении вопроса о его отзыве и мотивах отзыва, а также истребуют письменное объяснение.

Материалы, послужившие основанием к возбуждению вопроса об отзыве судьи, направляются для дачи в двухнедельный срок заключения: в отношении судей Верховного Суда Азербайджанской ССР, председателей, заместителей председателей Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО и председателей квалификационных коллегий судей Нахичеванской АССР, НКАО, города Баку и других районов (городов) республики — в квалификационную коллегию судей Верховного Суда Азербайджанской ССР, а в отношении остальных судей — в соответствующие квалификационные коллегии судей.

Заключение квалификационной коллегии судей Верховного Суда Азербайджанской ССР может быть обжаловано в квалификационную коллегию судей Верховного Суда СССР, а квалификационной коллегии судей Нахичеванской АССР, НКАО, города Баку и других районов (городов) республики — в квалификационную коллегию судей Верховного Суда Азербайджанской ССР в порядке, предусмотренном статьей 20 настоящего Положения.

26. Представление об отзыве судьи Верховного Суда Азербайджанской ССР вносится в Верховный Совет Азербайджанской ССР вместе с заключением квалификационной коллегии судей Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Представление об отзыве судей Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО вносится в Верховный Совет Азербайджанской ССР министром юстиции Азербайджанской ССР совместно с Председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР и вместе с заключением соответствующей квалификационной коллегией судей.

Представление об отзыве председателей и народных судей районных (городских) народных судов вносится в Верховный Совет Нахичеванской АССР, Совет народных депутатов НКАО министром юстиции Нахичеванской АССР, начальником отдела юстиции исполнительного комитета народных депутатов НКАО соответственно совместно с председателем Верховного суда Нахичеванской АССР, председателем областного суда НКАО и вместе с заключением соответствующей квалификационной коллегии судей.

Представление об отзыве председателей, заместителей председателей и народных судей районных (городских) народных судов вносится в Верховный Совет Азербайджанской ССР Министром юстиции Азербайджанской ССР совместно с председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР и вместе с заключением квалификационной коллегии судей города Баку и других районов (городов) республики.

Представление об отзыве председателей, заместителей председателей и народных судей районных народных судов города Баку вносится в Бакинский городской Совет народных депутатов Министром юстиции Азербайджанской ССР совместно с председателем Бакинского городского суда и вместе с заключением квалификационной коллегии судей города Баку и других районов, городов республики, а об отзыве председателей и народных судей районных народных судов города Гянджи — в Гянджинский городской Совет народных депутатов совместно с председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР и вместе с заключением квалификационной коллегии судей города Баку и других районов (городов) республики.

Представление об отзыве народных заседателей Верховного Суда Азербайджанской ССР, Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО вносится в Верховный Совет Азербайджанской ССР, Верховный Совет Нахичеванской АССР, Бакинский городской Совет народных депутатов, Совет народных депутатов НКАО председателями соответствующих судов.

Представление об отзыве народных заседателей районных (городских) народных судов вносится председателями этих судов в соответствующий районный (городской) районный в городе Совет народных депутатов, который назначает голосование и осуществляет наблюдение за правильностью организации и проведения отзыва народных заседателей.

Представление об отзыве народного заседателя рассматривается на собрании трудового коллектива или собрании избирателей по месту их жительства, где он был избран. Присутствие на собрании народного заседателя, в отношении которого решается вопрос об отзыве, обязателен.

Собрание избирателей по месту их жительства созывается исполнительным комитетом районного, городского, районного (в городе) Совета народных депутатов.

Собрание считается правомочным при участии в нем большинства избирателей, работающих в данном трудовом коллективе, или большинства избирателей по месту жительства.

Решение по вопросу отзыва народного заседателя принимается большинством голосов открытым голосованием.

Протоколы собраний об отзыве народных заседателей направляются в районный, городской, районный (в городе) Совет народных депутатов, который рассматривает их и, если отзыв проведен в соответствии с настоящим Положением, сообщает об этом председателю соответствующего районного (городского) народного суда.

27. Судьи и народные заседатели, в отношении которых возбужден вопрос об отзыве, могут в устной или письменной форме дать свои объяснения по поводу обстоятельств, послуживших основанием для постановки этого вопроса, избравших их органам или избирателям.

28. Вступление обвинительного приговора в законную силу в отношении судьи или народного заседателя является самостоятельным основанием досрочного лишения их полномочий.

29. Срок со дня возбуждения вопроса об отзыве судей, народного заседателя до внесения представления об отзыве для рассмотрения его по существу на предстоящей сессии соответствующего Совета народных депутатов, на собрании граждан не должен превышать одной недели.

Представление об отзыве народного заседателя рассматривается собранием граждан в срок не позднее одного месяца со дня поступления представления, не считая времени отсутствия народного заседателя по уважительной причине.

III. ДОСРОЧНОЕ ОСВОБОЖДЕНИЕ СУДЕЙ И НАРОДНЫХ ЗАСЕДАТЕЛЕЙ

30. Судьи и народные заседатели могут быть досрочно освобождены от исполнения своих обязанностей:

по состоянию здоровья, препятствующему продолжению работы;

вследствие избрания на другую должность или перевода с согласия на другую работу;

по собственному желанию.

31. Досрочное освобождение председателя и заместителей председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР производится Верховным Советом Азербайджанской ССР, судей и народных заседателей Верховного Суда Азербайджанской ССР — Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Досрочное освобождение судей Верховного суда Нахичеванской АССР, Бакинского городского суда, областного суда НКАО производится Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению Министра юстиции Азербайджанской ССР, а народных заседателей этих судов — Верховным Советом Нахичеванской АССР, Бакинским городским Советом народных депутатов, Советом народных депутатов НКАО по представлению председателей соответствующих судов.

Досрочное освобождение судей районных (городских) народных судов производится Советами народных депутатов, которыми они были избраны, по представлению Министра юстиции Азербайджанской ССР, министра юстиции Нахичеванской АССР, начальника отдела юстиции исполнительного комитета Совета народных депутатов НКАО.

32. Народные заседатели районных (городских) народных судов досрочно освобождаются собраниями граждан по месту работы или жительства, где они избирались народными заседателями, по представлению председателя Народного суда, которым народные заседатели исполняют свои обязанности.

Полномочное к представлению на досрочное освобождение судей, народных заседателей лицо должно вместе со своим представлением и заявлением судьи, народного заседателя на досрочное освобождение представить в соответствующий совет народных депутатов документы, подтверждающие обоснованность причин досрочного освобождения.

Досрочное освобождение производится в двухмесячный срок со дня обращения судьи, народного заседателя с таким заявлением. Судьи, народный заседатель считается досрочно освобожденным, если за досрочное освобождение проголосовало более половины членов соответствующего органа.

IV. ДИСЦИПЛИНАРНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ, ОТЗЫВ И ДОСРОЧНОЕ ОСВОБОЖДЕНИЕ СУДЕЙ ПО АДМИНИСТРАТИВНОМУ И ИСПОЛНИТЕЛЬНОМУ ПРОИЗВОДСТВУ

33. Вопросы дисциплинарной ответственности, отзыва и досрочного освобождения судей по административному и исполнительному производству решаются в порядке, установленном настоящим Положением.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

145

О внесении изменений и дополнений в Уголовно-процессуальный кодекс Азербайджанской ССР

В соответствии с Законом СССР от 10 апреля 1990 года «О внесении изменений и дополнений в Основы уголовного судопроизводства Союза ССР и союзных республик» Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

I. Внести в Уголовно-процессуальный кодекс Азербайджанской ССР, утвержденный Законом Азербайджанской ССР от 8 декабря 1960 года (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1960 г., № 29, ст. 144; 1971 г., № 10, ст. 70; 1977 г., № 5—6, ст. 33; 1983 г., № 17—18, ст. 165), следующие изменения и дополнения:

1. Части вторую и четвертую статьи 14 изложить в следующей редакции:

«По делам о преступлениях несовершеннолетних, а также предусмотренных статьями 57—61, 65, 70, 72, 74, 80, частью второй и третьей статьи 83, частью третьей статьи 85, частью третьей статьи 86, частью второй статьи 88, статьей 88-1, 94, 95, частью четвертой статьи 109, частью второй статьи 145, частью второй статьи 170, частью второй статьи 212-2, частью второй статьи 220-1, частью второй статьи 226, частью третьей статьи 226-2 Уголовного кодекса Азербайджанской ССР вопрос о виновности подсудимого решается судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей) в составе семи народных заседателей».

«Рассмотрение дела в кассационном и надзорном порядке осуществляется в составе не менее трех судей».

2. Часть вторую статьи 17 изложить в следующей редакции:

«Закрытое судебное разбирательство, кроме того, допускается по мотивированному определению суда по делам о преступлениях лиц, не достигших шестнадцатилетнего возраста, по делам о половых преступлениях и другим делам в целях предотвращения разглашения сведений об интимных сторонах жизни участвующих в деле лиц, а также в случаях, когда этого требуют интересы обеспечения безопасности потерпевшего, свидетеля или других участвующих в деле лиц, а также членов их семей или близких родственников».

3. Статью 18 изложить в следующей редакции:

«Статья 18. **Обеспечение подозреваемому, обвиняемому и подсудимому права на защиту**

Подозреваемый, обвиняемый и подсудимый имеют право на защиту.

Лицо, производящее дознание, следователь, прокурор и суд обязаны обеспечить подозреваемому, обвиняемому и подсудимому возможность защищаться установленными законом средствами и способами, а также охрану их личных и имущественных прав».

4. Дополнить статью 24 частью второй следующего содержания:

«При рассмотрении уголовных дел судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей) секретарем судебного заседания составляется и представляется председательствующему список двадцати одного народного заседателя, по оглашении которого сторонами, участвующими в судебном разбирательстве, определяется состав суда присяжных. Помимо оснований, предусмотренных в статье 29, сторонами, участвующими в судебном разбирательстве, за исключением прокурора, может быть заявлено до двух немотивированных отводов по кандидатурам членов суда присяжных».

5. Статью 26 дополнить частью четвертой следующего содержания:

«При рассмотрении уголовных дел судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей), до определения состава суда присяжных на судебном заседании присутствует двадцать один народный заседатель, которые находятся в совещательной комнате».

6. Статьи 57, 58, 59, 59-1 и 61 изложить в следующей редакции:

«Статья 57. **Участие защитника в уголовном судопроизводстве**

Защитник допускается к участию в деле с момента предъявления обвинения, а в случае задержания лица, подозреваемого в совершении преступления, или применения к нему меры пресечения в виде заключения под стражу до предъявления обвинения с момента объявления ему протокола задержания или постановления о применении этой меры пресечения, но не позднее двадцати четырех часов с момента задержания. Если в этот срок явка избранного подозреваемым или обвиняемым защитника невозможна, лицо, производящее дознание, следователь и прокурор вправе предложить подозреваемому или обвиняемому пригласить другого защитника либо обеспечивают им защитника через юридическую консультацию.

В качестве защитника допускаются адвокаты, представители профессиональных союзов и других общественных организаций по делам членов этих организаций. По постановлению лица, производящего дознание, следователя, прокурора или определению суда в качестве защитника могут допускаться супруг, близкие родственники и законные представители подозреваемого, обвиняемого или подсудимого лица, а также другие лица».

Статья 58. **Приглашение, назначение и замена защитника**

Защитник из числа лиц, указанных в статье 57 настоящего Кодекса, приглашается обвиняемым, подозреваемым, их законными представителями, а также другими лицами по просьбе или с согласия обвиняемого, подозреваемого.

По просьбе подозреваемого, обвиняемого участие защитника в деле обеспечивают лицо, производящее дознание, следователь, прокурор и суд.

Заведующий юридической консультацией или президиум коллегии адвокатов обязаны выделить адвоката для осуществления защиты подозреваемого, обвиняемого или подсудимого.

Одно и то же лицо не может быть защитником двух и более обвиняемых, подозреваемых или подсудимых, если интересы защиты одного из них противоречат интересам защиты другого.

Замена одного защитника другим допускается лишь по ходатайству или с согласия обвиняемого, подозреваемого и подсудимого.

В тех случаях, когда участие избранного обвиняемым защитника невозможно в течение длительного срока, лицо, производящее дознание, следователь, прокурор и суд вправе предложить обвиняемому пригласить другого защитника, а в случае отказа — назначить обвиняемому защитника через юридическую консультацию или коллегию адвокатов».

Статья 59. **Обязательное участие защитника**

Участие защитника при производстве дознания, предварительного следствия или при судебном разбирательстве обязательно по делам: несовершеннолетних, немых, глухих, слепых и других лиц, которые в силу своих физических или психических недостатков не могут сами осуществлять свое право на защиту; лиц, обвиняемых в совершении преступлений, за которые в качестве меры наказания может быть назначена смертная казнь; лиц, не владеющих языком, на котором ведется судопроизводство, а также лиц, между интересами которых имеются противоречия, если хотя бы одно из них имеет защитника, в которых участвуют государственный или общественный обвинитель; в которых участвует адвокат в качестве представителя потерпевшего. В этих случаях защитник допускается к участию в деле с момента, указанного в первой части статьи 57 настоящего Кодекса.

Лицо, производящее дознание, следователь, прокурор и суд вправе признать необходимым участие защитника и по другим делам, если они считают, что сложность дела и иные обстоятельства могут затруднить обвиняемому или подозреваемому самому осуществлять свое право на защиту».

Статья 59-1. **Освобождение подозреваемого, обвиняемого и подсудимого от оплаты юридической помощи**

Заведующий юридической консультацией или президиум коллегии адвокатов, а также орган дознания, предварительного следствия, прокурор, суд, в производстве которых находится дело, в порядке, предусмотренном законодательством Союза ССР и Азербайджанской ССР, вправе освободить подозреваемого, обвиняемого, подсудимого полностью или частично от оплаты юридической помощи. В случае такого освобождения заведующим юридической консультацией или президиумом коллегии адвокатов оплата труда защитника производится за счет средств коллегии адвокатов, в других случаях — за счет государства.

Расходы по оплате труда адвокатов в порядке, определяемом Советом Министров Азербайджанской ССР, относятся за счет бюджета и в случае, когда адвокат участвовал в дознании, предварительном следствии и в суде по назначению. Возмещение расходов государству в этом случае может быть возложено на осужденного.

При освобождении гражданина от оплаты юридической помощи и отнесении расходов по оплате труда адвокатов за счет государства выносится постановление органами дознания, следователем, прокурором или определение суда, которое направляется одновременно юридической

консультации для сведения и финансовому органу по месту нахождения следователя, прокурора или суда для исполнения.

Размер сумм, подлежащих выплате юридической консультации, определяется в соответствии с нормами, регулирующими оплату юридической помощи, оказываемой гражданам коллегиями адвокатов».

«Статья 61. **Права и обязанности защитника**

С момента допущения к участию в деле защитник вправе: присутствовать при предъявлении обвинения, участвовать в допросе подозреваемого или обвиняемого, а также в иных следственных действиях, производимых с их участием; знакомиться с протоколом задержания, постановлением о применении меры пресечения, во всеми материалами дела и выписывать из него необходимые сведения; запрашивать через юридические консультации из государственных и общественных организаций справки, характеристики и иные документы; участвовать в судебном разбирательстве; представлять доказательства; заявлять ходатайства; заявлять отводы; приносить жалобы на действия и решения лица, производящего дознание, следователя, прокурора, суда. С момента допущения к участию в деле защитник вправе также после первого допроса задержанного или находящегося под стражей подозреваемого или обвиняемого иметь с ним свидания без ограничения их количества и продолжительности.

Защитник, присутствующий при производстве следственного действия, вправе задавать вопросы допрашиваемым лицам, делать письменные замечания по поводу неправильности или неполноты записей в протоколе следственного действия.

Защитник имеет право знакомиться с протоколом судебного заседания и подавать на него замечания; знать о принесенных по делу протестах и жалобах и подавать на них возражения; участвовать в заседаниях судов кассационной и надзорной инстанций.

Защитник обязан использовать все указанные в законе средства и способы защиты в целях выявления обстоятельств, оправдывающих подозреваемого, обвиняемого или подсудимого, смягчающих их ответственность, и оказывать им необходимую юридическую помощь.

Адвокат не вправе отказываться от принятой на себя защиты подозреваемого, обвиняемого или подсудимого».

7. Включить статью 61-1 следующего содержания:

«Статья 61-1. **Обязанность органов дознания, следователя, прокурора и суда принимать меры к обеспечению безопасности участников процесса и иных лиц**

При наличии достаточных данных, что потерпевшему, свидетелю или другим участвующим в деле лицам, а также членам их семей или близким родственникам угрожают убийством, применением насилия, уничтожением или повреждением имущества либо иными противоправными действиями, орган дознания, следователь, прокурор, суд обязаны принять предусмотренные законодательством Союза ССР и союзных республик меры к охране жизни, здоровья, чести, достоинства и имущества этих лиц, а также к установлению виновных и привлечению их к ответственности».

8. В статье 114 часть первую изложить в следующей редакции:

«На органы дознания возлагается принятие необходимых оперативно-розыскных мер, в том числе с использованием видеозаписи, кинофотосъемки и звукозаписи, в целях обнаружения признаков преступления и лиц, его совершивших, выявления фактических данных, которые могут быть использованы в качестве доказательств по уголовному делу после их проверки в соответствии с уголовно-процессуальным законодательством».

Часть третью после слов «осмотр, обыск, выемку» дополнить словами «прослушивание телефонных и иных переговоров, наложения ареста на имущество», а после слов «Допрос потерпевших и свидетелей» дополнить словами «а в случае необходимости — назначает экспертизу».

9. Включить статью 191-1 следующего содержания:

«Статья 191-1. **Прослушивание телефонных и иных переговоров**

Прослушивание переговоров, ведущихся с телефонов и других переговорных устройств подозреваемого, обвиняемого или иных причастных к преступлению лиц, может производиться по возбужденным уголовным делам по постановлению органа дознания или следователя с санкции прокурора либо по определению суда при наличии достаточных оснований полагать, что в результате прослушивания будут получены сведения, имеющие существенное значение для дела. Прослушивание телефонных и иных переговоров не может продолжаться более шести месяцев. При наличии угрозы совершения насилия, вымогательства или других противоправных действий в отношении потерпевшего или свидетеля по заявлению этих лиц либо с их согласия с санкции прокурора или по определению суда может производиться прослушивание переговоров, ведущихся с их телефонов или других переговорных устройств.

При прослушивании переговоров, ведущихся с телефонов и других переговорных устройств, может применяться звукозапись.

Участники прослушивания и звукозаписи переговоров, ведущихся с телефонов и других переговорных устройств, предупреждаются об ответственности за разглашения ставших им известными сведений.

О проведенных прослушивании и звукозаписи составляется протокол с кратким изложением содержания фонограммы переговоров, имеющих отношение к делу. Фонограмма приобщается к протоколу, а ее часть, не имеющая отношения к делу, уничтожается после вступления приговора в законную силу».

10. Включить статью 315-1 следующего содержания:

«Статья 315-1. **Порядок судебного следствия при рассмотрении уголовных дел судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей)**

При рассмотрении уголовных дел судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей) народные заседатели не имеют права участвовать в судебном следствии».

11. Статью 316 дополнить частью третьей следующего содержания:

«При рассмотрении уголовных дел судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей) народные заседатели не имеют права участвовать в прениях».

Части третью, четвертую, пятую, шестую и седьмую считать соответственно частями четвертой, пятой, шестой, седьмой и восьмой.

12. Включить статью 318-1 следующего содержания:

«Статья 318-1. **Определение виновности подсудимого судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей)**

По окончании прений председательствующий обращается к суду присяжных (расширенной коллегии народных заседателей) с разъяснением требований закона и общих юридических положений, относящихся к рассматриваемому делу и необходимых для принятия правильного решения.

Суд присяжных может утвердительно или отрицательно высказаться по вопросу о виновности подсудимого либо признать подсудимого виновным по отдельным пунктам предъявленного обвинения, либо признать доказанность отдельных фактов, оставив на усмотрение председательствующего решение вопроса о виновности подсудимого.

Решение суда присяжных вручается секретарю судебного заседания старейшим из народных заседателей, который обязан занести его в протокол.

Виновность подсудимого судом присяжных определяется в зале судебного заседания путем открытого голосования большинством две трети голосов народных заседателей, непосредственно по завершению прений либо после совещания в совещательной комнате, при котором не имеют права присутствовать другие лица за исключением народных заседателей — членов суда присяжных».

13. Дополнить статью 323 частью пятой, шестой, седьмой следующего содержания:

«При рассмотрении уголовных дел судом присяжных (расширенной коллегией народных заседателей) приговор определяется и выносится председательствующим на судебном заседании.

В случае, если суд присяжных не признал подсудимого виновным, председательствующим на судебном заседании выносится оправдательный приговор.

В случае несогласия с решением суда присяжных председательствующий на судебном заседании имеет право на особое мнение».

II. Настоящий закон вступает в силу с момента принятия. Части вторая и четвертая статьи 14, статья 18, часть вторая статьи 24, часть четвертая статьи 26, статьи 315-1 и 318-1, часть третья статьи 317, части третья, четвертая и пятая статьи 323 вступают в силу с 1 января 1991 года.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1855—XI.

ЗАКОН
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

146 О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР

В соответствии со статьей 121[7] Конституции Азербайджанской ССР, предусматривающей право неприкосновенности Президента Азербайджанской ССР, Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Установить, что публичное оскорбление Президента Азербайджанской ССР или клевета в отношении него наказывается лишением свободы на срок до трех лет или исправительными работами на срок до двух лет, или штрафом до трех тысяч рублей.

Те же действия, совершенные с использованием печати или иных средств массовой информации, или соединенные с обвинением в совершении тяжкого преступления, наказываются лишением свободы на срок до шести лет.

2. На средство массовой информации, распространившее материалы, оскорбляющие Президента Азербайджанской ССР или содержащие в его адрес клевету, налагается по решению суда штраф в размере до двадцати пяти тысяч рублей.

Деятельность средства массовой информации, повторно распространившего материалы, оскорбляющие Президента Азербайджанской ССР или содержащие клевету в отношении него, может быть прекращена по решению суда.

3. Публичные выступления, содержащие критические высказывания о деятельности Главы Азербайджанской Советской Социалистической Республики — Президента Азербайджанской ССР, а также о проводимой под его руководством политики, не подпадают под действие настоящего Закона.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1856—XI.

ЗАКОН
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

147 О внесении дополнений и изменений в законодательные акты Азербайджанской ССР

В соответствии с Законом Азербайджанской ССР «О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР» Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Дополнить Уголовный кодекс Азербайджанской ССР, утвержденный Законом Азербайджанской ССР от 8 декабря 1960 г. (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1960 г., № 29, ст. 143; 1966 г., № 18, ст. 166; 1972 г., № 15—16, ст. 94; 1973 г., № 13, ст. 116; 1975 г., № 7, ст. 48; 1982 г., № 24, ст. 292; 1984 г., № 3—4, ст. 29; 1987 г., № 14, ст. 141; 1988 г., № 5—6, ст. 29; 1989 г., № 7—8, ст. 47; Указ Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР от 16 апреля 1990 г., № 1774—XI, пункт 1) статьей 188-6 следующего содержания:

«Статья 188-6. **Оскорбление или клевета в отношении Президента Азербайджанской ССР**

Публичное оскорбление Президента Азербайджанской ССР или клевета в отношении него, —

наказывается лишением свободы на срок до трех лет или исправительными работами на срок до двух лет, или штрафом до трех тысяч рублей. Те же действия, совершенные с использованием печати или иных средств массовой информации, или соединенные с обвинением в совершении тяжкого преступления, — наказываются лишением свободы на срок до шести лет.

Публичные выступления, содержащие критические высказывания о деятельности Главы Азербайджанского государства — Президента Азербайджанской ССР, а также о проводимой под его руководством политике, не подпадают под действие настоящей статьи».

2. Часть третью статьи 127 Уголовно-процессуального кодекса Азербайджанской ССР, утвержденного Законом Азербайджанской ССР от

8 декабря 1960 г. (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1960 г., № 29, ст. 144; 1966 г., № 2, ст. 12; № 18, ст. 167; № 21, ст. 202; 1970 г., № 6, ст. 37; 1971 г., № 10, ст. 70; 1973 г., № 13, ст. 116; 1975 г., № 7, ст. 48; 1978 г., № 9, ст. 76; 1980 г., № 11—12, ст. 137; 1984 г., № 7, ст. 55; 1985 г., № 3, ст. 30; 1987 г., № 14, ст. 141), после цифр «183-3» дополнить цифрами «188-6».

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1858—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

148 О порядке применения и введения в действие Закона Азербайджанской ССР «О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР»

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Ввести в действие Закон Азербайджанской ССР «О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР» с момента его опубликования.

2. Разъяснить, что публичным оскорблением Президента Азербайджанской ССР является умышленное унижение его чести и достоинства, выраженное в неприличной форме.

Клеветой на Президента Азербайджанской ССР является распространение заведомо ложных, позорящих его измышлений.

Публичные выступления, содержащие критические высказывания о деятельности Главы Азербайджанского государства — Президента Азербайджанской ССР, а также о проводимой под его руководством политике, не подпадают под действие Закона Азербайджанской ССР «О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР».

3. Установить, что предварительное следствие по делам, предусмотренным Законом Азербайджанской ССР «О защите чести и достоинства Президента Азербайджанской ССР», производится следователями органов прокуратуры в порядке, предусмотренном уголовно-процессуальным законодательством Азербайджанской ССР.

4. Средства массовой информации или их подразделения (программы радио, телевидения и другие), опубликовавшие материалы, содержащие оскорбления Президента Азербайджанской ССР или клевету в его адрес, могут быть привлечены к ответственности после вступления в законную силу обвинительного приговора суда в отношении конкретного лица (лиц), допустившего оскорбление Президента Азербайджанской ССР или клевету в отношении него.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1859—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

149 Об избрании Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР и заместителей Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Избрать тов. **Талыбоза** Гусейна Гейдар оглы Председателем Верховного Суда Азербайджанской ССР.
2. Избрать тов. **Рзаеву** Гюльзар Лятиф кызы заместителем Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.
3. Избрать тов. **Баширова** Чингиза Адиль оглы заместителем Председателя Верховного Суда Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1860—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

150 Об изменениях в составе Комитета народного контроля Азербайджанской ССР

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

1. Утвердить членами Комитета народного контроля Азербайджанской ССР:

Азизова Эльдара Азиз оглы — секретаря ЦК ЛКСМ Азербайджана;

Велиева Фирудина Мирзаджан оглы — секретаря парткома НГДУ имени Серебровского;

Гусейнова Мамеда Самед оглы — бригадира комплексной бригады СУ № 3 треста «Бакгорстрой» Главбакстроя;

Эфендиева Вахида Садраддин оглы — профессора Азербайджанского политехнического института имени Ч. Ильдрыма.

2. Освободить от обязанностей членов Комитета народного контроля Азербайджанской ССР Ибрагимова Г. Р., Кулиева И. Б., Мамунца С. В. и Степанова Г. И.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1861—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

151 О приостановлении полномочий Гадрутского районного Совета народных депутатов и его исполнительного комитета

Несмотря на предпринимаемые Верховным Советом Азербайджанской ССР, Президентом Азербайджанской ССР, правительством Азербайджанской ССР меры по восстановлению мира и правопорядка в Нагорно-Карабахской автономной области, исполнительный комитет и большинство депутатов Гадрутского районного Совета народных депутатов пошли на поводу экстремистских сил, фактически стали на путь сепаратизма и выступают инициаторами различных противозаконных

акций на территории НКАО. Многие из депутатов по существу возглавили экстремистское националистическое движение в районе.

Наиболее активную антиконституционную позицию занимает исполнительный комитет Гадрутского районного Совета народных депутатов. Очередным провокационным шагом явилось деятельное участие исполнительного комитета в инспирировании незаконной кампании по выборам народных депутатов Армянской ССР от НКАО, развернутой в районе вопреки решению Президиума Верховного Совета СССР от 3 марта 1990 года о неправомочности этих выборов.

Все эти действия сопровождаются нагнетанием обстановки в районе, открытым террором и запугиванием населения. В условиях практической безнаказанности в Гадрутском районе действуют различные экстремистские группировки; лица, виновные в совершении актов насилия, террористических акций вопреки всякому здравому смыслу, не привлекаются к уголовной и административной ответственности. Со стороны органов Советской власти не пресекается деятельность лиц, имеющая целью насильственное расчленение территории Азербайджанской ССР.

Еще больше накалило обстановку и обострило взаимоотношения между азербайджанским и армянским населением избрание народным депутатом Армянской ССР по 259 Гадрутскому избирательному округу первого секретаря Гадрутского райкома Г. Л. Багияна.

В результате искусственного нагнетания националистической истерии в процессе проведения этой акции обострилась обстановка в селах Туг и Ахуллу Гадрутского района, участились обстрелы населенных пунктов, появились завалы на дорогах. Внутренние войска задержали на территории района группу боевиков, изъяли большое количество взрывчатых веществ, оружия.

В связи с продолжающимся противодействием решениям Верховного Совета СССР и Азербайджанской ССР по нормализации обстановки в НКАО, в целях предотвращения эскалации напряженности и обеспечения безопасности граждан в Гадрутском районе НКАО Азербайджанской ССР Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Приостановить полномочия Совета народных депутатов Гадрутского района и его исполнительного комитета впредь до проведения выборов нового состава Совета.

2. Для оперативного руководства общественно-политической, социально-экономической жизнью Гадрутского района назначить временное организационное бюро в следующем составе: председателя оргбюро — тов. Зубкова М. И., второго секретаря Низаминского райкома КП Азербайджана г. Баку — начальника политотдела Гадрутского погранотряда, включая трех представителей от армянского населения района.

3. Установить, что оргбюро подчиняется непосредственно Республиканскому оргкомитету по НКАО, высшим органам государственной власти и управления республики, обладает в полном объеме полномочиями Совета народных депутатов района и его исполнительного комитета, а председатель оргбюро — правами и обязанностями председателя исполнительного комитета районного Совета народных депутатов.

Возложить на оргбюро руководство местными органами государственной власти и управления, а также передать ему в качестве рабочего органа аппарат исполнительного комитета районного Совета народных депутатов.

4. Республиканскому оргкомитету по НКАО принять соответствующие решения, вытекающие из настоящего Постановления.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1862—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

152 **О приостановлении деятельности Комитета народного контроля Нагорно-Карабахской автономной области Азербайджанской ССР**

Принимая во внимание, что на протяжении длительного времени Комитет народного контроля Нагорно-Карабахской автономной области осуществляет свою деятельность вопреки своему статусу, грубо нарушая Конституцию Азербайджанской ССР и Законы республики, в нарушение Закона СССР «О Народном контроле в СССР» фактически прервал свои связи с Комитетом народного контроля Азербайджанской ССР и всячески препятствует их восстановлению, учитывая ходатайство Комитета народного контроля Азербайджанской ССР, Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. Приостановить деятельность Комитета народного контроля Нагорно-Карабахской автономной области Азербайджанской ССР.

2. Возложить обязанности Комитета народного контроля НКАО на Республиканский оргкомитет по НКАО Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1863—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

153 **О подготовке к избранию народных судей и народных заседателей районных (городских) народных судов Азербайджанской ССР, членов и народных заседателей Бакинского городского суда Азербайджанской ССР**

Руководствуясь статьей 164 Конституции Азербайджанской ССР, Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

1. В соответствии со статьей 116 Конституции Азербайджанской ССР поручить Комиссии законодательных предположений обсудить кандидатуры на должности народных судей районных (городских) судов Азербайджанской ССР, членов Бакинского городского суда и представить на рассмотрение Верховного Совета Азербайджанской ССР в июле 1990 г.

2. Районным (городским) Советам народных депутатов и их исполнительным комитетам принять меры по организации выборов народных заседателей районных (городских) народных судов по месту жительства или работы граждан в июле—августе 1990 г.

3. Бакинскому городскому Совету народных депутатов в июле 1990 г. избрать народных заседателей Бакинского городского суда и народных судей районов г. Баку.

4. Избрание судей судов НКАО приостановить впредь до проведения выборов в Совет народных депутатов НКАО.

5. Предложить Верховному Совету Нахичеванской АССР принять необходимые меры для подготовки к избранию народных судей и по выборам народных заседателей.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1864—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

154 Об утверждении Положения о Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики **постановляет:**

В соответствии со статьей 104 Конституции Азербайджанской ССР утвердить Положение о Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1865—XI.

ПОЛОЖЕНИЕ
о Центральной избирательной комиссии по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР

I. ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ, ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ИЗБИРАТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ ПО ВЫБОРАМ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР, ПОРЯДОК ЕЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Статья 1. В соответствии с Конституцией Азербайджанской ССР и Законом Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР Верховный Совет Азербайджанской ССР образует Центральную избирательную комиссию по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР для руководства подготовкой и проведением выборов.

Статья 2. Центральная избирательная комиссия является постоянно действующим органом, возглавляющим систему избирательных комиссий, образуемых для проведения выборов народных депутатов Азербайджанской ССР.

Статья 3. Основными задачами Центральной избирательной комиссии являются:

обеспечение единообразного исполнения Закона Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР на всей территории республики;

руководство деятельностью избирательных комиссий по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР;

контроль за подготовкой и проведением выборов народных депутатов Азербайджанской ССР.

Выполняя возложенные на нее задачи, Центральная избирательная комиссия призвана всей своей деятельностью способствовать претворению в жизнь демократических основ советской избирательной системы, наиболее полному выражению воли избирателей.

Статья 4. Центральная избирательная комиссия по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР образуется Верховным Советом Азербайджанской ССР не позднее чем за два месяца до выборов в составе председателя, двух заместителей председателя, секретаря и 21 члена комиссии.

Срок полномочий Центральной избирательной комиссии — 5 лет. Она сохраняет свои полномочия до избрания Верховным Советом Азербайджанской ССР нового состава Центральной избирательной комиссии.

Статья 5. Членами Центральной избирательной комиссии не могут быть народные депутаты Азербайджанской ССР, лица, выдвинутые кандидатами в народные депутаты Азербайджанской ССР, доверенные лица кандидатов в народные депутаты Азербайджанской ССР, лица, избранные в состав других избирательных комиссий по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР.

Лицо, выдвинутое кандидатом в народные депутаты Азербайджанской ССР и являющееся членом Центральной избирательной комиссии, считается освобожденным от обязанностей члена комиссии с момента регистрации его кандидатом в депутаты.

В случае досрочного выбытия из состава Центральной избирательной комиссии одного или нескольких ее членов выдвижение и утверждение новых представителей производится в порядке, установленном Законом о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР.

В случае выбытия из состава Центральной избирательной комиссии ее члена менее чем за два месяца до истечения срока ее полномочий вопрос о целесообразности проведения до выборов решается Верховным Советом Азербайджанской ССР по представлению Центральной избирательной комиссии.

Статья 6. Председатель, заместители председателя, секретарь и члены Центральной избирательной комиссии могут быть освобождены от своих обязанностей в комиссии Верховным Советом Азербайджанской ССР по личному заявлению либо по представлению Центральной избирательной комиссии.

Статья 7. Центральная избирательная комиссия в своей деятельности подотчетна Верховному Совету Азербайджанской ССР.

Центральная избирательная комиссия обязана рассмотреть любой вопрос, поставленный перед нею Верховным Советом Азербайджанской ССР и касающийся ее деятельности по подготовке и проведению выборов народных депутатов Азербайджанской ССР, и дать на него ответ в сроки, установленные этим органом.

Верховный Совет Азербайджанской ССР может в любое время заслушать отчет Центральной избирательной комиссии о ее деятельности.

Статья 8. Центральная избирательная комиссия строит свою работу на основе открытости и гласности, коллективного, свободного, делового обсуждения и решения вопросов, широкой инициативы членов комиссии.

Центральная избирательная комиссия информирует население о своих заседаниях и принятых ею решениях, о проводимых комиссией мероприятиях. На заседаниях Центральной избирательной комиссии могут присутствовать представители государственных органов, трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних спе-

16. Заказ 5439

циальных и высших учебных заведений, собраний избирателей по месту жительства и военнослужащих по воинским частям. Представителям средств массовой информации гарантируется беспрепятственный доступ на заседания Центральной избирательной комиссии.

Статья 9. Государственные и общественные органы, предприятия, учреждения, организации, должностные лица обязаны содействовать Центральной избирательной комиссии в осуществлении ею своих полномочий, представлять необходимые для ее работы сведения и материалы.

Статья 10. Центральная избирательная комиссия в своей деятельности руководствуется Конституцией Азербайджанской ССР, Законом Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР, настоящим Положением, другими законодательными актами республики.

II. ПОЛНОМОЧИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ИЗБИРАТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ

Статья 11. Центральная избирательная комиссия осуществляет на всей территории Азербайджанской ССР контроль за исполнением Закона Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР и обеспечивает его единообразное применение; проводит работу по выявлению нарушений Закона о выборах, принимает необходимые меры к их устранению; дает разъяснения по спорным вопросам, возникающим при применении Закона о выборах; входит в случае необходимости в Верховный Совет Азербайджанской ССР с представлениями о толковании Закона о выборах; проводит работу, направленную на совершенствование избирательной практики и Закона о выборах; входит в Верховный Совет Азербайджанской ССР с предложениями об изменениях и дополнениях Закона о выборах.

Статья 12. Центральная избирательная комиссия направляет и контролирует деятельность избирательных комиссий; осуществляет методическое руководство работой избирательных комиссий, дает рекомендации по организации их деятельности.

Центральная избирательная комиссия заслушивает сообщения избирательных комиссий по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов.

Центральная избирательная комиссия рассматривает заявления и жалобы на решения и действия избирательных комиссий, выносит по ним окончательные решения.

Решения Центральной избирательной комиссии, принятые в пределах ее полномочий, обязательны для исполнения всеми избирательными комиссиями.

Статья 13. Центральная избирательная комиссия образует избирательные округа по представлению Президиума Верховного Совета Азербайджанской ССР, публикует списки избирательных округов с указанием их границ и мест нахождения окружных избирательных комиссий не позднее чем на десятый день после назначения выборов.

Статья 14. Центральная избирательная комиссия распределяет денежные средства, выделенные на проведение выборов, по избирательным комиссиям; контролирует обеспечение избирательных комиссий помещениями, транспортом, связью; рассматривает другие вопросы материально-технического обеспечения выборов.

Статья 15. Центральная избирательная комиссия устанавливает формы избирательных бюллетеней по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР, списков избирателей, протоколов предвыборных собраний и заседаний избирательных комиссий, других избирательных документов, образцы избирательных ящиков и печатей избирательных комиссий, порядок хранения избирательных документов.

Статья 16. Центральная избирательная комиссия имеет право обращаться в государственные и общественные органы, к предприятиям, учреждениям, организациям, должностным лицам, которые обязаны рассмотреть поставленный вопрос и дать Центральной избирательной комиссии ответ не позднее чем в трехдневный срок.

Центральная избирательная комиссия заслушивает сообщения министерств, государственных комитетов и ведомств Азербайджанской ССР, других государственных и общественных органов по вопросам, связанным с подготовкой и проведением выборов.

Статья 17. Центральная избирательная комиссия устанавливает порядок пересылки протоколов участковых избирательных комиссий, составленных по результатам выборов народных депутатов Азербайджанской ССР, в окружные избирательные комиссии, а также протоколов окружных избирательных комиссий в Центральную избирательную комиссию.

Центральная избирательная комиссия устанавливает сроки, в которые окружные избирательные комиссии публикуют в печати сообщения о результатах выборов.

Статья 18. Центральная избирательная комиссия на основании поступивших к ней протоколов избирательных комиссий регистрирует избранных народных депутатов Азербайджанской ССР, подводит итоги выборов в целом по республике.

Центральная избирательная комиссия может признать выборы недействительными, если в ходе выборов или при подсчете голосов, либо определении результатов выборов имели место нарушения Закона Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР, и на основании этого принять решение об отказе в регистрации народного депутата.

Сообщение об итогах выборов в целом по республике и список избранных народных депутатов Азербайджанской ССР Центральная избирательная комиссия публикует в печати не позднее чем в десятидневный срок в алфавитном порядке с указанием фамилии, имени, отчества, занимаемой должности (занятия), партийности, места работы и жительства депутата, избирательного округа, от которого он избран депутатом.

Центральная избирательная комиссия передает Мандатной комиссии Верховного Совета Азербайджанской ССР документацию, необходимую для проверки полномочий депутатов.

Статья 19. Центральная избирательная комиссия в случаях, предусмотренных в Законе Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР, принимает решение, в котором поручает окружной избирательной комиссии провести в избирательном округе повторные выборы. При этом она может в решении указать на необходимость проведения выборов окружной и участковыми избирательными комиссиями в новом составе.

Статья 20. Центральная избирательная комиссия рассматривает материалы, представленные общественными организациями и коллективами, возбудившими вопрос об отзыве народного депутата Азербайджанской ССР, и передает их в Мандатную комиссию Верховного Совета Азербайджанской ССР для подготовки заключения.

Центральная избирательная комиссия назначает проведение голосования об отзыве народного депутата Азербайджанской ССР, если вопрос об отзыве депутата возбужден с соблюдением требований законодательства.

Центральная избирательная комиссия определяет порядок пересылки протокола окружной комиссии по проведению голосования об отзыве народного депутата Азербайджанской ССР о результатах голосования.

Центральная избирательная комиссия рассматривает заявления и жалобы на действия окружной комиссии по проведению голосования об отзыве народных депутатов Азербайджанской ССР и принимает по ним окончательное решение.

Статья 21. В случаях, предусмотренных Законом Азербайджанской ССР о выборах народных депутатов Азербайджанской ССР, Центральная избирательная комиссия назначает выборы народных депутатов Азербайджанской ССР вместо выбывших депутатов не позднее, чем за два месяца до их проведения.

Центральная избирательная комиссия организует выборы народных депутатов Азербайджанской ССР вместо выбывших депутатов в соответствии с требованиями Закона о выборах, обеспечивает их проведение.

Статья 22. Центральная избирательная комиссия кроме полномочий, предусмотренных настоящим Положением, осуществляет и другие полномочия в соответствии с законодательством республики.

III. ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ИЗБИРАТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ

Статья 23. Заседания Центральной избирательной комиссии созываются по мере необходимости ее председателем.

Заседания Центральной избирательной комиссии являются правомочными, если в них принимает участие не менее двух третей состава комиссии. В случае невозможности прибытия на заседание член Центральной избирательной комиссии заблаговременно сообщает об этом председателю комиссии.

Заседания Центральной избирательной комиссии являются открытыми. Сообщения о заседаниях публикуются в печати.

На заседаниях Центральной избирательной комиссии ведется протокол, который подписывается ее председателем и секретарем.

Статья 24. Центральная избирательная комиссия в пределах своих полномочий издает постановления и проверяет их исполнение. Постановления подписываются председателем и секретарем комиссии.

Центральная избирательная комиссия имеет право отменять решения избирательных комиссий по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР, если эти решения противоречат законодательству республики.

Решения Центральной избирательной комиссии могут быть отменены Верховным Советом Азербайджанской ССР, если они противоречат законодательству республики.

Статья 25. Решения Центральной избирательной комиссии принимаются открытым голосованием большинством голосов от общего состава комиссии.

Члены Центральной избирательной комиссии, не согласные с ее решением, вправе высказать особое мнение, которое в письменной форме прилагается к протоколу.

Статья 26. Председатель Центральной избирательной комиссии:

1) созывает заседания комиссии; организует подготовку необходимых материалов к заседаниям;

2) дает поручения членам комиссии, направляет им материалы и документы, связанные с деятельностью комиссии;

3) приглашает для участия в заседаниях комиссии представителей государственных и общественных органов и организаций, иных лиц;

4) председательствует на заседаниях комиссии;

5) представляет комиссию в отношениях с государственными и общественными органами и организациями;

6) организует работу по исполнению решений комиссии, руководит работой аппарата Центральной избирательной комиссии;

7) информирует Верховный Совет Азербайджанской ССР о деятельности Центральной избирательной комиссии, принятых ею решениях;

8) отчитывается о работе Центральной избирательной комиссии перед Верховным Советом Азербайджанской ССР;

9) осуществляет другие полномочия, предусмотренные настоящим Положением, другими законодательными актами республики.

Статья 27. Заместитель председателя Центральной избирательной комиссии оказывает содействие председателю в осуществлении возложенных на него полномочий, а в отсутствие председателя — выполняет его функции.

Статья 28. Член Центральной избирательной комиссии:

1) вносит предложения по повестке дня заседания комиссии, предложения, замечания и поправки по существу обсуждаемых вопросов, задает вопросы, дает справки, участвует в прениях и пользуется правом решающего голоса по всем рассматриваемым вопросам;

2) осуществляет контроль за деятельностью избирательных комиссий по выборам народных депутатов Азербайджанской ССР по поручению Центральной избирательной комиссии и по собственной инициативе, докладывает о результатах проведенных проверок в Центральную избирательную комиссию;

3) ведет прием представителей государственных и общественных органов, трудовых коллективов, общественных организаций, коллективов средних специальных и высших учебных заведений, собраний избирателей, граждан, обращающихся в Центральную избирательную комиссию с заявлениями, жалобами и предложениями, связанными с проведением выборов народных депутатов Азербайджанской ССР.

Члену Центральной избирательной комиссии выдается удостоверение установленного образца.

Члену Центральной избирательной комиссии гарантируется возмещение всех расходов, связанных с осуществлением его полномочий, за счет средств Центральной избирательной комиссии.

IV. АППАРАТ И СМЕТА РАСХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ИЗБИРАТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ

Статья 29. Организационное, материально-техническое и информационное обеспечение деятельности Центральной избирательной комиссии осуществляется ее аппаратом.

Для подготовки и проведения очередных выборов народных депутатов Азербайджанской ССР к работе в аппарате Центральной избирательной комиссии привлекаются сотрудники аппарата Верховного Совета Азербайджанской ССР, другие лица.

Статья 30. Смета расходов, связанных с деятельностью Центральной избирательной комиссии, утверждается Верховным Советом Азербайджанской ССР.

ЗАКОН АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

155 **Об усилении ответственности за нарушение правил дорожного движения в Азербайджанской ССР**

В целях усиления ответственности за нарушения правил дорожного движения и эксплуатации транспортных средств Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

I. Внести в Кодекс Азербайджанской ССР об административных правонарушениях, принятый Верховным Советом Азербайджанской ССР от 18 декабря 1984 года (Ведомости Верховного Совета Азербайджанской ССР, 1985 г., № 9, ст. 112; № 11, ст. 130; 1986 г., № 6—7, ст. 24; № 13, ст. 93; 1987 г., № 15—16, ст. 153; № 24, ст. 250; 1988 г., № 1, ст. 1; № 15, ст. 139; № 5—6, ст. 35; № 16, ст. 150; № 18—19, ст. 173; № 22—23, ст. 220; № 8, ст. 58; 1989 г., № 9, ст. 69), следующие изменения и дополнения:

1. Статьи 119 и 120 изложить в следующей редакции:

«Статья 119. **Нарушение водителями правил эксплуатации транспортных средств**

Управление водителями транспортными средствами, имеющими неисправности тормозной системы или рулевого управления, или системы освещения, неопрятный и грязный внешний вид, или существенно переоборудованными без соответствующего разрешения, равно с неработающим и опломбированным спидометром, а также своевременно не прошедшим государственного технического осмотра,

влечет штраф в размере 10 рублей.

Нарушение водителями правил пользования ремнями безопасности или мотошлемами

влечет штраф в размере 10 рублей.

Управление водителями транспортными средствами, не зарегистрированными в установленном порядке, без доверенности для индивидуального пользования автотранспортным средством и без технических талонов государственного транспорта

влечет наложение штрафа в размере 30 рублей.

Управление водителями транспортными средствами с номерными знаками, закрепленными за другим транспортным средством, с поддельными номерами, а также умышленное управление этими средствами без номерного знака

влечет штраф в размере 200 рублей или лишение водительских прав сроком на 3 месяца.

Статья 120. **Превышение водителями транспортных средств скорости движения и несоблюдения требований сигналов светофоров**

Превышение водителями транспортных средств предела установленной скорости движения от 10 до 20 км в час

влечет штраф в размере 10 рублей.

Превышение водителями транспортных средств предела установленной скорости от 20 и выше км в час

влечет штраф в размере 50 рублей или лишение права управления транспортными средствами на 3 месяца.

Проезд водителями транспортных средств на запрещающий сигнал светофора

влечет штраф в размере 50 рублей или лишение прав управления транспортными средствами сроком на 3 месяца».

2. Дополнить Кодекс статьями 120-1 и 120-2 следующего содержания:

«Статья 120-1. **Несоблюдение водителями транспортных средств требований дорожных знаков или разметки, нарушение правил перевозки людей и других правил дорожного движения**

Проезд водителями на запрещающий жест регулировщика, несоблюдение требований дорожных знаков приоритета, запрещающих и предписывающих дорожных знаков, разметки проезжей части дорог о предоставлении преимущества в движении, нарушение правил перевозки людей или груза, обгона транспортных средств, проезда остановок общественного транспорта или пешеходных переходов, пользования осветительными приборами в темное время суток или в условиях недостаточной видимости

влечет наложение штрафа в размере 50 рублей.

Те же нарушения, повлекшие создание аварийной обстановки, то есть вынудившие других участников движения резко изменить скорость, направление движения или принимать иные меры к обеспечению собственной безопасности или безопасности других граждан, а также невыполнение водителями требований работников милиции об остановке транспортного средства,

влекут наложение штрафа в размере 100 рублей или лишение права управления транспортными средствами на срок до 6 месяцев.

Непредоставление водителями транспортных средств проезда другим транспортным средствам с включенными маячками синего цвета или специальными звуковыми сигналами

влечет штраф в размере 50 рублей.

Подача в городах, райцентрах и курортных зонах бесцельных продолжительных звуковых сигналов

влечет наложение штрафа в размере 30 рублей.

Управление легковыми автомобилями с приспособлениями, затрудняющими водителю задний или боковой обзор,

влечет наложение штрафа в размере 30 рублей.

Статья 120-2. **Участие водителей транспортных средств в групповом движении**

Участие водителей транспортных средств в групповом (более двух) передвижении, создающем помехи дорожному движению или угрозу безопасности движения,

влечет наложение штрафа в размере 50 рублей или лишение права управления транспортными средствами от 3 до 6 месяцев».

3. Статью 121 изложить в следующей редакции:

«Статья 121. **Нарушение водителями транспортных средств правил проезда железнодорожных переездов**

Нарушение водителями транспортных средств правил проезда железнодорожных переездов

влечет наложение штрафа в размере 50 рублей или лишение права управления транспортными средствами сроком от 3-х до 6-ти месяцев».

4. Статью 122 дополнить частью третьей следующего содержания:

«Управление транспортными средствами в состоянии алкогольного опьянения лицом, лишенным прав управления за аналогичное нарушение по истечении одного года с периода его лишения,

влечет наложение штрафа в размере 500 рублей и принудительную реализацию принадлежащего ему автотранспорта через комиссионный магазин с возвратом владельцу вырученной суммы (если транспортным средством управляет сам владелец)».

5. Статьи 123, 124, 125 изложить в следующей редакции:

«Статья 123. **Нарушение водителями транспортных средств правил дорожного движения**

Нарушение водителями транспортных средств правил дорожного движения, предусмотренные статьями 119—122 настоящего Кодекса, повлекшее повреждение транспортных средств, грузов, дорог, дорожных и других сооружений или иного имущества, оставление в нарушение установленных правил мест дорожно-транспортных происшествий, участниками которых они являются,

влечет наложение штрафа в размере 100 рублей или лишение прав управления транспортными средствами на срок от 3-х до 6-ти месяцев.

Иные нарушения водителями правил дорожного движения, кроме предусмотренных статьями 119—122 настоящего Кодекса, повлекшие последствия, указанные в части первой настоящей статьи,

влекут наложение штрафа в размере 50 рублей.

Иные нарушения правил дорожного движения, кроме предусмотренных настоящим Кодексом,

влекут предупреждение.

Статья 124. **Управление транспортными средствами лицами, не имеющими права управления**

Управление транспортными средствами лицами, не имеющими права управления этими средствами, либо лишенными временно прав управления, а равно передача управления транспортным средством лицу, не имеющему права управления,

влечет наложение штрафа в размере 200 рублей.

Совершение более 2-х аналогичных, предусмотренных частью первой настоящей статьи нарушений в течение последних 12-ти месяцев,

влечет штраф в размере 500 рублей с передачей материалов на рассмотрение народного суда на предмет рассмотрения возможности принудительной реализации, принадлежащего владельцу — водителю транспортного средства с возвратом ему вырученной от продажи суммы.

То же нарушение, повлекшее повреждение транспортных средств, грузов, дорог, дорожных и других сооружений или иного имущества,

влечет штраф в размере 1.000 рублей.

Статья 125. **Управление транспортными средствами лицами, не имеющими прав управления и находящимися в нетрезвом состоянии**

Управление транспортными средствами лицами, не имеющими прав управления и находящимися в нетрезвом состоянии,

влечет штраф в размере 500 рублей.

Повторное аналогичное нарушение

влечет штраф в размере 1.000 рублей, с передачей материалов в народный суд на предмет рассмотрения возможности о принудительном изъятии принадлежащего владельцу — водителю транспортного средства с возвратом ему вырученной от реализации суммы».

6. Часть вторую статьи 127 изложить в следующей редакции:

«Нарушение лицами, указанными в части первой настоящей статьи правил дорожного движения, повлекшее создание аварийной обстановки,

влечет наложение штрафа в размере 50 рублей».

7. Статьи 128 и 130 изложить в следующей редакции:

«Статья 128. **Выпуск на линию транспортных средств, имеющих неисправности и иные нарушения правил эксплуатации транспортных средств**

Выпуск на линию транспортных средств, имеющих неисправности, с которыми запрещена их эксплуатация или переоборудованных без соответствующего разрешения или не зарегистрированных в установленном порядке, или не прошедших государственного технического осмотра,

влечет наложение штрафа на должностных лиц, ответственных за техническое состояние и эксплуатацию транспортных средств в размере 100 рублей».

Статья 130. **Самовольное использование транспортных средств, машин либо механизмов, хранение их в неустановленных местах**

За самовольное использование транспортных средств, машин и механизмов предприятий, учреждений или организаций в личных корыстных целях

— граждане подвергаются штрафу в размере 100 рублей;

— должностные лица — 200 рублей;

— водители транспортных средств — штрафу 50 рублей.

Хранение транспортных средств народного хозяйства, машин и механизмов вне гаражей или установленных мест

— влечет наложение штрафа на водителей в размере 30 рублей, на должностных лиц, ответственных за хранение и использование этих средств в размере 100 рублей».

11. Настоящий Закон ввести в действие с момента его принятия.

Президент Азербайджанской Советской Социалистической Республики
А. МУТАЛИБОВ.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1866—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

156 **Об утверждении указов Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О частичных изменениях в административно-территориальном делении Нахичеванской АССР» и «О внесении частичных изменений в административно-территориальное деление Агдамского, Бардинского, Бейлаганского, Зангеланского, Кедабекского, Нефтечалинского и Физулинского районов республики»**

Верховный Совет Азербайджанской Советской Социалистической Республики постановляет:

Утвердить указы Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О частичных изменениях в административно-территориальном делении Нахичеванской АССР» и «О внесении частичных изменений в административно-территориальное деление Агдамского, Бардинского, Бейлаганского, Зангеланского, Кедабекского, Нефтечалинского и Физулинского районов республики» от 6 июня 1990 года.

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1867—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

157 Об утверждении Указа Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «Об освобождении тов. Клокова А. К. от обязанностей члена Верховного Суда Азербайджанской ССР»

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

Утвердить Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики от 6 июня 1990 года «Об освобождении тов. Клокова А. К. от обязанностей члена Верховного Суда Азербайджанской ССР».

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1856—XI.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

158 Об утверждении Указа Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики «О назначении тов. Асланова А. А. министром автомобильного транспорта Азербайджанской ССР»

Верховный Совет Азербайджанской ССР **постановляет:**

Утвердить Указ Президента Азербайджанской Советской Социалистической Республики от 5 июня 1990 года «О назначении тов. Асланова Арифа Ази оглы министром автомобильного транспорта Азербайджанской ССР».

Председатель Верховного Совета Азербайджанской ССР
Э. КАФАРОВА.

г. Баку, 26 июня 1990 г.
№ 1869—XI.

Азәрбајҹан ССР Али Советинин Азәрбајҹан вә рус дилләриндә
ајда ики дәфә чыхан нәшри

Азәрбајҹан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әти Ишләр Идарәсинин
нәшр вә тәрҹүмә шө'бәси:
370152, Бакы, Нәриманов проспекти, 1. Телефон: 39-85-91.

Кағыз форматы 70×108 1/16. Шәрти чап вәрәги 22,05. учот-нәшр вәрәги 20,4.
Сифариш 5439. Гијмәти 10 гәп. Тиражы 10.750.

Бакы, «Коммунист» нәшријјаты

91

251

Индекс 76808

На азербайджанском и русском языках